

**TÜRKİYE
ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ**

EĞİTİMDE YENİ AKIMLAR

978-605-80903-2-3

Okulda ve Üniversite Sınavında Başarı için En Yenilikçi ve Sonuç Odaklı Çözüm

www.raunt.com/kurumsal

Dijital
İçerikler

Basılı
Yayımlar

Cep
Uygulaması

Türkiye'nin En Güçlü Kitap ve Test Yayıncılarından Basılı İçerikler

- Konu Anlatım Kitapları
- Soru Bankaları
- Konu Kavrama Testleri

30 Yılı Aşan Deneyimin Ürünü Benzersiz Dijital İçerikler

- Konu Anlatım Videoları
- Tüm Testlerin Çözüm Videoları
- Hızlı Tekrar için Konu Özetleri
- Çalışma Soruları
- Dijital Soru Havuzu
- Önceki Yıllara Ait ÖSYM
Sınav Soruları ve Çözümleri

YKS-SDS Deneme Sınavları

Yıllık Çalışma Takvimi

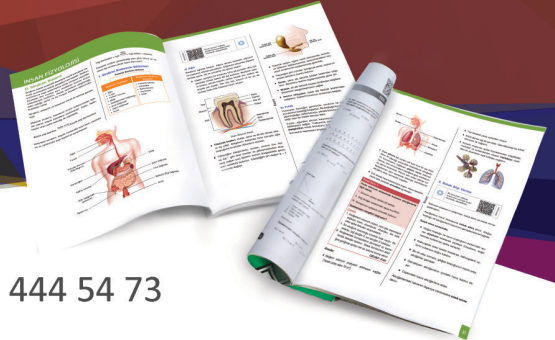
Etkileşimli Tahta Uygulaması

Ölçme Değerlendirme ve Raporlar

Ödevler ve Etütler

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

EĞİTİMDE YENİ AKIMLAR

F. Nurullah DAL

Bülent ÖZCAN

Prof. Dr. Ziya SELÇUK

Dr. John STAMPER

Cengiz ULTAV

Dominique OBERT

Doç. Dr. Sertel ALTUN

Gökhan YÜCEL

Clark STROUPE

Prof. Dr. Ali Murat FERMAN

Prof. Dr. Selçuk ÖZDEMİR

Sinem İÇÖZ BÖLÜKBAŞI

Gül ÖZCAN

Prof. Dr. Soner YILDIRIM

Prof. Dr. Sinan CANAN

Mustafa ACUNGİL

Oğuzhan GÖZEK

Av. Esmâ GÜLBENK

Lütfi GÜLBENK

Eyüp Sabri DEMİRCİ

Cem GÜLAN

A.Sezer AKSOY

İdil BİLGİN

Melike ATEŞ

Arzu ÖZÇETİN

Ayşe Kızıltan ÜTKÜ

Prof. Dr. Belma TUĞRUL

Gökçe Çobansoy HİZEL

Fatma Erten CENGİZ

Bruno DELVALLEE

Mona AYKUL

XIX. ANTALYA SEMPOZYUMU
EĞİTİMDE YENİ AKIMLAR
29 - 31 OCAK 2020

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU

YÖNETİM KURULU

F. Nurullah DAL

Zafer ÖZTÜRK

Binnur KARADEMİR

Mina AKÇEN

Saim MERAL

Nigar EVGİN

Hüma ÇOBANOĞLU

Erdoğan BOZDEMİR

Mehmet YÜKSEL

Kenan TAÇYILDIZ

Hande GÖKSEL

Nesrin MERAL

Bünyamin ÇELİK TEN

EĞİTİM DANIŞMANI

Cem GÜLAN

YAYINA HAZIRLAYAN

Nalan TUĞ

TASARIM

Süleyman GÖRAL

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

İstiklal Cad. Odakule İş Merkezi No. 142 K. 5
Beyoğlu / İSTANBUL

TEL: 0212 249 00 00 (pbx) FAKS: 0212 249 00 10
www.tozok.org.tr info@tozok.org.tr

İÇİNDEKİLER

➤ SUNUŞ	9
➤ AÇILIŞ KONUŞMALARI	
F. Nurullah DAL	13
Bülent ÖZCAN	16
Prof. Dr. Ziya SELÇUK	19
➤ KONFERANSLAR	
EĞİTİM TEKNOLOJİSİNİN SÜREKLİ GELİŞİMİ İÇİN YAPAY ZEKÂ VE BÜYÜK VERİ KULLANIMI	
Dr. John STAMPER	29
YAKLAŞAN KIRILMA	
Cengiz ULTAV	36
DİL ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA FARKLILAŞTIRILMIŞ EĞİTİMİN BOYUTLARI	
Dominique OBERT	44
ÖĞRETİMİ NASIL FARKLILAŞTIRABİLİRİZ?	
Doç. Dr. Sertel ALTUN	50
ÖĞRENEREN MAKİNELER ÇAĞINDA İNSANIN EĞİTİMİ	
Gökhan YÜCEL	58
İB, DÖRDÜNCÜ ENDÜSTRİYEL DEVRİMİN GETİRECEĞİ DEĞİŞİKLİKLERDEN ETKİLENMEZ DURUMDA MI?	
Clark STROUPE	63
FİNANSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	
Prof. Dr. Ali Murat FERMAN	70
TEKNO BURJUVA: ÖĞRENMENİN KÖK HÜCRESİ	
Prof. Dr. Selçuk ÖZDEMİR	79
EĞİTİMDE YENİ AKIMLAR İÇİN AVRUPA BİRLİĞİ HİBE VE PROJE FIRSATLARI	
Bülent ÖZCAN	83
KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI (IPA) KAPSAMINDA EĞİTİM KONUSUNDA UYGULANMIŞ ÖRNEK PROJELER	
Sinem İÇÖZ BÖLÜKBAŞI	89
ERASMUS+ PROGRAMI	
Gül ÖZCAN	96
AVCI-TOPLAYICI BİREYLERDEN AVCI-KODLAYICI BİREYLERE: ENDÜSTRİYEL DEVRİMİN EĞİTSEL BOYUTU	
Prof. Dr. Soner YILDIRIM	104

➤	PANELLER	
	1.PANEL	
	HİBRİT DÜNYADA VAR OLMAK İÇİN İNSANIN FABRİKA AYARLARINA DÖNÜŞ	111
	Gökhan YÜCEL Prof. Dr. Sinan CANAN Mustafa ACUNGİL	
➤	ÇALIŞTAYLAR	
	“HEEY! BEYNİM NASILSIN?” (DERİN BEYİN EGZERSİZLERİ)	
	Oğuzhan GÖZEK	123
	EĞİTİM PERSONELİNİN TABİ OLDUĞU MEVZUAT	124
	Av. Esmâ GÜLBENK – Lütfi GÜLBENK Eyüp Sabri DEMİRCİ Cem GÜLAN	
	ÖĞRENME KAPASİTESİNİ ARTIRMAK İÇİN BU OKULDA BARIŞ DİLİ KONUŞULUR	
	A. Sezer AKSOY.....	147
	DUYGU ODAKLI KÜLTÜREL MİRASI KORUMA EĞİTİMİ	
	İdil BİLGİN	154
	OKUL YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLERE YÖNELİK FARKLILAŞTIRILMIŞ BİR DEĞERLENDİRME SİSTEMİ	
	Melike ATEŞ – Arzu ÖZÇETİN	157
	OKULLARDA DUYGU KOÇLUĞU	
	Ayşe Kızıltan ÜTKÜ.....	158
	TAŞ, KÂĞIT, MAKAS: OKUL DIŞI ÖĞRENME İLE OKULDA GÜÇLENME	
	Prof. Dr. Belma TUĞRUL	162
	YAPAY ZEKÂ VE ÇOCUK HAKLARI	
	Gökçe Çobansoy HİZEL	168
	FARKLILAŞTIRMAYI ANLAMA VE UYGULAMA	
	Fatma Erten CENGİZ	172
	FRANSIZ DİLİ VE KÜLTÜRÜ KAPSAMINDA EĞİTİM FAALİYETLERİ	
	Bruno DELVALLEE	182
	TÖZOK - ECNAIS AVRUPA BİRLİĞİ DESTEKLİ DIALINGUA PROJESİ HAKKINDA BİLGİ PAYLAŞIMI (STUDY VISIT SONUÇLARININ PAYLAŞIMI)	
	Mona AYKUL	183
➤	SONUÇ BİLDİRGESİ	188

SUNUŞ

Türkiye Özel Okullar Derneği'nin 19. Geleneksel Antalya Eğitim Sempozyumu, ülkemizin ve dünyanın önde gelen eğitimcileri ve uzmanlarının katılımı ile 29-31 Ocak 2020 tarihlerinde "**Eğitimde Yeni Akımlar**" başlığı altında gerçekleştirilmiştir.

Sempozyuma değerli katılımlarından dolayı başta Milli Eğitim Bakanımız Sayın Prof. Dr. Ziya SELÇUK olmak üzere TBMM Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Üyesi, Cumhurbaşkanlığı Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu Üyesi, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Üyeleri, Dışişleri Bakanlığı, AB Başkanlığı Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdür Vekili ve uzmanları, Milli Eğitim Bakanlığı bürokratları, Fransa Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar-Başmüfettişi, Fransa Büyükelçiliği Eğitim Ataşesi, özel öğretim kurumlarını temsil eden dernek başkanları, TOBB Eğitim Meclisi ve İTO Eğitim Komitesi üyeleri, yurtiçi ve yurtdışından akademisyenler, eğitim uzmanları, basın mensupları, özel okul kurucu, yönetici ve öğretmenlerine, etkinliğimize katılarak gösterdikleri ilgi için çok teşekkür ediyorum.

Sempozyumun düzenlenmesinde emeği geçen Derneğimizin Yönetim Kurulu Üyeleri Zafer ÖZTÜRK, Binnur KARADEMİR, Mina AKÇEN, Saim MERAL, Hüma ÇOBANOĞLU, Mehmet YÜKSEL, Nigar EVGİN, Erdoğan BOZDEMİR, Kenan TAÇYILDIZ, Bünyamin ÇELİKTEKİN ve Hande GÖKSEL ile Derneğimizin eski Başkanı ve Eğitim Danışmanı Cem GÜLAN'a, Yönetim Danışmanı Hasan EREN, Dernek Müdürü Nalan TUĞ ve Bilgi İşlem Uzmanı Süleyman GÖRAL'a, ayrıca çalışmalarımıza her daim destek veren Okul Öncesi, İlkokul, Ortaokul, Lise, Rehberlik, Özel Eğitim, Mali Konular, Kayıt-Mevzuat, IB ve IT Komisyonu Başkan ve üyelerine de katkıları için ayrıca teşekkür ediyorum.

Ayrıca eğitim ve öğretimle ilgili ürün ve hizmetler sağlayan 100 firma, fuaye alanında dünyada eğitim alanındaki en son gelişmeleri yansıtan ürün ve hizmetlerini katılımcılara sunmuşlardır. Katkıları için tüm firma sponsorlarımıza da teşekkür ediyorum.

Sempozyumda; Her çocuğu olduğu gibi kabul etmeyi, onların kendi bireysel farklılıklarını zenginlik olarak görmeyi, çocukların duygusal ve sosyal becerileri de eşzamanlı olarak kazanmalarına gereken önemin verilmesi, öğretmenlerin günümüzde birbirinden farklı özellikteki öğrenenlerin var olduğu sınıflarda, nitelikli eğitim ve öğrenim yaşantıları oluşturabilmeleri için farklılaştırılmış öğretimi anlama, planlama ve uygulama becerileri kazanmaları; mevcut endüstriyel ve dijital paradigmalardan hızla gelişen temel bilimlerle sarmalanmasının yeni dönemin verimlilik ve katma değerlerini belirleyeceği, mutlaka bilim açığının giderilmesi gerektiği, dünyanın dijital teknoloji etrafında evrilmeye devam etmesine rağmen özellikle ölçme değerlendirme alanında teknolojiyle birleşme konusunda belirgin bir ilerleme göze çarpmadığı, günümüzde yapay zekâ teknolojisi, bu teknolojinin sonuçlarını ve etkilerini tam olarak öngörebilmemize ve değerlendirmemize imkân vermeyen bir hızla geliştiği, bu nedenle de dünyada en çok konuşulan konulardan biri teknolojinin etik ve insan odaklı kullanımı olduğu, bu çağın içine doğan ve geleceğin yetişkinleri olarak, yapay zekâ teknolojilerinin bugün öngörülemez etkilerine maruz kalacak olan çocukların, yapay zekânın getirdiği bu olanak ve risklerden herkesten daha fazla etkileneneğine şüphe bulunmadığı, bu nedenle de yapay zekânın çocuk haklarına etkisinin özel bir önemi hak ettiği, hepimize bu konuda birtakım ödevler düştüğü;

Özel okulluluğa olan güvenin sarsılmaması için önlemlerin alınması ve birtakım standartların getirilmesinin şart olduğu, yeni özel okul açılışları için ciddi bir planlama yapılması, bölgenin yeni bir özel okula ihtiyacının olup olmadığının incelenmesi, yeni açılacak okullara maddi teminat şartı

getirilmesi, mevcut okullar içinde belli bir süre hizmet veren ve ekonomik sürdürülebilirliğe sahip kurumlara ise ek bir yük getirmenin doğru olmayacağını altı çizilmiştir.

Bu kitapta; uzman ve akademisyenlerimizin değerli görüş ve önerileri içeren konuşmalar, titiz bir çalışma ile bir araya getirilmiş ve sizlere sunulmuştur. Kitabın, eğitim sistemimize yararlı olacağı inancıyla saygılarımı sunarım.

F. Nurullah DAL
Yönetim Kurulu Başkanı

AÇILIŞ KONUŞMALARI

EGİTİMDE YENİ AKIMLAR

- **F. Nurullah DAL**
Türkiye Özel Okullar Derneği Yönetim Kurulu Başkanı
- **Bülent ÖZCAN**
Dışişleri Bakanlığı, AB Başkanlığı
Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdür V.
- **Prof. Dr. Ziya SELÇUK**
Milli Eğitim Bakanı

F. Nurullah DAL

Türkiye Özel Okullar Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

Sayın Bakanım, Sayın Valim, Saygıdeğer konuklar; 19. Geleneksel Antalya Eğitim Sempozyumuna hoş geldiniz, şeref verdiniz. Türkiye Özel Okullar Derneği adına sizleri saygıyla selamlıyorum. Bir yılın nasıl geçtiğini anlamadık. Bu da buraya gelenlerin işine ve eğitime ne kadar aşık olduğunun, düşkün olduğunun bir göstergesi. Bu sevgi ve muhabbet ortamı ve özlem bize bir yılı bir gün gibi anımsatıyor.

Şükürler olsun eğitime gönül verenler tarafından dört gözle beklenen geleneksel sempozyumumuza kavuştuk. Hummalı bir planlama süreci yaşadık. Küresel eğitim trendleri içinde ön plana çıkan konulardan oluşan bir listeyi uzman komisyonlarımızda değerlendirdik. Sahada çeşitli yoklamalar yaptık ve özellikle bizlere gelen yoğun talep üzerine bu yılki ana temasını Eğitimde Yeni Akımlar olarak belirleyerek, Yapay Zeka, Farklılaştırılmış Eğitim ve Sürdürülebilir Finans konularında yoğunlaşmayı kararlaştırdık.

Geleneksel Sempozyumumuz bu yıl adeta kendi rekorlarını kırıyor. Türkiye genelinde pek çok ilden, yüzlerce özel okulun kurucu, genel müdür, müdür ve öğretmenleri olmak üzere toplam 1400 civarında katılımcı üç gün boyunca etkinliğimizde yer alacak ve bu eşsiz platformu katılımlarıyla zenginleştirecek. 24'ü ülkemizden, 4'ü yabancı olmak üzere 29 akademisyen "Eğitimde Yeni Akımlar" temasına ilişkin değerli görüşlerini 3 gün boyunca; 10 konferans, 1 panel ve 14 çalıştayda katılımcılarla paylaşacak.

Son dönemde TÖZOK olarak eğitim ve öğretim alanında Avrupa Birliğinin çağrılarına katılıyor, diğer uluslararası projeleri geliştiriyor ve geliştirilen uygun projelere katılarak güçlü kurumsal kapasitemizi değerlendiriyoruz. Bu süreçte, Milli Eğitim Bakanımız Ziya Selçuk beyin ve Dışişleri Bakan Yardımcımız AB Başkanı Faruk Kaymakcı beyin vizyon ve desteklerinin altını çizmem gerekir. Ayrıca çok kıymetli destek ve motivasyonları için AB Başkanlığı Genel Müdürü Sayın Bülent Özcan Bey'e ve Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonunu temsilen bugün aramızda bulunan Sayın Angel Hidalgo ve delegasyon temsilcilerine de teşekkür ediyorum.

Bu kapsamda değerlendirilen projelerden biri de Türkiye ve Avrupa Birliği Arasında Sivil Toplum Diyaloğu programı altında, 2019 Nisan ayında uygulamasına başladığımız DiaLingua projesidir. DiaLingua Projesi ile erken ve genç yaşlarda yabancı dil eğitiminde daha iyi yöntemleri ortaya koymak üzere geniş çaplı bir çalışma yaptık.

Ülkemizdeki ve Avrupa'daki yabancı dil öğretimine katkı sunmanın aynı zamanda Türkiye ve Avrupa toplumları ile ilişkilerimizin geliştirilmesi açısından da çok değerli olduğuna inanıyorum. Avrupa Birliği tarafından finanse edilen ve Avrupa Özel Okullar Konseyi ECNAIS ile birlikte çalıştığımız projede Türkiye, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya ve Portekiz'de gerçekleştirilen teknik inceleme ziyaretleri ve diğer proje faaliyetleri ile bugüne kadar özel ve devlet okullarından 700'ün üzerinde eğitimciyle temas kurduk. Bu anlamda çok değerli çıktılar elde edildi. Şimdi de sempozyum kapsamında, projede yapılan aktivitelerin ve proje çıktılarının paylaşılacağı bir Yabancı Dil Eğitiminin Önemi Zirvesi düzenleniyor. Tüm katılımcıların Yarın 10:00-11:30 saatleri arasında Marcello salonunda düzenlenecek bu zirveyi takip etmesini öneriyorum.

Diğer yandan yine rekor sayıda bir katılımı, eğitim ve öğretimle ilgili ürün ve hizmetler sağlayan 100 firma, fuaye alanında, dünyada eğitim alanındaki en son gelişmeleri yansıtan ürün ve hizmetlerini bizlere sunacaklardır. Kendilerine de sempozyumumuza verdikleri maddi-manevi değerli katkılarından dolayı teşekkür etmek isterim.

Sayın Bakanım, saygıdeğer katılımcılar, aslında birbirinden hiç de bağımsız olmayan üç başlığı tartışacağız. Bu üç başlığı, üç anahtar kelimeyle özetleyebiliriz; teknoloji, sürdürülebilirlik ve farklılıkların zenginliği.

Dünya hızla ilerliyor. Teknolojinin baş döndürücü değişim hızı bizlerin omuzlarına, çocuklarımıza daha iyi eğitim verebilmek, onların kendilerini daha mutlu biçimde gerçekleştirmelerini sağlamak, kendileri, aileleri, çevreleri ve ülkemizin gelişime katkı sunmalarının önünü açmak gibi sorumluluklar yüklüyor. Eğer hizamızı bizim hayatlarımızı yaşadığımız zaman penceresinden alırsak hata etmiş oluruz. Bugün okula başlayan, yavrularımızı hangi zamanda çalışmak, yaşamak, icatlar yapmak için yetiştiriyoruz hiç düşündük mü? Onların iş hayatına atılacakları, ebeveyn olacakları dünya bizimkinden inanınız çok ama çok farkı olacak.

Öyle ki, değişen teknolojik trendlerin baş döndürücü dönüşümü, çocuklarımızın önündeki hayata dair yeni sosyal, duygusal, bilişsel becerilerin de kazanılmasını beraberinde zorunlu kılıyor. Dikkat ederseniz artık sadece teknolojik veya bilişsel becerilerden bahsedemiyoruz. Sadece okuma, dinleme, yazma, konuşma diyemiyoruz. Duygusal zeka, takım halinde çalışma, analitik düşünme, yaratıcılık en az eğitim planlamasının temelini oluşturan klasik beceriler kadar hayati konuma geldi.

Çocuklarımızın duygusal ve sosyal becerileri de eşzamanlı kazanmaları bir o kadar önemli. İşte tam da bu sebepten dolayı her çocuğumuzu olduğu gibi kabul eden, kendi bireysel farklılıklarını zenginlik olarak gören, böylelikle her öğrencimize başarılı olma imkanını en adil biçimde tanıyan farklılaştırılmış eğitim yaklaşımına ışık tutacak alanının uzman isimlerine programımızda yer verdik. Hayat, yatayda ve dikeyde önümüze belki de en verimli şekilde farklılaştırılmış eğitim ile anlamlandırılabilir çok boyutlu sorunlar koymaya devam ediyor. Sayın Bakanımızın da vurguladığı gibi soru değil sorun çözen bireyler için tüm öğrencilerin özelliklerinin dikkate alındığı ve öğretimin buna göre düzenlenmesi prensibi üzerine inşa edilen farklılaştırılmış eğitim ile ilgili çalışmalarımız umarız öğrencilerimizin ilgi duydukları alanları keşfetme yolculuğuna katkı yapar.

Şu noktanın altını çizmeme müsaade ediniz; Bizler Sayın Bakanımızın liderliğinde 2023 Eğitim Vizyonu'na inandık. Onu takip etmek ve sahada uygulamak adına üzerimize ne düşüyorsa yapıyoruz, her zaman da yapacağız. Daha geçen ay içinde İstanbul'da yeni ortaöğretim tasarımı hakkında devam eden sürece katkı vermek için bir toplantı düzenledik. 2023 Eğitim Vizyonu hakkındaki çalışmalarımız aralıksız devam etmektedir. Farklılaştırılmış eğitim 2023 Eğitim Vizyonu çerçevesi için de büyük önem arz etmektedir. Vizyonda yer alan farkların kapanması, derinleşme, transdisipliner bakış açısı, Tasarım Beceri Atölyeleri, mesleki ve teknik eğitimdeki paradigmal değişim, özel eğitime verilen önem, farklılaştırılmış eğitim perspektifinden de değerlendirilmesi önemli olan başlıklardır.

Bu yılki geleneksel sempozyumumuzda yapay zekâ konusunu özellikle gündeme taşımak istedik çünkü başımızı nereye çevirsek, hangi haberi okusak, hangi sosyal medya paylaşımını görsek yapay zeka hepsinde var. Teknolojinin, veri biliminin, büyük veri ve veri madenciliği çalışmalarının, sensörlerin, nesnelerin internetinin, doğal dil işleme, görüntü ve ses tanıma sistemlerinin geldiği nokta itibarıyla insanın tüm fonksiyonlarını modelleyerek, yapay sinir ağları aracılığıyla bizim gibi öğrenen, gören, duyan, konuşan, araba süren yazılımlar çoğaldıkça buna cevabımız ne olacak? Ne olmalı? Bazılarına göre 4. Endüstri Devrimi, bazılarına göre Yapay Zekâ çağı olarak adlandırılan bu sürece nasıl hazırlanmalıyız?

İşte bu sorulara doyurucu ve tatmin edici, ilham verici ve yön gösterici, pratik uygulamaları işaret eden cevaplar alacağımızdan çok eminim. Bu yıl aramızda biraz sonra açılış konferansımızı vermek üzere Carnegie Mellon Üniversitesi'nden Dr. John Stamper bulunuyor.

Dr. Stamper dünyanın şu anda yapay zeka konusunda Google, Microsoft, MIT ve Facebook'tan sonra en geniş araştırma kadrosuna sahip üniversitesinin İnsan-Makine Etkileşimi Enstitüsü'nde görev yapmakta. Merak edenler için belirtmek isterim, Carnegie Mellon Üniversitesi'nin bulunduğu Pittsburgh şehri yapay zekâ ve eğitim alanında dünyanın belki de en canlı ekosistemlerinden birine sahip.

Fakat şahsen yapay zekâ konusuna şöyle bir şerh de düşmek arzusundayım. Elbette yapılan çalışmaları yakından takip ediyoruz. Ülkemizde örneğin yerli arabamızın bu teknolojinin son gelişmeleriyle bezenecek olması son derece gurur verici. Ama bizim topraklarımız insan faktörünün tarih boyunca sözcülüğünü yapmıştır. Hani gönül iklimi deriz ya hep... bunu da ihmal etmememiz lazım. Biz ne yaparsak yapalım, gönlümüze de danışırız. Bizim milletimizin gönül zekâsı her şeyin üstündedir.

Bu bağlamda, yapay zekanın tüm gelişmelere rağmen etik boyutunun hala çokça tartışılıyor olması, eğitim söz konusu olunca çocuk hakları boyutu fazlaca dikkat kesilmemiz ve iyice irdelenmesi gereken konular. 19. Geleneksel Antalya Sempozyumumuzun bu açıdan da önemli bir işlevinin olacağı kanaatindeyim. Belki de burada yapılacak çalışmalar sonucunda biz de kısaca birkaç madde halinde kendi yapay zekâ etik prensiplerimizi sonuç bildirimizde paylaşabilmeliyiz.

Son birkaç ay özel okulların finansal yönetimlerinin geliştirilmesi ve sürdürülebilirliği konusunda bayağı hızlı geçti. Şükürler olsun güzel sonuçlanan bir süreç yaşadık. Burada Sayın bakanımızın konuyu ve öğretmenlerimizi önceleyen tutumu takdire ve tebriğe şayandır. Özel okulların sürdürülebilir finansı adına çeşitli çalışmalar devam etmektedir. Bizim duruşumuz açık ve nettir. Özel okulucağa olan güvenin sarsılmaması için önlemlerin alınması ve bir takım standartların getirilmesi şarttır. Sürdürülebilir finans konusunun da ele alınacak olması son derece zamanlı ve isabetlidir.

Saygı değer konuklar, Bu yıl büyük acılar yaşadık, öncelikle hepimizin "toprak dedesi" sayın Hayrettin Karacayı rahmetle anmak istiyorum. Türkiye'ye büyük katkıları oldu, çok güzel bir eser bıraktı.

Yine son günlerde Elazığ'da yaşanan depremde 41 canımızı kaybettik, onları da rahmetle anıyor acılı ailelerine ve tüm milletimize sabırlar diliyorum. Sayın Bakanımızın Elazığ depreminin yaralarının sarıldığı günlerde yaptığı özverili çalışmaları için şükranlarımızı sunuyoruz.

Kıymetli misafirler, geçen bir yıl içinde hepimizi derinden etkileyen bir kaybımız oldu. Çok sevdiğimiz, derneğimizin değerli yönetim kurulu üyesi, büyüğümüz, ağabeyimiz, büyük eğitimci, kendisini sevenlerin ve öğrencilerinin Baronu Hayk Nişan Beyefendi'yi ebediyete uğurladık. Onu çok özliyoruz. daima hatırlayacağız ve hatırlatacağız. Mekânı cennet olsun.

Hepinize, özellikle Sayın Bakanımıza, değerli protokole, yurt dışından katılan misafirlerimize, konuşmacılarımıza, panelistlerimize ve çalıştay düzenleyicilerimize teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Hep birlikte çok müstesna, özel bir atmosferi oluşturuyoruz.

Emeği geçen herkese teşekkür eder, hepimize başarılı ve verimli bir sempozyum dilerim.

Bülent ÖZCAN

Dışışleri Bakanlığı, AB Başkanlığı Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdür V.

Sayın Bakanım, Bakanlığımızın çok kıymetli yöneticileri, Türkiye Özel Okullar Derneği'nin çok kıymetli Başkanı ve Yönetim Kurulu, eğitim camiamızın çok değerli üyeleri ve temsilcileri, hepinizi Bakanlığım adına selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Bugün burada, eski adıyla Avrupa Birliği Bakanlığı, yeni adıyla Dışışleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı olarak ve eğitim camiası açısından önemli bir projenin parçası olarak sizlerle görüşlerimizi paylaşmak ve düşüncelerimizi aktarabilmek adına önemli bir fırsatı yakaladık. TÖZOK'un 19.sunu düzenlediği, belki de Türkiye'nin en önemli eğitim zirvelerinden bir tanesinde sizlerle bir aradayız. Bu vesileyle bir kez daha Türkiye Özel Okullar Derneği'ne teşekkür etmek istiyorum.

Hem Sayın Başkanımız, hem de kıymetli meslektaşım Angel Hidalgo projeye ilgili bilgi verdiler. DiaLingua projesi Türkiye-AB Sivil Toplum Diyaloğu V Hibe Programı altında finanse edilen, Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye sağladığı katılım öncesi mali yardımı altında değerlendirilen projelerden bir tanesi. Türkiye-AB Sivil Toplum Diyaloğu yaklaşık 10 yıllık geçmişı olan, bugüne kadar 650 farklı sivil toplum örgütünün Türkiye'den ve AB üyesi ülkelerdeki muadilleriyle ortak projeler gerçekleştirdiği ve eğitim sektörünün de önemli başlıklardan bir tanesi olarak yer aldığı programlardan biri olarak çalışmalarını sürdürüyor.

TÖZOK'un Finlandiyalı ortağı, Avrupa Özel Okullar Birliği Konseyi (ECNAIS) ile beraber yürüttüğü bu projede bizler açısından çok değerli, kıymetli kazanımlar var. Ama bu proje uygulanırken aynı zamanda bizler de Avrupa Birliği Başkanlığı olarak hem eğitim sektörünün içerisine daha fazla bilgi anlamında ve değerlendirme anlamında girme imkanına sahip olduk, hem de kazanımları ve projede elde edilen sonuçları değerlendirme imkânına sahip olduk.

Bu doğrultuda proje çerçevesinde elde ettiğimiz deneyimler ölçüsünde 5 tane temel hususu sizlerle paylaşmak isterim. Bunlardan bir tanesi elbette DiaLingua projesi. Projenin en önemli kazanımlardan bir tanesi, 3 farklı Avrupa Birliği üyesi ülkeyle Türkiye'de, özellikle dil eğitimi konusunda karşılaştırmalı bir raporun ortaya çıkması ve bu rapor sonucunda Türkiye'nin önümüzdeki dönemdeki politikalarına, özellikle dil eğitimi ile ilgili politikalarına yön verebilecek olan bulguların elde edilmesi.

Dolayısıyla projede elde edilen kazanımlar bir anlamda Milli Eğitim Bakanlığımıza da yol gösterecek, Eğitim 2023 Stratejisi'nin yapılacak çalışmalarına destek olabilecek nitelikte. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığımızdan özellikle projenin sonuçlarının sahiplenilmesi ve yaygınlaştırılması ile ilgili özel taleplerimiz bulunmakta.

Bir başka kazanım bizim için, sivil toplum alanında özellikle eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarıyla yaptığımız çalışmalarla alakalı. Yaklaşık bundan 2 yıl önce TÖZOK Başkanımız ve Yönetim Kuruluyla bir toplantımız olmuştu ve orada bir hayal kurduk. Dedik ki bugüne kadar bir Avrupa Birliği projesi içerisinde yer almamış olan TÖZOK acaba önümüzdeki yıllarda neler yapabilir? Bu 2 yıllık kısa zaman içerisinde TÖZOK bir Avrupa Birliği Projesi hazırladı, sundu, uyguladı ve bitirmek üzere. Şu anda hali hazırda değerlendirilmekte olan ve yine hali hazırda hazırlanmakta olan Avrupa Birliği Projeleri var. Yani kısa bir zaman dilimi içerisinde bir çatı kuruluşu olarak bir anlamda çok önemli bir kapasite gelişimine imza attı. Tabi aynı zamanda bazı projelerde de kamu kurumlarımıza teknik yardım imkânı sağlayabilecek düzeye erişti. Bundan önceki bir deneyimimizde, Türk Eğitim Derneği ile de benzer bir kapasite gelişimi çalışmalarını birlikte yürütmüştük.

Avrupa Birliği projelerinin Türkiye’de eğitim sektöründeki, çatı sivil toplum örgütlerinin veya bu alanda faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin kapasitelerinin güçlenmesi anlamında ciddi katkıları var. Dolayısıyla bütün sivil toplum örgütlerimizin bu sürece sahip çıkmasını ve yakından takip etmelerini diliyorum. Ama bizim açımızdan özellikle Dışişleri Bakanlığı açısından da bu projelerin ayrı kazanımları var. Çünkü hepimiz gayet iyi biliyoruz ki şu anda Türkiye – AB ilişkileri durma noktasında.

Gündemde olmayan bir konu ama bu sürecin devam etmesi aslında sektörel anlamda ve toplumsal alanda sahiplenmesine bağlı. Bu nedenle özellikle eğitim diplomasisini çok iyi kullanmamız lazım. Nitekim bu projede de biz TÖZOK’un bunu çok iyi kullandığını gördük. Hatta şu anda Avrupa Birliği içerisinde özel okulları temsil eden ECNAIS’in Avrupa Birliği projeleriyle ilgili de koordinatörlük ve bu süreç içerisinde bunun koordinasyonu götürmeyle ilgili bir misyonu olduğunu da söyleyebiliriz.

Dolayısıyla eğitim diplomasisi önümüzdeki dönemde Türkiye – AB ilişkilerini ayakta tutabilme anlamında da önemli kazanımlardan bir tanesi, bu bizim için de sizinle paylaşacağımız belki de ikinci bir kazanım.

Bir başka husus tabi ki Milli Eğitim sektörü, eğitim sektörü açısından çok kıymetli bir değer olan saygıdeğer Bakanımızın ve ekibinin ortaya koyduğu Eğitim 2023 Vizyonu. Eğitim 2023 Vizyonu’nun odağında insan var. Yani odağında öğrenci var, genel olarak baktığımızda gençlik var, odağında öğretmen var, odağında veli var. Dolayısıyla insana yatırım yapmayı bir anlamda bizlere emrediyor, bizlere bu anlamda bir strateji ortaya koyuyor.

Türkiye–AB süreci içerisinde de insana yatırım yapabileceğimiz çok önemli enstrümanlarımız var. Bunlardan bir tanesi Türkiye’nin katılım sağladığı Erasmus+ programı. Aslında eğitim camiası Erasmus+ çok iyi biliyor. Buraya gelmeden önce kontrol ettim, 2019 yılında 10 binin üzerinde Türkiye’den Erasmus+ programına başvuru yapılmış. Bu başvuruların 6.145’i okullardan gelmiş. Yani Türkiye’den başvuruların %50 sinde okullar yer alıyor.

Ancak şöyle baktığımız zaman devlet okullarının bu süreçte daha aktif olduğunu görüyoruz. 6.145 başvuru içerisinde özel okulların payı sadece 315. Dolayısıyla bizim açımızdan değerlendirildiğinde bu sürecin özel okullar açısından iyileştirilmesi bir anlamda kaçınılmaz. Bu 6.145 başvurunun 942’si kabul edilmiş. 942 başvuru içerisinde de özel okullardan 79 proje var. Yani yaklaşık %7 veya 8 oranında bir kabul oranı olduğunu söyleyebiliriz. Toplamda 30 milyon Avroluk bir kaynak kullanılmış, bunun 3.2 milyonu özel okullara ait.

Tabi bu süreç içerisinde özel okulların payının artması ve süreci sahiplenmesi bizler açısından çok kıymetli ve değerli. Ama bu süreçte aslında hepimizin düştüğü bir tuzak var. Çünkü bütün Erasmus camiasından yararlanan sektörler kendi bakış açıları çerçevesinde durumu değerlendiriyorlar. Dolayısıyla eğitim camiası da biraz okul eğitimine odaklanmış durumda. Aslında Erasmus+ içerisinde yedi tane farklı sektör ve yedi tane farklı alan var. Az önce ifade ettik; Eğitim 2023 Vizyonu insana yatırım yapıyor. Dolayısıyla elbette okullarımız önemli ama okullar içerisinde öğrenciler yani gençler ve aynı zamanda veliler var. Erasmus+’ın içerisinde yetişkin eğitimi programı altında velilere, gençlik programı altında da öğrencilere yeni imkânlar açabiliriz. Öğrencilerinizin, okullardaki kulüplerinizin Erasmus+ imkanlarından daha fazla yararlanması ama sadece okul eğitimi ekseninde değil, farklı eksenlerden bakması gerçekten çok önemli. Ama Erasmus+ içerisinde Türkiye’yi bekleyen başka bir tuzak daha var. Biz program ülkeleri arasında Erasmus+’dan en iyi yararlanan ülkeyiz. Bütün başvurular içerisinde Türkiye yılda 10 binden fazla başvuru alıyor. En yakın takip eden ülke İspanya, Türkiye’nin yarısı kadar. Ama Erasmus+ sadece ulusal bütçelerle yani ülkelere tahsis edilen kaynaklarla yürütölen bir program değil. Yıllık bütçesi yaklaşık 3 milyar Euro, toplam bütçesi 15 milyar Euro 2014 – 2020 döneminde. Bunun %15’i merkezi projelerde yani Brüksel’den kullanırılıyor.

Ne yazık ki Türkiye'nin merkezi projelerdeki ağırlığı ve merkezi projelerdeki başarısı çok zayıf.

Biz geçtiğimiz aylarda Milli Eğitim Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğümüzle bir çalışma başlattık. Bundan sonra merkezi projelerin çağrılarını Bakanlığımızla beraber yakından takip edeceğiz ve Bakanlığımızın birimlerinin bu sürecin içerisinde daha aktif olmasıyla ilgili beraber çalışacağız. Ama tabii sadece Bakanlığımızın gayretleri yetmez. Türkiye'deki STK'ların ve okulların da bu merkezi projeleri yani Erasmus+'ın şampiyonlar liginin iyi takip etmesi gerekiyor. Türkiye'nin bu alandaki payını arttırmamız lazım.

Sadece bu sene 500 milyon Avroluk bir kaynak, merkezi projeler aracılığı ile dağıtılacak. Erasmus+'ın yeni dönemi 2021-2027 yılı itibariyle başlayacak, 15 milyar Avroluk bütçesi 30 milyar Avroya çıkacak ve imkanlar bütün alanlarda ikiye katlanacak. Dolayısıyla bu hususu üçüncü kazanım ve mesaj olarak sizlerle paylaşmak istedim.

Avrupa Birliği ile yürüttüğümüz çalışmalar sadece Erasmus+ ile ya da sivil toplum örgütlerine verdiğimiz destekle kalmıyor. Bugün sempozyum konularından bir tanesi olan yeni yaklaşımlar, özellikle teknolojinin kullanımı, akıllı sınıflar, akıllı okullar, eğitim ve öğretimde yeni teknolojik odaklı eğitim metodolojilerinin geliştirilmesi önemli. Bunun için de farklı bir program daha var. Konusu eğitim değil ama konusu teknoloji, konusu inovasyon.

Yine 2014 -2020 döneminde "Ufuk 2020" adıyla, 2021 – 2022 döneminde de "Ufuk Avrupa" adıyla devam edecek bir programdan bahsediyoruz. 2014-2020 döneminde 80 milyar Avroluk programa Türkiye yaklaşık 300 milyon Avroluk bir katkı sağlıyor. 2021-2027 döneminde programın büyüklüğü 120 milyar Avroya çıkıyor. Özellikle okullarımızın akıllı sistemleri bünyelerine kazandırabilmeleri, eğitimde yeni teknolojileri kullanabilmeleri adına bu programdan yararlanabilmeleri mümkün.

Ama eğitim sektörünün bu program içerisinde çok fazla yer alamadığını hatta Türkiye'den üniversitelerimizden birkaç örnek haricinde eğitim sektörüyle ilgili projenin olmadığını ne yazık ki görüyoruz. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığımızı, çatı örgütleri, okullarımızı bu süreci yakından takip etmeye ve eğitim teknolojilerinde kullanabilecekleri bu programdan yararlanmaya davet ediyorum.

Avrupa Birliği Başkanlığı olarak biz bu sürecin içerisinde tüm okullarımıza, özel okullar, devlet okulları dahil olmak üzere Avrupa Birliği kaynaklarını daha etkin ve daha verimli kullanabilmek adına her zaman desteğe hazır olduğumuzu ifade etmek istiyorum. Bu sempozyumda Başkanımız da ifade ettiler, farklı oturumlarda; hem yürütülen projeler, hem de fırsatlarla ilgili sizlerle bilgi paylaşma imkânına sahip olacağız. Aynı zamanda dışarıdaki standımızda da arkadaşlar bu konu hakkında sizlere bilgi verecekler.

Ben bir kez daha bu kıymetli organizasyonda emeği geçen Türkiye Özel Okullar Derneği yönetimine, başkanına ve emeği geçen tüm arkadaşlara teşekkür ediyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Prof. Dr. Ziya SELÇUK

Milli Eğitim Bakanı

Çok değerli katılımcılar, hem yurt dışından hem yurt içinden gelip, buradaki birikimi yükseltmeye, güzelleştirmeye çalışan çok değerli eğitimciler; buradan çok güzel görüldüğünüzü söylemek isterim. Çünkü her sene "Eğitimle ilgili daha fazla ne yapabiliriz, neler kazandırabiliriz çocuklarımızı?" sorusunun yanıtı için ısrarla buraya geliyorsunuz.

Bir sene geçmiş, biraz önce Sayın Başkan söyleyince fark ettim ve gerçekten çok hızlı geçmiş. Bu bir sene içerisinde de sürekli yeni konuların mercek altına alındığı, okullarımızdaki eğitimin kalitesinin nasıl yükseltilebileceği sorusuna cevap arandığı ve devamlı olarak kalite bilinciyle hareket edildiği bir ortamdan söz ediyoruz ve bu ortamın bize hem teori, hem pratiği birlikte getirdiğini de fark ediyoruz. Bu teori ve pratiği birlikte ele almak, ister Baltacıoğlu değişiyse istihsal, ister praktist deyin, ister başka bir terim kullanın ama tam da eğitimin bakış açısını izah eden bir yaklaşım olacaktır.

Bugün on dokuzuncusuyla beraberiz bu Sempozyumun ve Sempozyumlara geleneksel demek bazen zor olabiliyor ama bu gerçekten gelenekleşmiş bir Sempozyum. 12 bini aşan özel okulumuzun 1 milyon 392 bin öğrencimizin, 211 bin personelimizin bulunduğu koskoca bir camiadan söz ediyoruz. Bu anlamda giderek daha nitelikli, daha kaliteli ve daha uluslararası bir perspektifi yakalamış bir camiadan da söz ediyoruz. Bu camiamızın, özel okullarımızın daha da nitelikli hale gelmesi ve gelişmesi için de 5580 sayılı Kanunla ilgili çalışmalarımızın sürdüğünü zaman zaman belki basından takip ediyorsunuz. Şu sıralarda son aşamalarına gelmiş ve Maliye Bakanlığımızın da görüşü dahilinde belirli bir çerçeveye oturtulmuş durumda. En kısa zamanda Meclisimizin bunu hayata geçirmesi konusundaki çabalarımız, girişimlerimiz sürüyor.

Burada, bu platformda geleneğin ve yeniliğin bir arada olduğunu görmek beni ayrıca mutlu ediyor. Çünkü gelenek aslında yeniliğin çekirdeğidir ve gelenek olmadığında yeniliğin enerjisini nereden alacağı sorusu gündeme gelebilir. Dolayısıyla gelenek ve yenilik birbiriyle tezat kavramlar değil, birini çok besleyen kavramlar diyebiliriz.

On dokuz yıldır bu sempozyumların birçoğuna katıldığımı hatırlıyorum ve her zaman Ziya Öğretmen olarak katıldım. Bugün de Ziya Öğretmen olarak katılıyorum. Çünkü bu şekilde katılıyor olmak bana daha iyi hissettiriyor. Bu anlamda burada özel olarak dikkatinizi çekmek istiyorum. Çünkü Rüstem Abi, Türk Maarifi'nin bu büyük ustası, eğitimde 50. yılını kutladı ve çok büyük bir alkışı hak ediyor.

Türkiye Özel Okullar Derneği'nin geleneksel 50. yıl toplantısına da beni davet etmenizi özellikle rica edeceğim bu arada, unutmadan söylemiş olayım. İnşallah daha nice senelere ve hem geleneği hem de yeniliği bir arada tutan bu gayretiniz giderek büyüsün inşallah. Katıldığım her bir Antalya Sempozyumunda hem şahsımın hem de katılımcıların daha büyük bir iştiaqla daha büyük bir heyecanla ve motivasyonla, güzel işler yapmak için bir enerji kazandığını görüyorum ve içinizden birisi olarak da bu enerjinin okullara nasıl yansıdığını çok somut olarak görebiliyorum.

Geleneksel sempozyumlarda olduğu gibi, bu sempozyumda da bir ekolden söz edebiliriz aslında bir okuldan söz edebiliriz. Yani burası bizim bir anlamda hizmet içi eğitim aldığımız bir yer ve kendimizi geliştirdiğimiz ve buradan ayrıldığımızda da paylaşma ihtiyacı hissettiğimiz, öğrendiklerimizi başkalarıyla da değerlendirme ihtiyacı hissettiğimiz bir toplantı burası ve bu farklılıkları özellikle çocuklarımızın farklılıklarını burada ele alabilecek olmamız çok çok önemli.

“Bizim 18 milyon öğrencimiz var” diye konuşuyoruz ama 18 milyon ayrı vizyonumuz var, 18 milyon ayrı misyonumuz, 18 milyon ayrı planlamamız söz konusu. Her birinin parmak izi kadar olan kadar farklılığını dikkate alabilmekte bizim asli vazifelerimizden bir tanesi. Yani 18 milyon politikamız, 18 milyon stratejimiz var diyebiliriz rahatlıkla. Bizim çocuklarımızın arasındaki bu farklılıkları standardize etmeye çalışmak gibi niyetimiz elbette yok ve çok daha az ders saatiyle, daha fazla derinleşebilen çocuklar ve kendi becerileri doğrultusunda imkân bulabilen öğrenciler, elbette 2040’a doğru çok daha sağlıklı bir dünyayla karşı karşıya gelecekler.

2040 yılında iş hayatına atılacak çocuklarımızın bu sıra okul öncesi ve ilkokullarda olduğunu biliyoruz ve o tarih geldiğinde, o gününün dünyasıyla karşılaştıklarında bize bir soru yöneltecekler ve diyecekler ki “Siz bizi neye hazırladınız? Niye öyle yapmadınız da böyle yaptınız? Niye şöyle yapmadınız?” diyecekler. Bunu şundan dolayı söylüyorum; zamanın ruhu açısından gerçekten dünya tarihindeki büyük kırılmalardan bir tanesine gebe dünya ve bu kırılmalara şahitlik eden insanlar olarak, nesiller olarak bizlere çok ayrı bir sorumluluk düşüyor ve bu sorumluluğumuz çerçevesinde de çocuklarımızın bizlere “Siz bizi neye hazırladınız?” sorusunu sorduklarında verebilecek yanıtlarımızın iyi olmasında fayda var.

Bu konferansta aslında belki bir yıl içerisinde oturup bireysel olarak çalışsak öğrenebileceğimiz hususlar var. Buradaki 3 günlük çalışmada, belki 1 yıllık birikim elde etme imkanımız söz konusu olabilir. Çünkü bugün artık çok daha hızlı, çok daha etkin, çok daha çevik bir bakış açısına ihtiyacımız var ve belki geleneksel akademik hayat, elbette hayatını güçlü bir şekilde sürdürüyor ama bir taraftan da sertifikaların, kursların, diplomaların yanı sıra da büyük bir gelişim içerisinde olduğunu görüyoruz. Bu anlamda da bizlerin muhakkak surette becerilerimizi yeniden gözden geçirmek, yenilemek, güncellemek ve üstüne koymak anlamında çabalara ihtiyacımız var. Çünkü öğretmen öncelikle kendini yükselten, yücelten ve kendi hayatının olgunlaşma serüvenini yaşayan insandır. Bundan dolayı “Çocukları nasıl daha iyi yetiştirebiliriz?” sorusu “Kendimizi nasıl daha iyi yetiştirebiliriz?” sorusunu beraberinde getiriyor.

Hatırlarsınız, Alvin Toffler’ın çok sık söylenen bir sözü var; “21. yüzyılın cahilleri okuyup yazamayanlar değil öğrenemeyen, eskiden öğrendiklerinden gerektiğinde vazgeçemeyen ve yeniden, yeniden, yeniden öğrenemeyenler olacaktır.” Bu söz hepimiz için ülkemiz için şuan da aslında içsel bir stres yaratıyor ve bu stresimiz nedeniyle de kendimizi daha iyi hissetmek için bu tür çalışmalarını birlikte yapıyoruz.

Bu yıl ki tema gerçekten tam da bizim 2023 Eğitim Vizyonu çerçevesinde üzerinde durduğumuz konuların başında geliyor. Çünkü yapay zekayla ilgili olarak, makine öğrenmesiyle ilgili olarak uluslararası bir birikimden yararlanıp, Bakanlık içinde bir reaktör yerleştirip yazılımsal olarak otomasyon süreçlerini nasıl hızlandırılabilirliği, teftiş gibi, öğrenme ve öğretme süreçleri gibi, hizmet içi eğitim gibi birçok sürecin, makine öğrenmesi ve yapay zeka temelli olarak nasıl organize edileceği pilot çalışmalarlarıyla şuan hızla sürüyoruz ve çok kısa bir sürede de sonuçlarını alabileceğimizi düşünüyorum çünkü pilotlar bitmek üzere.

Bu vizyon çerçevesinde de, Sempozyumun alt başlıkları olan “Finansal sürdürülebilirlik, yapay zeka ve farklılaştırılmış eğitim” gibi bu üç başlığa aslında biz de 2023 Eğitim Vizyonu’nda çok büyük bir yer ayırdık ve önümüzdeki süreçte adalet temelli bir yaklaşımı vurguluyoruz. Niye adalet temelli? Çünkü adalet herkese eşit davranmaktan ziyade herkesin hak ettiğini vermek ve hukukunu korumak olsa gerek. Bu çerçevede de “Millî Eğitim Bakanlığı’nın bütün okullarını, bütün öğrencilerini, bütün öğretmenlerini adalet üzerine nasıl değerlendirebiliriz?” sorusunu sürekli kendimize söylüyoruz. Bizim Vizyon belgesinde ortaya koyduğumuz 3-4 yıllık fizibilitesi yapılmış, simülasyonları gerçekleştirilmiş, alt yapısı organize edilmiş olan bütün plan ve projelerimiz şuan da ciddi biçimde takip ediliyor ve bunların gerçekleştirme oranlarıyla ilgili bazı modellemeler kullanıyoruz.

Bu modellemelerle belgenin hangi etkinliğinin, hangi hedefinin gerçekleşme oranının ne olduğu, gerçekleşmedeki eksikliğinin nerelerden kaynaklandığı konusunda bir çalışma yapıyoruz ve daha çok maksimizasyon yaklaşımından ziyade bir optimizasyon yaklaşımı içinde de sürdürmeye çalışıyoruz.

Çok değerli arkadaşlar, değerli meslektaşlar, değerli katılımcılar bizim bu anlamdaki çalışmalarımızın tümü aslında uluslararası rekabeti görmekle, PISA ve benzeri araştırma sonuçlarının çok spesifik olarak izlemekle ve Türkiye'nin eğitim sisteminin dünyadaki rekabet becerisini değerlendirmekle çok ilgili. Çünkü bizim bu işi yaparken aslında sadece teknik bir iş yapmadığımızın, sadece sınıfların içerisinde bazı faaliyetleri yürütmediğimiz farkındayız. Bunun bir ülke ödevi olduğunun, millet ödevi olduğunun farkındayız. Elbette bir takım sorunlar var, elbette bir takım çözüm önerileri var. Ama emin olun bu problemler benim şahsi birikimim, ekibimizin şahsi birikimi ile sınırlı kalabilecek bir çerçeve taşıyor, yani bize Türkiye'nin birikimi lazım, bize dünyanın birikimi lazım.

Bu birikimi değerlendirdiğimizde Türkiye için çok daha güzel işler yapabileceğimizin farkındayız. Bütün bunları bir e-portfolyo, e- rehberlik hazırlayarak, coğrafi bilgi sistemi hazırlayarak ve yapay zeka temelli bir korpus çalışmasını sürdürerek hayata geçirmeye de çalışıyoruz. Bunun gibi çok daha fazla konular var, bu farklılaştırılmış eğitimle ilgili, yapay zekayla ilgili, finansal sürdürülebilirlikle ilgili yeni modeller üzerinde de çalışıyoruz. Çünkü bizim artık Türk Milli Sistemi olarak daha ziyade verimlilik üzerinde ve optimizasyon üzerinde durmamız gerektiğinin de farkındayız.

Özellikle meslek okullarıyla ilgili çalışmalarımızı çok yoğun olarak sürdürüyoruz. Bununla ilgili birçok kanuni düzenlemeye Meclisimiz imza attı. Bu gelişme kapsamında bazı aksaklıkları giderme imkanımız da oldu ve burada da paradigmatik bir dönüşümden söz ediyoruz. Çok sık örnek verilen Almanya'da meslek okullarının %80 inden fazlası özel sektörün kurduğu okullardır. Bu oran biz de %5 in altında. Bu açıdan meslek merkezlerinin özel sektör tarafından da kurulabilmesiyle ilgili olarak Meclisimiz bir yasa çıkardı. Bunun ötesinde bazı yönetmelik değişiklikleri örneğin; döner sermayeden kesintinin % 15 den %1 e indirilmesi, müfredatın artık 54 sektörün her biriyle birebir çalışarak, onların ihtiyaçları doğrultusunda geliştirilebilmesi, özellikle erkek öğrencilerin askerlik sorununun çözülmüş olması ve ithalat analizi, dış ticaret açığı analizi gibi çalışmalarla, SEGE analizi gibi çalışmalarla artık illerin mesleki kapasitelerinin yeniden bir inceleme modelinin geliştirilmesiyle ciddi yol almış bulunuyoruz. Ama bunu yaparken de tam da ihtiyaçlar üzerinden hareket ediyoruz. Türkiye'nin çok ileri olduğu savunma sanayi teknolojilerinde, savunma teknolojisini yetiştirebilmek için ASELSAN'ın içine okul açmak gibi, İTÜ'nün içine okul açmak gibi, TUSAŞ la okul açmak gibi, bir çok otellerin içine okul açmak gibi, fabrikaların içine okul açmak gibi bir çok faaliyeti tümüyle başlatmış bulunuyoruz. Bunlar hayata geçti, artık ölçeklendirme ihtiyacımız var. Yani bunların sayısını arttırma ihtiyacımız var.

Türkiye ihtiyacı olan, ama hiç bölümü olmayan onlarca alana sahip, örneğin mikro-mekanik gibi bir çok alana sahip. Bunların okullarını açtık ve yaklaşık üç milyar dolar civarındaki oyuncak ithalatının Türkiye'deki alt yapısını kurmak için çok sayıda okul açtık. Bunların hepsi iş garantili ve satış garantili okullar, yani çocukların üreterek öğrenmesini istiyoruz. Ama okulların üretmesinde ortaya çıkan sorunları ortadan kaldırmak için de biraz önce söylediğim yasa ve yönetmelik değişikliklerini de gündeme getirmiş olduk.

Bunu şundan dolayı söylüyorum artık bizim okullarımızın içinde yapılanlarla, dışarda, sektörde, hayatta olanlar arasındaki makas açıklığını tümüyle kapatmak konusunda bir yaklaşımımız var. En son elektrikli otomobille ilgili Bursa'da Eylül ayında başlayacak olan bölümümüzün hikâyesini de yine basından izlemiş olabilirsiniz. 150 yıldır hizmet veren Bursa'daki Tophane okulumuzun elektrikli araçlar dalında da hizmet vermesine yönelik bütün hazırlıklar tamamlandı ve bütün bu çalışmaları yaparken Kırıkkale'de ya da başka Makine Kimya Endüstrisi gibi başka alanlarda yaptığımız bütün bu faaliyetlerde şunu görüyoruz ki, %1 lik dilime giren öğrenciler, % 1 ile girebileceği bir çok Fen Lisesini tercih etmiyor ama meslek lisesini tercih ediyorlar.

Yani bunun çok sayıda okulda yapılabildiğini gösterdiğimiz için bu konudaki algının da yavaş yavaş dönüşmesini umut ediyoruz.

Bu bağlamda ele almak istediğimiz bir başka konu şu; bütün bu çalışmalar bizim bir mekanik kurmakla ilgili çalışmalar, yani biz sistemin mekaniğini zamanın ruhuna uygun olarak, yenilemeye tabii tutmakla ilgileniyoruz daha çok. Çünkü bir baz oluşturmak istiyoruz. Baz oluşturduğumuzda uluslararası rekabetle daha yakın ilişkilendirme fırsatımız olacak. Bir mekanik kurulduğunda kültürün üremesi olasılığı ortaya çıkacak, mekanik kurulmadan kültür üremiyor. Kültür üremeden de zihniyet dönüşümü gerçekleşmiyor. Ama bu uzun soluklu bir iş, bu yüz metre koşusu değil bu bir maraton koşu. Bundan dolayı da bu "Zihniyet dönüşümüne evrensel bir kaygıyla, evrensel bir bakış açısıyla nasıl hizmet edebiliriz" in düşüncesi ve çabası içerisindeyiz. Bunu yapabiliriz çünkü gerçekten ülkemizin fırsatlarının farkındayız. Ben hep şunu fark ediyorum, işin içine girdikçe yapılabileceği konusundaki inancımız artıyor arkadaşlarla beraber. Sadece bir takım sorunlar var, sadece herkesin kendine göre, kendi dünya görüşüne göre bir tarafa çekmekle ilgili enerji tüketen bir çabası var.

Ama bunu ülke için düşündüğümüz de bu toprakların, bu coğrafyanın geleneği, geleceği açısından, çıkarları açısından düşündüğümüzde sarsılmaz bir hiza olduğunun da farkındayız.

Eğitimi bütünsel olarak ele almaya çalışırken çocuklarımızın kendi değerlerine de sahip çıkarak yol almasını bekliyoruz. Çünkü sınava hazırlayan bir sistem, insan yetiştiren bir sistemden elbette farklılık taşıyor ve biz sınava yetiştirme çerçevesinde, yaşanan süreçlerin ve yaşantıların çocuklarımızın bir şekilde misafir geldiğinde çıkmayan, düğün olduğunda gitmeyen, bayram olduğunda katılmayan, cenaze olduğunda gitmeyen ve kendi değer sistemini yaşamın içerisinde içselleştirme fırsatı bulamayan çocuklar olarak yetiştirdiğini fark ediyoruz. Bunun önüne geçmek için de Türkiye'nin eğitim sistemini; insan yetiştirme odaklı, insan odaklı ele alması zarureti var ve bu bizim çocuklarımızın değer sistemini de öldürüyor. Bu sınavla ilgili çalışmalar ne kadar tek odak haline dönerse aslında çocukların değer sistemi de o kadar zarar görmüş oluyor. Sonra da müfredat oluşturuyoruz çocuklara değer eğitimi vereceğiz, hayatın içinde vermek, hal üzerinden vermek, kâl üzerinden değil yaşamın kendi doğrultusunda bir eğitim vermek amacımız var. Bunun için de sınavın baskısını azaltacak bir takım çözüm önerilerine ihtiyaç var. Aslında bunun neler olduğu belli, sadece biraz zamana ihtiyaç var ve bu zamanı kendimize tanıdığımızda göreceksiniz ki çok kısa bir sürede TIMMS te de, PILS de de, PISA da da sıçramalar yavaş yavaş gelecek ve 2021 için de bu anlamda çok ciddi hedeflerimiz var. Çünkü çok bilinçli bir şekilde kalite yönelimli olarak bir alt yapı çalışmasını sürdürüyoruz.

Bütün bu değişimler, hızlı dönüşümler aslında anlık olarak izlemeyi de gerektiriyor. Çünkü biz "Evet bugünün dünyası budur, gereğini yapalım" demeye başladığımızda dünya yine değişmiş oluyor ve bu hızlı değişim içerisinde de sürekli bir farkındalık seviyesi üzerinde durup siber, dijital, biyolojik, fiziksel olan herşeyi bütünsel olarak ele alma ihtiyacımız var. 2020- 2040 dönemi bu açıdan, burada ele alınan kavramlar açısından son derece kritik ve bio-politik bir dünyadan, bio-algoritmik dünyaya doğru gidiş var.

Bu bio-algoritmik dünyanın ne olduğunu biraz tartıştığımızda, biraz içine girdiğimizde aslında yaptığımız eğitimin çocukların hayrına olup olmadığını da sorgulama fırsatımız olacak. Eğer bu çağı anlamak konusunda bir çabamız olmazsa, kaçırmak konusunda ciddi bir sonuçla karşı karşıya da kalabiliriz.

1950 li yıllardan itibaren her iki yılda bir bilginin, teknolojinin ikiye katlandığı bir süreci yaşadık ve bildiğiniz moore kanunundan söz ediyorum. Geçenlerde paylaşılan bir araştırmaya göre 2012 yılından sonra teknolojinin ikiye katlanma periyodu neredeyse 3-4 aya inmiş durumda, diğer bir ifade ile artık moore kanunu yok. Ne kanunu var? İşte Elon Musk kanunu var veya Zuckerberg kanunu var. Bütün bu kanunlar bizim tecrübelerimizi yeniden yeniden ele almamız gerektiğini ve sadece kendimize soru sormamız gerektiğini gösteriyor.

Eğer kendimize soru sorarsak o zaman çocuklarında hizası düzelecek, eğer kendimizi yetiştirirsek, kendimizi bir öğrenci olarak sürekli tarif edersek o zaman bu değişime adaptasyon kabiliyetimiz de elbette yükselecektir.

Milli Eğitim Bakanlığı olarak bu çerçevede bir yapay zeka stratejisi hazırlığı içerisindeyiz. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Bilim, Sanayi, Teknoloji Bakanlığımız, TÜBİTAK, Özel sektör ve sivil toplum ile de sürekli temas halindeyiz. 11. Kalkınma Planımız, 2020 Cumhurbaşkanlığı yıllık planı, 2023 Eğitim Vizyonu gibi bir çok belgeler önümüzde bu belgeler çerçevesinde biz yapay zekayı hem teftişte hem atamada, inşaatta, öğrenme süreçlerinde her yerde kullanmak istiyoruz.

Bu çabalarımızda son aşamalarına gelmiş vaziyette. Bunu takip eden özel bir ekibimiz var ve stratejimizi yayınlamak için önümüzdeki birkaç hafta Unesco ve Unicef nezdinde “Yapay zeka, eğitim ve çocuk hakları” konusunda bir etik çerçeve yayınlanacak, o yayını da bekliyoruz bir taraftan. Arkadaşlarımız orada bizi temsil ediyorlar ve tartışmaların içindeler yani bu konuya tarafız orada. Bizim amacımız insanlık yararına kullanılacak öğrenme ve eğitim politikalarında yapay zeka odaklı, karar destek sistemlerimi güncel bir şekilde hayata geçirmek. İTÜ’yle bu konuda bir işbirliğimiz var ve bizim Bilsem’de ve Argem’de yapay zeka laboratuvarlarımız yavaş yavaş kuruluyor. Burada atölyeler oluşturuyoruz ve çocuklarımızın bu anlamda gelişmesi için özellikle lise çağındaki çocuklarımızın uluslararası sertifikalar alabilmesi için çabalarımız ciddi anlamda yürürlükte ve binlerce çocuğumuza da bu fırsatı tanıdık, yani uluslararası sertifika alabilme imkanını da tanıdık olduk.

Google, İntel, Cisco, Microsoft ile geçtiğimiz haftalarda öğrenci-öğretmen eğitimi konusunda da fiili olarak bir takım protokoller imzaladık ve bir milyona yakın öğretmene yönelik çalışmalarımızı da bir noktaya getirmiş bulunuyoruz. Belki hemen bundan sonraki hedefimiz de bir meb.ai platformu kurabilmek. Bunu belki şu anda tırnak içerisinde bir teaser olarak söylemek mümkün olabilir. Bu stratejimizde “Öğretmenin Geleceği Enstitüsü” adı altında paydaşlarla beraber bir araştırma merkezinin de kuruluş hazırlığını sürdürüyoruz. Bu anlamda tasarım beceri atölyelerini tekrar vurgulamak istiyorum. Çünkü insanın, insan olarak yetişmesi sadece dünsel olarak, kognitif olarak mesafe almasıyla ilgili değil. İnsanın bütünsel olarak yetişmesi, onun duygusuyla, eylemiyle, hareketiyle birlikte ve eş zamanlı gelişmesine bağlı Yani bir çocuk sadece a, b, c, d işaretlemelerini yaparak kendisini başarılı hissedemez. Hissediyorsa da yanılıyordur, o gerçek bir muvaffakiyet değildir.

O yüzden de biz çocuklarımızın atölyelerde ilkökul 1. sınıftan itibaren, okul öncesinden itibaren yetişmelerini çok önemsiyoruz ve ilkökul 1’de mühendislik atölyesiyle karşılaşmasını çok istiyoruz, drama sanat atölyesiyle, tarım atölyesiyle, bazen şehirlere özgü bisiklet tamir atölyesi bile kuruyorlar mesela Gaziantep de, bu anlamda robotik atölyesi, algoritmayla ilgili çalışmaların yapıldığı atölyeler, bütün bunlarda çocukların ellerini kullanmasını çok çok önemsiyoruz. Sanatla ve sporla ilgilenmelerini çok çok önceliyoruz. Bunu insanın bütünsel olarak yetişmesinin temel koşulu olarak görüyoruz. O yüzden de hani bir yıl içerisinde birkaç yüz atölye açabilir miyiz acaba diye bir hedef konuldu. Ama öyle bir destek geldi ki birden bire sayısı 6 bine yaklaşan atölye kuruldu okullarımızda ve hep dezavantajlı bölgelerdeki okullarımızdan başlıyoruz bu atölyeleri kurmaya. O açıdan da başka bir öğrenme farklılıklarını, okullar arasındaki imkan ve öğrenme farklılıklarını azaltabilmek için de atölyeleri bir araç olarak da değerlendiriyoruz. Bu atölyelerde görev alacak on binlerce öğretmenimize sertifika verdik. Yani bu atölyelerdeki eğitimi kim verecek?

Elbette dışarıdan belki ücretli öğretmenler söz konusu olabilir ama asıl olan bizim sınıf öğretmenlerimizin ve branş öğretmenlerimizin bu eğitimi vermesi. Onlar eğer bizim sertifikalarımızı alırlarsa, tümü ücretsiz ve bu sertifikaların içeriği tümüyle uluslararası standartlara, kalite belgelerine sahip ve bu sertifikayı alan her bir öğretmenimiz yine ders ücret karşılığında okuldaki öğrencilere bu atölyelerde hizmet etme fırsatı verecek.

On binlerce öğretmenimizi çok kısa bir süre içerisinde yüzbinlere çıkaracağız. Bununla ilgili her türlü alt yapıımız hazır, çalışmalarımız, planlarımız mevcut.

Burada bütün bunları söylerken aslında zamana uymaya çalıştığımızı da ifade etmek isterim. Ben Hong Kong'un liselerindeki ders çizelgelerine bakıyorum, Japonya'daki ders çizelgelerine bakıyorum, Kanada'daki ders çizelgelerine bakıyorum ve bizim çocuklarımızın şuanda aldığı ders çizelgelerine bakıyorum. Bizim ödevimiz burada mevcudu sürdürmenin ötesinde bu çocukların hakkını, hukukunu teslim etmek. Eğer biz bu çocukların hakkını teslim etmezsek kendi kişisel çıkarlarımız ya da mevcut düzeni korumak anlamında bir statükocu bir yaklaşıma sahip olursak emin olun bu çocuklar bizden razı olmazla. Bizim bir ödevimiz var değerli arkadaşlar, biz ana-babamızın rızasını almak gibi bir vazifeye sahipsek, çocukların rızasını almak gibi bir vazifeye de sahibiz.

Eğer çocuklarımızın rızasını almazsak ciddi manada yaptığımız işin bereketini ve faydasını değil, zararını görürüz.

Bütün öğretmenlere her toplantıda söylüyorum, diyorum ki; Bakın etrafınızdaki arkadaşlarınızı değerlendirin, ben performans değerlendirmesi yapmıyorum, yapmayacağım da, bu anlamda yapmayacağım. Ama siz etrafınızdaki öğretmenlere lütfen bir bakın ve deyin ki "Keşke benim çocuğumun öğretmeni olsa" dediğiniz hangi öğretmenler var, kaç öğretmen var? Tam da bunu hayata geçirmekle ilgili bir mükellefiyetimiz var. Bunun için de bizim muhakkak surette daha çok, daha çok çalışmamız lazım ve bu anlamda öğretmenlere çok vazife düşüyor. Sakın ola teknoloji geliyor, robotlar geliyor, öğretmenlik ne olacak endişesiyle hareket etmeyiniz. Çünkü insan evrensel olarak kadim bir hizada ve insanın ürettiği her şey eğer etiğini kaybetmemişse, ahlakını kaybetmemişse her zaman insanlığın hayrına çalışacaktır. Ama etik yoksa ortada, ahlak yoksa bilim tamamen insanlığın zararına çalışabilecek bir hale bile gelebilir. Bu değişim içerisinde öz geçmişlerin "CV" lerin artık iki, üç yıl geçerli hale geldiği bir dünyada çocuklarımızın öz geçmişlerinin çok önemli olmadığını bilmek zorundayız. Biz çocuklarımıza "öz geçmiş" değil "öz gelecek" yazdırmak zorundayız. Dolayısıyla bu öz gelecekleri yazdırırken aslında Türkiye'nin öz geleceğini yazdırdığımızın da farkında olmak durumundayız.

Kendi deneyimlerime göre, kendi bakış açımaya göre fark ettiğim şey şu; artık üstsel bir artış var, geometrik bir artış yok. Ya da aritmetik bir artış yok, üstsel exparansiyel bir artış var ve bu artış anlamaya çalışmak bile çok büyük bir birikim gerektiriyor. Çağı anlamak açısından ciddi bir tecrübe gerektiriyor ve bu trans-disciplinary konusu başta öğretmenlerimiz olmak üzere hayatın temel dinamiğine yerleşmiş durumda ve disiplinler üstü dediğimiz artık intel disiplinleri aştığımız bir dünyada bizim yepyeni bir ufukla, 19. yüzyılın mecburen anlamaya çalışırken parçaladığı disiplinlerin artık bu kadar kategorik olarak verilmesi yerine hayatın bütünlüğünü resmeden, hayattaki bu bütünlüklüğü aynı şekilde okula, öğretmenliğe yansıtan ve öğrenciyi sadece sınıfın içinde değil, bir ekosistemde düşünen bakış açısına ihtiyacımız var.

Bu anlamda çok ilginç çalışmalar da yürütülüyor. Örneğin bir ay önce çalışma arkadaşlarımla beraber JAMA Pediatrics 'de bir makale inceledik. Beş ayrı disiplinden, yedi bilim insanı tarafından yazılan bir makale bu, makalenin başlığı "Okul öncesi çocuklarda ekrana bağlı medya kullanımı ve beyaz madde bütünlüğü ilişkisi". Çok değerli bir makale, çünkü alanında neredeyse ilk çalışma. 3-5 yaş grubundaki 47 çocuğu örneklem olarak almışlar ve medya kullanma alışkanlıkları ile beyin tomografileri ve bazı testler uygulanıyor. Çalışmada; eğitim bilimciler var, beyin bilimciler var, pediatrik, nöroloji bölümü uzmanları var, biyomedikal mühendisler var.

Çocukların velileriyle görüşüyorlar, izliyorlar, gözlemler yapıyorlar. Araştırma sonuçlarına göre; ekran kullanımı bu yaş grubundaki çocukların serebral korteks'inde olgunlaşan bilişsel gelişim için hayati olan beyaz madde bütünlüğünde ciddi sorunlar oluşturuyor.

İşte tam da bu tür trans-disipliner sonuçlar, bu günlerimize çok ışık tutacak ve çocuklarımızın özellikle 3 yaşın sonuna kadar ekrandan niye uzak tutulması gerektiğiyle ilgili çok somut, kanıta dayalı çalışmaları rahatlıkla görmek mümkün bu trans-disipliner çalışmalar sayesinde.

Çok değerli arkadaşlar, değerli katılımcılar sözlerime son verirken Elâzığ ve Malatya'da meydana gelen depremde hayatını kaybeden vatandaşlarımızın çok yakından hissettiğim, çocukların gözlerinde görme fırsatına eriştiğim bir hissiyattan da söz etmek isterim. O ortamdaki çocuklar, yetişkinler neler hissediyorlar, neler yaşadılar, hangi korkulara sahipler, ne bekliyorlar, ne ihtiyaçları var? Birebir onlarla vakit geçirip, o çocuklarla oyun oynayıp ve o oyunu oynarken onları rehabilite etmeye çalışırken "Onlar mı rehabilite oluyor, ben mi rehabilite oluyorum?" hissiyatının karmaşıklığı içerisinde çok büyük desteklere ihtiyaçları var.

Bu destekler emin olun finansal ya da fiziksel olmaktan ziyade psikososyal destek, bu insanların, bu ihtiyaçlarını gidermek için de her türlü tedbiri almış, uzmanlarımızla orada sürekli çalışmalarımızı sürdürüyor durumdayız. Bölgedeki incelemelerimiz tek tek, sınıf sınıf, okul okul her bir ayrıntısına kadar incelemeler şeklinde uzmanlar tarafından yürütülüyor. Her bir okula özel raporlar çıkarılıyor ve nerede, ne yapacağımız konusunda da kanıta dayalı çalışmaları sürdürüyoruz.

Bir program hazırladık ama bizim çalışmalarımız sadece Elazığ'da deprem olduğu için değil, asgari bir yıldır depreme hazırlık konusunda yüz binlerce öğretmenimizle, milyonlarca öğrencimizle, formatörlerle, uluslararası desteklerle, Japon uzmanların eğitim çalışmalarıyla, bu hafta yine 20 arkadaşımız Japonya'da bir eğitimciler, geçen ay yine bir yaklaşık 10-12 arkadaşımız, yanlış hatırlamıyorsam orada eğitimcilerdi. Bütün bunları niye yapıyoruz? Hazırlığımızı güçlendirmek için yapıyoruz. Bununla ilgili bazı elektronik, dijital araçlar kullanıyoruz, bazı pilot okullarımız var Türkiye'de. Bu pilot okullar da bu araçlar vasıtasıyla önceden haber almak konusunda bilimsel bir takım kuruluşların desteğini alıyoruz. AFAD'la çok koordineli bir şekilde çalışmalarımızı sürdürüyoruz ve sevk sistemini de oluşturduk, yani çocuklarımızı ne şekilde, nasıl bir sevk içerisine alabiliriz. Bütün bunlarla ilgili haftalardır yoğunlaşan çalışma, bu deprem dolayısıyla tekrar daha büyük bir tırmanışa geçti. Ankara merkezdeki ofisimizden de bütün Türkiye'yle bağlantılı çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Bu konuların tamamı çocuklarımız daha iyi olsun, Türkiye daha iyi olsun, daha güzel bir gelecek olsun diye. Yoksa biz kavga edelim, aramızda tartışmalarda bulunalım, enerjimizi tüketelim diye elbette bunu yapmıyoruz. Biz (+) kutbun ya da (-) kutbun hangisinin daha değerli olduğu kavgasının içinde değiliz. Biz (+) ve (-) birbirine değerse, temas ederse elektrik çıkacağına farkındayız. Böyle baktığımızda Türkiye'nin hayrına, çocukların geleceği için daha fazla ne yapabiliriz çabasının dışında inanın bir çabamız ve niyetimiz asla yok.

Ben bu toplantıya şeref verdiğiniz için, bu toplantının güzelleşmesine katkı sağladığınız için hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum. İkinci dönem başlayacak, inşallah güzel bir dönem olur, sağlıklı huzurla, iyi bir dönem olur. Çocuklarımıza daha fazla gülümsediğimiz, onları insan olmaya yöneltmekle ilgili çabamızın daha fazla arttığı, sadece puanlar, sınav notları değil, bir insan olarak, tabiata olan hürmetleri, hayvanlara-doğaya olan saygıları ile insanlaştıkları, sanatla insanlaşabilecekleri konusundaki hissiyatlarını güçlendirmelerini ve benzeri konularda desteğimizin artacağı bir yarıyılı yaşayacağız inşallah hep beraber. Bu anlamda buradan elde ettiğiniz birikimlerle de bütün öğretmenlerinize de destek sağlayacağınızdan eminim. Biz Türkiye Özel Okullar Derneğimizle de hizmet içi eğitim konusunda, Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğümüz de burada bulunuyor, daha yakın çalışma ve yeni bir takım planlamalar yapmanın da arifesindeyiz. Ben başta Yönetim Kurulu Başkanı olmak üzere şahsında Yönetim Kuruluna ve bu sempozyumda görev alan herkese çok çok teşekkür ediyorum. Bol öğrenmeli, bol umutlu, güzel bir gelecek temenni ediyorum,

Saygılarımla.

KONFERANSLAR

EGİTİMDE YENİ AKIMLAR

- **Dr. John STAMPER**
Carnegie Mellon Üniversitesi
- **Cengiz ULTAV**
TTGV Yönetim Kurulu Başkanı & VESTEL Ventures
Yönetim Kurulu Üyesi
- **Dominique OBERT**
Fransa Millî Eğitim Bakanlığı Müsteşarı – Başmüfettiş
- **Doç. Dr. Sertel ALTUN**
Yıldız Teknik Üniversitesi
- **Gökhan YÜCEL**
Millî Eğitim Bakanı Danışmanı
- **Clark STROUPE**
IB Dünya Okulları Müdürü
- **Prof. Dr. Ali Murat FERMAN**
Beykent Üniversitesi Rektörü
- **Prof. Dr. Selçuk ÖZDEMİR**
Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi
- **Bülent ÖZCAN**
Dışişleri Bakanlığı, AB Başkanlığı - Mali İşbirliği ve Proje Uygulama
Genel Müdür V.
- **Sinem İÇÖZ BÖLÜKBAŞI**
AB Başkanlığı, Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdürlüğü
- **Gül ÖZCAN**
Türkiye Ulusal Ajansı, İletişim Koordinatörlüğü Uzmanı
- **Prof. Dr. Soner YILDIRIM**
Ortadoğu Teknik Üniversitesi

EĞİTİM TEKNOLOJİSİNİN SÜREKLİ GELİŞİMİ İÇİN YAPAY ZEKÂ VE BÜYÜK VERİ KULLANIMI

XIX. EĞİTİM
SEMPOZYUMU
EDUCATION SYMPOSIUM

EĞİTİM YENİ AKIMLAR / NEW TRENDS IN EDUCATION
29 - 31 Ocak 2020 / JANUARY 29 - 31, 2020
KAYA PALAZZO HOTEL BELEK / ANTALYA

The Classroom of the Future

Which picture represents the
“Classroom of the Future”?

Biz, yapay zeka konusunda Uber ve Toyota gibi bir çok firmayla çalışıyoruz, otomatik araba kullanımı ve sürücüsüz araçlarla ilgili. Yasal olarak araç kullanmadan önce insanlar 12 ila 24 saat geçirmek zorundalar bir direksiyonun arkasında. Fakat bu otomatik sistemler üzerinde yüzlerce, hatta binlerce saat çalışılması gerekiyor. İnsan ile otomatik sistemler arasında hala çok yol var. Türkçe’de söylediğiniz gibi “100 fırın ekmek yemesi” gerekiyor yapay zekanın insan becerilerine erişmesi için. Sınıf içerisinde yapay zekayı, teknolojiyi kullanmak konusuna geldiğimiz zaman size sormak istiyorum bunlardan hangisi ileride sınıfın hali

2

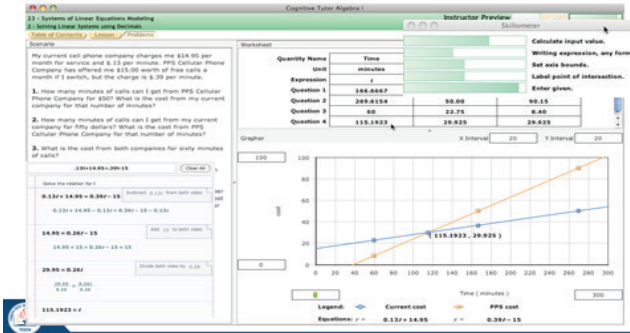
olarak gözükecek, sağdaki mi, soldaki mi?

Bu aslında biraz zor bir soru, cevabını kendim vereyim: Belki de çok farklı olacak ama ikisi de olacak bence, sizin ne kadar paraya sahip olduğunuzla alakalı olacak bu sorunun cevabı. Ama sizin düşündüğünüz gibi de olmayabilir. Tabi ki zenginle – fakire karşı, değişik şeyler olacak yani fakir öğrencilerin daha ucuz teknolojilere erişimi olması ön görülürken, zengin olan öğrencilerin de daha pahalı öğretmenlere erişimi olacak. Biz bunu şuanda görüyoruz kitlesel çevrim içi, açık kurslarda görüyoruz bunu. Aynı zamanda çevrimiçi bir takım kurslar almaya daha fazla zorlandığını görüyoruz öğrencilerin ve gene uyarlanabilir teknoloji şirketlerinin büyümesiyle bunu çok fazla görüyoruz.

XIX. EĞİTİM
SEMPOZYUMU
EDUCATION SYMPOSIUM

EĞİTİM YENİ AKIMLAR / NEW TRENDS IN EDUCATION
29 - 31 Ocak 2020 / JANUARY 29 - 31, 2020
KAYA PALAZZO HOTEL BELEK / ANTALYA

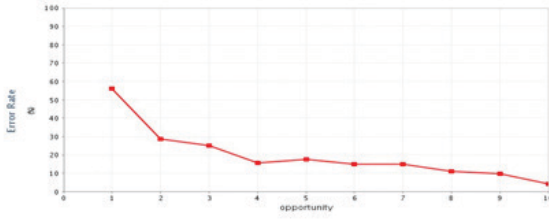
Intelligent Tutoring Systems: Rich Interactions

Tabi benim görüşüme göre bunun gelişimini çok fazla önlememiz imkansız ve ekonomi de bize bu şekilde yönlendirecek. Ama öğretmenler her zaman için çok önemli olmaya devam edecek. Tıpkı öğrencilerin her zaman merkezde kalacağı gibi. Fakat öğretmen ve öğrencilerin teknolojiye daha iyi uyum sağlamları çok önem kazanacak tabi ki. Doğru öğrenciye doğru zamanda ulaşabilme becerisi önem kazanıyor. Dolayısıyla çok fazla bilgisayar destekli öğreticiler sayesinde öğrencileri çok daha etkin bir şekilde değerlendirip ihtiyaçlarını belirleyebileceğiz.

Good Learning Curve

Bilgisayarlı destekli öğretim sistemleri sayesinde öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına, bireysel olarak öğrencilere uyum sağlamak mümkün olacak. Bilişsel öğreticileri yapmak çok zor, yapay zekayla sadece 1 saatlik dersi oluşturabilmek için 100lerce saat çalıştırmak gerekiyor. Dolayısıyla bilgisayar programcıları, bilişsel modelleyiciler ve bu alanda uzman öğretmenlere ihtiyaç görülüyor.

Bilgisayar destekli öğretim sistemlerinin çok zengin etkileşimleri var. Bunları görebilirsiniz. Bu bizim öğrenciye daha iyi uyumlanıp onların

ihtiyaçlarını daha iyi belirlememizi sağlıyor. Bilgisayar destekli öğretim sistemi bize ne sağlıyor? Geri bildirim almamızı sağlıyor, bir takım ip uçları veriyor, değerlendirme yapmamızı sağlıyor, problemleri seçmemizi sağlıyor ve aynı zamanda öğrencilerin motivasyonunu çok iyi bir şekilde takip etmemizi sağlıyor. Fakat bütün bu modeller, öğrencinin bilgi seviyesini ölçmeye dayanıyor. Mesela bir maus hareketini kaç defa hareket ettirdiği, klavyeden ne kadar birşeyler girdiği gibi, yani öğrenciyi modellemesi ve bilişsel modele göre bilgisini ölçmeye dayanıyor. Problemleri ve konuların sıralamasını, öğretim mesajlarını belirlemek ve öğrencinin bilgisini takip etmek için bu bilişsel modeller çok önemli. Tabi ki bunlar öğrencinin davranışıyla uyumlu olmalı ve en önemlisi eğitim teknolojisini en iyi şekilde aktarıyor olması. Öğrencinin eğitim teknolojisini kullanarak iyi bir şekilde, etkin bir şekilde öğrenip, öğrenmediğini onları test ederek görebiliyoruz.

We can use DataShop (www.pslcdatashop.org)

Dataset	Domain/LearnLab	Dates	Status	Transactions
Geometry Area (1196-07) L&D	Math/Geometry	Feb 1, 1996 - Feb 1, 1999	complete	6,775
Gas Model Discovery Experiment	Math/Geometry	May 6, 2010 - Jun 3, 2010	complete	161,027
Symbolic Algebra 2005-2009 (2005-2009) L&D	Math/Algebra	Dec 12, 2006 - Jun 27, 2009	complete	61,494
Tutorial PowerPoint Presentations	Other	-	Res-only	0

En önemlisi modelin veriye uyumlu olması. Bunu sağlamak için iyi bir bilişsel modelin, iyi bir öğrenme eğrisinin olması gerekiyor. Bilişsel modelin iyi olup olmadığına karar vermek için kullanılan deneysel bir temel oturmak gerekiyor. Öğrenci görev performansı ve öğrenme aktarımı ile ilgili doğru tahminlerde bulunuyor ve aynı beceriler üzerinde yoğunlaşan görevlerde tekrarlanan uygulamalar, bu görevlerde hata oranını azaltıyor. Öğrenme eğrisinde hata oranının azalması gerekiyor. İyi bir öğrenme eğrisinde gördüğümüz gibi Y ekseninde hata oranı, X

ekseninde de fırsatlar gözüküyor. Daha fazla fırsata sahip olduklarında öğrenme eğrisi azalıyor gördüğümüz gibi.

Geleneksel olarak bilişsel görev analizini nasıl yapıyoruz? Farklı uzmanların, farklı çıktılar oluyor. Modeller nasıl tasarlanmalı, eğer insan faktörünü kullanmazsa? Bunları tasarlayamayız, bunları keşfetmemiz gerekir. Bu noktada öğrenci öğrenme süreçlerindeki modelleri de doğrulamak, keşfetmek için verinin de doğrulanması, bu süreçle ilgili geliştirmesi mümkün olabiliyor.

Datashop dediğimiz süreç; öğrencilerin eğitim bilgilerinin toplandığı zengin bir kaynak gibi düşünebilirsiniz bunu. Bu araştırma verilerinin depolanabilmesi ve daha sonra erişilebilmesi için güvenli bir ortam diye düşünebilirsiniz. Öğrenci-öğretmen ilişkisini, gelişimlerini zaman içerisinde takip edebilmemiz için bir araç olarak düşünebiliriz.

How big is DataShop?

Domain	Files	Papers	Datasets	Student Actions	Students	Student Hours
Language	77	14	174	18,315,444	19,974	33,834
Math	315	92	689	150,338,759	230,325	419,832
Science	197	19	299	30,887,809	69,705	93,458
Other	312	36	1054	112,016,968	166,842	349,198
Total	901	161	2216	311,558,980	486,846	896,323

As of Jan 2020

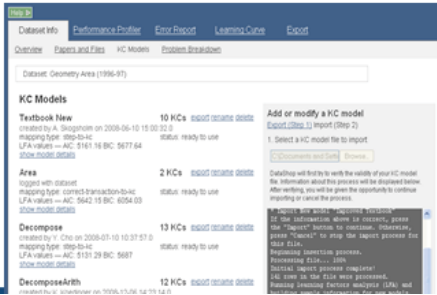
yapılarak işleniyor ve çok ayrıntılı sonuçlara ulaşılabilir, veriler ayrıntılı olarak araştırılabilir.

Human-Machine Student Model Discovery

(Stamper & Koedinger, 2011)

DataShop provides easy interface to add and modify student models and ranks models

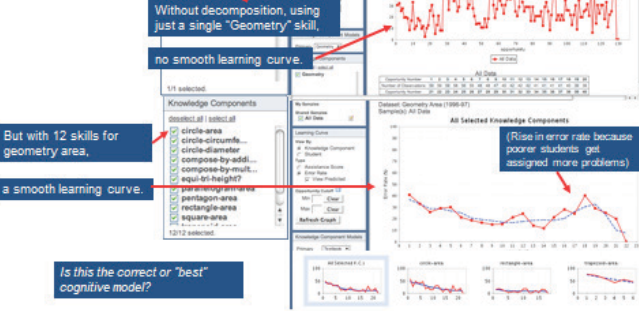
Yeni güncelledim uçakta bu veriyi, gördüğümüz gibi nerdeyse 900 bin saatten bahsediyor, bir öğrencinin bilgisayar başında oturarak eğitim teknolojilerinden bir araçla çalışması adına. Bu kadar veri toplanmış durumda elimizde. Tabii bu ortamda öğrenme labrotuvarları dediğimiz matematik, fen gibi konulardan devreye giren labrotuvarlardan geliyor verilerimiz. Aynı zamanda bilgisayar destekli özel öğretmenlerden gelen verilerimiz var. Çevrim içi derslerden gelen verilerimiz var ve tabii oyun ve simülasyonlardan gelen verilerimiz var. Veri işlem bazında gerçekten ince ayar

Tabii dünyanın en büyük ince işlenmiş öğrenci verisi kaynağı olarak devreye giriyor "Data Shop" ve benzersiz bir kaynak, veri ve araçları bir araya getirmek konusunda. Özellikle eğitim alanının da hem veri hem araç açısından hala büyümekte olan bir kaynak. Yüzlerce kaynak var atashopu besleyen sadece eğitimde değil başka alanlarda da binlerce araştırmacının verileri buraya akıyor. Peki bu araçları öğrenmeyle ilgili nasıl kullanıyoruz? Öğrenci- öğretmen öğrenme süreçlerini nasıl daha iyi bilişsel modeller keşfedebileceğimiz hale getiriyoruz?

Bu şekilde deneysel olarak hangi modelin neye uygun olduğunu da anlayabilecek şekilde verileri değerlendirebiliyoruz. Şurada insan-makine öğrenci modelinin keşfine baktığımız zaman, bu sistemden gelen verilere bakıyoruz ve çok net olmayan öğrenme eğrilerini, istediğimiz gelişmeyi göremediğimiz belki eğrilerde neyin yanlış olduğunu anlamaya çalışıyoruz. Modelimizi ona göre geliştirmeye çalışıyoruz.

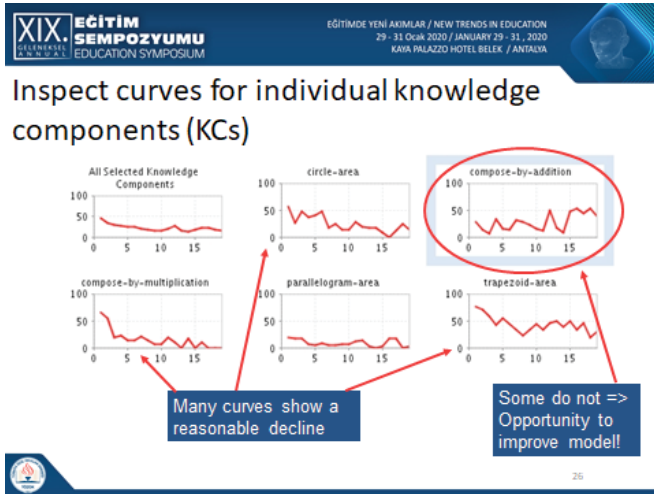
Burada bir bilişsel model görüyorsunuz. Bir geometri dersinden alınan veriler üzerine tasarlanmış bir modelden de bahsediyoruz.

A good cognitive model produces a learning curve

Öğrencilerin geometri öğrendiği bir sistemde, geometri becerisi olarak bunu tag'ledik yani o anlamda geometriyle ilgili yaptıkları her şey, o veriye doğru geliyor. Aslında bakınca mantıksal olarak çok güzel bir model ama bu verileri aldığımız zaman böyle bir öğrenme eğrisi çıkıyor karşımıza ve bu hiçbir şekilde gelişmeyi sağlayan bir eğri değil. Dolayısıyla bu doğru model değil inceleme yaptığımız zaman. Başka bir model geliştiriyoruz, bu tek beceri üzerinedir.

Ondan sonra on iki beceriyi birden devreye alan bir başka model yapıyoruz. Veriyi çok daha ince elenmiş bir modele dönüştürdüğümüz zaman bakın böyle bir eğri çıkıyor. Öğrenmeyi çok daha destekleyiciyi, düzgün bir eğri çıkıyor karşımıza. Bunu görmek muhteşem bir şey yani verilerin bizim beklentimize uyduğunu görmek harika bir an bu ortamda. Bakın en sonunda hata oranında bir artış oluyor ama bu tabii bazı veri setlerinde çok iyi bir şey olmayabilir, ama uyarlanabilir öğrenme dediğimiz şeylerde aslında mantıklı bir şey. Çünkü o noktadan sonra sadece yardıma ihtiyacı olan öğrencileri görmeye başlıyoruz. Dolayısıyla o öğrenciler tekrar bir yükseltiyor sonra indiriyor.

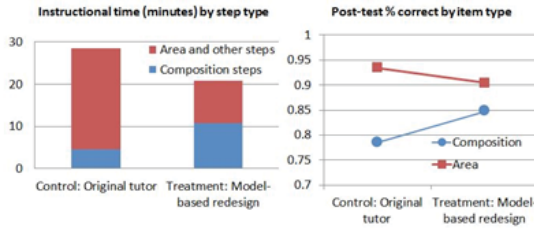

Tabii bireysel öğrenme açısından da eğrilerini inceleyebiliyoruz. Bazı inişli çıkışlı bölgeler var. Burada daha az veri olduğu için birazcık daha iniş çıkışlı eğrileri görebiliyorsunuz. Mesela şuna baktığımız zaman doğru değilmiş gibi duruyor, düzgün değil, aşağıya doğru inmiyor, öğrenciler gerekli becerileri edinmiyorlar. Yani öğrencilerin beceri yönünü öğrenip öğrenmediklerine dair aldıkları öğretim sonrası testleri bu modelleri uygulaması sonucu daha iyi veri sağlayacaktır ya da öğrencilerin kompozit şekilleri hesaplayabilme becerisi açısından baktığımız zaman bu kompozit yapıyı tek tek çözecek

olursak, o zaman bakıyoruz çok daha mantıklı bir eğri haline gelebiliyor. Yani bize bu alanları geliştirebilecek eğriler sağlanmış oluyor. Hipotezimiz şu; bu becerilerin kompozit halde yapılmasından önce bunları inceleme indirmek daha iyi sonuçlar söz konusu olabilir.

Bazı öğrenciye "Bir evin kapladığı alanı hesapla" derken diğer bir öğrenciye "Evin duvarının kapladığı alanı hesapla" diyebilmek adına bazı noktalarda öğrencilerin bir anlamda evin hesabının kompozit bir şekiller hesaplaması olduğunu yakalayabilmesi için tek tek bunları yapmak daha anlamlı olabilir. Bu veri bize bunu gösteriyor ve bir beceriyi iki ayrı beceriye dönüştürmek, hesaplamak, bir takip konusunda bize daha iyi bir veri sağlayabiliyor.

Results

- Significantly less time to mastery (25% less time) though more time on critical decomposition skills
- Better posttest performance on composition skills indicating better learning of decomposition skills

Tabi bizim eğitim teknolojisini de bunları hesaba katacak şekilde yeniden tasarlamak gerekiyor, yeni beceriyi bilişsel modelimize eklememiz gibi daha ince elenmiş noktalara daha ayrıntılı noktalara gitmesi gerekebilir. Bazı öğretim mesajlarını ve geri bildirim mesajlarını da buna uyarlamak ve değiştirmek gerekiyor. Biz dolayısıyla bu yeni becerileri de içerisine koyarak farklı bir tasarım yaptık.

Gerçekten sonuçlar çok enteresandı, yukarıda görebilirsiniz orijinal öğretici de öğrenciler çok basit alan

problemleri üzerinde zamanlarını harcadılar. Fakat öbür problemde de çok daha fazla bu komplike beceriler üzerinde zamanlarını harcadılar. Yani düzenleme becerileri, ayrıştırma becerileri diye ayrıldı. Dolayısıyla zamanlarını % 25 daha hızlı kullanabildiler ve dolayısıyla çok belirgin bir şekilde teknolojiyi kullanarak hızlı bir öğrenme sağladılar. Bu veriye dayalı bir süreç otomatik hale getirilebilir ve ölçeklendirilebilir mi? Bunun cevabı evet.

Biz bilişsel fen bilimleri, psikometrik ve makine öğrenimi bir araya getirip, büyük verileri tabanını toplayıp ondan sonra da yeni model keşif algoritmaları görselleştirmeler ve çevrim içi iş birliğiyle geliştirebiliriz. Biz bu model araştırma sürecinde de en iyi modeli bulmaya çalışırken, insanların anlayabileceği bir model oluşturmaya odaklandık.

Better Models found in all of the Datasets

(Koedinger, McLaughlin, and Stamper, 2012)

Dataset	Content area	RMSE			Median Learning slope (logit)	
		Orig in-use	Best-band	Best-LFA	Best-band	Best-LFA
Geometry 9d97	Geometry area	0.4129	0.4033	0.4011	0.07	0.11
Hampton 0506	Geometry area	NA	0.4022	0.4012	0.03	0.04
Cog Discovery	Geometry area	NA	0.3250	0.3244	0.16	0.16
DFA-318	Story problems	0.4461	0.4407	0.4405	0.07	0.17
DFA-318-main	Story problems	0.4376	0.4287	0.4266	0.09	0.17
Digital game	Fractions	0.4442	0.4396	0.4346	0.17	0.14
Self-explanation	Equation solving	NA	0.4014	0.3927	0.01	0.04
IWT 1	English articles	0.4262	0.4110	0.4068	0.10	0.12
IWT 2	English articles	0.3854	0.3854	0.3806	0.12	0.16
IWT 3	English articles	0.3970	0.3965	0.3903	0.05	0.15
Statistics-Fall109	Statistics	0.3648	0.3527	0.3353	**	0.09

Bunu yaptık biz ve bir veri setiyle karşılaştırdık. İnsanların geliştirdiği modellerle, makinelerin geliştirdiği modelli karşılaştırdık ve insanların geliştirdiği modeller, makinelerin gerisinde kaldı. Aynı zamanda da 12 iki farklı veri setiyle karşılaştırdık. İngilizce, matematik, istatistik gibi farklı konularda hep çok iyi bilişsel modeller bulduk.

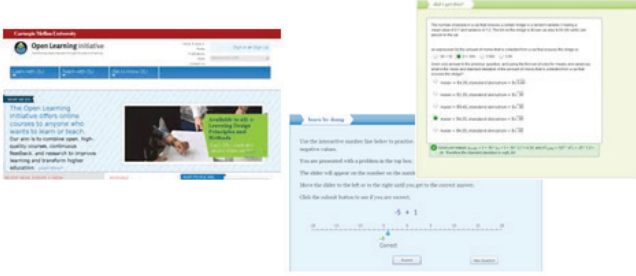
Daha iyi modeller ne demek? Aslında en kolay cevap verinin modele uyumlu olduğu model daha iyi model demektir. Ama aynı zamanda öğretmeyi de kolay kılan bir model olmalı ve insanların

kolaylıkla anlayabileceği bir model olmalı.

Carnegie Mellon Üniversitesinde de yapay zeka ile ilgili yaptığımız bazı çalışmalardan bahsetmek istiyorum. 20 senedir sürdürdüğümüz bir projemiz var.

"Açık Öğrenme Girişimi" ismi. Bir sürü yapabilirliği olan bir sistemden bahsediyorum. Bizim data shoptaki verilerimiz, bu açık öğrenme girişiminin aracılığıyla bize ulaşıyor ve çok fazla veriyi biz orada koruyoruz.

CMU Open Learning Initiative (OLI)

Aynı zamanda bu “OLI” dediğimiz açık öğrenme girişimi herkese açık bir yazılım, herkesin oraya erişimi de var.

Bir tane daha başka projeden bahsetmek istiyorum yine Carnegie Mellon Üniversitesi'nin.

Bu da “RoboTutor Projesi”. 50 milyon dolarlık bir ödül vardı ve biz finale kalanlardan bir tanesiydik. 1 milyon dolarlık bir ödül aldık. Kazanan takım ise 10 milyonluk ödülü aldı. Biz kazanamadık 10 milyonluk ödülü ama biz de finalist olduğumuz için 1 milyon dolarlık ödülü kazandık.

CMU RoboTutor

RoboTutor is one of five \$1M Finalists in the \$15M Global Learning XPRIZE (<http://learning.xprize.org>). This international competition seeks to address the acute shortage of teachers in developing countries. The goal is to create an open-source Android tablet app that enables children ages 7-10 with little or no access to schools to learn basic reading, writing, and arithmetic without adult assistance. We are continuing to field-test the Swahili version of RoboTutor in Tanzania, mine the data it logs, and improve it accordingly.

Burada amacımız android tablet uygulamalarına açık kaynak sağlayıp, 7-10 yaşındaki öğrencilerin temel okuma-yazma ve aritmetik öğrenmelerini bir yetişkin aracılığı olmadan sağlamalarına sebep olmak.

Özellikle de bir takım dezavantajlı bölgelerdeki çocuklar için geliştirilen bir proje.

Bir tane daha projemiz var, bu da; “AR” projesi. Lumilo dediğimiz öğrenciler bu bilgisayar destekli eğitim sistemlerinden geliyor ve öğrencilerin ne tür ihtiyaçlara sahip olduğuyla ilgili

loblar giriliyor. Mesela; kırmızı eller öğrencinin ne tür ihtiyaca sahip olduğunu gösteriyor.

Augmented Reality (AR) in the Classroom Lumilo (Kenneth Holstein)

Sarı eller öğrencinin zorlandığını gösteriyor. Bir yandan öğrenciler çalışırken bilgisayarda, bir yandan da öğretmen onların hangi aşamada olduğunu takip edebiliyor.

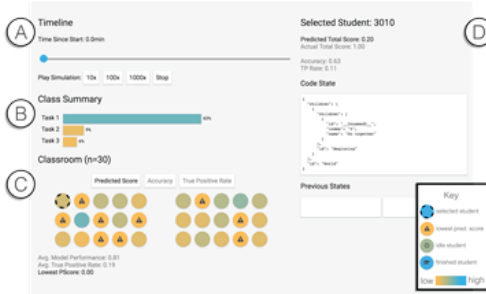
Zenginleştirilmiş gerçeklik sınıf içerisinde öğrenmeyi ve öğrencilerin ihtiyaçlarını daha bireysel olarak belirlemeyi sağlıyor.

Gerçek zaman analitiği için öğretmenin gösterge tablosu diye bir şey var. Öğretmen yukarıda “C” ile gösterilen

yerde öğrenciyi görür, öğrencilerin farklı seviyelerde, farklılaştırılmış eğitim dahilinde çalışmalarını takip edebiliyor.

Instructor Dashboard for Real-Time Analytics (Nick Diana)

Mesela daire içerisinde alındıysa öğrencinin yardıma ihtiyacı olduğunu görüyor, bunun en büyük avantajlarından bir tanesi öğretmenin bitiren öğrenciyi tespit edip yardıma ihtiyacı olan öğrenciye destek vermesini hızlandırıyor, kolaylaştırıyor.

Bugün görüyoruz ki eğitim de büyük verinin bir parçası ve etrafta elde edilebilecek büyük veri var. İkinci olarak söylemek istediğim şey; öğrenciler de giderek daha fazla teknolojiye dayanmaya başlıyor ve o yüzden eğitim teknolojisindeki öğrenme süreçlerinin geliştirilmesi

kritik bir noktaya gelmiş durumda bizim için.

Take Aways

- The amount of data coming from educational technology is growing exponentially (Big Data is here in Education)
- Students are going to rely more and more on technology, so improving the learning in edtech systems is critical
- Human-Centered, Data-Driven approaches are most likely to be the ones that succeed

Son olarak söylemek istediğim şey şu; bilgisayar öğrenmesi, makine öğrenmesi ve bu tarz süreçler artık geliyor ve bunu veri tabanlı yaklaşımlarla birlikte gördüğümüz zaman, bunlar insan merkezli yaklaşımların yerine geçmeyecek.

Bütün bunlar insan temelli bir yaklaşımın yine veriyle desteklenmesi olacak.

YAKLAŞAN KIRILMA

Bana bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederim. Ben de sizden biriyim, babam Matematik öğretmeni, annem de Fransızca öğretmeni idi. 1956 yılında Eskişehir’de bir özel okul kurdular. Küçük bir hata yaptılar. 1965 yılında beni Ankara Fen Lisesi’ne gönderdiler. Orada teknoloji ve bilime aşık oldum ve maalesef o güzel, özel ilkokulu yürütme yerine mühendisliği seçtim. Üniversiteye geçtiğimde ODTÜ Elektronik Mühendisliği bölümünü ve iki yıl sonra da bilgisayar ve kontrol opsiyonunu seçtim. O yıllarda Türkiye’de iki haneli sayıda bilgisayar vardı. Bir tanesi karayollarındaydı. Bu seçimi yaptığımda babama soruyorlardı “Oğlun karayollarında mı çalışacak?” diye. Şuraya gelmek istiyorum; ufku taramak önemli, “hyperbolic discount – hiperbolik iskonto” denen bir konu var şimdi dünyada, çok dikkatli bir şekilde ele alınıyor. Bugünün şartlarıyla yarının şartlarını karşılaştırıp acaba kendinizi nereye konumlandırıyorsunuz? Çok büyük bir iskonto mu yapıyorsunuz? Bugünde kalıp çürüyor musunuz ya da geleceği fazla gözünüzde büyütüp, çok yanlış bir yatırım yapıp, uzaklara mı gidiyorsunuz? Yoksa en doğrusu bugünü yarına taşıyan teknolojinin, bilimin, organizasyonların reel dünya problemlerine ilerici çözüm üreten somutlukların bir parçası olabiliyor musunuz? En önemli şeylerden bir tanesi bu.

Bugüne geldiğimde; 25 yıldır Vestel’deyim. Vestel’in strateji ar-ge halka arz gibi konularında yönetici oldum, yönetim kurulunda görevler aldım. Yönetim kurullarında önemli bir konu şuydu, nasıl yeni verimliliklerin bir parçası olabiliriz, nasıl daha yüksek katma değerlerin parçası olabiliriz? Bunu incelediğimiz zaman gördük ki; gençlerle, eğitimcilerle çok daha yakın bir şekilde iletişim kurup, onların bilimle daha hızlı bir şekilde buluşmaları ve yapacakları inovasyonlarla katma değer ve verimliliklere çevirebilecekleri ortamları yakalamanın önemli olduğunu gördük. Bunun üzerine Vestel Ventures’i kurduk. Son 3 yıl içerisinde Türkiye’de 3 bine yakın genç grupta görüştük, fikirlerini aldık, onlara yatırım yaptık. 18 firmaya yatırım yaptık ve bu 18 firmadan 4’ü örneğin önleyici tıp konusunda firmalar. Belki MR cihazı gibi bir şeyler yapmıyorlar, ileride de çok ihtiyaç olacak gibi gözüküyor bu tip cihazlara ama gittikçe olay önleyici tıba doğru yöneliyor. Bu konuda 4 tane firmamız var, hepsi genç ve müthiş şeyler yapıyorlar. 4 tane biyosentetik firmamız var. Biyolojinin, biyokimyanın önümüzdeki dönemi nasıl şekillendireceği konusunda bizi heyecandan heyecana sürüklüyorlar. Bir örnek vermek istiyorum. Türkiye’deki zeytinyağı fabrikalarının, tonu 20 dolardan gübre diye satılan pirina diye bir atığı var. Prinanın içindeki zeytin çekirdeğinin içindeki siyah madde antibakteriyel. Prinadan biyopolimer yapıyorlar. Biz şimdi bu malzemeyle buzdolaplarının içini kaplamayı denemek istiyoruz. Anti-bakteriyel olması tek başına çok mu önemli? Pek değil ama bir sonraki adımı önemli. Çünkü siz eğer bir buzdolabının içini anti-bakteriyel olarak kaplarsanız bu kadar soğutmanız gerekmez.

Soğutmanız gerektiği zaman enerji verimliliği, enerji tasarrufu ve onun ötesinde sürdürülebilirlik olarak, bugün artık hepimizin her gün hissetmeye başladığı bu çevreyi kaybetmenin önlemini alma doğrultusunda çok önemli bir takım adımları atmaya başlıyorsunuz.

Dolayısıyla gençlere güvenme, gençlerin daha iyi eğitilebilmeleri ve onların gerçek anlamda verimlilikle, katma değer yaratmayla buluşmaları konusunun çok önemli olduğuna inanıyorum. Ben eğitimci değilim ve bugün yapacağım prezantasyonda eğitime dokunan birkaç şey var. Ama ben daha çok sizin yetiştirdiğiniz gençlerin dünyada çok daha verimli olabilmeleri için, çok daha iyi noktalara gelebilmeleri için, dünyanın onlardan beklentilerinin bir bütünsellik içerisinde ne olduğu konusu üzerinde daha çok durmak istiyorum.

Çok güzel bir fırsat var önümüzde, çünkü bir kırılmaya doğru yaklaşıyoruz.

Kırılma için İngilizcede “disruption” kullanılıyor. Bu kelimeyi burada özellikle kullanmak istiyorum çünkü Silikon Vadisi, San Francisco taraflarındaki bazı firmalarda “dijital” kelimesini yasaklıyorlar. Diyorlar ki “Dijital fazla katı ve sizin bu kırılmayı yakalamanızı, disruption’u yakalamanızı engelliyor olabilir”. Dolayısıyla bu kırılmanın, dünyada gittikçe önem kazandığı konusunu, İngilizcesini de buraya alarak bir kez daha vurgulamak istiyorum. Aslında küçük kırılımlar her an ortaya çıkan kırılımlar. 2008 yılındaki finans kırılımına baktığımız zaman dünyadaki hemen hemen her yeri etkiledi. Ama o küçük bir kırılma. Büyük kırılım dediğimiz şeyler; 100 yılda bir gelen ve bir sonraki 50 yılı çok etkileyen kırılımlar. Bu kırılımlar zamanında güzel adlandırılmış; “aydınlanma”, “emperyalizm”, “endüstrileşme”, “kapitalizm” ve arkasından “dijitalleşme” var. Dijitalleşmenin de son dönemine geliyoruz, dijitalleşmenin ötesine geçen bir dönemin içerisindeyiz.

Bu yaklaşan kırılma ne ve bu yaklaşan kırılma içerisinde bunun belirtileri neler?

Gençlerin kendilerini bu kaostan ve belirsizliklerden arındırarak, nasıl ilerleyebilecekleri konusunu, bütünsel daha iyi kavrayıp ondan sonra robotikden başka alanlara kadar ne olursa olsun her konuda başarılı olabilmelerini sağlayacak bir taban var. Bu tabanı mümkünse sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu kırılmanın belirtileri çok açık, biliyorsunuz dünyada şehirleşme çok fazla, özellikle İstanbul 18-20 milyonu aşmış vaziyette. Dünyada bu şekilde oluşan çok yer var ve bu kırılma konusunu en iyi inceleyenlerden bir tanesi bir şehircilik uzmanı; Jonathan Rose, onun bir takım gözlemleri var. Bu gözlemleri özetlediğiniz zaman dünyada konfor alanı yok olmayan hiçbir grup yok. Ben özel okullar için de aynı şeyin sorun olduğunu düşünüyorum. Yani eskiden biraz daha rahat olan ortamlar, önümüzdeki döneme baktığımız zaman çok daha zorlaşacak, çok daha farklı yaklaşımları getirecek. Etrafımıza baktığımız zaman kaos ve belirsizlik her yerde ve artmaya devam ediyor. Sistemin bir parçası, bundan panikleme gerek yok, mümkün olan doğru şekilde bunların analizinin yapılabilmesi ve bunların yönetilir hale gelmesi çok çok önemli.

Bu doğrultuda bir sürü değişen konvansiyonlar var, hipotezler var, yeni paradigmlar ortaya çıkıyor, yeni çalışma modelleri, iş modelleri her konuda bazı değişen paradigmlar var. Aynı anda artan korku, tutku, cesaret bunların da birarada yönetilmesi çok çok önemli. Bütün dünyada her ne kadar hala yerinde duruyor gibi görünse de, kuleler ve duvarların yıkılmakta olduğunu herhalde hepimiz fark ediyoruz. Bunun arkasından yatay ağlar ve kolektivizm, paylaşma, paylaşım ekonomisi vb isimler altında karşımıza çıkan şeyler gittikçe daha fazla önem kazanıyor.

Jonathan Rose’un “The Well-Tempered City” isimli bir kitabı var ve bu şehirleşme, teknoloji ve nesillerin nasıl bir araya gelip, tekrar nasıl bir uyum içerisinde girmeleri konusunda çok güzel bir kitap. Onun kırılma tanımı şöyle; “Toplum ve onu destekleyen ekolojik dengenin yitirilmesi; kaynakların yetersiz kalacağı kadar büyüme ve tüketme; doğrusallık: al, kullan, at, tekrar al, kullan at, tekrar al”, döngüsellik dediğimiz şeyin hemen hemen hiç içinde olmadığı bir yapı ve bunun içerisinde de insanların mümkün olduğu kadar ister medya tarafında, ister başka taraflarda rahatlatıldığı, bir yerde de yapılabildiği kadar kandırmaca.” Jonathan Rose’un bu disruption tanımı, önümüzdeki kırılma dönemini betimliyor.

Bu dönemin içerisinde yepyeni bir döneme geçtiğimizde, oradaki farklılıkların, verimliliklerin ve refah demek olan katma değerlerin parçası olmak ne şekilde mümkün olacak? Daron Acemoğlu, Türkiye’nin yetiştirdiği Galatasaray Lisesi mezunu ve Amerika’da birçok ödülün sahibi, en son olarak da Cumhurbaşkanı’mızın ödülüne layık görüldü. Onun son kitabı “Dar Koridor” bir tarafta devlet ve bir tarafta toplum, denge nasıl kurulacak, çok iyi açıklıyor. Dünyadaki yapılanmalara bakıyorsunuz, bu yapılanmaların içerisinde devletin ağırlıkta olduğu, toplumun ağırlıkta olduğu, işin başında oldukları, ilerleme döneminde oldukları çok farklı senaryolar var. Daron Acemoğlu ve James Robertson’un özetle söyledikleri şu; eğer devlet ve toplumu bir denge içerisinde tutarak, aradaki “dar koridor”

içinde ilerlemeyi beceriyorsanız, o zaman bu dar koridor çok büyük bir potansiyel, iş yapma yeteneği, devleti ve toplumu bir araya getiren, gençleri destekleyen bir ortamı size veriyor. Dar koridorun genişleyen ileri ucuna bakarsanız; ülkeler gençlerine ne kadar büyük yatırım yaparlarsa, gençlerini bilimle ne kadar kucaklaşırlarsa, gençlerinin deney yapma, deneme ve yanılmalarına ne kadar fırsat verilerse ve sorgulamalarını, tartışmalarını, işin çok önemli bir parçası haline getirmelerini ne kadar sağlarsa, o zaman bu ileriye doğru hızlanma çok daha büyük refah yaratarak, topluma, devlete geri dönüş sağlayabiliyor.

Gene benzer bir şekilde, bugün Çin'den tutun Singapur, Amerika bütün bu ülkelerin devlet başkanlarının danıştığı bir kadın profesör var; Kate Raworth. Kitabının ismi "Doughnut Economics"; simit ekonomisi olarak çevrilebilir. Ekolojik sorunların dışarıdan, sosyal sorunların da içeriden baskı yaptığı bir dönemde, arada kalan "daralan iş yapma ve yaşam alanı" dediğimiz bölümün nasıl yeni bir şekle girdiği, burada hangi enstrümanlara, yapılara ihtiyaç var, ne yapılmalı diye baktığınız zaman eğitim sistemiyle başlayan, gençlere odaklanan, onların techizatlanması, onların toplumu, devleti doğru bir şekilde yönetmeleri, çocuklarının geleceğini garanti etmeleri, bunun güvence altına alınması bazlı bir yola çıkışla, ortaya çıkan fırsatların zenginliğini bu kitapta görmek mümkün.

Bu kırılma dönemi ve beraberinde getirdiği kaos ve fırsatlar doğru yönetilebilirse önümüzdeki 50 yılın uyum dönemi haline getirilmesinin mümkün olduğu iddia ediliyor. Bu uyumun sağlanması bunun altında yatan platformu taşıyan sacayağının sağlamlığına bağlı. Bu üçlü taşıyıcı kolonların iççelik (nestedness) - dayanıklılık(resilience) - döngüsellik(circularity) olduğu düşünülüyor. Birinci kolon iççelik, nestedness konusu. Bu etkileşim, iletişim veya işbirliği gibi terimlerin ifade ettiği şeylerin ötesine geçen bir şey: içiçe olmak. Bir arada olmak, bir yuvanın içerisinde bir arada, bütün problemleri beraber ve farklı yönlerini aynı anda görme yeteneği kazanarak yola çıkma meselesi. İçiçe olarak, sadece cinslerin değil, nesillerin, ırkların, farklılıkların da bir arada olmasıyla, önümüzdeki dönemin problemlerine çözüm olacak modellerin, tasarımların yaratıcısı olmak. İster endüstriyel tasarım olsun, ister estetik tasarım olsun, ister organizasyonel tasarımlar olsun eğer bundan sonraki dönemde bu iççelik meselesi ön planda değilse, çok büyük sorunlarla karşılaşma durumu var.

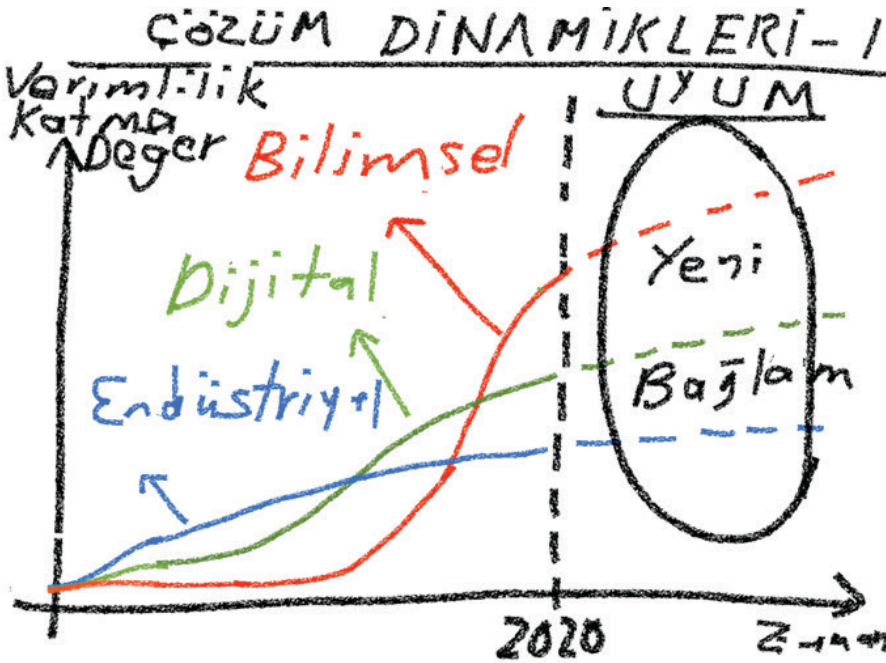
Sizlerle cinslerin iççeliği konusunda paylaşmak istediğim bir anekdot var. Eğitimde kadınlar çoğunlukta, biz sanayiciler kadınların 360 derece bakış açısının değerini daha geç anladık. Geçenlerde cinsiyet eşitliği konusunda Birleşmiş Milletlerden, Dünya Bankasından birkaç uzmanı getirttik ve bize anlattıkları şeylerin arasında bir şeyi sizinle paylaşmadan edemeyeceğim. Türkiye cinsiyet eşitliğinde, dünyada onlarca ülkenin arasında 128-131 arası bir yerlerde dolaşiyor. İlk tarafta İskandinav ülkeleri var. Ama 6 numarada kim var biliyor musunuz: Ruanda. Çünkü son 20 yılda erkekler birbirini iç çatışmalarda öldürmüş, onun için parlamentonun % 67 si kadın. Dünya Bankası bütçelerini ve projelerini şu anda en güzel, uyumlu ve verim alır şekilde yürüten ülkelerden bir tanesi. Dolayısıyla bu iççeliği çok iyi içselleştirmemiz, hem cinslerin, hem nesillerin, hem ırkların, hem de farklılıkların mutlaka bir arada sorunları ve çözümleri tartışır halde olmaları gittikçe önem kazanan bir şey. Burada kurulacak olan bir empati potansiyeli mutlaka her türlü tasarıma, çözüme ve yeni paradigmalara büyük katkılarda bulunabiliyor.

İkinci kolon dayanıklılık (resilience) da çok çok önemli. Bu dayanıklılığı kazanabilmenin yolu kaos ve belirsizliğin yönetimi. Kaos, kendi kendine örgütlenen, kendi kendine koordine olan ortamların yönetim becerisini kaybetmesi hali. Diğer taraftan kule tarzı yönetimlerin aşırı güçlenmesi hali de etraf hızla değişirken katılıkların sistemin içerisine gömülüyor olmasına sebep olabiliyor. Dolayısıyla kaosu yönetilebilir bir şey olduğunu, bunun yöntemlerinin, metotlarının, bilimsel bazının artık anlaşılır hale gelmiş olduğunu bir an önce gençlerimize verebildiğimiz takdirde, bu tip ortamlarda, derin nefes alarak, çok daha sakin, çok daha ülkenin tüm avantajlarını korur bir şekilde kaosu, katılıkları, belirsizlikleri, muğlaklıkları yönetmek mümkün.

Üçüncü kolon döngüsellik (circularity). Bu döngüsellik sadece tabiat, ekoloji vb konusu değil. Enerjinin döngüsellığı, bilginin döngüsellığı, malzemelerin döngüsellığı, ekonominin döngüsellığı.

Tüm bunlar artık üniversite eğitiminin parçası olmaktan çıkıp lise, ortaokul seviyelerine kadar önem kazanan konular. Bunların, eğitim sisteminin içerisinde lise, ortaokul seviyelerindeki gençler tarafından benimsenmesi cognitive - bilişsel yeteneklerinin en erken dönemde geliştirilmesine bağlı. En geniş kitleyle ve onların bilişsel yetenekleriyle, eğer bu döngüsellığı sağlayabilirsek, sürdürülebilirlik dediğimiz konu bizim daha çok fırsat yaratabileceğimiz, katma değer yaratabileceğimiz bir ortam olarak ortaya çıkacak. Bugün Apple, Microsoft, Facebook, Google, Amazon önce bilişsel yetenekleri tartıyor insanları işe alırken. Yapay zekâ, sürdürülebilirlik gibi konulardaki uzmanlıklar sonra geliyor. Bütünsellik ve çözümün sahibi olmak için bunların bir arada olması önemli, sadece algoritmanın geliştiricisi olmak yeterli değil. "Yapay zeka ile yürümesinden insan tanıyoruz, yüzünden insan tanıyoruz", bunlar 50 yıl öncesinin yapay zeka algoritmaları, bugüne geldiğimiz zaman nöral yapılar var, çözümün etrafında nasıl bütünleştirici olacaklar? 3 gün önce BBC'de küçük bir yeni entegre devrenin anonsunu yaptılar. Bu entegre devre; beyin içerisindeki bilgi yönlendirme mekanizmasını simüle eden elektronik bir parçacık. Dolayısıyla dijitaldeki değişimin, dijitalin ötesine geçişle ilgili çok da önemli adımların atıldığı bir dönemde, bütün bunları ortaya çıkaran yapıları çok doğru bir şekilde ve fantezi kelimelerin örttüğü örtünün altındaki şekliyle görebilmek çok çok önemli.

Kırılma döneminin çözüm yaratanları arasına girme konusunda, verimlilik, katma değer ve hızlı hareket ilişkisi içerisinde 2020'nin civarındaki en önemli dinamiklerin biraz nerede olduğu konusunu sizinle paylaşmak istiyorum.

Bu mavi çizgi, endüstriyel devrim çizgisi, 400-500 yıldır devam ediyor. Bu endüstri devriminin başarılı ülkelerinden bir tanesi Almanya'da oldukça güzel, insanı etkileyen Industrie 4.0 kavramının altında ne var? 2.0 neydi, 5.0 ne olacak? Bu sorgulamaları taşıyan yapıların içerisine biraz girdiğiniz zaman fabrikaların karardığını, robotların her yeri devraldığını görüyor, makine öğrenme, derin öğrenme vesaire bir takım kilid kelimelerle karşılaşıyorsunuz. Bu, hala 500 yıllık endüstriyel devrimin devamı ve fabrikaları koruyan bir mekanizma. Bunun üzerinde yaklaşık 200 yıllık bir dijital devrim çizgisi var.

Boole ve Lord Byron'ın kızı Ada Lovelace zamanında "0 ve 1, veri birimi bu olabilir" şeklindeki terimlerle başlayan ve son 80 yılda dünyaya şekil veren sistemler; büyük bilgisayarlar, mini bilgisayarlar, PC'ler, şuanda cebimizde taşıdığımız telefonlar, büyük bir ihtimalle bir süre sonra tırnağınızın üzerinde olacak olan telefonlar ve bütün bunların artık birbiriyle konuşur hale geldiği ortam. Ama bütün bunun da limitlendiği bir nokta var. Örneğin siz bugün 5 bileşenli bilinmezi olan bir şeyin bir bilgisayarda karşılığını arıyorsanız, 3000 küsur çözüm kombinasyonu hızlı bir şekilde bilgisayarda taramak mecburiyetindediniz. Ama eğer 5 bilinmeyen 50 bilinmeyene çıkarsa bugünkü bilgisayarların kaçını bir araya getirirseniz getirin, bugünkü bilgisayarları ne kadar süperleştirirseniz süperleştirin bunun çözümü mümkün değil. İnsan beyninin çalışmasında olana bezer bir çözüm ufukta belirmeye başladı. Sürekli etrafını algılayan, bunun içerisinden bilgileri depo eden, kaydeden ve ondan sonra da gerekli tetiklemeleri aldığında, analiziyle birlikte ortaya çıkaran mekanizmalar önümüzdeki dönemde bu yeni dijitali belirlemeye başlıyor. Ama iş burada da bitmiyor. Bu dijital katman, soğanın ikinci katmanı. Bugün artık en önemli şeylerden bir tanesi; bilimin yaratacağı katma değer ne olduğunu çok iyi bir şekilde anlayabilmek meselesi.

Burada iki tane örnek vermek istiyorum. Biz Vestel'de dediğim gibi gençlerle bu konularda çok konuşuyoruz. Onlardan bir tanesi, biri Amerika'da doçent, öbürü Türkiye'de onun yardımcısı, müthiş biyoteknologlar. Bize geldiler, dediler ki "Biz araştırdık dünyadaki en sağlam ve en hafif malzeme nedir ve neticede bunun kabuklu deniz canlılarının kabuklarının olduğunu düşünüyoruz". Bu kabukların içerisindeki proteinleri belirliyorlar, sonra bu proteinleri hangi DNA zincirleri kumanda eder bunu çıkarıyorlar, arkasından en pasif virüsleri alıyorlar. Virüslerin biliyorsunuz canlı mı değil mi bilmiyoruz ama sadece bildiğimiz içinde uzun bir DNA zinciri var. O DNA zincirini bugün bilinen tekniklerle koparıyorlar, arasına bu yeni DNA zincirini koyuyorlar, ondan sonra bu salon kadar büyük fermantasyon havuzlarında bakterilere bu virüsleri enjekte ediyorlar. 15 gün sonra bu fermantasyon havuzunun üzerinden bu proteinleri toplamaya başlıyorlar. Sonra örneğini çıkarmışlar otomobil firmalarına göndermişler. Firmalar diyor ki "Kimseden yatırım almayın, bekleyin". Belki önümüzdeki dönem arabanın saç kısmı, onların bu şekilde üretilen deniz kabuklarından olabilecek. Şuraya gelmek istiyorum, burada önemli olan bilim çok hızlı bir şekilde devinim gösteriyor, çok büyük yenilikler, doğayı anlamamız konusunda, mekanizmaları anlamamız konusunda çok büyük, çok hızlı gelişmeler var ve bununla kucaklaşan, bunun parçası olan, bunun problemlerini yaşayan, bunun meyvelerini toplayan genç Türkler var.

İki gençten daha örnek vermek istiyorum, bunlar da fizikçi. Ben Ankara Fen Lisesi'nde atom altında 6 parçacık vardı. Bugün 69 parçacık var. Bu karmaşık çekirdek ve dışındaki olasılıksal yörüngelerde dönen elektronların arasında da boşluk var. Bu boşluk biliminin başlangıcı 60'lı yıllardan beri bilinen ve 2012'de gözlemlenen Higgs Bozonu. 2012, yani boşluk kuantasının ne olduğunu anlaşılma yılı. Bu gençler bu yeni gelişmelerin doğrultusunda ne yapıyorlar biliyor musunuz? Dış cephe boyası. Bu dış cephe boyası, bu boşluğu manüple ederek yazın yansıtıcı ve ince oluyor, kışın az da bir güneş ışığı olsa onu absorbe eden ve genişleyen bir boya oluyor. Yaz-kış dışarıyla içerisi arasında 6 derece sıcaklık farkı yaratıyor. Klima dediğimiz şeyin acaba ne kadar ömrü kaldı? Bu güne kadar ki teknolojinin bizi getirdiği nokta ne? Metali için dağları oyuyoruz, plastiği için dünyayı mahvediyoruz, ondan sonra kablosu, motoru, vakumu ve bir tane klima yapıyoruz. Zaman zaman çalışıyor, zaman zaman soğutmak için yetişemiyor. Ama yeni çözüm ne, dünya nereye gidiyor? Dünya çok hızlı bir şekilde bilimle kucaklaşıyor. Bilim çok hızlı gelişmeler içerisinde, dolayısıyla gençlerimiz mutlaka bu endüstriyel katmanı ve üstündeki dijital katmanı da mutlaka benimseyecekler, ama onun üzerindeki bilimsel katmanın parçası olabilmeleri için eğitim sisteminin bütün gücünün bilimle gençleri buluşturma konusunda harekete geçirilmesi gerektiğine inanıyorum.

Gene önemli konulardan bir tanesi, 2015'de ABD'de yapılan "Connectome" projesi . Bu projenin sonucunda; beyinde 97 yeni bölüm keşfedildi. Sadece prefrontal kortekste 7 yeni fonksiyon ortaya çıkarıldı. Bunların hepsi yapay zeka dediğimiz şeyin son dönemde ortaya çıkan yeni ufku. Çünkü

yapay zekaya girdiğiniz zaman 80 yıllık bir geçmişi var. Yapay zeka bu dönemde iki kış ve iki ilkbahar geçirdi, bunlar bu konudaki paradigmalardan radikal değişim dönemleri idi.

Eğer bugün gelinen noktada nöral algoritmaların yapılarının altındaki bilimsel yapıların neler olduğu konusunu yakından takip etmiyorsak, o zaman bu yeni verimliliklerin ve yeni katma değerlerin parçası olmak mümkün değil.

Gene çözüm dinamiklerinden bir tanesi, bilim çözüm arasındaki köprü iş modelleri. Bu konunun dünya çapında uzmanlarından biri Atahan Işık. Bu konularda son derece güzel eserleri var. Her bulunduğu fırsatta Türkiye'ye geliyor ve paylaşıyor. Biz bu belirsizlik ve kaosu ilerlemeyle nasıl birleştirebiliriz? Sadece yönetmek değil, ilerleme sağlayabilmek nasıl olur? Bu belirsizlik sarmalının içerisinde içiçe, dayanıklı, döngüsel yapılarla uyum ilerlemenin bir parçası haline nasıl getirilebilir? Bunların artık metodolojileri var, sistemleri var, pratikleri var, çalışma metodları var. Dolayısıyla bütün buralardaki dinamikleri de çok iyi anlamak gerekli.

Bu çözüm dinamiklerinin en önemlilerinden bir tanesi, bu yeni jenerasyon değerlerinin ne yöne gittiğini doğru bir şekilde kavrayabilmek. Yaptığımız en büyük hatalardan bir tanesi; gençler sadece telefona bakıyor, çok fazla derinleşmiyorlar vs diyoruz. Aslında pek öyle değil, bence geçmişteki bizim hatalarımızdan kendilerini bu ortamda koruyorlar ve gittikçe derinleşiyorlar. Bir çok konuyu aralarında tartıştıklarını, derin öğrenmeye çalıştıklarını görebiliyorum. Bundan birkaç sene önce yapay zeka öğrenebilmek için Stanford Üniversitesi'nde Prof. Sebastian Thrun'un online kursuna 160.000 katılım vardı, 25.000 kişi tamamladı, bunlardan 10.000'inin devam eden ağ etkileşimleri müthiş bir dinamizme sahip. Dolayısıyla buradaki eğitimin yeni aldığı şeklin bilimin ağırlığının artması ama o artan bilim ağırlığının gittikçe insan hayatına, topluma doğru yönelmesi çok çok önemli. Diğer tarafta bu gençlerin çok içiçe, gücün kulelerden değil dalgayla aktarıldığı, yanındakine aktararak, yanındakinin de diğer yanına aktardığı bir güç kazanma sisteminin çok iyi farkındalar, hücreliliğin farkındalar, birbiriyle iletişim ve etkileşim halindeki dinamizmin nasıl iş hayatını da etkilediğinin farkındalar. Nasıl o şirketlerdeki hiyerarşilerin gittikçe azaldığını ve bu azalan hiyerarşilerinin içerisinde egolarını nasıl yöneteceklerini, nasıl birbirleriyle etkileşimli hücresel yapılar içerisinde yeni organizasyonların ve şirketlerin yapısı içerisinde olacakları ve aşağıdan yukarıya gelen mesajları nasıl daha iyi alacaklarını hepimizden çok daha iyi biliyorlar. Dolayısıyla bu önümüzdeki dönemin en önemli dinamiklerinden bir tanesi hepimizin bu değerleri iyi anlamasında yatıyor.

Bu kaos meselesi ve inovasyon meselesi çok birbirine geçmiş şeyler, çünkü inovasyon hızlı bir şekilde bir reel dünya problemlerine çözüm bulma meselesi şu anda. 1950'lerde dünya nüfusu 3 milyar civarında ve o döneme kadar 1920'lerde Prof. Schumpeter'in tarif ettiği bir inovasyon tanımı var. O tanım diyor ki "İnovasyon, fikir ve para arasındaki en kısa yoldur". Bu epey bir süre geçerli oldu, ama 1984'den sonra biliyorsunuz dengelerin değiştiği bir dönem var. O dönemde ise inovasyonun tanımı, "globalist ve kapitalist bir çözümse OK". Ama bu güne geldiğimiz zaman artık herkes şunu söylüyor; "inovasyon reel dünyadaki sorunlara en hızlı ve en teknolojik ve bilimsel çözümü üretebilmek". Çünkü bugün dünyanın nüfusu aslında 8 milyar değil. O günle karşılaştırırsanız 64 milyar nüfusa eşdeğer bir dünyanın içerisindeyiz. Sorunlar da, aynı çarpanla artmış vaziyette ve dolayısıyla bu gençler "Ben inovasyon yapıyorum, ben girişimciliğin bir parçasıyım" dediği zaman kendilerini bir sorun çözüm ve fırsat havuzunda buluyorlar.

Atahan'ın benimle paylaştığı şeylerden bir tanesi; iş modelleri. Bu iş modellerine baktığınız zaman artık klasik iş modellerinin içindeki "Tasarla, yap, üret, pazarla, sat ..." bu fonksiyonlar artık işin %30'u. %70'lik bölüme "relevancy" diyorlar, "anlam kazandırma". Çalışan ve müşteri için anlam ifade eden şeylere odaklanma meselesi. Reel dünyada insanlara anlam kazandıracak farklılıklar ve verimlilikleri yaratabilme meselesi. İşinizin %70'nin bu olması gerektiği söyleniyor.

Bunu yapmak isterseniz artık işinizde girişimciliğin, yaratıcılığın, kaos yönetiminin, yeni globalizasyonun %70'i oluşturan bölümler haline gelmesi lazım. Onun için biz 3 sene önce Vestel'de başlattığımız girişimcilik şirketi Vestel Ventures'ın çok büyük faydalarını görüyoruz. Yatırım yaptığımız 18 firma bizim şimdi içimizi heyecanla dolduruyor.

Eskiden bir taraftan yılda 30 milyon elektronik cihazı 154 ülkeye ihraç etme çabası içinde geleceğe o kadar dikkatli ve güvenli bakamazken şimdi çok daha etkin bir şekilde geleceği bugün yaşıyoruz ve inovasyon dediğimiz şeyi daha iyi yapıyor, dijitalasyonun ötesine geçiyor, biraz önce söylediğim bu yapay zekanın yeni aşaması; nöral ağlar vesaire parçası olabiliyoruz, kırılmayı, kaosu yönetebiliyor ve yeni globalizasyon dediğimiz şeyin parçası olabiliyoruz.

Burada küçük bir örnek vermek istiyorum. Bizim şu anda en iyi televizyon müşterilerimizin arasında Amazon ve Netflix var. Amerika'da Amazon'un çok sayıda televizyonunu biz yapıyoruz, Netflix için de öyle. Geçenlerde Amazon'un yöneticilerinden şunu duyduk: "Siz, Türkiye'nin üretim gücünün bir türlü farkına varamıyorsunuz". Bizim gibi firmaların yanında 200'e yakın Türk Kobisinden bahsediyor. Son 4-5 yıllık dönemde de büyük problemlerle karşılaşmış, yok olma aşamasına gelmiş Kobiler. Fakat kaosu yönetiyorlar, gençlerle bir arada, çabalıyorlar, bu 200 Kobi şu anda Amazon'un en çeşitlendirici ve en esnek tedarikçileri arasında. Dolayısıyla ülkemizin bu gücünün, hele bu genç sorgulayan, yaratan, yapan insanların gittikçe daha iyi donatılmaları, daha büyük fırsatlar verilebilmesi ve yeni globalizasyonun parçası olabilmeleri Türkiye'nin mutlaka ve mutlaka ufkunda olması gereken şeylerin arasında.

İnovasyon yoluyla verimlilik ve katma değer platformunun da Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı'nda (TTGV) formüle etmeye çalıştığımız 3 kolon üzerine kurulmuş bir yapısı var. Bu 3 kolon akıllandırma, sürtünmesizlik e sürdürülebilirlik kolonları. Akıllandırma dediğimiz şey hemen hemen her yerde; akıllı şehirler, akıllı evler, akıllı yollar, akıllı kavşaklar vb artık her yerde var. İkinci bacak sürtünmesizlik. Singapur'un danışmanlarından Pharag Khanna nasıl bu coğrafi, politik veya sosyal olsun bütün bu sürtünmeler nasıl yok edilebilir, bu konuyu inceliyor. Şimdi Çin'e danışmanlık vermeye başladı. Çin'deki danışmanlığı yeni İpek Yolu. Yeni İpek Yolunun anlamı ise Çin için sürtünmelerin ortadan kaldırılması meselesi. Üçüncü bacak da sürdürülebilirlik bacağı. Bu platformu biraz daha net, realist ve gündelik işin parçası haline getirmek dersiniz, bu kolonları biraz daha detaylandırmakta fayda var.

Akıllandırmanın da üç tane bacağı var, data - design - digital bacakları. Büyük verinize sahip misiniz? Başkalarıyla paylaşıyor musunuz? Açık sistemler dediğiniz şeylere inanıyor musunuz? Sizden çıkan bir veri, ister satış verisi olsun, ister hastalıklarla ilgili olsun, ister virüslerle olsun, yeni anlamlar kazandıktan sonra tekrar size geri dönebiliyor mu? O verilerin üzerinde başkalarının yaptığı seviyede analizler yapabiliyor musunuz? Yapay zekayla birleştirebiliyor musunuz? Büyük verinin ötesine geçebiliyor musunuz? Tasarımın ötesine geçebiliyor musunuz? İçişliklerin içerisinde bu 200 Türk kobisinin yaptığı gibi neredeyse şahıs adına tasarlanmış sistemler, Hasan için ayrı, Cengiz için ayrı sistemler tasarlayabiliyor musunuz? Dijital ötesi, nöral ağlar, beyin benzeri yapılar doğrultusunda şekillenmeye başladı mı?

Sürtünmesizlik dediğimiz yerde güç kazanmak istiyorsak, hem coğrafi, hem toplumsal, hem de siyasi ve politik sürtünmesizlik konusunda proaktif bir şekilde araştırmalar var mı? Sürdürülebilirlik dediğimiz şeyi hala şiirsel anlamında mı alıyoruz? Aman dünya çok kıymetli, ağaçlar yok oluyor, olmasın, kutuplar yok olmasın vb mi yoksa somut bir şeyler yapıyor muyuz? Somut şeyler, reel dünya çözümleri, yeni verimlilik ve katma değerler yaratmak istiyorsak bunun ileri malzemeler, enerji verimliliği ve paylaşım ekonomisi şeklinde önemli bacakları var. Barack Obama gitmeden 6 ay önce Arizona da Materials Project diye bir şey başlattı. Oradaki bilim insanlarına dönük olarak beklentisi şuydu: "Sadece bilgisayar başında, yeni biyolojik, kimya ve fizik gelişmeleri doğrultusunda 100

bin yeni malzeme yapmanızı istiyorum". Materials Project'in misyonu bu, sadece formülasyonunu yapıyorlar. Herkese açık. Çünkü bütün dünyanın formülasyonlarını da oraya koymasını istiyorlar.

Geçenlerde bir Türk çocuklar oradan bir karbondioksit filtresi aldılar. Hastalar, apnesi olanlar için, maskeler ve oksijen tüpleri içeren eski çözüme karşılık yeni bir sistem geliştirdiler. Bu filtreye, dışarıdaki havanın karbondioksitini dışarıda bırakıp, oksijeni içeriye alıyor, burunun etrafında onu takip eden oksijen zenginleştirici bir sistem yaptılar. Bunun, sürdürülebilirliğin güzel bir örneği olduğunu düşünüyorum.

Enerji verimliliği, özellikle ikinci kelime önemli "verimlilik". Çünkü biz şu anda daha çok yenilenebilir enerji, rüzgar gülleri, fotovoltaiik tarlalar vb düşünuyoruz. Orada yapılabileceklerden çok daha fazlası, mevcut enerji verimliliklerini arttırmak tarafında var. Çimento çelik plastik vb malzemelerin ekolojik tahribat potansiyeli, gömülü enerji miktarı gözönüne alındığında ileri malzemeler konusunda odağın ne kadar önemli olduğunu bir kere daha hatırlamakta fayda var.

Çok önemli diğer bir odak noktası da paylaşım ekonomisi. Paylaşım ekonomisini düşünürken Uber Airbinb Wonolo vb paylaşımçıların bugünkü ilk versiyonlarının problemlerinin ötesini görmekte fayda var, bugün için problemler olabilir ama versiyon versiyon Microsoft Windows gibi gelişip verimliliklerin parçası olacakları kesin gibi.

Son olarak söylemek istediğim şey, akıllandırma - sürtünmesizlik - sürdürülebilirlik üçlüsünün bütünselliği meselesi. Sadece akıllandırmanız, sadece sürtünmesizleştirmeniz, sadece sürdürülebilir kılmanız yeterli olmayabilir, mutlaka bunların üçünün bir arada yapılması lazım. Bunların birbirleriyle çok büyük etkileşimleri var. Bu etkileşimlerin çarpan etkisini yakalamak da planeter dışı dediğimiz örnekle kolay anlaşılabilir. Ortasındaki küçük dışıyı eğer içiçe devlet bürokrasisi, akademisyenler, eğitimciler, tarımcılar, sanayiciler ... bir araya gelip çevirmeye başlarsa, bu küçük dışının etrafındaki akıllandırma sürtünmesizlik ve sürdürülebilirlik dışıleri uyum içinde en dış kabuk dışıye büyük bir hareket ve tork kazandırır.

Beyin, dil teknoloji ve organizasyon konusunda son derece yetenekli. Biliş (cognition) dediğimiz şey yaratıcılığın olduğu yer. Sorgulayan, araştıran, etkileştiren, birleştiren bunu yapan bölüm. Zihin insanın işletim sistemi, kültür toplumun işletim sistemi, bu işletim sistemlerinin milyarlarcasını bir ağda birleştiren bilişsel yetenekler (cognitive skills) bütün dünyada gittikçe önem kazanıyor ve toplumları refah verimlilik ve yüksek katma değerler etrafında ileri taşıyor. Türkiye'de bu bilişsel yetenekleri kazanan çok fazla insan, örneklerini vermeye çalıştığım şekilde ortaya çıkıyor.

Onlara verdiğiniz destek, onları yarattığınız için sizlere minnettarım, çok teşekkürler.

Dominique OBERT

Fransa Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı – Başmüfettiş

DİL ÖĞRETİMİ BAĞLAMINDA FARKLILAŞTIRILMIŞ EĞİTİMİN BOYUTLARI

İlk kez Türkiye'ye geldim ve burada bulunmaktan dolayı mutluluk duyuyorum. Öncelikle Sayın Milli Eğitim Bakanına teşekkür etmek istiyorum. Türkiye Özel Okullar Derneği'ne de beni davet etmiş oldukları için teşekkür etmek istiyorum. Aynı şekilde Fransa Büyükelçiliği Eğitim İşbirliği Ataşesi Sayın Delvallee'ye ve Sayın Mina Akcen'e tüm bu organizasyonda bana yardımcı oldukları için teşekkür etmek istiyorum. Milli Eğitim Başmüfettişi görevimin ne ifade ettiğini söylemek istiyorum. Doğrudan Bakanaya yönelik uzmanlık gerektiren belli alanlarda, kontrol, destek ve teftiş çalışmalarını yürütüyorum, kendilerinin talimatları doğrultusunda. Örneğin 2017 yılında bir rapor takdim ettim kendilerine, ilk ve orta öğretimde farklılaştırılmış pedagojik yaklaşımdan üzerine. Bizler Başmüfettişler olarak sınıflara kadar girip öğretmenlerin sınıftaki uygulamalarını gözlemliyoruz. Fakat ben bir araştırmacı değilim. Üst düzey bir bürokrat olarak Bakanın kabinesine, ülkenin eğitim politikalarına ve karar alma mekanizmalarında destek sağlama konumundayım.

Bugün sizlere Fransa'daki pedagojik farklılaştırmadan bahsedeceğim. Bir kaç dayanak noktasını ifade edeceğim ve Fransa Milli Eğitim sektöründe eğitimindeki farklılaştırma çalışmalarından bahsedeceğim. Pedagojik destek mekanizmasını aynı şekilde ele alacağım ve sonrasında ise bir özetle sunumu toparlayacağım.

Öncelikle Fransız eğitim sisteminin yapısını kısa bir şekilde takdim etmek istiyorum. Zorunlu eğitim 12 yıla dayanır. 3 yıllık 4 aşamadan oluşur. İlk seviye 3 yıl, temel öğrenimler, sonrasında konsolidasyonlar, bu öğrenimlerin konsolide edilmesi, dördüncü 3 yıllık aşamada ise derinleştirme aşamaları var. 4 seviyeye bölünmüş olması pedagojik farklılaştırmayı sağlayıp, her öğrencinin kendi ritminde öğrenmeyi başarabilmesini sağlamak tabii. Bütün öğrenciler birlikte aynı sınıflarda toplanıp, öğrencilerin % 14 ü pedagojik destek hizmetinden faydalanır. Farklılaştırılmış pedagojik yaklaşımın bir neticesinde zorunlu eğitim ile birlikte yaklaşık olarak öğrencilerin tümü liseye kadar devam ederler. Bu aşamada ortaokuldan mezun olacak öğrencilerin 3 seçeneği vardır. Genel liseye gitmek, profesyonel liseye gitmek veya teknik liseye devam etmek. Her seviye, yaş için 800 bin öğrenci var. Mesleki alanını seçmiş olan öğrenciler ise Fransa'da kayıtlı olan öğrencilerin % 30'u civarındadır.

Fransa'daki pedagojik farklılaştırmadan ve birkaç örneğinden bahsetmek istiyorum. Başka birçok ülkede görüldüğü gibi Fransa'da 1970'li yıllarda hızlı bir şekilde okul çağındaki öğrenci sayısının arttığını gördük. Buna biz yığılma ifadesini verdik. Toplumdan yeni beklentiler oluştu. Buna yönelik olarak da okuldan yeni beklentiler oluşmaya başladı. Buna cevaben tek tip dediğimiz ortaokul oluşturuldu ve tüm öğrencilerin aynı eğitim kurumu yapısı içerisinde eğitim görme imkânı verildi. Daha heterojen sınıfların oluşturulması gerekti ve pedagojik farklılaştırma ise 1980'li yılların başından itibaren bir araştırma konusu oldu. Pedagojik farklılaştırma alanında çok sayıda çalışma yürüten Fransız ve İsviçreli araştırmacı eğitimciler mevcuttur. Bunun devamında 1989 yılında seviyelerin hayata geçirilmesi gerçekleştirildi.

Öğrenme çalışmaları sürece yayıldı. Örneğin öğrenciler farklı öğrenme hızına sahip olabilirler. Ardından 2005 yılında ise ortak bir bilgi ve kültür tabanı oluşturuldu. Her bir öğrenci için ortak hedefler belirlenir, zorunlu eğitim çerçevesi altında. Zorunlu eğitim bittiğinde tüm öğrencilerin buna hakim olması beklenir. Bunun dışında özel ihtiyaç hisseden öğrencilerin entegre edilmesi son derece önemli bir konu. Örneğin engelli öğrenciler ve bu konudaki eğilim de iyi seviyelerde. 2013 yılından bu yana okula kayıtlı olan engelli ve özel ihtiyaca sahip olan öğrencilerin oranı % 13'tü.

Farklılaştırma çalışmaları konusunda yine önemli bir dönüm noktası; sınıfta kalma meselesi. Sınıfta kalma sayısının azalmış olmasına rağmen oranının 2009 - 2015 yılları arasında % 38 den % 22 ye gerilemiş olmasına rağmen yine de birçok OECD ülkesinin ortalamasının üzerinde olduğunu söyleyebilirim. Fakat araştırma ise sınıfta kalma tercihini öğrenme zorluğunu destekleyecek bir önlem olarak ortaya çıkmamaktadır. Türkiye'nin ise sınıfta kalma konusunda yaklaşık olarak OECD ülkeleri ortalamasında olduğunu görebiliyoruz. % 13'den % 11 e gerilediğini gördük 2009 ile 2015 yılları arasındaki ortalamalarda.

Performans araştırmasından da bahsetmek istiyorum. Genel olarak Fransa şu gözlemde bulunmuştur, PISA sonuçlarını dikkate alarak; Performans sahibi eğitim sistemlerinin, entegre edici bir eğitim yapısının birlikte olduğunu göstermiştir. Heterojen yapısının olması, kişiye özel ihtiyaçlara, öğrenciye özel ihtiyaçlara cevap verilebilmesi, sınıfta kalma oranının düşürülmesi ve ihtiyaç sahibi öğrencinin ihtiyaçlarının sınıf içerisinde cevap bulabilmesi. Bunun dışında da ilkokuldan ortaokula, ortaokuldan liseye geçiş aşamalarındaki bu geçişkenliğin kolay ve uyumlu bir şekilde yapılmasının sağlanması gerektiği ortaya çıktı. 2013 yılında yeni bir kanun kabul edildi ve bu kanunla birlikte tek tip ortaokul kavramı yeniden ortaya çıktı. Bu kavramla birlikte farklılaştırmış yaklaşımlarının olması gerektiği ifade edildi. Bunun için de bir sayısal eğitim hizmet biriminin ilk kez Fransa'da hayata geçirilmesi kararlaştırıldı. Farklılaştırılmış bir pedagojik yaklaşım böylece ilk kez Fransa'da devreye girdi. Bu da Fransa Milli Eğitim Bakanlığı yapılanması içerisinde yer aldı. Daha öncesinde böyle bir dilimiz yoktu.

Öğretmenlerle ilgili yasaya baktığımızda ise uzun yıllardır bir mesleki yeterlilik dayanak mekanizması vardı. Son belge 2013 tarihliydi. Birçok yetkinlik ve beceri söz konusu belgede tanımlanır. Bunlardan birisi ise öğrencilerin çeşitliliğinin dikkate alınması gerekliliği ve bununla uyumlu bir şekilde öğretmenlerin mesleki kariyerlerinin takibinde, "Kariyer randevuları" dediğimiz randevu günleri ile birlikte 2016 yılından bu yana takip edilir. Bu konuyla ilgili olarak on bir nokta her bir öğretmen için değerlendirilir ve değerlendirilen noktalardan birisi ise profesörün öğrencilerin çeşitliliğini dikkate alabilme kapasitesidir. Burada aslında kurumsal bir iradeyi görüyoruz. Pedagojik farklılaştırma konusunu, öğretmenlerin günlük çalışmalarında dikkate alması gerektiğini görüyoruz.

TALIS araştırması neticesinde, TALIS anketi aslında öğretmenlerin uygulamalarını dikkate alır. Özellikle de ortaokul öğretmenlerinin uygulamalarını dikkate alır. Şunu gözlemliyoruz; Fransız öğretmenlerinin bu pedagojik farklılaştırmaya az gittiklerini görüyoruz. Sadece öğretmenlarımızın % 22 si farklılaştırmayı eğitim faaliyetlerinde düşünüyorlar. Oysa ki OECD ülkelerinin ortalamaları % 44. Bu da bir Fransız eğitim sistemi zafiyeti olarak kalmaya devam etmektedir.

Son olarak da birkaç güncel önlemden bahsetmek istiyorum, Sayın Milli Eğitim Bakanımız Blanquer tarafından alınmış olan birkaç önlem. Bu önlemler de pedagojik farklılaştırma konusunu yakından ya da uzaktan ilgilendiren önlemlerdir. İlkokul birinci ve ikinci sınıf kapasitelerinin 12 kişilik sınıflar ile sınırlandırılması. Yani okumayı ve saymayı öğrendiğiniz aşamada, öncelikli eğitim dediğimiz öğrenci grubunun % 20'sini teşkil eder bu birinci ve ikinci sınıf. Sonrasında standardize değerlendirme yaklaşımı, matematik ve Fransızca dersi için. Böylece öğretmen bir öğretim yılının başında, teşrif neticesine sahip olabilmektedir. 2017 yılında alınan başka bir önlem ise ev ödevlerinin yapılmış olması. Gönüllü olan öğrencilerin ödevlerinin yapılmasına destek sağlanması için bu önlem hayata geçirildi. Çünkü ülkemizde ev ödevlerinin yapılması konusunda büyük bir sosyal adaletsizlik ve eşitsizlik var.

2019 yılında ise yeni alınan bir önlem lisedeki reformun gerçekleştirilmesi ile birlikte sadece 3 genel ayırmadan ziyade bir öğrenci 12 alandan 3'nü seçebilir. Bu da daha organizasyonel bir yaklaşım ile birlikte öğrencilerin seçecekleri alanın farklılaştırılmasına destek sağlanması.

Birkaç farklılaştırma uygulamasından sizlere bahsetmek istiyorum. Pedagojik farklılaştırma tanımını size ifade etmek istiyorum. Ben burada tanımı gerçekleştirirken pedagojik farklılaştırma, farklılaştırılmış pedagoji veya farklılaştırılmış öğretim kavramlarını birbiriyle kıyaslamayacağım.

Hepsini aynı olarak varsayıyorum. Buradaki tanım ise farklılaştırılmış pedagoji yaklaşımı, çeşitlendirilmiş imkanların ve öğretim süreçlerinin ve öğrenme süreçlerinin kullanılmasıyla birlikte, farklı yaş gruplarındaki davranış modelindeki ve kapasitedeki öğrencilerin aynı çatı altında farklı yorumların kullanılarak ortak hedeflere ulaşmasını sağlamaktır.

3 noktanın altını çizmemiz gerekir. Öğretmenin uygulayabileceği bir çok farklı stratejisi olmalı, eş zamanlı olarak veya bir birini takip eden stratejileri olabilmeli. Toplumsal bir yaklaşım da var, bir öğrenciyi, bir öğrenci topluluğu içinde destekliyoruz. Bireyselleştirme konularına da birazdan değineceğim. Burada aslında söz konusu olan ortak eğitim hedeflerine ulaşmaktır. Örneğin Fransa için az önce bahsetmiş olduğum ortak bilgi ve kültür tabanı gereklilikleri.

Aktörlerden bahsetmek istiyorum. Aktörlerden birisi tabi ki toplumun heterojen temsili olarak; öğrenciler. Bakanlık programları dahilinde hedeflerinde 1971 yılında bu heterojen yapıyı tanımlamaya çalıştı. Aynı hızda ilerleyen iki öğrenen ve aynı aşamada öğrenmeye hazır olan, aynı teknikleri kullanan ve sorunları aynı şekilde çözen, aynı tipte iki öğrenci yoktur. Sorunları birebir aynı şekilde çözen, aynı davranış modellerine ve aynı motivasyon seviyesine sahip olan iki öğrenci tipi yoktur. Bu heterojenlik karşısında öğrencilerimiz ve öğretmenlerimiz var. Fransız öğretmenlerimizin farklılaştırmayı az sayıda kullandıklarını söyledim ve son yıllarda da eğimin iyi yönde ilerlediğini söyleyebilirim. TALIS anketi 2019 yılında gerçekleştirildi. Bu konuyla ilgili olan sonuçları şu anda elimize ulaşmadı. Farklılaştırmayı kullanan öğretmenler şu sebeplerden dolayı bunu kullanmayı tercih ediyorlar. Birçok öğrencinin başarıya ulaşmasını sağlamak, daha başarılı bir pedagojik yaklaşım olmasını temin etmek için ve okul içerisinde eşit dağılımın olmasını sağlamak için bunu tercih ederler. Fakat bazı öğretmenler, öğrenciler için zeka, soyut, somut, pratik zeka seviyelerine göre bir öğrenme yöntemlerine doğru da gittiklerini görebiliyoruz. Öğretmenlerin, öğretim modelleri ise interaktif olabiliyor, izin verici olabiliyor veya eğitim bilimlerinde araştırmacı olan Philippe Meurillon gibi kişiler ise buradaki zekanın genel unsurunun altını çizerken, öğrencinin belirli bir öğretim metodu ile kısıtlanmış ve sıkıştırılmış olma riskini de ifade eder.

Peki, neyi farklılaştırabiliriz? Öncelikle öğretim materyallerinin içeriklerini farklılaştırabiliriz. Bir ödevi oluşturmanın zorluk derecesini ek bazı materyaller kullanarak değiştirebiliriz. Bunun dışında öğrenme süreçlerini çeşitlendirebiliriz. Bazı projelere başvurabiliriz, rehberlik verebiliriz, interaktif grup çalışması, tartışma ortamında ödevin yapılması veya daha yargıçsal bir yaklaşım tercih ederiz. Öğrencilerin ödevlerine bakarak hafifletebiliriz ödevleri veya toplu bir ödev verebiliriz. Yazılı olabilir, sözlü olabilir. Bir de sınıftaki çalışmayı yapılandırabiliriz. Farklı seviyelere göre homojen, heterojen gruplar oluşturulabilir. Adacıklar, atölyeler sayesinde bir organizasyon hayata geçirilebilir.

Pedagojik farklılaştırmanın zamanlamasına da değinmek istiyorum. Farklılaştırmadan bahsederken aslında planlanmış bir farklılaşmadan bahsedebiliriz de. Önce ihtiyaç gruplarını öğrencilere ifade ederiz, herşey önceden hazırlanıp belirlenmiştir. Başka bir farklılaştırma yöntemi ise tahsil sezgisel farklılaştırma gayri resmi bilgilendirme ve eş zamanlı olarak gerçekleşen bir bilgilendirme burada öğretmen doğrudan söz konusu farklılaştırmayı öğrencilere aktarmak durumunda olmayabilir yada takip eden farklılaştırma vardı orada ise öğrenci ardışık bir şekilde birkaç metot, birkaç yöntem birkaç durumu bir örneğin sınıfın tümüne anlatır daha uzman bir farklılaştırma ise simültane dediğimiz eş zamanlı farklılaştırma yöntemidir orada ise öğretmen her bir öğrenciyi, her bir öğrenci grubuna ona uygun olan ödevi kitap ötesi ben burada sizlere iki örnek dağıtmak istiyorum bu örnekleri az önce gerçekleştirmiş olduğumuz ziyaret esnasında gerçekleştirme imkanına sahip olmuştuk.

Matematik sınıfında farklılaştırma örnek olarak sayısal araç kullanan bir ortaokul sınıfı ve buradaki problem ise şöyle karşımıza çıkmakta burada gördüğümüz gibi geometrik şekiller bütününden oluşan bir heykel var ve bunu geliştiren sanatçı her bir bu yapının sadece sağ tarafını boyamak istemektedir ve hangi miktarda boyaya ihtiyacımız olacağı sorusu. Öğrenciler altı gruba homojen bir şekilde dağıtılır öğretmenin tercihi bu yöndedir ve aynı konunun dört farklı özel kendilerine disleksi olan iki öğrenciye başka bir versiyon dağıtılır. Sonrasında öğretmen ise zorlukları önden belirlemiş olur. Talimatın anlaşılması, modelleme ve şekillendirme, mantık yürütme sıkıntısı ve hangi mantıksal yaklaşım ile iletişim aşamasında bunu taktim edeceği sıkıntısı öğretmenin önden belirlediği zorluklardır. Her bir zorluk için olası bir yardım öğrenciye önerilebilir. İlk yardım önerisi dersten kendisine you tube aracılığıyla hatırlatmaların yapılması burada sırtı dönük olan öğretmen you tube da birkaç video çekmiş öncesinde sayısal tablet aracıyla QR kodla buradaki dersi erişim imkanı bulunmaktadır ve bir yazılım var bunun dışında o yazılımda dinamik geometri yazılımına imkan erişim imkanı sağlamaktadır bazı öğrenciler için onu da size hızlıca göstermek istiyorum. Bu yazılımın ismi GEOGEBRA matematikte Fransa'da çokça kullanılan bir yazılım burada öğretmen sınıf kaynağı hazırladı ve öğrenci buradan açılır bu şekilde sanal ortamda değiştirme imkanına sahip ve daha kolay bir sayım yapabilir böylece her bir yüzeyin sayımını. Sonuçta öğretmen bazı gruplara elle tutulan fiziksel küpler dağıtıp uzaysal düzende kelime sıkıntısı yaşayan öğrenciler için ve bunun dışında öğretmen benzer öğrenciler belirli ortak noktalar belirlemişti ve sonrasında aynı konunun dört farklı versiyonunu farklılaştırılmış olarak sunar örneğin biraz daha basit tam veya kesir sayılar kullanılır, belki sadece bir metre kareyi kullanılır bazen sadece santimetre kareyle, milimetre kareyle karışımli kullanılır veya daha yetkin öğrenciler içinse öğretmen şunu önerir sağdaki yüzeyin değil arkadaki görmemiş olduğumuz yüzeyin çalışmasına yönelik bir değerlendirme ve analitik aşamasında ise öğrenme içerikleri değerlendirmesinde öğrenme süreçlerinin değerlendirilmesinde bölümünü gerçekleştiriyor sınıftaki öğrenme yapılarını değerlendiririz buradaki öğrenme süreci eş zamanlı olarak sınıfta planlanmış şekilde gerçekleştiriliyor ihtiyaç grupları sınıf içerisinde oluşturuluyor ve burada belki heterojen gruplar oluşturulabilir yarın bunu kendi sunumda atölyemde göstericem ama buradaki yaklaşım son derece profesyonel ve sayısal imkanları teknolojik imkanları kullanılmış oldu bir yaklaşım öğretmeninde son derece tecrübeli uzman kişi olduğunu söyleyebilirim. Söz konusu öğretmeni ziyaret ettiğimizde şunu da not aldık toplum bir sentez eksikliği ve ders sonunda bir özet sunulmaması yaklaşımlara ilişkin özet sunulmamasını eksi noktalar olarak belirledik.

Şimdi göstereceğim örnek ise videoyu sizlere göstermek istiyorum .Hızlı bir şekilde bir kimya dersinin videosu basitlik seviyesine bir ders videosu herhangi bir bilgiye ihtiyacınız yok bunun için. Bu videoya bize bir öğretmeni derste öncelikle teftiş nihayetiyle hüviyetinde değerlendirme yapmasıyla başlamakta ve sonrasında öğrencilerin sonuçları ile birlikte sonuçları dikkate alarak sonuçlar doğrultusunda farklı farklı seviyede alıştırmalar öğrencilere sunulur.

Şimdi ise video izleyebiliriz ; Julie bir karışımı test etti sizde A asit B temel veya C tarafsız olduğu sorusuna cevap vermek zorunda bu projemiz aslında. Okyanus asitleşmektedir sorununa cevap olarak yürütmüş olduğumuz alıştırmaya ve buradaki derste biz öğrencilere aslında sahip olmuş oldukları imkanları değerleri kullanıp sonuca vermelerini çalışıyoruz. Oy kullanma yazılımıyla birlikte öğrenciler sonuçları burada aktarma imkanına sahipler karşılaşmış oldukları zorlukları da aktarırlar. Sorular vardı karşınızda ve sorulara biz küp ile birlikte bunu öğretmene doğru sunmamız gerekiyordu ve sonrasında ise öğretmen cep telefonu ile birlikte yanımızdan geçebiliyor cevaplarımızı sken edip cevaplarımızın hangilerinin doğru olduğunu veya yanlış olduğunu bize gösterme imkanına sahipti bir öğrenci küçük bir etiketi var QR kod dediğimiz kodu var. Bu yansıtmış olduğumuz sorulara cevap vermek için kullanıyor. Yazılım cevapları işler ve verileri değerlendirip eş zamanlı orakta tüm cevaplar doğrudan yansıtılabilmektedir projeksiyona gerekli düzeltmelerde böylece yapılabilir. Peki bu ne demek? Tarifsız demek, bizim göstermiş olduğumuz istediğimiz şeye göre ve cevaba göre bu doğrudan tahtada yansıtılıyor ve sonrada bizim cevabımızın doğru yada yanlış olduğunu görebiliyorlar.

Alıştırma ödevine baktığınızda ise alıştırmaya ödevi ise teftiş değerlendirme neticesine göre yeniden düzenlenir her bir öğrenciye alıştırmaya ödev kağıdı kendisinin sahip olduğu zayıf noktalar dikkate alınarak ona cevaben o unsurları güçlendirecek alıştırmaya ödevine sahip olmuş olur. Ben zor bulduysan veya zor bulmadıysam ona göre doğru veya yanlış cevaplarının sayısına göre bir alıştırmaya alacağım iki doğru cevabınız varsa başlangıç seviyesinde bir alıştırmaya alacağım yada dört doğru cevabınız varsa daha uzmanlaşmış olduğumu görebiliyorum. Bu uygulamadan iki şey bekliyorum aslında çalışma gruplarının farklı seviyelere göre uyumlaştırmış olmasını bekliyorum ve ikinci seviyede ise hedeflerin belirlenmesini bekliyorum ve sonlar burada hata yaptıklarında burada bir cezaya da yaptırımlara maruz kalmadıkları içinde dolayısıyla onlar içinde olumsuz bir etkide göstermemekte bu uygulama.

Çok teşekkür ediyorum umuyorum buradaki videonun içeriğinden faydalanabilirsiniz de öğretmenin sözlerine de değinmek istiyorum. Kendileri kendi öğretileri farklılaştırmaya sahip olduğunu söyledi bir öğrenci kendi seviyesine uygun olan bir alıştırmaya ödevini denediğini söyledi ve her bir öğrencide kendi hızı doğrultusunda ilerleme imkana sahip olacak birde şunun altını çizdi didaktik ve engellerin teşhis edilmesi için de kendisine faydalı olduğunu söyledi. Oradaki dersin bir ortak öğrenci topluluğundaki farklılaştırma kapasitemizi temsilen gösterdiğini düşünüyorum.

Son birkaç nokta olarak da dijital yaklaşımları farklılaştırmadaki desteği de önemli ve bir kolektif grup içerisindeki bireyselleştirmede önemli bunun dışında homojen grupların oluşturulması tabii ki gerekli ve hazırlık çalışması da son derece önemli bu pedagojik farklılaştırma çalışması hazırlanması gerektiğinden görevinde öğretmeninde uzman ve deneyimli olması gerekir sonra bir iki yorumla sunumu bitirmek istiyorum.

2 risk mevcuttur farklılaştırma hedefiyle yapılan alıştırmalarda bu çok fazla basitleştirme riskiyle karşı karşıya kalabilirsiniz sadece yapmış olmak için yapmış olma durumunda kalabilirsiniz yada daha çok zorlaştırabilirsiniz ve beklentilerin belirsiz olduğu bir nevi sis arkasında kaldığını söyleyebiliriz oda farklı bir risk bunların hayata geçirilmesi riski zamanlama tercihi hazırlık süreci ve önden sıkıntıların teşhis edilme gerekliliği önemli noktalar ve dönüştürülmüş olan sınıf yaklaşımı genellikle farklılaştırılmış pedagojiyle ele alınıp bu konuyu çok fazla değinmeyeceğim fakat dönüştürülmüş olan ters sınıf yaklaşımı savunucuları genellikle bu yaklaşımın farklılaştırılmış çalışmasını gerektiğini söylerler çünkü grup çalışmalarında atölye çalışmalarında daha farklı sayıda yapma imkanına sahip olduğu söylenir.

Soru ; Bireyselleştirme bir farklılaştırma aracı mıdır?

Öğrencinin tek başına kalma riski olur mu? Kolektif düşünmenin bir fayda sağlandığı yardımcı olabilir mi? Ebeveynlerin yardımcısı bir yardımının faydası olur mu? Bir öğrenme topluluğunun oluşturulmasının bir faydası olur mu?

Bunlar aslında kolektifin yararına olan tüm faydalar ve bunlardan da çok farklılaşamaması gerekir. Son bir nokta ise riterütül de ifade edilmez öğrenci yardımının azaltılması öğrenciye nasıl yardım sağlıyoruz? Şok bir şekilde öğretmenin yapılması için kendisine yardım edilen öğrenci zamanla çok farklı çaba saf etmeyebilir hep onun yerine yapılabilir. Bu da uzun vadeli olarak kendimize sormamız gereken soru.

Birkaç tavsiyeyle bitirmek istiyorum. Çok fazla deneyimi olmayan öğretmenlerin rahat olmaları için bunu söylemek istiyorum farklılaştırma çalışması yürütmek isteyen öğretmenler için Philippe Mery'nin bildirisini tekrar etmek istiyorum, en küçük hareketlerde bile araştırmak her sınıfın günlük çalışmasında hayata geçirilir dergileri ve getirilende Fransız eğitim enstitüsünün dergisinden şu alıntıyı yapmak istiyorum "Öğrencilerin çalışmalarını farklılaştırmak için bir sınıfın tüm mekanizmalarını kullanmalıyız zaman kavramı zorluk kavramı çalışmayı kademelendirmek elindeki

imkanlar sözleri kullanımla ilgili izin vermemek defterin açılması veya açılmaması diğer öğrencilere yardımın kabul edilip edilmemesi ebeveynlerin yetişkinlerin yardımı bağımsız çalışma konusu belli aşamalarda organizasyon kabiliyeti kolektif bir çalışma veya bireysel çalışma süresi “ Sunumumu pedagojik destek örneğiyle bitirmek istiyorum.

Bu güne kadar pedagojik farklılaştırma konusunu sınıf içerisinde ele aldım eğitim kurumu içerisinde eğitim kurumu çatısı içerisinde kalarak farklı bir farklılaştırma yaklaşımı dikkate almak gerekir. Çok sayıda öğrencinin yer aldığı bir gruba öğretmek çok zor hale gelmeye başladığı için destek çalışmasına girebiliriz yani dışarıdan düzenli bir desteğin öğrencilere referans grubu içerisinde sağlanması ve eğitim zorluğunun üstesinden gelinmesine yönelik yeni nesille birlikte destek mekanizmalarından bir yapı oluşturulması ki buyarıya Fransa’da dahil olmuştur, bu mekanizmalar tercih edildi çünkü onların daha faydalı olduğu ve eğitim zorluğunu önden ele aldığı ifade edildi zorluğun meydana gelmesinden gözlemlenmesinden sonra devreye giren uygulamadan önlemler tercih edildi Fransa’dan sonra altı özel DPD gücün destek mekanizması kullanılır. Sağlık sıkıntıları olan öğrenciler, astım, alerji, diyabet hastası olan öğrencilerin durumu öğrenme zorlukları sonucunda eğitim sıkıntısı yaşayan öğrenciler disleksi gibi Fransa’da son güvenilir teşhisler oluşturma ve bu anlamda uzman kişiler bulmada sıkıntı çekiyoruz. Bir de söz konusu bilgi ve becerileri dönem fonunda hakim olamayacak olan öğrenciler için uygulamalar oysaki öğrenme zorlukları olmayan öğrencilerdir bunlar birde Alofonlar var Fransız öğrenci okulunun yüzde sıfır nokta yedisi yeni gelen öğrenciler dışarıdan gelen Fransızca’yı bilmeyen öğrencilerdir ve çoğunlukla hiçbir eğitimle ilgili sıkıntısı yoktur eğitim Fransız eğitim sistemine dili öğrenir öğrenmez çok iyi uyum sağlayan öğrenciler olduğunu söyleyebilirim.

Son bir kategori ise entelektüel olarak daha biraz geride olan yüzde iki üç olan öğrencilerdi onların sadece yüzde birin özel desteğini biliyoruz. Fransa’da eğitimle zorluklara cevap veren sektörde iyi konuma geldi. Kısacası, aslında öğrencilerin olağan bilgi ile klasik sınıfın dışında eğitim almalarını sağlayacak öğrenci sayılarının 2,7 sine bu şekilde sınıfın dışında eğitim alma imkanı veriyoruz. Burada da kısmi ya da yakın tarihte kısmen öğrenciyi sınıf içerisinde de değerlendirmeye çalışıyoruz. Tabi ki öğretmenlerin eğitim konusu hala gündemde önemli bir konu çünkü genel olarak genel sınıflarda öğrencilerin karşılandı özel öğrenme zorluklarında karşılaşılan öğrenciler ile nasıl davranacağı konusunda öğretmenlerin eğitim seviyesi çok yüksek değil.

Üç noktaya daha değinip bitireceğim. Araştırma sıkıntılılarıyla birlikte pedagojinin ne kadar verimli olduğu konusunda sıkıntı yaşıyoruz. Çünkü analizler genellikle bunlara dayanır ve gözlemlere çok fazla dayanmaz Talis anketine bakacak olursak talis anketi son derece beyana dayanan bir ankettir. Öğretmenlerin gerçekleştirmiş olduğu şu veya bu pedagojik anlamda ve amaçlı gerçekleştirdiği uygulamaları neticesinde verdikleri geri bildirimler, bunun dışında ikinci nokta Milli Eğitim Bakanlığı iki yıl önce bir bilimsel konyeyi oluşturdu. Stalis Talinin başkanlığında Kolej konyeyi, nöro bilimcilerin oluşturduğu bu bilimsel konyeyi hedef olarak bilimsel derslere dayanan yaklaşımı öğretmenlere benimsetmeyi amaçlamıştır. İlk okulun birinci ve ikinci sınıfında okumanın hızlı bir şekilde gerçekleşmesinin hedeflendiği bağlamda bir okul müdürünün açıklamasını sizlerle paylaşmak istiyorum pedagojik farklılaştırma konusunda şöyle söyler; “Pedagojik farklılaştırma aslında bizim modern eğitim çağımızın büyük bir hedefini karşımıza çıkarır dünyanın yeni gerekliliklerinde ve öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilmek için zamanı ve teknolojiyi tam olarak kullanılan çeşitli farklı yapıları da bir toplum içerisinde kendi bünyesinde eritebilen bir pedagojik yaklaşımdır. Teşekkür ediyorum hepinize.

Soru sormak isteyen varsa birkaç soru alabileceğimi düşünüyorum ben sorunun tercümesini kulaklıktan dinleyeceğim dolayısıyla Türkçe sorularınızı sorabilirsiniz.

ÖĞRETİMİ NASIL FARKLIlaştırABİLİRİZ?

Bu sempozyumu güçlü kılan sadece ele alınan önemli kavramlar değil tabi ki Sempozyumda düzenlenen etkinlikler ve özellikle eğitim sürecini etkileyen önemli paydaşların bir araya gelmesi ve bu paydaşların oluşturduğu sinerji, Sempozyumu ayrı bir yere taşıyor. Böyle büyük bir Sempozyumu düzenlemek hiç kolay bir şey değil. Büyük bir emek ve titizlik istiyor. Başta Türkiye Özel Okullar Derneği Yönetim Kurul Başkanı, üyeleri ve tüm çalışanlarının emeklerine sağlık, eğitime verdikleri katkı çok fazla. Diğer taraftan bu Sempozyumda bulunmaktan büyük bir onur ve mutluluk duyduğumu belirtmek isterim. Tabi ki teşekkürün büyüğü size, neden? Ben ailemle birlikte buraya geldim ve ilk gün resepsiyonda iken küçük kızım programı gördü, programı görünce de "Anne senin sunumun ikinci gün ve sabah, kimse gelmesene ne olacak? Kime anlatacaksın?" diye sordu, endişelenmişti kızım. "Kim gelirse onlar beni dinler" söyledim. Sabah erken geldik ve geldiğimizde burada kimse yoktu, benden çok kızım endişelendi. Ancak şimdi gördüğüm bu kalabalık için sizlere teşekkür ederim, özellikle kızımı sevindirdiğiniz için.

Daha önceki Sempozyumlarda olduğu gibi bu Sempozyumda da dikkatimi çeken sizlerin eğitim adına gösterdiğiniz çaba, yenilik arayışıdır. Eminim ki okullarınıza döndüğünüzde, okullarınıza taşıdığınız yenilik çok önemli ve değerli. Ben bir eğitimci olarak bunu gördükçe çocukların daha iyi eğitim alacağına inancım güçleniyor dolayısıyla toplumsal kalkınma adına umudum artıyor, var olun. Bunun için lütfen kendinizi alkışlayın.

Ben sunumumu dört başlıkta ele aldım. Bunlar; Neden farklılaştırılmış öğretim? Farklılaştırılmış öğretimin temel bileşenleri. Okullarımızda farklılaştırılmış öğretimi nasıl kurgulayabiliriz? Son olarak da evet biz her zaman yenilik yapıyoruz ama bu yenilikleri yaparken eğitimin en önemli öznesi olan öğretmenlerin düşüncelerini çoğu zaman ıskaladığımızı söyleyebilirim. Aslında üzerinde çalıştığımız konuyu hayata geçirecek en önemli unsur öğretmen. Söz konusu düşünceden hareketle bu Sempozyum kapsamında farklılaştırılmış öğretim ile ilgili öğretmenlerin düşüncelerini inceledim. 534 özel ve devlet okularında görev yapan öğretmenlerimiz, farklılaştırılmış öğretimle ilgili neler düşünüyorlar? Öğretimde farklılaştırma olgusuna nasıl bakıyorlar? Sorularına yanıt aradım. Araştırma sonuçları çok önemli çünkü bu araştırmanın sonucuna bağlı olarak aslında farklılaşma konusunda nereden başlayacağımız adına bize ışık tutacağını umut ediyorum.

Sunumuma başlarken size Siegel&Shaughnessy'nin sözüyle başlamak istiyorum. Şöyle diyorlar; "Geçmiş yıllarda bütün çocuklara sanki aynı bireyin farklı örnekleriymiş gibi davranılması eğitim alanında yapılan en büyük hata oldu. Bu düşüncenin doğal bir sonucu olarak da hepsine aynı konuları aynı yöntemle öğretmek geçerli bir yol sayıldı." Bu söz ne zaman söylendi? 1994, 2020'deyiz farklı bir şey söyleyebiliyor muyuz? Başka bir deyişle "Öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkate alarak öğretimi yapılandırdığımızı" söyleyebilir miyiz? Ne yazık ki hayır. Halen öğretim ortamı deyince aklımıza sınıf geliyor, öğretimin ana öznesi deyince öğretmen geliyor, içerik deyince ders kitabı geliyor, değerlendirme deyince kazanımların ne kadar öğrenci tarafından kazanıldığını belirleyen senenin ortasında ve sonunda yapılan sınavlar geliyor.

Bu durumda; ben, çocuklarım, annem, babam, büyük annem, büyük babam da sözü edilen kavram ve olgulara aynı şekilde açıklama getiriyor. Eğitim sistemini diğer sistemlerinden ayıran en güçlü özelliği eğitim sisteminin çıktısı, diğer sistemlerin girdisini oluşturuyor. Dolayısıyla eğitim sistemi ne

kadar güçlüyse diğer sistemlerin gücü de o oranda artıyor. Bu nedenle eğitim sistemi diğer sistemlere kıyasla çok daha fazla dinamik bir yapıda olması gerekir.

Eğitim adına yapılan bilimsel araştırmaların bulguları eğitim süreçlerine ne kadar aktarıldığını inceleyelim. Üç temel gelişim üzerinde durmak istiyorum, özellikle bireysel farklılığı destekleyen; Çoklu zekâ kuramı, beyin araştırmaları ve bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişim.

Çoklu zekâ kuramı son 50 yıldır üzerinde çalışılan bir kavram ve çoklu zekâ kavramı bize şunu söylüyor; Zekâ tek yönlü değil çok yönlüdür. Dolayısıyla sınıfta yapacağınız öğretimde sadece tek bir zekâ değil, farklı zekâlara temas eden öğretim ortamları yaratma vurgu yapıyor. Çoklu zekâ kuramlarıyla ilgili farklı kuramcıların, farklı sınıflamaları söz konusu. Gardner 8 zekâ türünden bahseder. 3 sınıfa ayıranlar var, 11'e ayıranlar var. Ancak zeka türleri farklı sınıflansa da eğitimcilerin, psikologların ve araştırmacıların üzerinde uzlaştığı nokta; insanlar birbirinden farklı düşünür, farklı öğrenir ve farklı üretir. Dolayısıyla okul ortamındaki çocuklar da farklı düşünür, farklı öğrenir ve farklı üretir. Kişinin öğrendiği konular ve öğrenme biçimi kişinin zekâ türüne uygunsa gelişim potansiyeli artar. Bu iki ilke çok önemli, daha sonra bu konuya tekrar değineceğim ve en önemlisi zekâ sabit değil, değişkendir. Bu ne anlama geliyor? Siz zekânın gelişimine imkân veren ortamları oluşturduğunuz ölçüde zekâ gelişecektir, sağlamadığınızda zekâ durağan kalacaktır.

İkincisi beyin araştırmaları; Özellikle tıptaki gelişmeyle birlikte biz artık beynin nasıl çalıştığını görebiliyoruz ve beyin bize etkili öğrenmeyi gerçekleştirme adına bulgular sunuyor. Bu bulguların birincisi; beyin, anlamlı örüntüler arar, anlamsızları eler. Bu ne anlama geliyor? Aslında en basit anlamıyla öğrenme öğrencinin bildiğini bilmediğiyle birleştirmesidir. Diğer bir değişle beyin parça parça bilgileri değil, bütün bilgileri alma yolunda ilerler. Siz parça parça bilgileri verseniz dahi kısa bir süre sonra onun unutulması çok doğal bir sonuçtur. Beyin bilgiyi olduğu gibi değil bilgiden kendisine anlam çıkardığında etkili öğrenmeler gerçekleştirir. Bu bize neyi söylüyor? Sınıfta bilgiyi aktardığımız an öğrenci bilgiyi içselleştirmiyor. Öğrenci o bilgiye anlam yüklediği diğer bir değişle yaşantısının bir parçası ise anlamlı öğrenme gerçekleşiyor ve şu çok önemli; beyin çocuk için bireysel anlam taşıyan, yaşamını biçimlendiren, yaşamına dokunan, onun için önemli, duygulara hitap ettiği sürece anlamlı. Kısacası öğretim süreci içerisinde siz, çocuk için anlamlı, onun duygularına dokunan ve hayatına transfer edebildiğiniz bilgiler kalıcı öğrenme sağlıyor.

Hepsinden önemlisi her beyin tek ve benzersizdir. Her çocuk tek ve benzersizdir ve buna göre sürecin yapılandırılması gerekir.

Üçüncüsü bilgi teknolojisindeki değişimle birlikte çocuğun özelliği değişti. Nasıl bir çocuk var karşımızda? Şu andaki çocuklar dün sinevizyonda da gördük, artık 2 aylıktan itibaren bilgisayarla, İpad'le hemhal olmaya başlıyorlar. Bu çocukların hem dünyaları çok geniş hem de çok küçük, yanındakileri tanımıyorlar ama kocaman dünyaları var. Daha çok şey biliyorlar fakat daha azını anlıyorlar. Hızlı ve hazır eğlenme özelliğine sahipler ama hayal güçleri eskisi kadar güçlü değil. Onlardan sorumlu olan yetişkinlerden daha etkin, daha istekli teknolojiyi kullanıyorlar. Bu bulgular bize neyi söylüyor? Karşımızda farklı zekâyâ sahip çocuklar var, bu çocuklar anlamlı öğrenmeler sunulduğunda kalıcı öğrenme gerçekleştiriyorlar ve teknolojiyi çok seviyorlar.

Peki, o zaman öğretmen olarak bize ne düşüyor? Birincisi öğrencinin öğrenme gereksinimleri konusunda uzmanlaşmalıyız. Farklılık sadece akademik başarıdaki farklılık değil, ilgideki, duygudaki farklılık, aynı zamanda meraktaki farklılık. Bunlar üzerinde uzmanlaşmalı. Daha sonra, farklılığı ben öğrenme sürecime nasıl geçirebilirim? Sorusunu yanıtlamalıyız. Bu konuda kendimizi yetkinleştirmemiz gerekir. Konularımızı belirledikten sonra ilgili temel kavram, ilke ve becerileri açıkça belirlemeli. Bu kavramlar sınıfımızdaki öğrencilerin yaşamların neresinde ve bu vereceğimiz beceriler öğrencinin yaşamına nasıl transfer ediliyor? Sorularını cevaplandırmamız ve öğrenci

ihtiyaçlarına göre, öğrencilere farklılaştırılmış öğretim ortamı sunmamız gerekir.

Farklılaştırma tüm öğrencilerin yüksek performans göstermesini sağlamak ve onların güçlü yönlerini geliştirmeye yardımcı olacak, olanaklar sunmak anlamına geliyor. Konuyla ilgili Gardner çok güzel bir söz söylüyor; "Herkesi nasıl başarılı bir kemancı yapacağımızı bilsek bile bir orkestranın ayrıca üflemeli, vurmali, telli çalgıları çalacak yüksek nitelikli müzisyenlere gereksinimi vardır." Farklılaştırılmış öğretim evet önce çocuğun bireysel farklılığını dikkate almak, çocuğun güçlü yönlerini ortaya çıkartmak için tercih ederiz. Ancak öğrencilere hitap eden bu yaklaşımla toplumun ihtiyacı olan farklı bilgi ve becerideki bireyleri de okul ortamında yetiştirerek toplumsal gelişime katkı bulunuruz.

Peki, geleneksel sınıflarla farklılaştırılmış sınıflar arasında ki fark nedir? Bu konunun üzerinde durmak istiyorum. Birincisi geleneksel sınıflarda öğrencilerin farklılıkları önemsenmez, sorun yaşandığı zaman dikkate alınır. Farklı nitelikte öğretmenlerle çalışma fırsatım oldu. Öğretim yılı başlarken hepimiz –ben de üniversitede derslere giriyorum- o öğretim yılını planlarken şöyle yapıyoruz; bir önceki yıl öğrencilerimiz nerede zorlandı? Nerede zorlanmadı? Ders alanımızla ilgili kaynakları okuyoruz, meslektaşlarımızla konuşuyoruz. Evet tüm bunlar doğru ancak yeterli değil. Son iki yıldır derslerimde farklı bir strateji uyguluyorum ve bir araya geldiğimiz eğitimcilerle de bunu öneriyorum. Dönem başladığında, bir yıl önce ilgili grubun başka dersini verdimse dahi, ilk iki hafta o öğrencilerin anlatacağım dersle ilgili ne düşünüyorlar, derse karşı tutumları nedir, nasıl bir ders süreci geçirmek istiyorlar, ders konuları ile ilgili alt yapıları nelerdir? Sorularına yanıt veren etkinlikler gerçekleştiriyorum. Dönem sonunda öğrencilerimden ders süreci ile ilgili değerlendirme yazısı alıyorum.

Bu süreçle ilgili öğrenciler, "Sene başında bizi önemsemeyiz, bizim ön bilgilerimizi ortaya çıkarmanızı ve bizim istediğimiz şekilde ders süreci geçirdiğiniz için teşekkürler, değerli hissettik kendimizi." şeklinde görüş bildiriyorlar. Dolayısıyla öğrencilerin dönemin başında yaptığım bu stratejiyi çok değerli ve yararlı bulduklarını özellikle kendilerini değerli hissettiklerini görebiliyorum ve çok mutlu oluyorum. Benim bu önerimi dikkate alan bir okul da bu öğretim yılında ilköğretimde sadece 1. sınıf değil tüm şubelerde ilk iki hafta oryantasyon çalışması yaptı. Öğrencilerin güçlü yönü ne, zayıf yönü ne, ilgileri ne, sınıf kuralları nedir, nasıl uygulamalıyız? Sorularına etkinlikler yaparak cevap aradılar. Daha sonra sınıf yönetimi açısından önceki yıllara göre daha az sorun yaşadıklarını ve etkili öğretim süreci geçirdiklerini konuşmalarımızda dile getirdiler.

Geleneksel sınıflarda mükemmelliğin tek bir tanımı vardır. Oysa farklılaştırılmış öğretimde mükemmellik öğrencinin geliş noktasına göre belirlenir. Bununla ilgili bir araştırmadan bahsetmek istiyorum sizlere. Yıldız Teknik Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışan sevgili Büşra Tombak doktora tezi yapıyor, ben tez izleme komitesindeyim. Doktora tezinin konusu şu "Daha önce anaokulunda hiç bir araya gelmemiş ve birinci sınıfta bir araya gelmiş öğrencilerin sosyal dinamikleri sınıfta nasıl oluşuyor? Sınıf liderleri nasıl belirleniyor? Öğretmenin otoritesi nasıl oluşuyor? Sınıf dinamikleri nelerdir?" Araştırmacımız bir devlet okulunun birinci sınıfında tezini yürütüyor. Öğretim yılı başlarken birinci hafta her gün okula gitti.

Öğrencileri hem derste hem teneffüste gözlemledi. Daha sonra da haftada iki gün, bütün gün dersleri gözlemek için okula gidiyor. Çok ilginç bir sonuçla karşı karşıya kaldık. Sonuç şu; Öğretmen okulun ilk günü öğrencileri tanıdıktan sonra öğrencilere sınıf ve okul kurallarını öğretiyor ve kurallara uymadıklarında kendilerini uyaracağını belirtiyor. İkinci günden itibaren de öğretmen öğretime başlıyor. Öğretim de öğretmenin üzerinde durduğu nokta şu; Öğrenciler kalemi doğru kullanabiliyorlar mı? Çizgi çizebiliyorlar mı? Harf becerileri ve sayı becerileri ne düzeyde? İlk haftanın sonunda 5-6 öğrenci, öğretmenin belirlediği bu becerilerde diğerlerine göre daha üst düzeyde bir beceri gösterdikleri ortaya çıkıyor. İkinci ve üçüncü haftalarda süreç şöyle ilerliyor; Başarılı öğrenciler hata yapsa dahi öğretmen görmezden geliyor. Hatta bir yerden sonra öğretmenin başarılı olarak

kabul ettiği öğrenciler kurallara uymayan başarısız öğrencileri uyarıyorlar. İşin ilginç yanı öğrenciler de bunu normal karşılıyor. Asıl ilginç olan nokta teneffüste oyunu belirleyen, kuralları koyan, gruba kimi dahil edip etmeyeceğini belirleyen başarılı 5-6 öğrenci oluyor. Bu durumda bize şunu gösteriyor, biz sınıfta başarı ölçütümüzü sadece belli öğrencilerin akademik yetkinliklerine göre yaptığımızda, sadece sözü edilen öğrencileri onore edip diğerlerinin de kendilerini kötü hissetmelerine neden olmanın dışında, öğrencilerin sosyal yaşamdaki eşitlik anlayışını da zedeliyoruz.

Oysa öğretmen sene başında başarı ölçütünü sadece akademik başarı üzerine değil, öğrencilerin ilgileri, beklentileri, yetenekleri vb. unsurlarla farklılaştırsaydı sınıfta, teneffüsteki ilişki dengeleri de daha başka olurdu. Aslında bizim sınıftaki uygulamalarımız, çocuğun kendini ifade etmesi ya da etmemesi, daha bağımsız olması ya da olmaması gibi birçok etkileri mevcut . Bu nedenle mükemmellik öğrencinin giriş davranışlarına göre ve her öğrenciyi kapsayacak şekilde belirlenmesi gerekir.

Farklılaştırılmış öğretimde öğrencinin hazırbulunuşu, ilgisi ve öğrenme profili öğretim sürecini yapılandırıyor. Örneğin işlediğiniz konuda dördüncü haftaya geldiniz, öğrencinizin anlattığınız konuyu içselleştirmedini farketmeniz, lütfen konuyu geçmeyin farklı bir yoldan öğretmeyi deneyin. Varsın bazı konular öğrenilmesin, öğrenilen tam öğrenilsin. Geleneksel sınıflarda zaman kullanımı esnek değildir. Müfredatı yetiştirme derdi vardır. Farklılaştırılmış öğretimde zamanı belirleyen öğrencinin gereksinimleridir. Geleneksel sınıflarda tek seçeneqli ödevler veriliyor ve ne yazık ki birçok okulda da bunu görüyorum. Bir dersi anlattıktan sonra o ders bittiğinde ve bütün çocuklar aynı bilgi ve beceriyle sınıftan ayrılmıyor. Hepsi anlattığınız kazanım ya da işlediğiniz etkinliğe ilişkin aynı duyguyla da sınıftan ayrılmıyor. Oysa çoğu zaman bizler aynı ödevi veriyoruz. Aslında verilen ödev birisi için kolayken, diğeri için zor olabiliyor. Sınıfta zorlanana “Sınıfta o kadar mide ağrısı çektin bir de evde de çek” mesajını veriyoruz. Doğru yaklaşım, ödevlerin öğrenci düzeyine göre farklılaşmasıdır.

Geleneksel sınıflarda değerlendirme öğretimin sonunda yapılır ve genellikle tek bir değerlendirme biçimi vardır. Farklılaştırılmış öğretimin temel ögesi değerlendirmedir. Tabi ki akademik başarıyla birlikte öğrencinin duyuşsal yönü, ilgisi, kaygısı, özyeterliliği vb. özelliklerini de değerlendirilmelidir. Çünkü söz konusu değişkenler öğrencinin öğrenme süreci üzerinde önemli etkilere sahiptir. Özetlersek farklılaştırılmış öğretim, öğretmenin öğrenci ihtiyaçlarına cevap vermesidir. Öğretmen bu süreci sözü edilen ilkeler doğrultusunda yürütür, farklılıklara duyarlı olur, sürekli değerlendirme ve düzenlemeyi yapar.

Birlikte çalıştığım öğretmenlerden çoğu zaman şu ifadeyi duyuyorum “Evet hocam farklılaştırılmış öğretim yapıyoruz, mesela ben öğrencilerimi ilgilerine göre grupladım sene içinde bir kaç kere etkinlikler yaptım”. Arkadaşlar dönem başında öğrencileri belli bir özelliğe göre gruplandırıp her zaman aynı grubun özelliğine göre etkinlik yaptırmak farklılaştırılmış öğretim değildir aynı zamanda faydalı da değildir. Bazen öğrencinin akademik başarısı, bazen öğrencinin ilgisi, bazen de duyuşsal özelliğe göre farklılaşmaya gitmeliyiz. Aslında bu esnek gruplama hem öğrencilerin bir biri arasındaki etkileşimi artırır hem de öğrencilerin farklı öğrencilerle bir araya gelmesini sağlayarak potansiyel gelişim alanlarının gelişimine fırsat tanımış oluruz.

Neyi farklılaştırıyoruz? İçeriği, süreci, ortamı ve ürünü farklılaştırıyoruz. Neye göre? İlgi, hazır bulunuşluk ve öğrenme profiline göre.

Biraz bunlar üzerinde durmak istiyorum. İçerik, girdi olarak tanımlanan öğrencinin bilgiyle tanışmasını sağlayan araçlardır. İçerik evet ders kitabı olabilir ama sadece ders kitabı değil tabi ki, ek okuma materyalleri, konuyla ilgili geziler çok değerli. Ayrıca, uzman konuşmacılar, bilgisayar programları ve modeller içeriğinizi oluşturabilir. Süreç öğrencinin içeriği anlaması için sunulan olanaklardır. Tabi bu arada özellikle farklılaştırılmış öğretim yöntemlerini bildiğinizde işiniz çok kolay.

Yöntem bilgisi değerlendirme sürecinde sizi güçlü kılar, o yüzden farklılaştırılmış öğretim yaklaşımını destekleyen yöntemlerini bilmek önemlidir. Bunlar tartışma, deney, okuma, proje çalışmaları, bilgisayar destekli eğitim, gezi gözlem, model yapma, 4MAT, okuma çemberi, katlı öğretim, istasyon öğrenme merkezleri olarak sıralanabilir. Ortam öğrenme sürecinin gerçekleştiği çeşitli yerler. Ortam sadece sınıf olmamalı öğrenmeye elverişli olan her yer öğrenme ortamı olarak değerlendirilmelidir. Sınıf dışında gerçek ortamlar öğrenmeyi daha kalıcı hale getiriyor.

STK'lara öğrencilerimizi çok az götürüyoruz. Gerçekten bunu daha çok ve sık yapmamız gerekir. Ayrıca kütüphaneler, atölyeler, açık hava alanları, tiyatro salonları vb. öğretim ortamları olarak değerlendirilmelidir.

Ürün; öğrenme sonucunda öğrenci çıktıları olarak nitelendirilebilir. Ürün öğrencilerin anladıklarını, öğrendiklerini gösterme şeklidir. Farklı zorluk düzeyinde ürünler; video, drama, poster kavram haritası, şiir, öykü, bilgisayar uygulamaları vb. ürün örneklerini oluşturur. Bu noktada konuyla ilgili Defne Yabaş'la yürüttüğümüz bir araştırma bahsetmek istiyorum. İki yıldır öğretmenlerle öğretim tasarımı üzerine çalışıyoruz ve sınıflara girip öğretmenlerin hazırladıkları öğretim tasarımlarının sınıftaki yansımalarını gözlemliyoruz. Farklı okulların ilkökul, ortaokul ve lise düzeylerinde çalışmayı yürütüyoruz. Bizim cevabını aradığımız sorular; Öğretmenin hazırladığı tasarım sınıf ortamında etkin bir şekilde uygulanabiliyor mu? Öğretmenler sınıf ortamında ne gibi sorun yaşıyor? Bu sorunu yaşarken nasıl çözüyor? Araştırma sonucunda, iki araştırmacı farklı şeyleri gözlemlese de hemfikir olduğumuz bir nokta var. Öğrencileri mutlu eden üç temel olgu.

Bu sonuç hem farklı okullarda, hem farklı düzeylerde değişmiyor. Birincisi; öğrencinin ilgisi ne kadar zayıf olursa olsun, öğrenci süreç içinde ne kadar motivasyonunu kaybetse de bilgisayar için içine girip ve o işlenen konuyla ilgili oyun etkinliği yaptığınızda öğrencilerin dikkati toplanıyor, motive ve mutlu oluyorlar. İkincisi; öğretmenin çocukla olan iletişimin şekli, öğretmenin öğrenciye değer vermesi çok önemli. Öğretmen soru sorarken, öğrenciyi tahtaya kaldırırken, onu takdim etme şekli ona güven duyduğunu göstermesi öğrenciyi mutlu ediyor. Diğer taraftan öğrenci konu hakkında bilgili olsa da öğretmenin üstten bakışı, inanmayarak ya da alaycı bir şekilde "hadi bakalım ne yapacaksın?" söylemi öğrenciyi gerçekten çok mutsuz ediyor. Üçüncüsü ve bugün konumuzla ilgili olan sonuç. Öğretmenlerle birlikte geliştirdiğimiz tasarımlarda önemle üzerinde durduğumuz nokta, öğrenci farklılığına dayalı etkinlik planlanması.

Öğretmen öğrencilerin akademik, öğrenme stilleri ya da ilgilerine göre farklılaştırma etkinlikleri planlıyor. Öğrenciler kendi yetkinliklerine göre, kendi grup arkadaşlarıyla bir şeyler yapıp daha sonra ister kendileri isterlerse grup arkadaşlarından biri çıkıp ürünlerini sunsun, kendilerinin ürettikleri çalışmanın sınıfta sergilenmesinde yaşadıkları gururu ve mutluluğu size anlatamam. Biz çocuklara kendi ilgileri doğrultusunda etkinlik sunduğumuzda, çocuklara değer verdiğimizde ve evet oyunu öğretim sürecinde entegre ettiğimizde çocukların öğretim ortamında mutlu olmasına imkan tanıyoruz.

Öğretim ortamını hazır bulunuşluk, ilgi ve öğrenme stillerine göre farklılaştırırız. Hazır bulunuşluk öğrencilerin öğrenecekleri konuyla ilgili ne noktada olduklarını ve hangi ön bilgiye sahip olduklarını gösterir. İlgi, öğrencinin konulara karşı duyduğu yatkınlık, istek ve motivasyondur. Öğrenme stilleri de genel anlamıyla öğrenenlerin bilgiyi nerede, hangi koşullar altında ve nasıl algılayacakları, işleyecekleri yönünde yaptıkları bireysel tercihlerdir. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar "Öğrencilerin öğrenme stillerine uygun öğretim ortamı sunduğunuzda öğrenciler çok daha başarılı" olduğunu bize gösteriyor. Öğrenme stilleri ile ilgili 2010 yılında liseye geçiş sınavına hazırlanan iki bin öğrenci üzerine bir araştırma yaptım. "Öğrencilerin öğrenme stillerine göre SBS puanları farklılaşıyor mu?" diye baktığımda -o zaman SBS vardı- görsel öğrencilerin, kinetik ve işitsel öğrencilere göre SBS başarılarının daha yüksek olduğu ortaya çıktı. Peki, görsel öğrenciler neden daha başarılı? Çünkü

görsel öğrencilere en azından tahtada bir şeyler anlatıyoruz, bilgisayarda bir şeyler gösteriyoruz, kitapta görsel öğeler var. Her şeyden önemlisi sınavda işitsel ya da kinestetik öğrenciyi destekleyecek hiç bir öge yok.

Sınav daha çok görsellere hitap ediyor. Dolayısıyla öğretim sistemi görsel öğrencilere daha çok hitap ettiği için bu öğrenciler daha başarılı olabiliyorlar. Son iki yılda yapılan liseye geçiş sınavı önceki sınavlara göre farklı düşünen öğrencilere hitap etme özelliğine sahip. Sınavın içeriği, analitik, bütünsel, uzamsal öğrencilere hitap eden kapsayıcı bir sınav olduğunu düşünüyorum. Ancak öğretim de eğer bu öğrencileri kapsıyorsa daha adil bir sınav ve öğretim sistemi olacaktır.

Peki farklılaştırılmış öğretimin temel kavramları üzerinde durduk. Okulumuzda farklılaştırılmış öğretim sistemini uygulamaya karar verdik, neler yapabiliriz? Öncelikle şunun cevabını vermemiz gerekir. "Neden farklılaştırılmış öğretim?" sorusunu kendimize sormamız gerekir.

Ne yazık ki bazen yenilikleri moda diye okul sistemimize entegre ediyoruz, "Hadi bunu uygulayalım" diyoruz ve başarısız oluyoruz. Boşa giden enerji, lütfen bunu yapmayalım. Biz farklılaştırılmış öğretime inanıyor muyuz? Sınıflarımızda öğrencilerin çok sıkıldığını ve öğrencilere ulaşamadığımızı mı düşünüyoruz? Farklılaştırılmış öğretimi yürütebilecek bir ekibimiz var mı? Gerçekten esnetebileceğimiz bir programımız var mı? Önce bu soruları eğitim liderleri olarak kendinize sormanız gerekir. Soruları cevapladıktan sonra bir tarafta sizin hedefiniz "Ben okulumu buraya getirmek istiyorum". Diğer tarafta ekibinizin (Müdürleriniz, koordinatörleriniz, zümre başkanlarınız) konu hakkındaki düşünceleri, onlar yer çekim kuvvetini iyi bilen kişilerdir onların düşüncelerine mutlaka kulak verin. Onlar uygulanabilir kararlar almanızı sağlayacaktır. "Gönlünüzden geçiyordu hocam ama gücümüz yetmez ya da gerçekten gücümüzün yeteceği bir hale getirelim" derler. Rehberlik sisteminiz, ölçme değerlendirme sisteminizle iş birliğiniz ne düzeyde? Gerekli materyaliniz var mıdır? Sınıf ortamlarınız nasıl? Bunun fizibilitesini iyi yapmanız gerekir. Sürdürülebilir uzun bir yolculuğa hazır olun. Bu işin oturması için gerçekten 4-5 yıla ihtiyaç olabiliyor. Etkili bir adımla başlayın. Bunun odak noktası küçük adımlar belirleyin yani birden "Bütün dönem farklılaştırılmış öğretimle süreci yöneteceğiz" dediğiniz an öğretmenleri ürkütebilirsiniz. İstekli ve becerikli öğretmenlerle sürece başlayın. Çünkü sizin ve diğer öğretmenlerin motivasyona ihtiyacınız var.

Öğretmenlerle çalıştığımda şunu hep görüyorum; kendi meslektaşının iyi örneğini görünce öğretmen ikna oluyor. Uzman olarak sizin gösterdiğiniz iyi örnek öğretmeni ikna etmiyor. O yüzden becerikli ve istekli öğretmenlerle sürece başlamanız diğer öğretmenleri de olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca becerikli ve istekli öğretmenlerin bir arada çalışması çok önemli. O yüzden iyi bir takım olmalarına gayret edin. Uygulama örnekleri oluşturun ve uygulamaya destek verin. Yani sadece sözle "Hadi yapın" değil "Hadi birlikte yapalım nerede hata var, olsun tekrar yapılandırabiliriz". Paylaşım toplantıları yapın. Çünkü bu süreçte öğretmenin önceki deneyimleri var, yeni bilgi ve beceri öğrenme sürecinde öğretmenin dönüşmesi farklı bir durum ortaya çıkartıyor. Bu nedenler paylaşım toplantılarıyla öğretmenlerin düşüncülerini dinleyin ve toplantılarında sürekli "Öğrencideki etki nasıldı? Kendinizi nasıl hissettiniz?" sorularını sorun ve cevaba göre süreci yeniden yapılandırın. Daha önce belirttiğim gibi öğretmenler iki noktada ikna oluyorlar. Bir; arkadaşları iyi bir şey yapınca "Olabilir ben de yapabilirim" diyor. İkincisi, kendi öğrencisinde fark görünce ikna oluyor. Bu da çok doğru bir yaklaşım. Eğitim sürecinde sadece yeni fikirler vererek farklılaştırmış uygulamayı okulunuzun öğretimine entegre edemezsiniz. Öğretmenlerin süreci yorumlamalarına izin verin, bu süreci nasıl yorumluyor ve mutlaka uygulama ayaklı olması gerekir. Sürekli geribildirim alın. Süreci hem destekleyin, hem denetleyin. "Şu zaman şu yapılacak, bu zaman bu yapılacak". Bize tarih verildiği an ne yazık ki işi yapıyoruz, toplumsal olarak böyle bir özelliğimiz var. Ama tarih belirlenince de yapıyoruz.

Farklılaştırmayı öğretim ortamında kullanmayı öğretmenin mesleki sorumluluğuyla birleştirin.

Diğer bir değişle nasıl bir öğretmen öğrencinin gelişim düzeyini bilmesi gerekir? Öğretim sürecini yapılandırmasını gerekir, adil olması gerekir, ilkeli olması gerekirse evet farklılaştırma da mesleki yeterliliğinin bir gereği olduğunu bilmesi gerekir.

Şimdi iki nokta üzerinde durmak istiyorum. Öğretmenlerle farklılaştırılmış öğretim üzerine çalışırken şöyle bir durumla sık sık karşı karşıya kalıyorum. Öğretmen bir etkinlik yazıyor “Hocam neyi farklılaştırdınız, nasıl farklılaştırdınız?” soruyorum. Şunu diyor bana “Hocam aynı etkinliği versem de zaten her öğrenci farklı bir şey yapıyor”. Bu farklılaştırılmış öğretim değil. Örneğin ben şimdi bir sunum yapıyorum ve bu sunumun sonunda her birinizin konu ile ilgili ön bilgileri farklı olduğu için bilgiyi yorumlama şekliniz doğal olarak farklı olacak.

Ancak bu benim farklılaştırılmış öğretim yaptığım anlamına gelmez. Benim farklılaştırılmış öğretim yapmam için bir şekilde sizlerin bir ya da birkaç yönüyle ilgili önceden bilgi almam gerekir ve bu bilgiye uygun bir öğretim ortamı oluşturmam gerekirdi.

Bu durumda farklılaştırılmış öğretimden bahsedebiliriz. O yüzden ne farklılaştırıyorum? Süreci mi, ürünü mü, sonucu mu? Nasıl farklılaştırıyorum? Neye göre ve neden farklılaştırıyorum? Öğrencilerin farklı yeterliliklere sahip bir adım ileriye gitmeleri için mi? Ya da öğrencilerin daha derin öğrenmeleri için kendi öğrenme profillerine uygun farklı ürün çıkartmaları için mi? Bunun cevabını vermemiz gerekir. Farklılaşma ile ilgili vurgulayacağım ikinci önemli bir husus; farklılaştırılmış uygulama örneklerinde, öğrenci “Ne yani matematik dersinde hikâye mi yazacağız?” söyleyebiliyor. Çünkü öğrenci o güne kadar öğretmeninden farklı bir form görmemiştir. Dolayısıyla siz de dersi anlatırken farklı yaklaşımlar kullandığınız zaman çocuk buna alışacaktır. Siz edebiyat dersinde sadece bir okuma metniyle değil, bir şarkı, bir karikatür, bir modelleme ile dersi işlerseniz bunun üzerine tartışıp konuyu içselleştirdiğiniz zaman çocukta farklılaştırmayı daha kolay anlayacaktır ve kendi çalışmalarında yeteneğine göre ürünü farklılaştıracaktır. Bu süreci doğal bir süreç olarak algılayacaktır.

Öğretim ortamının önemli öznelereinden biri siz öğretmenlersiniz. Öğretmenlerimiz farklılaştırma ile ilgili ne düşünüyor? Araştırmamın sonuçlarını sizlere sunmak istiyorum. 284 resmi, 253 özel okul öğretmenlerinden görüş aldım. Bunlar farklı kademedeki öğretmenlerdi. Bu anketi toplarken yüksek lisans ve doktora öğrencilerimle birlikte çalıştım. Aynı zamanda birlikte çalıştığım öğretmenlerin katkıları çok fazla, ben onlara bir verdim, onlar on tane öğretmene bu anketi ulaştırdılar. Böylece kısa zamanda birçok veri elde etmiş oldum. Sizlerin huzurunda onlara bir kez daha teşekkürlerimi iletmek istiyorum. Bu çalışmayı yaparken hem nicel hem de nitel sorular sordum. Nicel soruların analizini yaptım ve altında yatan temel düşünceleri de nitel verilerden elde ettim, sunumum da size açıklayacağım. Öncelikle farklılaştırılmış eğitimle ilgili öğretmenlerimiz neye inanıyor ona bakalım. “Bilişsel açıdan kalıcı öğrenme gerçekleştiğinde inanıyor musunuz?” diye sordum. Özel okul da öğretmenlerin neredeyse % 91’i “Kalıcı öğrenme gerçekleşir farklılaştırılmış öğretimde” diyor. Resmi okulda da bu oran küçümsenmeyecek kadar yüksek; % 85. Nitel veri olarak öğretmenlerin görüşlerini aldığımında, öğretmenler “Farklılaştırılmış öğretim ortamında, öğrenci aktif, somut olarak öğrenmeler gerçekleştiriyor, öğrenci her aşamada işin içinde o yüzden öğrenci kalıcı öğrenmeler gerçekleştirir” olarak vurguluyorlar.

Peki “Farklılaştırılmış öğretim ortamı öğrenciyi mutlu eder mi?” Bu oran da gayet yüksek çıkıyor. Baktığımızda sık sık % 80-85 ‘lerde, hem resmi, hem özel okulda. Peki “neden” diye soruyorum, çünkü “Çocuk merkezde” cevabı geliyor. Çok güzel değil mi cevaplar? Şimdi peki öğretmenlerimiz öğretim ortamında ne yapıyor? Yani öğretmenlerimiz farklılaştırılmış öğretimin kalıcı öğrenmeler sağladığına inanıyor, öğrencileri mutlu edeceğine de inanıyor. O zaman ne yapmaları bekleriz? Öğretimi farklılaşmaya göre planlamalarını. “Farklılaştırılmış öğretime göre planlama sıklığımız nedir?” diye baktığımızda oran kaçta düşüyor; özel okulda % 36’ya, resmi okulda % 27’ye düşüyor. Yani biz % 80-90’larda öğrencinin mutlu olacağına inanıyoruz, kalıcı öğrenmeler gerçekleştireceğine inanıyoruz.

Ancak uygulamaya gelince uygulamıyoruz. Bu durumun oluşmasındaki gerekçenin alt seçmenlerine baktığımızda karşımıza üç tane farklı durum çıkıyor.

Bir tanesi şu; İki grup özel okul vardı benim gördüğüm, bir grup bu işi iyi biliyor ve uygulamaya daha meyilli, bir grup özel okulda görev yapan öğretmenler ise farklılaştırılmış öğretimi tanımlayamıyor ve dolayısıyla uygulama eğiliminde değil. Devlet okulundaki öğretmen genellikle "Ben uygulayamam" diyor.

Neden uygulayamazsın? diye sorduğumuzda "Ölçme sistemim buna uygun değil, sınıflarım çok kalabalık, aynı zamanda materyalim yok" nedenlerini sıralıyor. Araştırmada "Farklılaştırılmış öğretimi tanımlar mısınız?" dediğim de aslında öğretmen bu süreci bilmediğini görebiliyoruz. "Farklılaştırılmış öğretimi uygulaman için neye ihtiyacın var?" diye sorduğumda bir sürü bahanelerden bahsediyor ancak "Benim de bu işi bilmem gerekir" diye bir söylemde ne yazık ki bulunmuyor. Özel okul öğretmenlerinde de bu işi iyi yürüten öğretmenler ise konu ile ilgili şunu söylüyor "Öğretim sistemim buna göre yapılandırılmış, yöneticim beni destekliyor, arkadaşlarımla bunu paylaşacak ortamlarım var, rehberlik ve ölçme departmanları ile eşgüdüm içinde çalışıyoruz". Bu gruptaki öğretmenler çok önemli bir noktaya vurgu yapıyorlar. O da şu, okulun tüm paydaş ve sistemleri farklılaşmaya göre yapılandığı an sürecin işlenmesi daha kolay. Sözü edilen bu gruptaki öğretmenlere "Bunu daha iyi yapman için neye ihtiyacın var?" diye sorduğumda "Daha fazla bilgi ve beceri edinmeliyim, daha çok uygulama yapmalıyım" cevabını alıyorum. Öğrencinin bireysel farklılıklarına dair verileri ne kadar sıklıkla kullanıyorsunuz? sorusuna özel okullarda bu oran daha yüksekken, devlet okulunda daha düşük. Ne yazık ki devlet okulunda % 7,06 hiç kullanmıyorum diyen bir grup var. Özel okulda evet burada biraz daha yüksek olduğunu görüyoruz ancak öğretmenler farklılaştırmaya dayalı ölçme ve değerlendirmeyi "Açık uçlu sınav, çoktan seçmeli sınav, eşleştirme vb. araçların çeşitliliği" olarak algılıyor.

Araştırmada iki önemli sonuç karşımıza çıkıyor; Birinci sonuç, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu farklılaştırılmış öğretim uygulamaların kalıcı öğrenmeyi sağladığını ve öğrenciyi mutlu ettiğine inanıyor. Ancak planlama ve sınıflarda uygulamada oran düşük. İkinci sonuç, okul sistemi olarak tüm birimler eşgüdümlü, işbirliği içinde çalışmasının önemi.

Konuyla ilgili iki yaptığım araştırmamdan daha bahsetmek istiyorum. Öğrenciler öğretmenlerinden ne bekler? Sorusuna yanıt aradım. 500 öğrenciden görüş aldım. Öğrenciler öğretmenim; "Beni anlasın, sevgi dolu olsun, güler yüzlü olsun, ben kapsama alanında olayım, esprili olsun, tehdit etmesin beni, adil olsun sınıfta, dersi derste bitirsin, sınıfına hakim olsun, öğretimde farklı yollar denesin. Yani öğretmen duygularımı önemsesin, bana değer versin, öğrenmem için farklı yollar kullansın" diyor.

Öğretmenlere öğrencilerden ne bekler diye baktığımızda; "Öğrenci sorumluluk bilincine sahip olsun, iyi insan olsun, disiplinli olsun, meraklı olsun, araştırmacı olsun, yaratıcı olsun, sosyal olsun, empati kurabilen olsun." Sonuçlara ulaşıyoruz. 600 öğretmenden aldığımız veri bu. Öğrenci birinci sıraya empatiyi koyuyor, beni anlasın diyor, öğretmen empatiyi son sıraya koyuyor. Öğrenci hümanist bir felsefeden öğrencinin tanımını yapıyor. Öğretmen ise esasici bir felsefeden öğrencinin tanımını yapıyor. Biz ne zaman öğretmenler ve öğrenciler olarak beklentilerimizin kesişim kümesi fazla olduğunda eğitimde iyi bir noktayı yakalarız diye düşünüyorum. Önemli bir bulgu bunu değerlendirmenizi isterim.

Son olarak yeni çıkan iki kitabımdan bahsetmek istiyorum sizlere. ASOS yayınlarından çıktı UbD üzerine farklılaştırılmış öğretim uygulamalarını içeren bir çok bilgi ve uygulama örneği görebilirsiniz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, sevgiyle kalın...

ÖĞRENEN MAKİNELER ÇAĞINDA İNSANIN EĞİTİMİ

Herkese merhabalar, aslında ben size kısaca dün Dr. Stamper sorduğum bir soru vardı, onun devamını getirecek birkaç şey göstermek istiyorum. Son zamanlarda düşünmeye başladığım bir konu var. O da şu; teknoloji, özellikle yapay zekâ, makine öğrenme, yapay zekâ ekosisteminin diğer konuları mevzu bahis olduğunda acaba uzun zamandır iddia edildiği gibi teknolojinin özellikle eğitimde bir bireyselleştirme aracı olmaktan daha çok bir standardizasyon olma aracı olma ihtimali var mı? Yani biz bu kadar datanın döndüğü, data platformlarının, eğitimde data kullanımlarının diğer birçok alanda örneğin bankacılıkta, veri kullanımının yaygınlaştığı bu çağda acaba özellikle yapay zeka algoritmaları bizi bireyselleştirmekten daha çok, İngilizcedeki tabiriyle “eco chamber”lara (yankı odası) hapsedebilir mi? Son zamanlarda teorik olarak bunun üstüne düşünmeye başladım.

Dün Dr. Stamper da “% 25’lik öğrenme zamanında azalma oluyor” dedi, bu tür teknolojileri kullanırsak -kendi geliştirdikleri teknolojileri. Ama benim de bulgularım bunun biraz tersini söylemeye başladı. O kadar fazla data var ki dünyada herkes bunun hakkında konuşuyor ve her anımızda veri üretiyoruz. Ben bunun sonunun şuraya gideceği kanaatindeyim, özellikle de bu biraz küçümsediğimiz yapay zekâ teknolojileri ve büyük dev şirketlerin insan beynini merkeze alan bir ticari bir model geliştirdiklerini düşünüyorum.

Bugün mesela reklam sektöründen örnek vermek gerekirse biz açık hava mecralarına bakıyoruz, televizyona bakıyoruz, medyaya bakıyoruz. Onlar ne diyorlar? “Bunlar birer mecra” diyorlar. Çeşitli medya planlamaları ardından bize kendi ürünlerinin reklamlarını bazı mecralarda internette, sokakta, billboardlarda gösteriyorlar. Bu işin sonunun şu noktaya gidebileceğini düşünüyorum; İnsan beynini bir mecra haline getirmek. Hedeflenebilir bir mecradan bahsediyorum. İnsan beyninin mecralaşması bir bakıma. Bizatihi insan beynini de bir okul haline getirmek. Yani teknolojinin belki de en uç noktaları hakkında konuşuyoruz. İnsan beynini bir mecra, insan beynini bir okul, insan beynini bir banka, insan beynini çeşitli diğer mecralara dönüştürebilmek. Bu eco chamber’lar hakkında düşünürken yani özellikle Pedro Domingos’a göre dünyada 5-6 tane özellikle yapay zekâ algoritması merkezli çalışan bilimsel “kabile” olduğunu biliyoruz. Buna biz beş tane yapay zekâ algoritması ekolü var diyelim. İşte Bayesian’lar, Connectivist’ler gibi. Bu 5-6 ekol bizi aynı anda hem eğlendiriyor, aynı zamanda bizi hem eğitiyor, alışveriş veya dinleyeceğimiz şarkıya karar veriyor, ve de savaş makinelerinin üzerinde akıllı sistemler biçimde aynıını zamanda insanları öldürüyor. Birer savaş aracı üreterek yükselen, büyüyen bir savaş endüstrisinden bahsediyoruz burada.

Amerika’da DARPA, Rusya’da FPI bu yeni askeri-endüstriyel kompleksin kurumları. Rusya’da “FPI” çok ciddi yatırımlar yapıyor. Bunlar hakkında düşünürken bu algoritmaların standardize edici, bizim birbirimizden farklı olan yanlarımızı hesaba katarak öğrenmede imkân farklarını kapatmak üzerine bir politikadan daha çok insanları çeşitli yankı odalarına -Türkçesi bu eco chamber’ın- hapsederek aslında bizim öğrenmemizin insan öğrenmesinin önüne büyük bir set çektiği kanaatindeyim. Cehalet bana kalırsa hele bugünkü dünyada sadece öğrenmemek veya sadece okur-yazarlıkla ilgili değil. Bana kalırsa en büyük cehalet tek bir yankı odasına hapsolarak, sadece orada konuşulanlarla dünyanın tümünü değerlendirmeye çalışmak.

Bu beyhude bir çaba olur. 2018 PISA sonuçları açıklandıktan hemen sonra OECD’nin eğitim bölümü yöneticisi Dr. Andreas Schleicher’ı Ankara’ya davet ettik.

2-3 gün bizim merkez teşkilatı yöneticilerimize ve il milli eğitim müdürlerimize yönelik çeşitli konuşmalar yaptı. Ben de o konuşmaların bir tanesine katıldım ve o katıldığım konuşmada “Acaba bu teknolojik ilerleme bireyselleştirme mi? Yoksa hiper standartlaştırmaya mı hizmet ediyor?” sorusunu onun da sorduğunu gördüm. “Dikkat ederseniz tam arkamdaki algoritmalar aynı düşünen insanları sınıflandırıyor, birer balon, birer yankı odası oluşturuyor ve o yankı odalarının birbirleriyle iletişime geçmesi yani bana göre öğrenmenin tarifi olan süreci çok ciddi biçimde baltalıyor” dedi.

Peki, teorik olarak baktığımızda ne var? Yani bu yankı odaları birbirinden uzaklaşıyor ama bu süreç nasıl ilerliyor? Acaba nasıl meydana geliyor? Çeşitli sorular var, çeşitli yapılanlar var, bunlara bakmak lazım. 1950 yılında yapay zekâ hakkında milat olarak kabul edilen makale Elin Turing’e aittir. Makale, psikoloji ve felsefe dergisi olan Mind’ta da yayınlandı. Dikkatinizi çekiyorum bir mühendislik, fizik veya matematik dergisi değil. Turing’in psikoloji ve felsefe dergisi olan Mind’ta yazdığı makale bir soruyla başlıyor: “Bu anlamda çok önemli bir soru ortaya atıyorum. Makineler düşünebilir mi?” Geçen gün bir makale okuyorum, 11 Aralık 2019 da yayınlanmış, aynı soru. 69 yıl olmuş, aynı soru: Makineler nasıl düşünür?

Ben yapay zekanın yaşayan efsanelerinden Yann LeCun’un derslerini takip ediyorum, New York Üniversitesi’nin online platformundan. Yann LeCun biliyorsunuz, Turing ödülü kazanan bir isim. Facebook’un yapay zekâ bölümünün başında Jeshua Bengio, Mondrel Üniversitesinde ve Geoff Hinton, bunlar biliyorsunuz yapay zekânın bilinen en büyük üç ismi. Daha çok derin öğrenme konusu üzerinde çalışıyorlar. Geçen yıl Şubat veya Mart ayında dersi izliyorum, karşımda online platformda ilk slayt “Makineler, insanlar ve hayvanlar gibi nasıl öğrenir?”.

Tam da bu konular üzerinde düşünürken Yann LeCun geçen hafta bir twit paylaştı. Orada da bir yapay zeka uzmanı olarak konuşuyor, bir öğretmen olarak konuşmuyor. Bu yakınlaşmayı, bu ilişkileri de kurabilmemiz lazım. Bir yapay zeka mühendisi ve bunun en zirvesindeki isim nasıl bir eğitimci edasıyla konuşuyor olabilir? Bunu gördüm. Bu benim için çok heyecan verici bir soru ve diyor ki “There can be no intelligence without learning- Öğrenmesiz zekâ olmaz”. Bu aslında bir eğitimcinin, sinir bilimcinin belki kullanacağı kelimeler. Ama LeCun yapay zekâ mühendisi unvanıyla bu soruyu yöneltiyor. O ne? Makineye öğrenmeyi öğretmek. Bu bakımdan biz çok küçümsüyoruz, “Yapay zekâ ben ne dersem onu yapar”. O değil, ne tam o, ne de yapay zekâ bizi alıp yerden yere vuracak. Bizler bu bölgeyi genellikle çok popüler bilgilerle, çok medyatik bilgilerle doldurduğumuz için çok okumayı seven bir toplum olmadığımız için ve gerçekten bir eleştiri olarak söylemek lazım yabancı dil seviyesi çok düşük bir toplum olduğumuz için, literatürü takip etmiyoruz. Tercüme edilen kitaplarla yetiniyoruz, tercüme edilen kitapların oranı şuanda yapay zekâ neşriyatını yakalayabilecek güçte olması imkânsız. Her gün twitter’den beni takip eden varsa diyorsunuzdur “Bu adam delirdi mi ya da nereden buluyor bunları?”. Bulmuyorum, onlar buluyor beni, yani karşıma çıkıyor yüzlerce rapor, hepsi neyle ilgili? Makinelerin öğrenmesiyle ilgili. Tabi bu makinelerin öğrenmesiyle beraber işin biraz da çocuklar ve öğrencilerle olan kısmı var. Çünkü bu öğrenen makineler biz ne kadar farkında olursak olalım veya olmayalım, bizleri ve bizim çocuklarımızı, hepimizi, farklı bir ayrıştırmaya gerek yok, son derece etkiliyor. Onları çevreliyor. Bu çevreleme, bu kuşatma inanılmaz derecede.

Başka bir örnek vereyim size; Uber’in mühendislik eğitimcilerin diliyle konuşuyor. Öğrenme iklimi kavramını makinelerin eğitimi ve öğrenmesi konusunda kullanmışlar. Yine makinelerden bahsediyoruz dikkatinizi çekerim ve yapay zeka uzmanları tarafından ilk defa kullanılan başka bir kavram var. Uber’in yapay zekâ mühendisliği birimi makinelerin öğrenmesi hakkında attığı twitte müfredat kelimesini kullanmış. Arkadaşlar, bence asıl mesele burası yoksa yapay zekâ bizi alt edecek mi, yapay zekâ nasıl öğrenir? Python mu öğreneyim yoksa Java Script mi öğreneyim? Kullanılan literatüre kullanılan jargona dikkat etmek lazım.

Bir daha tekrarlıyorum, bence yapay zekâ konusunda en iyi araştırma yapan beş biriminden bir tanesi olan Uber'in yapay zekâ mühendislik birimi attığı bir twitter mesajına bize anlattığı, kendi çalışma gündeminin içine müfredat kavramını kullanıyorsa bu eğitimcilerin dikkat etmesi gereken bir konudur. Bizim yapay zekâyı kullandığımızın katbekat üstünde yapay zeka mühendisleri eğitimcilerle aynı dili konuşmaya başlamışlardır.

Biz buna cevap vermek için 2023 eğitim vizyonunu yazdık. 2023 eğitim vizyonu 23 Ekim 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde açıklandı. Size temin ederek söylüyorum, Bakan Beyin hazırlık aşamasında bizlerle yaptığı toplantıdaki soruyu çok net hatırlıyorum: Arkadaşlar dünya düzeni ve öğrenme nereye gidiyor? Yani bizim okullarımızda norm kadrolar değildi çıkış noktamız. İlk sorumuz dünyanın 2040'da nerelere gideceğidir. Dünya düzeni nereye ve öğrenme nereye gidiyor? Bu bağlamda dünya düzeni nereye gidiyor belli, dünya düzenini götüren, itmeye çalışan, gündemi belirlemeye çalışan büyük şirketler, yapay zekâ.

Yapay zekâ hakkında konuşurken müfredat lafını kullanıyor büyük şirketler. Biz onların alanına giriyoruz ya yapay zekâ, farklılaştırılmış eğitim, onların kesişim kümeleri, birleşim kümeleri hakkında konuşuyoruz ya hiç merak etmeyin sadece biz onların alanına girmiyoruz. Yapay zekâcılar bizim onların alanına girdiğimizden daha fazla eğitim alanındalar. Bakın bu çok önemli bir tespittir benim açımdan. Yapay zekâcıların en azı bizim onların alanına girdiğimizden 100 katı eğitimcilerin alanındadırlar. İnsan beyni hakkında daha çok şey biliyorlar. Daha verimli, daha rafine, daha artırılmış bilgileri kullanıyorlar, daha etkililer. Dün Dr. Stamper yanlış duymadıysam "Amerika'da ehliyet almadan toplam 24 saat direksiyon pratiği uyguluyoruz" dedi. Bir yapay zekâ yazılımına sahip otonom cihazlar, mesela Tesla makinesi bir milyon saat, on milyon saat araba kullanıyor. Arabaların içindeki yapay zeka sistemlerinin müfredatı bu şekilde oluşturulmuş.

Tüm yukarıdaki konuları değerlendirirken, araçlarda zengin olmak ama amaçlarda fakir kalmamak çok önemli bizim açıımızdan. Kendi adıma konuşuyorum her yer yapay zeka oldu. Hepimizin burada olmamızın tek bir sebebi var arkadaşlar çocuklarımız. Peki bu amaçları nasıl ölçeceğiz? Verimli olduğumuzu, faydalı olduğumuzu nasıl anlayacağız? Bunu anlamanın çeşitli yolları var. Çeşitli ölçüm araçları var. Ama sadece araçlarda zengin olmak için, yoksa Türkiye'de olmayan yok. Hepimiz onlarca ülkeye gittik, 50-60 ülkeye gittim. Eksişimiz var mı, sanmam. Fazlamız var. Niye? Araçlarda zengin olmayı seviyoruz. Araçlarda zengin olmak otellerin açık büfesinde başlıyor, sınıflara kadar, okullara kadar devam eden bir süreçten bahsediyoruz.

Güney Kore örneğini herkes görüyor, PISA'da da iyi durumdalar çünkü eğitim sistemleri iyi yani en azından öyle anlatılıyor. Algı gerçektir. Mecburen de herkes buna inanıyor. Hiçbir sorgu sual olmadan işte araçlarda zengin olmak ama amaçlarda fakir olmanın bir cüzü de bu zaten. Sorgu sual yapmamak. Ben burada bir şey anlatıyorum sanki benim burada bulunmam her daim doğru söylediğimin ispatıymışçasına herkes burada söyleneni not ediyor, paylaşıyor. Sorgu, sual, arka plan yok. Aynı şey herkes için geçerli, burada veya herhangi başka bir platformda konuşan. Peki şunu biliyor muyuz? Çok iyi bir eğitim sistemine sahip olduğunu düşündüğümüz -en azından PISA sonuçları itibariyle- Güney Kore, dünyanın en büyük genç nüfus intihar oranlarına sahip. Finlandiya keza öyle. Peki, eğitim veya sınav başarısı veya PISA başarısı tek başına burada olmamızın yegâne sebebi olan çocukların esenliği için kâfi bir parametre mi? Bence değil. İşte onun için öğrenen makinelerin çağında insanın eğitimi sadece endüstriye istihdam sağlamak amacı gütmemeli. Geçen gün bir toplantıda bana bir soru yöneltildi. Bu kadar meslek lisesine yatırım yapıyorsunuz, peki, bu o değil mi? Yani endüstriye istihdam sağlamak amacı güden bir politika değil mi? Değil dedim. Meslek liselerimiz asli meselesi ve yapması gerekeni yapması için dönüştürülüyor. Her okul türünde olduğu gibi meslek liselerinde de eğitim sadece sınavda hatırladıklarımız, akademik başarı, notlar değil. Aynı zamanda sosyal, duygusal becerileri de içine alan inanılmaz bir alan. Sadece endüstriye istihdam sağlamak için değil.

Dün McKinsey bir rapor yayınladı, bilmiyorum takip edebildiniz mi? Türkiye’de dijital dönüşüm içinde genç iş gücüyle ilgili, herkesin bakmasını tavsiye ederim. Türkiye’deki mesleklerin yapılış şekli değişecek tespitinin ardından % 60’ında yapılan işin 3/1 den fazlasının otomatizme edilebilir olduğu ama sadece mesleklerin % 2 otomasyon sonucu ortadan kalkacağı söyleniyor.

Dördüncü kırılma bu anlattığımız yapay zekâ vesaire işte ekspanseyonel büyüme ve gelişme hızının çeşitli evreleri var. Biz dördüncü kırılma dediğimiz durumun büyük bir ihtimalle kapısının önünde duruyoruz ve bu kapının 2020’de ardına kadar açıldığını ve 2040’da başka bir kapıyla karşılaşmak üzere koskoca bir salona açıldığını düşünüyorum. O açıdan 2020-2040 arası çok ciddi bir dönem olacak, bu tekillik tartışmaları, esponsiyellik büyümeler, teknolojinin üstel artması meselesi çok daha fazla tartışılacaktır.

Bu hızın bizim hayatımıza, öğrenmeye nasıl etkisinin alacağının hep beraber kafamızda canlandırmaya çalışalım? İnternet hızları, 5G teknolojisi yani 5G nedir diye soracak olursanız, en sade biçimiyle tanımı şudur; Biz bugün 25-30 Mb arasında bir downland arasına sahipken, 5G’de 700-785 Mb hızdan bahsediyoruz. Peki böyle bir durumda bu hız mefhumunun arttığı konjonktüre öğrenme, makinelerin öğrenmesi ve bizim öğrenmemiz ve bunların birbiriyle olan ilişkisi, rekabeti, çatışması, çekişmesi yani ne dersenez deyin, nasıl bir hal alacak? Bu önemli.

Eğitimcilerden yapay zeka konusuna bir istirhamım var. Teknolojik gelişimi anlatabilmek için atlayan zıplayan robotların videolarını derslerinde sıkça gösteriyorlar. Bu öğrenen makinelerin çağındaki insanın eğitiminin en önemli parçalarından bir tanesi bence öğrenen makineleri daha gerçek temelde sorgulayabilmek. Ecnais’in Madrid’de düzenlediği toplantıda da söylemişim. Arkadaşlar Boston Dynamics projelerinin fonları -% 99,99’u savunma bütçelerinden geliyor, bunlar oyuncak değil. Lütfen çocuklarımıza bunları göstermeyelim. Bunlar en az uçan, en az paleti olan silahlar kadar silahtır. Nokta, bunlar silah. Siz tabanca gösteriyor musunuz çocuğunuza? Makineli tüfek gösteriyor musunuz? Savaş uçağı gösteriyor musunuz büyük bir iştahla? Bak yavrum nasıl takla atıyor diyor musunuz? Bunlar, Darpa fonlarıyla, Pentagon fonlarıyla yapılan savunma sanayi projeleridir. Bunlar oyuncak değil. Bence öğrenen makinelerin ki bunlar öğrenen makinedir, bunların bir müfredatı var, bunların bir okulu var, bir öğrenme iklimi, öğrenme materyali ve öğretmeni var. Ben söylemiyorum Yann LeCun söylüyor, Uber’in mühendislik bölümü söylüyor. Günümüzde insanın eğitiminin en önemli parçası işte bu sorgu alanını oluşturabilmektir.

Dün bahsettiğim çocuklarda ekran kullanımı ve serbral korteksteki beyaz madde gelişimi hakkındaki araştırmayı okumak isteyenlere linkini gönderebilirim. Çok önemli bir makedir. Dün de söylediğim gibi bir Paris yolculuğunda Bakan Beyle incelemiştik makaleyi. Yani o bir eğitimci, bir pdr’ci, bilge bir insan, ben okumayı seven bir insanım, bunun üzerine düşündük. Burada tabi Harari diyor ya insan değişecek, bu makine tekillik, yeni bir ırk doğacak, tüm bunların yanında teknolojinin bunlar üzerindeki tesirini oluşturacağı yeni insanı da ihmal etmemek lazım.

Araçlardan, zengin olmaktan zevk alıyoruz, bu dünyanın en çok para kazanan çocuklarından bir tanesi yılda 26 milyon dolar para kazanıyor sadece YouTube da video paylaşarak ve bunu ailesi yapıyor. Görüyorum, üzülüyorum aileleri çocuklarının videolarını çekiyor onu paylaşıyor, milyonlarca like almaktan hoşlanıyor. Niye? Para kazanıyor çünkü. Ben yapmam, siz yapar mısınız? Çocuğunuzun videosunu çekip, “Hadi yavrum bak Ahmet zıpla bakalım ne oluyor?” Bunu yapar mısınız? Bir anne baba çocuğuna bunu yapar mı? Yapmamalı.

Araçlarda zengin olmak bu kadar ucuz olmamalı, amaçlarda zengin olmak insanlığın ezeli ve ebedi sorunu değil mi? İlk insanlardan beri bu durum böyle ilerliyor. İşte bu çocukcağız böyle videolar paylaşarak, yılda 26 milyon dolar kazanıyor. Aslında kazanmıyor, kazandırıyor. Kime? Annesine ve babasına.

Çocuklarımızı distopik bir çağ için mi eğitiyoruz? Yani bu arkadaşların bahsettiği gibi her şeyi böyle bir alaca bulaca, bir alacakaranlık kuşağı bir felaket apokaliptik bir dünya, böyle mi olacak? İnsan insanlığını bildiği sürece böyle olmayacak.

Hani “İnsan insanın kurdudur” deniyor ya... Milli Eğitim Bakanlığı'nın bir dergisi var; YADA. Onun bir sayısı için “Dijital Cehalet: Bir Oksimoronun Anatomisi” başlıklı bir yazı yazdım.

Nasıl dijitalle cehalet yan yana gelebilir ki? Dijital olan bir şey nasıl cahil olabilir? İşte onun son cümlelerinden bir tanesi insan insanın kurdudurdan mülhem ben de insan insanın cahilidir yazdım. İnsan insanın cahili olmaya meraklı olduğu sürece işte bu eco chamberlar da filter bubble da durmaya, kalmaya meraklı olduğu, razı olduğu sürelerde bu mümkün olacaktır. Çünkü kadim bir söz, “ilim bir noktaydı, cahiller onu çoğalttı.” Çok matematiksel çok algoritmik, tam da yapay zeka başlığı altında söylenebilecek, ekspanansiyelliği, logaritmikliği en iyi anlatan sözdür heralde. Zaten onun için kullanıyorum.

Hepimize beni dinlediğiniz için teşekkür ederim. Başka bir platformda çalışmalarımızın devamı hakkında konuşmak üzere diyorum.

IB, DÖRDÜNCÜ ENDÜSTRİYEL DEVRİMİN GETİRECEĞİ DEĞİŞİKLİKLERDEN ETKİLENMEZ DURUMDA MI?

Bugün konuşmak istediğim konu; Neden okul hala var, niye hala okul yönetiyoruz? Son sunumlarda gördüğümüz gibi, bu dördüncü sanayi devrimi fikri çok yoğunlaşmış durumda ve bu sanırım okul liderlerinin, okul tasarımcılarının ve tabii ki okul uygulamacılarının da tam olarak anlamadığı ve çoğunlukla biraz ürkütücü bir süreç. O yüzden bence eğlenceli bir soru olabilir bu “Neden okul?” sorusu. Benim bir cevabı yok ama IB ‘nin bir fikri var ve bunu oldukça coşkulu bir şekilde ifade ediyorlar.

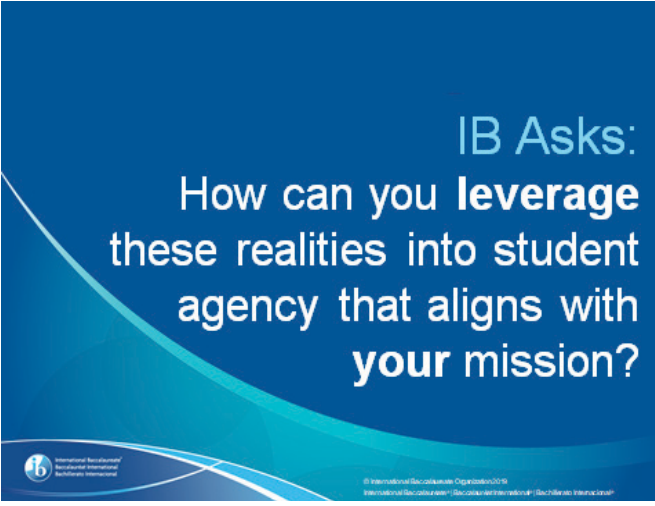
IB şöyle diyor; Okulların hala mevcut olmasının nedeni, büyük ihtimalle sizin her sabah okulunuza gittiğinizdeki hedefinizle aynı şey değil. Ama genel anlamda baktığımız zaman IB daha iyi ve daha barışçıl bir dünya yaratabilmek için okul olmalı diyor. Tabii bu biraz IB'nin misyonunun ifadesi gibi olabilir ama diyelim bu prensibi, bu ideali her gün takip etsem, bütün sınıfımı, öğretmenler, diğer öğretmenler ve veliler ile ilgili öğrenme toplumunu, her ilişkimi bu prensip üzerine kursam. Yani dünyayı daha iyi ve daha barışçıl bir hale getirme

prensibi üzerine kursam ne olur? Tabii öncelikle burada “Daha iyi” ne demek onu tarif etmek gerekir. Çünkü bu bizim için çok büyük bir potansiyel, heyecan verici potansiyel oluşturan bir süreç olabilir. Neye benzerdi böyle bir okul, ne tarz bir okul olurdu? Bazılarınız biliyorum çok deneyimli IB konusunda, hatta benden daha da deneyimli olabilirsiniz IB ile ilgili. Bazılarınızsa yenisiniz bu IB fikrine ve çok kısaca IB'yi burada ifade etmek istiyorum. Yani bilgisiz değil ama bilgi ötesinde, becerisiz değil ama beceri ötesinde bir özne olmaya ve bireysel kapasite oluşturmaya, etkinliğe doğru bir yol alma noktasında IB ve öğrencilerimize istedikleri gibi bir dünya yaratabilme hedefinde.

Tabii bunu biraz sonra daha ayrıntılı anlatacağım. Ama bu süreçte istediğimiz dünyanın ne olduğunu tanımlayabilmekle çok yakından alakalı bir şey bu.

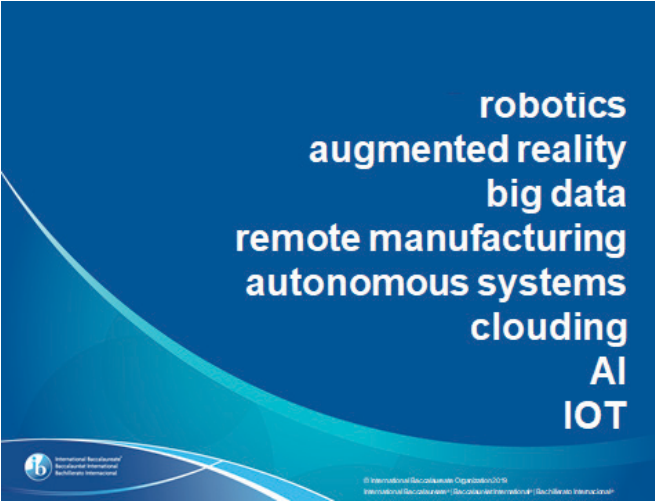
Eğer kendi başına bırakılırsa teknoloji ve hatta günümüzdeki kapitalizmin elinde teknoloji ne tarz bir dünyaya yol açacak, gerçekten başımız belada olacak diyebiliriz. Yani nüfusun çok küçük bir kısmı rahat edecek, onun dışında başımız belada olacak insanlık olarak. Dolayısıyla bu anlamda bizim “Daha iyi”yi tanımlayabilmemiz gerekiyor ve sizler de kendi öğrencilerinizi, çocuklarınızı, size para ödeyen kişileri düşünün. Nasıl yapacaksınız bunu?

Ben sunumu hazırlarken çok düşündüm. Büyük oranda bizim yarattığımız ya da yanlış değerlendirdiğimiz, yönettiğimiz sorunlar yüzünden bu ay bu yerlerdeki çocuklar okula gidemedi.

Bu noktada IB şunu soruyor; Siz bu gerçekliklerle, bizim yarattığımız felaketlerle nasıl yüzleşebileceksiniz ve bunları öğrencinin yetkinleştirilmesi, öğrencilerin öznel hale getirilmesiyle ilgili sürece nasıl dahil edileceksiniz, ne yapacaksınız? Mesela TÖZOK gibi bir kurum yüzlerce okulu içeriyor ve bunların her biri farklı misyonları var, farklı idealleri, prensipleri var. Ama bir çatı düşündüğümüz zaman bir çatının altında birleşebilmek bir nokta da bir şeylerden fedakarlık etmek gerektiriyor. Ama bir taraftan da ortak bir görüş oluşturabilmeyi beraberinde getiriyor.

4. sanayi devriminden bahsedelim. Bazı insanlar bunun Klaus Schwab isimli bir kişi tarafından oluşturulduğunu düşünüyor. Davos Dünya Ekonomik Formunu da yaratan adam, duymuşsunuzdur belki, çok değişik bir ortam bu.

Benim için ilginç olan şeylerden bir tanesi şu, bu kelimeler söylendiği zaman bazen öğretmenler, okul liderleri sus pus oluyorlar. Çünkü bu konuda kendimizi-biraz geride kalmış hissediyoruz.

4. Sanayi devriminden bahsettiğimiz zaman internet olduğunu zannediyoruz, sosyal medya olduğunu zannediyoruz, dünyanın birbirine bağlı hale gelmesi olarak düşünüyoruz. Ama bu aslında geride bıraktığımız 3. Sanayi devrimiydi. Şimdi 4. Sanayi devrimi dediğimiz şey artık bunlardan sonra, internetten sonra, bilginin bu kadar erişebilir olmasından sonra

neler olacağıyla ilgili, yani sosyal medyadan, birbirimize bağlı olduktan sonra neler olacak. Bütün bu büyük verileri toplamaya başlayıp insanların niyetlerini ve ellerindeki imkânları anladıktan sonra ne olacak? Yapay zekâyla ne olacak? Bizim nesnelere interneti IOT dediğimiz şeyle ilgili ne olacak? İşte burada bunlar söz konusu.

Çünkü 4. Sanayi devrimini temelde tanımlayan şey bu üretim yöntemlerinde temel bir global değişiklik oluyor. Bu bütün insanları etkiliyor ve burada temel değişim kavramını anlamak bile zor bir şey.

Klaus Schwab'ın bu konuşmalarıyla ilgili şeyleri TED talk'larda da bulabiliyorsunuz. Ama aynı zamanda tabii ki kendi düşüncelerimizi de buna katmamız gerekir.

Schwab bizi şu konuda da uyarıyor. Genellikle okullar, müfredat düzenleyicileri, eğitim bakanlıkları 4. Sanayi devrimine şu anlamda bakıyorlar; şimdi çocukları teknolojiye adapte olacak şekilde hazırlamamız lazım diyorlar ama Schwab hayır diyor. Bu alabileceğimiz en kötü karar. Aslında

yapılması gereken onların bu yeni karmaşıklığı benimseyip onu kontrol edebilecek yetkinliğe, beceriye ulaştırmaktır.

Klaus Schwab on the 4th Industrial Revolution

“...but it also could lead to the marginalization of some groups, exacerbate inequality, create new security risks, and undermine human relationships.”

© International Secretariat for the 4th Industrial Revolution 2019

17/2020 14

Orada kararlar verebilmek ve dünyanın bu ortamda neye benzeyeceğine karar verebilmek ve teknolojinin bu hedeflere nasıl hizmet edeceğini yakalayabilme yetkinliğine hazırlamak gerekiyor diyor.

Ben genellikle CNN'den seyredirim Amerika'nın ekonomisini, politikasını, siyasetini, genellikle orada karmaşıklıktan uzak durma eğilimi vardır. Okullar da bu konuda biraz suçlu, çünkü onun da nedeni şu; görmezden geliyorlar bazı şeyleri. Okullarda bu karmaşıklığı göz ardı etmemizin nedeni şu aslında; bu karmaşıklığı öğretmek ve ölçmek çok

zor. Bir öğrencinin karmaşıklıkla başa çıkabilme kapasitesini ölçme süreci hem zor, hem pahalı. Yani IB büyük ihtimalle en iyi çabayı gösteriyor olabilir, en iyi sonuçları şimdilik gösteriyor olabilir. Ben onlar için çalışıyorum, sonuçta ürünlerini de tanıyorum ama Mart'ta IB gününe katıldım. Siva Kumari benim patronum, çıktı sahneye bizim örneklerimizin ne kadar kötü olduğundan bahsetti ve bizim gerçekten inandığımız tarzda bir öğrenmeyi ölçebilmek için ne kadar yetersiz kaldığımızı gösterdi. Çoktan seçmeli bir biyoloji sınavının ya da değerlendirmesinin, bu nasıl bir dünya istediğimiz ideolojisine ne kadar yetersiz kaldığından bahsetti. Burada tabii hem bir fırsat hem de tehlike söz konusu.

4. Endüstriyel devrimin ne olduğuna bakmak için aslında bir adım geri gidip şunu söylememiz lazım; Öğrencileri gerçekten sorumluluk alacak, teknolojiyi kullanacak şekilde, 4. Endüstriyel devrimin teknolojisini kullanacak şekilde yetiştirirsek okullar nasıl gözükecek? Tabii size çok iyi bir cevabım yok ama emin olun ki o dönemde çoktan seçmeli biyoloji sınavları olmayacak. Şuan ekranda olan konseptlere baktığım zaman adalet gibi, özne olmak gibi, ekoloji gibi, etik gibi kimlik gibi.. Kendime şu soruyu soruyorum; ben gerçekten öğrencilere bunları öğretiyor muyum, öğrencilere gerçekten iyi olma halini, ekolojiyi, adaleti öğretiyor muyum, onlara bunları öğretebiliyor muyum?

Dolayısıyla But Schw'a göre teknolojiye adapte olmak daha pasif bir olay, bizim aslında şunu yapmamız gerekiyor; daha henüz anlamadığımız teknolojik bir takım gelişmelere uyum sağlama becerisi katmamız gerekiyor öğrencilerimize. Biz bu etkinliği nasıl yaratacağız? Okullar gerçekten bu karmaşık zorlukları üzerlerine almaya hazırlar mı? Ben 50 yaşındayım ve sınıflara baktığım zaman aslında çok iyi olduklarını da düşünüyorum ama kendi otuz sene önce gittiğim lise sınıflarından da çok farklı olmadığını

görüyorum.

Ama dünya tamamen değişti otuz sene içerisinde. Dolayısıyla aslında bir şeyleri bilmek artık çok da pazarlanabilecek bir beceri değil çünkü dünya gerçekten çok değişti.

Dolayısıyla size sormak istiyorum. Siz hazır mısınız? Adalet, adil olma kavramından örnek verebilirim.

Öğrencilere adaleti öğretmeye hazır mıyız?

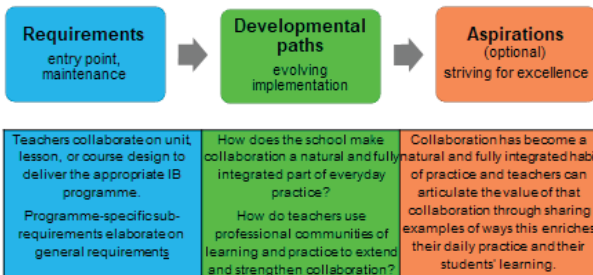
Adil olmaya, inanmaya, öğretmeye hazır mıyız? Tabi ki çoğunuz adil olmaya inanmıyorum demiyorsunuz. Ama çoğumuz özel okullarda çalışıyoruz ve gerçekten adil olmaya kendinizi şartlamışsak okulun misyon cümlesi nasıl olmalı. Eğer adalete ve adil olmaya inanıyorsanız misyon cümleleniz de şöyle olmalı; Diğer tüm okullarla aynı olmaya ve diğer okullardan daha üstün hiç bir şey sunmamaya adanmış olmak demek oluyor aslında değil mi? Bu ideoloji aslında pazarın gerçekliğiyle zıt düşen bir ideoloji. Çünkü müşterilerimiz bizden farklı şeyler bekliyor değil mi? IB nin yapmaya çalıştığı şeylerle ilgili size sunacağım bir şeyler var ama şunu düşünmenizi istiyorum; gerçekten bu karmaşık gelecekle ilgili yapmamız gerekenler konusunda sorumluluk almaya hazır mıyız?

IB nin özel uygulamalarına bakalım şimdi birazcık. IB geçmiş için mi yoksa gelecek için mi bir program? Bilmiyorum aslında, biz IB de geleceğe karşı önlemimizi alacak şekilde yani dayanıklı olma konusunu konuşuyoruz sık sık. Yirmi sene içerisinde ilk defa kritiklerimizi değiştirdik ve okulların uyması gereken standartlar ve uygulamalarımızı yirmi senedir ilk defa değiştirdik. Bu bir IB okulunun nasıl olması gerektiğiyle ilgili bizim düşüncemiz. Dolayısıyla geleceği nasıl düşünüyoruz? Gelecekte IB okullarının nasıl olması gerektiğini düşünüyoruz? Bununla ilgili oldukça fazla kafa yoruyoruz.

IB'nin aslında programlarının devamlılığın düşüncesi bizim için çok önemli biliyorsunuz. Öğrencilerimizin 16 yıl boyunca bizimle kalmalarını istiyoruz ki onların bize daha fazla ihtiyaçları olmayacağı seviyeye kadar onları yetiştirebilelim. Yani 16 yaşına kadar aslında öğrencileri yetiştirmek umudumuz var ve onların bize ihtiyaç duymayacağı noktaya kadar onları en iyi şekilde yetiştirmek, kendi konfor alanlarının dışına çıkma cesaretini kazanmalarını sağlamak, öğrenme sorumluluklarını almak ve kapasitelerini arttırmak önemli olan bizim için.

İkinci olarak da IB'nin dışındaki insanların anlamadığı şey aslında biz çok küçük bir organizasyon olmamız. Asya ofisinde 1500 okulumuz var ve sadece 8 kişi o 1500 okuldan sorumluyuz. Dolayısıyla çok küçük grupla çalışıyoruz, ama tabandan yükselen, etkin ve merkezi olmayan kişiler arası uygulamalar yapıyoruz. Aynı zamanda çok güzel ve romantik bir şey. Hayatlarının % 95 ini okullarda öğrencilerle geçiren öğretmenlerin etkinliğini arttırmaya çalışıyoruz, aslında çok güzel bir şey bu ve tamamen IB ye özel bir şey. Gerçekten IB eğitim networkünün parçası olan kişiler bundan çok büyük zevk alırlar. Kiminle konuşursanız konuşun mutlaka bunu söyley.

IB Practice: Teachers collaborate to design, plan and deliver the school's IB programme(s).

Bir öğretmen profilini konuştuğumuz zaman IB nin, on tane öğrenen profilinin tanımı var. bizim bunları kullanarak tarif ettiğimiz 10 tane sıfat var. Bunları öğrencilerde geliştirebilirsek onların da ömür boyu öğrenen olmalarını sağlayabiliyoruz. Öğrencinin özne olma kapasitesini ve yetkinliğini geliştirmek, onun geleceğe nasıl bakacağını yönlendirmek oluyor. Dolayısıyla 50 sene sonra uluslararası eğitim içerisinde biz nerede olacağız? Biz çok hızlı bir şekilde yetkinlik bazlı bir IB değerler sisteminden gelişimsel bir ortaklık sistemine doğru

yöneliyoruz. Her 5 sene içerisinde kendimizi değiştirmeye çalışıyoruz. Yetkinlik modelinden gelişim modeline doğru gidiyoruz.

Şu anda çalıştığım 65 tane IB okulu var Türkiye’de. Ben okullara gidiyorum ve onlara soruyorum; siz öğrenciler için daha iyi olmak üzere ne yapmak istiyorsunuz? Size ben strateji kurmanızda yardımcı olacağım ama siz ne yapmak istiyorsunuz? Nasıl daha iyiye gitmek istiyorsunuz? Bunun sorumluluğunu almanızı ve bunu bana söylemenizi istiyorum?

Yeni uygulamalarımızdan bir tanesi, IB programlarında öğretmenler iş birliği yapıyor. Burada tabi bu düzeyde her şeyleri ortaya koyan ve bu noktada öğretmenlerin nasıl davranması ve işleri nasıl yapması gerektiğini de tanımlayan bir yapı olarak bunu devreye alıyoruz. Sadece sonuç değil, süreç de tartışıyoruz. Bu benim için çok heyecan verici bir şey. 3 ayrı bölüme ayırdık, mavi kısımda hala gereklilikler var, yani bunu yapmanız gerekiyor. Öğretmenler iş birliği yapmıyorsa bir IB okulu olamaz. Biz size yardımcı olmaya çalışıyoruz bunu yapabilmemiz için ama bunu yapması gereken sizsiniz. Ortadaki kısımda ise size yol gösterecek bazı sorularımız var. İşbirlikli çalışmayı nasıl sürekli uygulayıp okul hayatına doğal bir şekilde entegre edebilirsiniz.

En sağ kısımdaysa buradaki istek, hedef ne? Yani o rüya okulu nedir? İnsanın düşlerini süsleyen okul nedir? Bu kısımda okulların en iyi düzeye gelebilecekleri yapıyı sunmaya çalışıyoruz. Burada tabi bir istekten, bir hedeften bahsettiğimiz zaman bu sürecin artık bir alışkanlık haline geldiğinden bahsediyoruz. En sağdaki kısımda öğretmenlerin sürekli bundan konuştuğu ve artık bu olmadan işlerini yapmayı düşünemedikleri bir düzeye gelmesinden bahsediyoruz. O noktadaki yapıda bizim standartlarımızda ve uygulamalarımızda sınavla ve değerlendirmeye ilgili çok az şey görebilirsiniz:

Bir hikaye anlatmak istiyorum size, daha önce konuşmalarımı dinleyenleriniz varsa duymuşsunuzdur belki bu örneği;

Dr. Ashley
Senior Driver,
Mars Rover Projects,
NASA

Dr. Ashley’den bahsetmek istiyorum. Bence şu anda benim karşılaştığım en havalı işi var. NASA’daki Mars keşif aracının kıdemli sürücüsü ve genellikle okullara gidiyor, benim çalıştığım okullara da ziyarete geldi. 5 yaşındaki çocuklarla, diploma programı fizik öğrencileriyle çalışmayı çok seviyor. Çünkü günlük rutininden farklılaşmasını sağlıyor. Yaptığı projelerde ve liderliğini yaptığı ekiplerdeki en kötü bilim adamı/bilim kadını olduğundan bahseder.

“I am usually the worst scientist on most of the projects that I lead for NASA.”

- Dr. Ashley speaking to a packed audience of PYP 4 learners (and later that day a packed lab of grade 12 DP science students) at the UN International School in Hanoi

© International Baccalaureate Organization 2018

20180200 32

Türkiye’deki fen okuyan çocuklar, matematik okuyan çocuklar daha sonra okulu bitirdikten sonra üniversiteye girebilmeleri için çok sert bir yapısal bir sınava girmek zorunda kalıyorlar. O şunu anlatır her zaman, bilimin bu kadar tekrarlı, katı yapısı onun bulunduğu yere gelmesini sağlayan şey değil.

Bunun dışına çıkabilme, hem dinleyebilme, hem karşı çıkabilme, hem farklı yönlendirebilme yeteneği ve becerisi onun bulunduğu noktaya gelmesini ve başarılı olmasını sağlayan şeyler. Yani bilimselliği değil, buna karşı çıkabilme yeteneği ve bunu değiştirebilme yeteneği.

Kendisi de okullarda çocukları bu tarz becerileri geliştirebilme konusunda yüreklendirmek istiyor.

Bu konuda sanırım hiçbirimiz çok iyi bir iş çıkarmıyoruz? Ama Ashley'nin bu konuda nasıl konuştuğunu görmek çok güzel bir şey. Tabi ki kendisi harika bir bilim adamı/ bilim kadını ama onun en büyük özelliği, bloom taksonomisi'ndeki kendisini en üste çıkaran şey bilimselliği değil, bunlara karşı çıkma kapasitesi.

Tabi doğal olarak Ashley'nin o kapasitesinin sahip olmayan insanlar da var ama bizler herkesi en azından belli bir düzeyde bu kapasiteye ulaşma konusunda yönlendirmek hedefine alıyoruz. Peki çocuklar mesela her türlü testlerimizde en yüksek düzeyde sonuçlar alan, her şeyi çok iyi bilen ama sunum yapamayan, kendini değerlendiremeyen ve değerlendirme yapamayan çocukları ne yapacağız? Çok ilginç bir soru bu çünkü, bizi cevaba götürecek olan sizin bu soruya vereceğiniz cevap. IB'de işte biz bunu yapmaya çalışıyoruz.

Dürüst olmam gerekirse IB okullarında çalışan bizler için de zorluk bu, o noktaya, sonuca henüz burada ulaşmış değiliz. Yani IB olarak bunu değerlendirecek harika bir yöntem bulmuş değiliz. Bütün bu diğer kapasiteler, insan olarak bütünlüğü, becerileri ölçebilecek mükemmel bir model henüz geliştirmiş değiliz. Ama tabi ki bu okullar için bazı şeylere kısa yoldan ulaşabilmek için bir fırsat olabiliyor. Her zaman sorun değil ama her zaman bir başarı da olmuyor, onun için ilginç ve üzerinde çalışmamız gereken bir konu olarak duruyor.

Dr. Ashley aynı zamanda kız kardeşim, onunla çok da gurur duyuyorum. Ama aynı zamanda benim çalıştığım okullara geldiği ve çocuklara "Ben kötü bir bilim kadınıyım" dediği zaman benim için çok heyecan verici oluyor. Çünkü bu sınıftaki bilim düşkünü çocukların da bir şekilde kendi gururlarını bir kenara koyabilmesini sağlıyor. Çocukları gururlarını bir kenara koyup ekip çalışması yapabilme, bağlanabilme, başka insanlara ilham olabilme, kendini değerlendirme, öz eleştiri yapabilme konusunda yönlendiriyor. Yüksek test sonuçları yerine bu özellikleri devreye alması konusunda yüreklendiriyor. Atom bombasını geliştiren bilim adamını ve hikayesini biliyorsunuz, harika bir andı, kutlamalar yapıyorlar ve sonra bir anda duruyorlar "Bir dakika ya bunu kullanırlarsa ne olacak?" diyorlar, o dönemin en parlak beyinleri hepsi birbirine bakıyor ve "Ne yaptık?" diyorlar. O "Ne yaptık?" sorusu keşke daha önce düşünülseydi.

IB nin üzerine üç düşünce :

3 thoughts on IB

- Current structures in IB (transfer)
- Future Developments of IB (design)
- IB reflection and self-scrutiny (research)

IB 'deki mevcut yapılan neler? Bunların hangilerine transfer edebiliriz? IB'nin gelecekle ilgili gelişim planları ne? Tasarımla ilgili olan şeyler bunlar ve IB nin daha çok kendi kendine düşünmesi ve kendini eleştirmesi. İlk fikir bu mevcut olan yapıları nasıl transfer edebileceğiz? Daha öz düşünümsel bir proje olan IB kariyer programı. Bu da seçilen bir profesyonel alanda mevcut etik çıkmazın üzerine bir uygulama. Biz yeni IB kariyer programımızı daha reflektif bir projeye dönüştürdük. Öğrencilerimiz kendi seçtikleri bir endüstri alanında yarı zamanlı çalışıyorlar. Bu mevcut çalıştıkları profesyonel alanda bir etik çıkmaz içerisinde bir argüman alıyorlar ve o

argüman üzerinde bir araştırma yapıp, bir uygulama yapıyorlar. Tabi ki bu şu anda sanal bir şey ama onların kendilerini düşünen olarak, oyuncu olarak ve profesyonel olarak hayal etmelerini sağlıyor ve bu beni gerçekten heyecanlandırıyor.

© International Baccalaureate Organization 2019

20190201 31

Bizim okullarımızdan mezun olan insanların çok müthiş üniversitelere gittiğini biliyoruz ve onların bir takım ana temel değerlere sahip olmalarını istiyoruz. “Ben bu fikirlerden bir kısmını nasıl çalabilirim ya da nasıl alabilirim?” diye düşündüğünüz zaman; alın bedava, alın gidin öğrencilerinize bunları aktarın. 4 yaşındaki öğrencilerin de olabilir, onsekiz yaşındaki öğrencilerin de olabilir. Onlara bir proje verin, kendilerinin ilgi duydukları bir alanda etik bir problem içerisinde bulmalarını hayal ettikleri bir proje üretmelerine sağlayın. Hangi konuda fikir çıkmazına giriyorlar? Hangi konuda bir takım tartışmalara giriyorlar? Onları böyle bir pozisyon içerisinde hayal ettirin, mesela onlara mikro bir proje ürettirin.

Bir sonraki ise tasarım odaklı düşünme programı. Okulların bilgiden daha fazla özne olmaya yönelmek. Öğrencilerin daha fazla geri bildirim almalarını sağlamaya, otantik olmaya ve bir takım şeyleri yaratacağımız süreçler üretmeye yönlendiren bir tasarım odaklı düşünme modelinden bahsediyoruz. “İterate” dedikleri aslında tekrarlama, bir takım şeyleri, düşünceleri yeniden alıp onları hazırlayıp bir takım insanlara sunmak. Tasarım odaklı düşünme, uyumla mı alakalı yoksa bu bir inovasyona dönüşebilir mi?

Üçünce paylaşmak istediğim şey ise IB, sizden aldığı parayı en büyük eğitim araştırmacısı olmak için kullanıyor. Biz bu araştırmaları obsesif olarak kendi değişimlerimizi ve bir takım şeyleri nasıl yaptığımızı değiştirmek için kullanıyoruz. IB’de bir araştırmaya dayanmadan hiçbir değişiklik yapılmaz. Dolayısıyla yaptığımız araştırmaları değerlendirip ondan sonra gerekli yönlendirmeleri bu şekilde yapıyoruz. Genellikle kamuya açık oluyor bu araştırmalar ve bu araştırmaları her zaman yayınlıyoruz. Bu eğitimin daha iyi olmasını sağlıyor.

Ben bazı Türk Okullarından birkaç tane alıntı paylaşmak istiyorum. IB size ne ifade ediyor diye sordüğümüzde öğrencilere, öğrencilerden bir tanesi, PYP 4.sınıf öğrencisi “IB bütün işi öğrencilerin öğretmen için yapması demektir” demişti. Gerçekten beni gülümseten bir cümleydi bu. İTÜ den bir öğrenci IB diploması sınavlarını bitirdikten sonra üniversiteye giriş sınavlarına hazırlanırken şunu söylemişti; “Biliyorum IB ödevlerini ve IB diploma sınavlarını bitirdikten sonra Türkiye’deki sınava hazırlandığı zaman çok büyük bir çatışma içerisinde hissetmişti kendisini.

Çünkü o kadar üst seviye çalışmalar yaptıktan sonra birtakım şeyleri ezberleyip çoktan seçmeli sınava hazırlanıyordu. “Ben IB’nin kendimi gerçekleştirmek olduğunu öğrendim” demişti. Gerçekten IB programında biz hem öğrenciler hem öğretmenler olarak kendimizi gerçekleştirmeye çalışıyoruz.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

FINANSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Eğitim camiamızın değerli girişimcileri, yöneticileri, çalışanları, değerli meslektaşlarım hepimizi selamlıyorum.

Ben yaklaşık bir buçuk yıldır rahmetli Güngör Uras hocanın “Ayşe Teyze Programı”nı radyoda devam ettiriyorum. Adına “Evdeki hesap” diyoruz. Her sabah 4-5 dakika arasında ekonomiyle ilgili konuları paylaşmaya çalışıyoruz sonra gün içerisinde tekrarlanıyor. Bu sabah hazır kahve sektöründen ve kahve zincirlerinin ekonomideki yerinden bahsettim. İsterseniz onunla giriş yapalım. 2014 den beri son beş yıl da yani 2019 sonu itibari ile % 70 büyüyen sektör hangisidir? İki sektör var, birincisi hazır kahve veya kahve zincirlerindeki tabir ettiğimiz sektör. İkincisi de özel eğitim. Bu kadar hızlı büyüme diğer sektörlerde rastlanmamış ancak hızlı büyüme, hızlı koşma, hızlı irileşme, hızlı genleşme, büyüme malumunuz her zaman istenilen veya arzulanan bir durum değildir. Tam tersine biliyorsunuz enflasyon dediğimiz unsur büyümenin aslında temelsiz ve irileşme, şişme anlamında tezahürüdür. Onun için enflasyon gerçeklerin üzerini örten bir şal, her türlü hakikati çarpıtan bir mercettir. Nitekim büyük iktisat tarihçisi Vernel Zorbant “Bir topluma yapılabilecek en büyük kötülük ahlaki dejenerasyonun bir numaralı etkeni enflasyondur” derken iktisat tarihi boyunca değişik medeniyetlerde enflasyon belasıyla uğraşan yığınların, karşı karşıya kaldıkları sorunlardan bahsediyor ve onu işaret ediyordu. Gene Orhan Pamuk’un abisi değerli dostum Prof. Şevket Pamuk, Osmanlı döneminde enflasyonu anlatan iki ciltlik şaheserinde; “1657 yılında ortaya çıkan aşırı fiyat artışı ve altın, gümüş gibi kıymetli madenindeki erimenin, geriye gitmenin halkı ne gibi bir haletiruhiyeye soktuğunu, nasıl ekonomik bir yapılanmaya doğru gittiğini” bizlerle paylaşıyor.

Sürdürülebilirlik yani sustainability oldukça yeni bir kavram. Genelde insanlar her dönemde ve her şart altında büyümek, hızlı olmak, birinci olmak isterler. Bu çok doğal bir unsur. Ancak büyüme belirli niteliklerle inşa edilmediği veya desteklenmediği zaman bir koflaşmaya işaret eder. Büyüme her zaman sanılanın aksine bir fazilet değildir. Örneğin, Allah esirgesin kanser hücrelerinin ve daha sonra dokuların kontrolsüz büyümesidir. Siz hiç “Aman ne kadar güzel vücudumdaki bazı hücreler istemsiz büyüyorlar, büyümeye devam ediyorlar, diğerlerinden daha hızlı büyüyorlar” diyen duydunuz mu? Tam tersine, Allah korusun, kontrolsüz büyüme ya da kanser, varlığı tehdit edecek en önemli risklerden bir tanesidir. Dolayısıyla şunu vurgulamakta fayda var, müsaade ederseniz şu tespiti yapalım; Eğitim sektörü çok özeldir, özgündür, özellikli bir sektördür. Ama iş, işletme yönetim prensiplerine ve ekonomi dinamiklerine geldiğinde emin olun diğer sektörlerden hiçbir farkı yoktur. Olsa olsa belki şu unsuru hemen başta vurgulamamız lazım, eğitimcilerden işletmeci olur ama işletmeciden eğitimci olması pek mümkün değildir. Yani diğer sektörler gibi yaklaşarak bu işe eğer eğitimle hem ham edilmemiş, eğitimle iliklerine kadar belirli unsurları hissetmemiş bir yapıda sadece matematikle, sadece fon hesabıyla, sadece getiriyle, sadece satın alma, birleşme ve diğer egzantirik İngilizce kelimelerle ifade edilen unsurlarla yol almak mümkün değildir. İşin garabeti nedir biliyor musunuz? Nasıl birinci olmak, büyümek vs istiyoruz? Gargamel “En kötü benim, kötülükte birinciyim” diyor, kötülükte bile birinci olmak, kötülerin şahı. Kötülükte bile birinci olmak gibi maalesef insanın fitratında, cemiyetlerin yapısında da bu var. Önde olmak, büyümek, irileşmek istiyoruz. Ama bunun ardını düşünmüyoruz. Dolayısıyla diğer sektörlerde olduğu gibi eğitim sektöründe de eğer potansiyel varsa, gözünü büyüme hırısı bürümüş çevreler, kesimler, fonlar vs isimleri fark etmez bu sektöre de hücum edebiliyorlar. Fakat bu sektör çok özellikli bir sektör, sağlık sektörü gibi.

Sadece kâr/zarar mantalitesiyle düşünülecek unsur değil. Tabii içinde yaşadığımız kapitalist düzen aslında bütün bu krizlere, bütün bu çalkantılara rağmen ayakta kalmaya devam ediyor ve gittikçe de güçleniyor.

Çünkü kapitalizmin bir fazileti var, doğası gereği krizleri kendisi çıkarıyor, yaratıyor, ortaya problem, sorun çıkarıyor, o problem ve sorunları çözüyor, faturayı genellikle gelişme skalasında, derecesinde veya koşusunda, kulvarında olmasına rağmen kalanlara kesiyor. Şuanda yaşadığımız unsur da o. Şu anda 2008-2009 krizinin faturasının bizim gibi ülkelere ödetilme zamanıdır. İki buçuk yıl önce başladı; önce bol para, çok para, ucuz para, sonra iki yıl evvel ne duymaya başladık? Dolar vatanına geri dönüyor. Doldur boşalt, bu basit harekete Sermaye Piyasaları Kurumu (SPK), borsada yapıldığını görse derhal cezayı basar. Ama tıpkı emperyalizmin yüzyıllardır yaptığı gibi basit formüller ardı ardına her seferinde uygulanmaya devam ediyor. Çünkü bunlar çalışıyor. Parçala, böl, yönet, problem çıkar sonra problemi çöz. Karıştır barıştır. Cetvelle çiz, ortadan böl. Tıpkı burada olduğu gibi kapitalizm kendi kirli çamaşırlarını gene belirli bir bedel karşılığında yıkayarak, dizisini yaparak, kitabını yaparak, piyasaya bundan ekmek yiyen bir sürü uzmanı çıkartarak gene yola devam eder. İşte onun için kapitalist sistem içerisinde aslında belki de bu unsurla ortaya çıkan bir kavram var "sürdürülebilirlik". Yani tribünlere oynamak, bir anda birinci olmak, daima önde olmak, büyüme rekorlarını kırmak, irileşmede rakip tanımamak gibi unsurların ötesinde sürdürülebilirlik çok kısa anlamıyla gelecek kuşaklara da, gelecek zaman kesitlerine de şimdiki mevcut durumu, mevcut tempoyu iletebilmek, kösteklememek ve bunu eskisi gibi rasyonel bir şekilde idame ettirebilmek anlamına geliyor. Davos'un bu sene 50. yapıldı. İlk 1971 de toplanmıştı. Çok güzel bir tanım var, onu sizinle paylaşmak istiyorum, diyorlar ki; Davos milyarderlerin, milyonerlere onların dışında kalan bizim gibi insanların, orta sınıfın nasıl yaşayacağı konusunda akıl verdikleri, ahkâm kestikleri, tartışma yürüttükleri bir platformdur. Bu sene ki manifestosuna bakarsanız söyledikleri hep belli "Efendim paydaşlara önem verin". Pay-daş kapitalizme. Kâr nedir? Kâr sadece dolarla vs ile şununla bununla ölçülmez. Ne ile ölçülür? İşte paydaşların üzerinden sürdürülebilir şekilde yükselir. Biz bunu pazarlama dersinde anlatırken, "Pazarlama müşteriye rağmen değil, müşterinin gönül rızasını kazanarak, onun arzu ve isteklerini önceden tahmin ve tespit edip sonra karşılamak, tatmin etmek suretiyle kurumsal amaçlara ulaşmasını sağlayan süreçtir" deriz. Müşteriye rağmen değil, vücuda göre elbiseyi ortaya koyabilmektir. Yani arz-talep yapısını uyumlaştırırken, senkronize ederken, arz yapısının talep bünyesini öncelemesidir, ona kulak vermesidir.

Bir Amerikalı yazarın popüler olmuş kitabını hatırlatayım, bir aralar en çok satılanlarda en üst sıradaydı. Kadın-erkek diyalogunda kadınlar ve erkekler aynı kelimeleri, aynı cümleleri kurabilirler, aslında yükledikleri anlamlar farklıdır, jargon farklılığı var. Dolayısıyla hatırlarsınız kitabın ismini "Erkekler Mars'tan Kadınlar Venüs'ten". Arkadaşımız Grey diyor ki "Arkadaş, eğer ilişkilerde başarılı olmak istiyorsan, kadın-erkek ilişkilerinde, mutlu yuva kurmak istiyorsan, ilişkilerinin belli bir noktaya gitmesini istiyorsan, erkekler jargonlarını kadınların jargonlarına göre uyduracaklar. Çünkü kararı veren kadınlar. Kararı hanımefendiler verdiği göre erkeklerin jargonlarını hanımefendilerin jargonuna göre uyarlamaları ama onun için önce anlamaları lazım". Bu keskin örneği veriyorum. Evet, bu arada eşim de izliyor beni sanırım.

Şaka bir tarafa ilim de bunu söylüyor. Satın alma kararlarının ve dünyadaki kararların doğrudan ve dolaylı büyük bir kısmını hanımefendiler veriyorlar. eğitimde de böyle. Hepimiz eğitimciyiz, başkalarına göre daha subjektif, daha seçici olabiliriz ama aile babaları elbette çocukları için en iyisini isterler. "Ya çocuk devlet okuluna gitsin", hanımefendiler "Hayır şuraya gitsin, bunu yapsın, bu sınıfta olsun, bu öğretmen olsun" vesaire uğraşırlar. Çünkü ileriye gitmek alternatiflerin gelişmesi ve rekabet sadece bayanlar tarafından ortaya konulan bir unsurdur. Onun için dikkat ederseniz Mustafa Kemal Atatürk'ün büyüklüğüne bir başka işaret, hayatı boyunca özellikle evliliğiyle de hep şuna işaret etmiştir; Daima kendiniz, en az kendiniz kadar gelişmiş veya daha ileri bayanlarla beraber olun ki onlar sizi ileriye götürsünler. Çünkü bunun başka formülü yok.

Şimdi bu söylediklerim belki 10-15 yıl evvel çok daha geçerliydi ama geldiğimiz noktada belki özellikle eğitim açısından erkekler diyor ya “İyi devlet okuluna gitsin” şimdi belki de diyorlar ki “Hesaplı bir özel okula gitsin”. Netice itibarıyla şuraya gelmeye çalışıyorum; sürdürülebilirlik eğitime en çok yakışan ve ana kolonlardan biri olması gereken unsur. Bu Davosta bilmem kim söyledi veya bu şunu işaret etti anlamında değil. Çünkü işin naturası, mahiyeti gereği eğitim biliyorsunuz bir bütünlükçü yaklaşımla söz konusu olabiliyor.

O bakımdan eğitimde sürdürülebilirliğin en önemli unsurlarından bir tanesi bütünlükçü yaklaşım. Ben hasbelkader eğitimin en üst seviyesinde yıllardır faaliyet gösterdim, sorumluluk üstlendim. Fakat zaman içerisinde şunu gördüm ve bunu her zaman yazdığım, çizdiğim, konuştuğum zamanlarda vurgulamaya devam ettim. Bu dinleyici kitlesi içinde mutlaka daha evvel duyan değerli öğretmenlerimiz, hocalarımız vardır. Ben zaman geçtikçe şunu anlıyorum, eğitimin en önemli unsuru; okul öncesi ve ilköğretim. Ondan sonrası eğer belirli değerleri, belirli hassasiyetleri, belirli kriterleri, kalifikasyonları okul öncesinde ve ilköğretimde biz kazandıramıyorsak, özür dileyerek söyleyeyim biz üniversitede güllavecilik yapıyoruz.

Bakınız en son yapılan Milli Eğitim Bakanlığı araştırması; ortaokul 1.sınıf, eski deyimıyla 5. sınıftaki çocuklarımız, 10 yaşını bitirmişler, belirli bir olgunluğa ulaşmışlar, pedagojik bakımdan. Hepimiz formasyon sahibiyiz yani bu konuda akıl vermek haddime değil ama 10 yaşındaki bir çocuğun, ortalama 5 yıldır kurumsal eğitim süreci içerisinde olan bir çocuğun, anlama ve idrak kapasitesini ölçüyorlar. Üçte ikisinde problem var, okuduğunu anlamıyor çocuklarımız. Okuduğunu anlayamayan, içselleştirmeyi bırakın okuduğunu anlamakta, üzerine analiz yapmak, ilk basamakta takılan bir çocuktan ne beklersiniz? Matematikte parantezin ne olduğunu, üssel nedir bunu bilmeyen bir arkadaş, biz yüksek matematik anlatmaya çalışıyoruz. O zaman ne oluyor? Çürük binaların depremde birden bire aşağıya inmesi gibi, her şeyin içi boşalıyor ve maalesef bütün yetkinsizliklerin ve yetersizliklerin sertifikasyonu da bize düşüyor. Diplomalı cahil, adam üniversite bitirmiş konuşamıyor, yazamıyor, çizemiyor, onu yapamıyor, bunu yapamıyor ve biz ne yapıyoruz? Hep böyle aşağıya doğru çekiyoruz, her şeyi aşağıya doğru çekiyoruz. Parantez açmak konusunda tereddütlü çocuğa, biz yüksek matematik öğretmeye çalışıyoruz. Lisans aşağıya çekilince bu sefer yetmiyor. Çünkü insanın içinde var, bir bütünlük olması lazım, tamlik olması lazım. Yetmiyor bu sefer yüksek lisans, o da yetmiyor doktora. Şimdi iğneyi biraz başkasına çuvaldızı kendine miydi meselemize bakalım. Yani öğretmen camiası içerisinde lisansüstü ve benzeri çalışmalara baktığınız zaman, Allah aşkına bunların yaygınlığı konusunda her halde Amerika’dan falan oransal olarak yükseğiz. Peki, içeriği konusunda memnun musunuz? Yani bir süre sonra maalesef sürdürülebilirliğinin en önemli düşmanlarından biri olan nicelik-nitelik ikilemine girmiyor muyuz? Henüz formül yok bunun, hemen hal edebilecek. Yani sayı arttıkça, nicelik arttıkça nitelik düşüyor. Ölçek ekonomisinde bile böyle, Türkiye’de eskiden kaçak silah yapılan atölyeler vardı. Sonra bunları legal yapıya ulaştırdık. Bir sürü fabrikalar kuruldu, bu fabrikalarda markalar da var. Baktığınız zaman güzel ürünler de üretiyorlar dizayn bakımından. Keskin bir örnek veriyorum. Silah pek hoş bir örnek değil ama akılda kalması bakımından. Şimdi bakıyorsunuz, diyorsunuz ki “Bunu satın alalım mı, almayalım mı?”. Milli ekonomi, milli endüstri var. Bir tarafta barette var, 35 milyon tabanca üretmiş. Öbür tarafta ordu 35 bin tane silah üretmiş. Bize matematik, işletme yönetimi bilimi, endüstri mühendisliği, üretim yönetimi bütün bunlar şunu anlatıyor, diyor ki; Arkadaş bir ölçek ekonomisi var, bir öğrenme eğrisi var.

Şimdi öğretmenliğe ilk başladığınızda ders anlatacaksınız, saatler boyu hazırlanıyorsunuz. Kağıt okuyacaksınız, çocuk acaba şunu demiş, bunu mu demiş? Vallahi hepimiz herhalde öyleyiz. Ben genelde derslerden önce şöyle biraz bakarım. Ama ders süresi kadar hiç hazırlık süresi yapmam. Çünkü artık bunları biliyorum. Ben bunların bedelini ödemişim. Ya da kâğıt okurken pıt pıt bakarsın, zaten o çürük diş gibi ortaya çıkar. Zaman zaman sekreterim hep söyler “Hocam nerden buluyorsunuz bu yanıfları?”. Bizim mesleğimiz bu, gözümüz takılıyor. Başkası başka şey bulur, biz de mesleki deformasyon olarak bunu görüyoruz. Netice itibarıyla şunu vurgulamakta fayda var. Yani büyük rakamlarda bile nitelikle nicelik örtüşmüyor.

Peki, ne yapacağız? Biz işletmecilerin bulunduğu çok kolay bir formül var “optimal”.

Nedir optimal? En iyi, en yeni, en cici, en güzel, en tatlı, en şekerli demek optimal? Allahtan optimalin altını dolduruyoruz. Bugün örneğin bir anaokulunda finansal karlılık ve sürdürülebilirliğin ki en gerekli ama bence en tarihi unsurdur, çok gereklidir Ama büyük resim içerisinde tarihi bir unsurdur. Mesela anaokulunda 5-6 yaş arasında sınıfta kaç öğrencinin olması gerektiğini, toplam ciro içerisinde öğrenci başına düşen kira bedeli ne? Bir öğretmenimize, kuruma maliyeti olarak ne kadar ücret tahdim etmemiz gerektiğini vs biliyoruz, bunlar çok güzel. Bunlar gerekli şart ama yeter şart değil. O bakımdan sürdürülebilirlik kendi başına ortaya çıkmıyor.

Türkiye’de eğitim sektöründe sürdürülebilirliğin bazı zaafalarına göz atacağımız bu ufuk turunda birkaç noktayı daha vurgulamak istiyorum. Bizim sıklıkla kullandığımız kavramlardan bir tanesi de overcrowding yani kalabalıklaşma kavramı. Maalesef Türkiye’de bu kavramın, kaynakların kullanımı konusunda hoyratça devreye girdiğini görüyoruz. Overcrowding dediğimiz unsurdaki sektöre, geçmişe, geleceğe bunun hiçbir şeyine bakmadan her türlü vasat çıkan bir şey Türkiye’de. Nedir bu? İnsanlar bana soruyor, deprem dolayısıyla Nusret bir günlük kârını bağışlamış; 1 milyon 22 bin lira. 1 milyon 22 bin lira ayda ne eder? 30 milyon. Cumartesi, pazarı da var; 35 eder. Senede şu kadar eder vs, meraklı herkes ne yapalım? Acaba bir ikinci Nusret olabilir miyim? Olamazsınız. Çünkü Nusret bir tane, ikinci Nusret yok ama kalabalıklaştırırsınız. Türkiye’de bu enteresan, sosyolojide gerçeklerle açıklıyorlar, bakın dikkat ediniz, bizim şehirlimizde hep böyle iç içe, dip dibe olma durumu vardır. Büyük bulvar yaparsınız, çift geliş çift gidiş, kaldırımı geniş tutun, oradan biri hemen sandalye atar oraya, başka bir şey yapar. Bir şehir planlamacısı şöyle diyor; Göçebe toplumlardan gelenler, bir arada böyle yaşamak, hani kervan bir araya geliyor dışarıdan da bir şey gelince içe kapanıyor. Amerika’da da herkesin kendi arazisi var. Herkes birbirinden uzak. Regülasyonlar var. Almanya’ya her gittiğimde üzülüyorum. 40 yaşına gelmiş hoca hala bir kadroya atanabilmek için bekliyor. Neden? Çünkü bir kürsüde bir profesör olur, profesör vefat etmeden, ayrılmadan ikinci profesör atanamıyor. Yani kürsü profesörü dedikleri ordinaryüs bir tane olur. Diş hekimi diplomasını almış, muayene açamıyor. Niye? Çünkü belirli bir kota var. O bölgedeki diş hekimi mesleği bırakmadan siz muayenehane açamıyorsunuz. Bize sorun, olur mu böyle demokrasi? Nasıl oluyor? İşte böyle oluyor. Neden? Kalabalıklaşmayı engellemek için. Örneğin sabah demiyorsunuz, havuz çok güzel, çocukları alıyorsunuz getiriyorsunuz, çocuklarınız giriyor. Birdenbire 3-5 kişilik bir grup geliyor “Ooo havuz çok güzel”. 50 kişi havuza girince ne oluyor? “Biz havuzdan çıkalım” diyorsunuz. Overcrowding- kalabalıklaşma etkisinde, maalesef potansiyel fazla olunca herkes “garantili kazanç” görüp bu işe tevessül ediyor. Ama bu işte birikimi ne? Hiç kimse bunu düşünmüyor. Ne yapıyoruz? Nicelik- nitelik unsurları içeriye giriyor ve havuzun suyunu berbat ediyoruz, kirletiyoruz. Çünkü havuz büyük gibi gözüküyor, aslında çok da büyük değil. Problem orada.

Şimdi eğitim sektörünün hem avantajı hem de dezavantajı 19 milyon kişi öğrenci var. Neredeyse her iki buçuk kişiden birisi öğrenci. Müthiş bir potansiyel, gözleri kamaştıran bir potansiyel. Ama acaba bu niceliğin, niteliği ne? Bunu araştırdık mı? Hayır. Genelde herkes bir şekilde bu işe giriyor. Bu işe girince, regülasyon olmayınca işler karışıyor. Çünkü böyle bir formül yok daha. Sanal bir büyüme, irileşme, koflaşma. Biz çocuklarımızın gürbüz olmasını isteriz. Çocuk böyle, maşallah tosun gibi oldu ama kof, böyle bir büyüme ister misiniz? Hayır. Ekonomide de böyle, ekonomik büyümenin de böyle olması lazım. Türkiye’nin bir numaralı problemi, eğitimi de içinde kapsayan insana dokunabilecek yaşam kalitesiyle hem hal edilmiş, ona dokunan bir büyümeyi formüle edebilmek, sürdürülebilir bir büyüme olmak zorunda.

Çinliler biliyorsunuz akıllı insanlar, onlara bir görev verdiler 45-50 sene önce “Sen ucuza üreteceksin, bizim üretim merkezimiz olacaksın, arada sen de biraz nemalanacaksın”. Baktılar ki böyle fason üreterek bir yere gidilmiyor. Başkan geldi dedi ki; Biz kaliteye önem vereceğiz. Çin her şeyi yapar ama ne yapar? Tapon yapar.

Aslında haklarını yemeyelim, her türlü kalitede yaparlar da bize gelenler genellikle tapon olur.

Dolayısıyla dedi ki “Marka çıkartmamız lazım”. Marka nedir? Farklılaşmadır yani müşteriye şunu söylüyorsunuz; Ben senin istediğini, senin beklentini diğerlerine göre daha iyi, daha tatminkâr, daha gönül rızasıyla sana sağlıyorum. Biliyorsunuz bu bizim geleneğimiz de var. Çarşıda esnafa gittiğiniz de satıcı 100gr. nane tartar, bu arada da bir tane akide şekeri ikram eder, hal hatır sorar. Biz buna kişisel pazarlama diyoruz modern anlamda, sonrada böyle tarttıktan sonra da bakar bir parça da üstüne koyar. Yani şunu der, taahhüdümü yerine getirdim ve biraz daha fazlasını veriyorum. Dolayısıyla o açıdan baktığınızda aslında rekabetçi avantaj diyor ki; Ben senin istediğin her şeyi yerine getiriyorum, biraz daha fazlasını. Onun için marka olmak lazım. Bu topraklardan dünya markası çıkar mı?

Sevgili Güven Borça öğrencimdir, 10 yıl önce bir kitap yazdı. Deseler ki popüler kitaplar arasında ilk on hangisi? Herhalde Güven’in kitabının olması lazım, adı yeter; Bu topraklardan dünya markası çıkar mı? Ne demek dünya markası? Kendi içine kapanmamış, kendi özel unsurlarıyla öne çıkmamış, dünyada geniş denizlerde, büyük okyanuslarda yüzebilen, showroom’larda yer alabilen, mezunlarının değişik yerlerde boy gösterdiği kurumlardan, unsurlardan bahsediyoruz. Onun için Çin dedi ki, bunu sürdürüremeyiz. Zaten çevre de berbat oluyor. Sürdürülebilirliğin en önemli unsuru iklim meselesi miydi sanıyorsunuz? Bakın Avustralya’da sessiz bir devrim olacak. Nedir o? Hayat tarzları değişecek insanların. Belki de eskisi kadar açık havada özgürlükçü, sporcu Avustralyalılardan bahsetmeyeceğiz. Tam tersine belki daha içine kapanmış, evde oturan farklı bir Avustralya anlayışından bahsedeceğiz. Ama netice itibarıyla Çin’de dedi ki; Ben 6-6,5 büyürüm ama bunu sürdürebilirim. Bunu sürdürürken dengelemeyi de yaparım. Ne yaparım? Özel sektör çok ileriye gitti, biraz kamuyu öne çekerim. Dışarıya çalışırken, içeriği ihmal ettik, içerdeki insanın refahını arttırmaya çalışırım. Çevreyi berbat ettik, çevreyi yeniden geri kazanmaya çalışırım. Dolayısıyla tempolu koşarım.

Biz de biliyorsunuz bir atlet tipi vardır. Yarışın başında önden çıkar böyle birinci, kim bu falan derler, bir süre sonra nefesi kesilir, diğer atletler öne geçer. Önemli olan nefesini ve ritmini iyi tutturabilmek yarış boyunca, sonuca ulaşabilmek. Tabi Türkiye’nin böyle bir üstünlüğü yok; “Efendim biz oturalım da bekleyelim, bakalım bir antreman yapalım”. Böyle bir şey yok, biz koşarken tempomuzu ve nefesimizi ayarlayacağız. Dolayısıyla isterseniz bu ufuk turuna ait unsurlardan sonra belirli noktaları, ayakları yerine basar hale getirelim.

Sadece biz de değil herhangi bir ülkede enflasyon olduğu müddetçe ne eğitim sektöründe, ne sağlık sektöründe vs sürdürülebilirlik gerçekleşmez. Katılırsınız katılmazsınız ama hepimiz şuanda sabit bir zemin üzerindeyiz ve yer çekimi etkisiyle böyle duruyoruz. Bir anda yer çekimi yok olsa, benim konuşmamı bırakın her şey değişir. Depremde de böyle, her şey değişir. Dolayısıyla enflasyon kontrol altına alınmadığı sürece, biliyorsunuz TÜİK enflasyonu kontrol altına aldı. Aksini iddia eden var mı matematik olarak, geçenlerde bir makale çalışıyoruz. TÜİK ancak bir, bir buçukluk oynama yapar. Kafalardaki ve zihinlerdeki enflasyon bahsediyorum. Üreticiden 1 TL’ye çıkan mevsim meyvesi, market rafında beş misline satılıyorsa her türü tedbirli enflasyonu yenmek mümkün değildir.

Özel sektör işi beceremeyince bedelini ödüyor. Peki, bunu kendi ayakları üzerinde ve kendi iradesiyle yapmasına müsaade ediyor muyuz? Hayır, fiyat en önemli strateji ve taktik unsurudur. Fiyatı biz belirleyemiyoruz. Elbette standartları olacak ama o standartlar öyle bir noktadaki iki santim eksik olursa adam ruhsatını vermiyor. Zonbart ahlaki dejenarasyondan söylemiş “Altta kalanın canı çıksın” dersiniz enflasyonda. En iyi insan olarak da bunu söylemek zorunda kalırsınız. Onun için enflasyonu biran evvel önce içimizde, vicdanımızda yok etmemiz bu aldanışa son vermeye, zihinlerimizden atmamız lazım. Kuruluşlara sahip çıkamadığınız zaman liralarda elinizden gider. Allah aşkına hepimiz dünyanın değişik yerlerine gidiyoruz, siz hiç Almanya’da ya da Fransa’da garson paranın üstünü verirken “Özür dilerim abi bozduğum çıkmadı” dediğini duydunuz mu? Taksi şoförü hiç size “Üstünü veremiyorum, bozuk yok” dedi mi? Hepsini hazırlar, işinin parçasıdır o, sentine kadar hazırlar. Çünkü insanlar kuruluşlarına sahip çıkarlar.

Sentlerine sahip çıkarlar. Bakın biz altı sıfır attık gene paramızı ne kadar enflasyonist baskılara açık hale getirdik birdenbire, hala kendi içimizde milyonla, trilyon ile konuşuyoruz. İçselleştirememişiz daha ama enflasyon böyle yıpratıcı bir unsurdur. Biz aman herkese eşit dağıtalım derken de bazen kusura bakmayın verimlilik artışını sadece iş gücü verimine bağlarken, verimlilik artışın da iş gücüne dayalı verimlilik en nankör verimliliklerdir. Çünkü insan bir süre sonra tükenir. Geçen gün bir doktorasını benim yanımda yapan bir öğrenci geldi. "Bir üniversitede kaç ders veriyorsun?" dedim. "On bir ders veriyorum hocam" dedi. Aferin bu yolda devam et. Hakikaten çok başarılı, herhalde doçentliğini 50 yaşında ancak görürsün. Hocam önemli değil dedi. Türkiye'de biliyorsunuz işler bir sıkışır, bir gevşer, bir bollaşır, bir gevşer.

Bir başka nokta enflasyonun o gizlediği o etkin olmayan verimsiz unsurları arıyla arsızı, aynı kefeye konulduğu sahneyi kırıp atmamız lazım, takke düşsün kel görünsün. Özür dileyerek söyleyeyim. Herkesin saçı önüne düşsün ama enflasyon bunları gizliyor. İş adamı kılığında, eğitimci kılığında gezen hokkabazlar var kusura bakmayın. Dolayısıyla bunların tasfiye edilebilmesi sadece bizlerin iradesine veya tutumundan öte bu enflasyon denilen dejenere edici unsurunda ortadan kalkmasına bağlı. Enflasyon makul bir seviyede olsa biz ne velilerle sıkıntıya gireriz, ne iş gören ve işveren arasındaki sıkıntılar ortaya çıkar. Onun için bir numaralı problemimiz insanın hissedebildiği yaşam kalitesine doğrudan etki yapan bir büyümenin formüle edilmesidir.

Teşvik lafından -özür dileyerek ağır bir ifade kullanacağım ama affınıza sığınıyorum- tiksitmeye başladım. Çünkü senelerdir hep şunu görüyoruz teşvik aslında etkin hale getirmiyor, rasyonelize etmiyor, dejenere ediyor. Teşvik var diye kalabalıklaşma yetkisinin bozucu ve parazit yaratıcı etkilerini biz misliyle arttırıyoruz. Adam bugün popçu, ertesi gün topçu, inşaattan eğitime, eğitimden hop turizme. Nerede böyle gruplar var. Eğitimde 12.000 tane okul var, kapasite kullanımına bakıyorsunuz -ismi lazım değil- yaşanan sıkıntılar çerçevesinde, hepimiz yaşamadık mı? Biz bizyken konuşalım. Böyle şeyler olmadı mı? Hocam, öğrencilerinizle beraber gelin sınıfta yer var. Sınıflar boş. Optimal çoğunlukta yok, kapasite yanlış kurulmuş. Bu sadece eğitimde mi? Eğitimin özelliği şu bizi incitiyor. Öbüründe neyse zaman içerisinde tasfiye ediliyor.

Mesela Türkiye, deniz taşımacılığını geliştirmesi lazım elbette, denize sırtını dönmüş yaşıyoruz, ne yapalım? Deniz taşımacılığı, ticari filolar vesaire. 25-30 yıl önce devlet teşvik vermeye başladı. Ne yaptılar? Bizimkiler gittiler hemen koster aldılar. Koster adı üstünde yakın limanlarda işleyen gemi demek. Hâlbuki uzun dönemli, 10-20 yıl sonrasını düşündüğünüzde, rekabete sahip olmak için nitelikli gemi yapacaksınız. Mesela sıvı yükü taşıyan, açık denizde gidebilen, okyanus ötesi gemiler. Bizimkiler koster, kıyı kıyı gidiyor. Bütün eski gemileri aldılar, boyayıp alladılar pulladılar. Dünyada koster sayısı bakımından şuanda artık 30 yıl sonra tasfiye ediliyoruz biz biliyor musunuz? 15-20 yıldır dünyada bir numaralı koster sahibi ülkeydik. 3,800 tane kosterimiz vardı. Dörtte biri yatıyor, geri kalanı çalışmıyor, her seferde üç bin dolar kazansa teşekkür ederiz diyor. Gemicilerin paraları verilmiyor. Cebelitarık'a gidiyor, gelirken motor kesiyor. Ne oldu deniz taşımacılığı.

Turizm, hatırlıyorum o dönemlerde ne yapacağız, nasıl bir turizm kulvarı, nasıl bir rekabetçi avantaj modeli? Bunları hiç düşünmedik. 500 yatağa kadar şu kadar teşvik, 500 yataktan yukarısı şu kadar, 1000 olursa bu kadar. Yap bir fizibilite 1,200 yataklı olsun, bir de yanına termal bilmem ne koy, rıhtım yap, eeee! Şuanda geldiğimiz nokta ne? Hala nitelik ve nicelik kulvarında sıkışmış durumdayız. 50 milyon kişi gelecekmiş, gelmesin istemiyoruz, vallahi gelmesin turizm kirlenmedir. 30 milyon kişi gelsin, kişi başına 700 dolar harcayacağına, 1200 dolar harcasın. Esas rekabetçilik budur. Turizm maddi, manevi kirlenmedir. Ekonomiye yararı kadar zararı vardır. 50 milyon kişinin gelmesi ne demek? Şuanda bile gittiğiniz bir çok yerde insanlar yabancılaşma etkisi yaşıyorlar. Mesele şudur, gelip sizin açık büfenizden alacak, ülkesine götürececek adamın gelmesi yerine daha az sayıda, daha çok para harcayan kişinin gelmesi lazım. Açık büfe konsepti karar almışlar. Kaş merkez olmak üzere uygulama yapacaklar. Açık büfeleri kaldıralım. Zaten problemimiz oradan kaynaklanıyor.

Açık büfe konsepti elbette olacak ama farklı şekilde olacak. Böyle ezbere formüllerle olmuyor. Ne yapalım? Bir açık büfe, bir soğukçu şey bulalım. Ne yapalım? İki tane hoca bulalım, bir tane genel müdür alalım, bir de yer kapatalım. Yeri olanlara biz gidelim diyelim ki; Arkadaş sen bu yerini bize ver, okul yapalım franchise yapalım. Franchise cirodan para alalım, başka hiç sorunumuz olmasın. Bu modeller günü bile kurtarmıyor.

Fakat işin acı tarafı şu sağlıkta da böyle oldu. Ne olur bu noktada biraz tehlikeli bir soruya gireceğiz ama şunu söyleyeyim toparlarken. Bakınız çok yapılmış araştırmalar da var yani bunları sadece gözlem olarak söyleyemiyorum. İnsanlara soruyorlar özel hastanelere neden gidiyorsunuz? Diyor ki; Çok sıra beklemiyorum. Kendime uygun çevreyle, zümreyle beraber oluyorum. Tuvaletler temiz. Otelcilik hizmetleri diyorlar buna, otelcilik ve hospitalite, mesela karşılama elemanı resepsiyonist değil. Hasta için bir misafirimiz geldi deniliyor. Geçen gün dedim ki; misafir, misafir, çıkarken şu kadar dedi, misafirden para alıyor musunuz? Ama şunu söyleyeyim, yani netice itibarıyla aslında biz olması gereken için şerefiye veriyoruz.

Ne olur özel okullarda bakın şimdi ailelerle konuşuyoruz. Araştırma yapıyoruz, sizler yapıyorsunuz görüyorsunuz yani bunun bilimsel metotlarla yapılmasına gerek yok. En güzel birebir konuşmadır. İnsanlar ne diyorlar? Bir kere Türkiye zümreli geçiş toplumu, sınıf yok Türkiye’de. Biz zümreli geçiş toplumuyuz, çok demokrasiyiz. İngiltere’de yürüdüğü kaldırım tarafından, vücudundaki dövmelemlerden, konuştuğu lisandan, mezun olduğu okuldan hangi sınıfa mensup olduğu bellidir. Adam der ki “Ben işçi sınıfına mensubum” bitti. O başkadır. Biz de bu toplam kalite yönetimi falan moda olmuş. Büyük bir otomotiv fabrikasından çağırdılar, dediler ki “Hocam kalite çemberleriyle ilgili bir sorunumuz var, çözemedik”. Nedir sorununuz? Dediler ki; Mesaiye gelen işçilerin arabaları var ama park yeri yok. Adam mesaiye gelecek arabasını park edemiyor, ne yapacak problem. Dedim ki; Ne kadar mutluyuz? Biz kalite çemberlerini kurduğumuzda nelerden bahsediyorduk, şimdi arabasına park yeri bulma sorunuyla karşı karşıya gelen bir işçiden bahsediyoruz. Bu çok güzel bir gelişme ama bunun öte tarafına da gitmek lazım. O arabayı kullanabilecek enerjiyi, zamanı, motivasyonu bırakıyor muyuz ona? Yoksa o arabanın peşine takılıp istikbalini, at gözlüğü arasından görmesine vesile oluyoruz. Bu çok önemli açık ve net söylüyorum.

Bu gün özel okul müşterisinin en önemli sebeplerinden birisi temiz tuvalet, boş geçmeyen dersler, mümkün olduğu kadar müteakib sosyal çevre. Sosyolojik bakımdan geçişli zümre toplumlarında hareket hızlıdır, öyle 3-5 kuşak falan bekleme şeyi yoktur. Soyluluk, burjuvalık henüz yerine oturmadığı için insanlar kendilerini ait oldukları, özdeşleştikleri markalarla, telefonlarla, okullarla, şunlarla, bunlarla tanımlarlar. Dolayısıyla X okuluna gidildiğinde aslında sadece eğitim içeriğine bakılmıyor. Deneyim pazarlaması dediğimiz bir unsur çerçevesinde aynı zamanda bir statü deklarasyonu da yapılıyor. Nerde okuyorsun? Şurada. Çok enteresan bir şey söyleyeyim. Bir arkadaşımız imkânı olmasına rağmen çocuğunu bir okula göndermedi, başka bir okula gönderdi. Neden diye sordum? Dedi ki; Eğer çocuk çıktığında orada şoför almıyorsa veya yanında dadı yoksa, anne-babası giderse çocukla dalga geçiyorlarmış. Şoförün gidip alması lazım. Doğum gününe anne-babası olarak siz bırakırsanız, nasıl böyle bir şey oluyor, dadı yok mu diyorlar dedi. Enteresan, dolayısıyla bu noktanın ötesine geçmek lazım ve bunun da gereklerini yerine getirmek lazım.

Bir ufuk turu yaptık bu sunumda. Size matematikten de bahsedebilirdim. Şair İsmet Özel’in güzel bir sözü var; Sayılar, ayıp işaretler diyor. Sayılar araçtır, amaç değildir. Sayıların ötesinde eğitim sektöründe heyecan duymak lazım. Bir bütünlük bir perspektif sahibi olmak lazım, onun için ben işletmeci olmama rağmen açık ve net olarak söyledim. İşletmeciden eğitimci olmaz, eğitimciden işletmeci olur. Eğitimle onu hissetmiyorsanız bunun için öğretmen de olmanız gerekmeyebilir. Tabi olursanız çok daha iyi ama o eğitim heyecanını hissetmiyorsanız o zaman başarılı olmak mümkün değil.

Değerli eğitimciler şunu unutmayınız; Biz bir adada, bir vaha da yaşamıyoruz. Biz nimetleriyle ve

zilletleriyle bu ekonomik çevre içerisinde bu memlekette yaşıyoruz. Ama bize düşen unsur şu; eğitim öyle bir mesele ki yokluğu veya eksikliği sadece ona maruz kalanlara değil, bütün topluma, sadece bugün de değil geleceğe de, sadece an'a değil istikbale ve hatta geçmişe etki edebiliyor. Eğitim, çok mihnetle uzun soluklu bir yatırım. Bakın uzun vadeli demiyorum, uzun soluklu bir yatırım, süre gelen bir serüven, tek çözümü yok. Geçenlerde Finlandiya'daydım, çok özür diliyorum hiç heveslenmedim eğitim sistemine.

Eğitim nedir? Eğitim, potansiyelinizi realizm edebilme, daha iyi bir ben olabilme, daha iyi bir benlik ortaya koyabilme konusundaki destektir. Eğitimin dokunuşu çok büyük sorumluluk getirir. Kötü eğitim sadece alana değil onu verene daha büyük vebal yükler. Onun için eğitimci aslında katma değer dediğimiz unsurun mimarıdır, müteahhididir, işçisidir, her şeyidir, alıcısıdır, satıcısıdır ve her şeyden önce iyi vatandaşlık çerçevesinde temel eğitimi vermiyorsa sonuç yok. Onun için Türkiye'de bileşik katlar çerçevesinde realist olalım, gerçekçi olalım. Sektörü iyi analiz edelim. Bütünü iyi analiz edelim.

Kalabalıklarla beraber kabalıkta başlar. Nezahet ve nezaket en çok muhtaç olduğumuz unsurlardır ve değerli eğitimciler nezaket ve nezaheti öğretecek olanlar sizlersiniz, bunu başkasına devredemeyiz. İnşaat sektöründe çalışan müteahhit sorumluluğu çoktur. Sağlık sektöründe çalışan hekimin sorumluluğu çoktur. Ama hiçbir sorumluluk bizim sırtımızdaki kadar değildir. Çünkü yanlış teşhis ve tedavi bir kişiyi öldürür ama yanlış eğitim gelecek kuşakları berbat eder. O bakımdan gerçekçi olmakta fayda var. Asla kendi değerlerimizi kendi potansiyelimizi küçümsemeyiz. Sizlerin huzurunda bunları söylemekten utanç duyarım, imtina etmek isterim ama "Buradan hiçbir şey olmaz. Bizden adam olmaz" gibi karamsar, kötümser, kendi kendini baltalayıcı unsurlara kendimizi kaptırmaktan kurtarmak zorundayız. Burası çok mübarek bir ülkedir, kıymetini bilmek gerekir ve açık bir şey söyleyeyim; Biz bir şeyi de hak etmek ve yerine getirmek durumundayız.

ABD'de trafik kontrolünde çevrildiğinde "Bana ne profesörde olsa" deniliyor ama burada bir öğretmenimize polis "Hocam hay Allah keşke daha dikkatli olsaydınız, hocam buyurun vs" diyor. Şunu da unutmayın 1 milyon 200 bin öğretmenimiz var, nüfusa göre bir bakın, çok sayıda da öğretmenimiz var. Bu çokluğa rağmen hala bu millet bize saygı gösteriyor, bize inanıyor, bize güveniyor, bu olağanüstü yük bizim sırtımızda. Onun için sürdürülebilirliğin, uzun soluklu olmanın formüllerini biz bulacağız. Evet, ayağımızdan bizi çeken var. Kalabalıklaşma etkisi var, enflasyon var, bir sürü unsur var, bileşik katlar etkisi var, devletin yanlış politikaları var, zihniyetler var bir sürü şeyler var. Bunları analiz edeceğiz ama mesele kararlılıkta. Onun için ben bugün izin verirsiniz rakamlara girmedim. Çünkü rakamlara girdiğiniz zaman, formülü verdiğiniz zaman, formül tamam da hangi iradeyle, hangi izanla, hangi nezaket ve nezahetle bunu uygulayacaksınız? Asıl mesele bu. Bizim aslında öğrettiklerimiz kadar öğretmediklerimiz, öğretmekten imtina ettiklerimiz, söylediklerimiz kadar söylemediklerimiz de öğrencinin üzerinde önemli. Öyle hocalar vardır ki hayatta iz bırakan, sadece derste anlattıkları değil, tavırlarıyla, oturuşlarıyla, kalkışlarıyla, bir sözleriyle, bir bakışlarıyla, davranışlarıyla etki gösterirler. Dolayısıyla biz çok özellikli bir sektördeyiz. Çok sorumluluk taşıyan sektördeyiz. Hayat zor, günü kurtarmaya çalışacağız manşet motorunu döndüreacağız ama istikbale matuf çalışacağız. Ama unutmayın, ben burada fedakârlık öyküleri falan anlatmak ya da hatırlatmak zorunda değilim ama eğitim öyle bir meslektir ki; kendi ayağınızdaki çorap da delik olmasına karşın 20 yıllık pabucunuzu pırl pırl giyinmiş gelerek; Çocuklara hangi takım elbisenin altına ne renk çorap giyilir, onun adabını öğretmek veya bizzat göstermek cesaret, yetenek ve fedakarlığından kaynaklanıyor. O bakımdan işimiz zor ama son olarak şunu söyleyeyim. Zaman yönetimi önemli unsurlardan bir tanesi, Allah başımızdan çözülebilecek problemleri başımızdan eksik etmesin. Çünkü problemlere rağmen gelişmek ve başarılı olmak mümkün değildir. Burada birçok değerli yöneticilerimiz var.

Niye yöneticiler bu saygıyı, bu maddi imkânları diğer imkânları alıyorlar? Niye bize ihtiyaç var? Çünkü problemler var ve bu problemleri biz uzmanlığımızla, duruşumuzla, yeteneğimizle maddi ve

maddi olmayan birikimimizle çözmek için buradayız. İskandinav ülkelerinde görüyorsunuz, bıkmış gençlik var, ben bunu yaşadım. Üniversiteye gitmesine gerek yok ki hayatı zaten garanti altında, her şey garanti altında, rekabet olmayınca, problem olmayınca gelişme olmuyor. Onun için zorluk olmadan sonuç olmaz, problemlerden korkmayacağız. Türkiye’de maalesef problemleri problem gibi tanımlayamıyoruz. Bunda da bizim kabahatimiz var. Çünkü öğretirken araştırmayı, analitik düşünceyi falan işleri çok kolaylaştırmaya çalışıyoruz. Ben araştırma yöntem bilimi konusunda uzmanım. Dünyanın birçok yerinde derste verdim ama hala ilkokul dördüncü sınıf konusunda -Allah rahmet eylesin çok sevgiyle ve saygıyla andığım öğretmenimin bir öğretisi beni çok uzun yıllar engelledi. Neydi o? Regresyon korelasyon. Nasıl öğreniyoruz? Bağımlı değişken yağmur, bağımsız değişken havadaki bulut. Bulut gelince yağmur yağıyor. Çok basit ne güzel. Hayat keşke bu kadar basit olsa. Ama böyle değil. Sonradan anladık ki müdahale eden değişken var, modere eden değişken var. Üç tane daha farklı değişken var. Değerli hocalar, değerli eğitimciler, değerli girişimciler hayatta problemler, problem gibi gelmiyor. Bazen sizin dostunuzmuş gibi geliyor. Ya bir problem var, problemi çöz diyor. Problem sizsiniz. Türkiye’de ihtisasımı da yapıp gittim, ikinci, üçüncü ihtisası yaparken ben bunları öğrendim dedim, ben hepsinden geçtim. Dediler ki; problemi formüle etmeyi bilmiyorsun. Sen neyi öğrenmişsin biliyor musun? Öğretmenlerin, sana böyle hap gibi vermişler problemleri. Hayatta böyle bir şey yok ilk önce unsuru, problem formuna sokacağız ki araştırarak, geliştirerek çözelim. Onun için hem kendimiz açısından hem de öğrencilerimize ne olur sorun veya problem nasıl tanımlanır onu öğretilim ki çözebilirler. Yoksa her şeyi yanlış yerde ararız. Çözümü aradığımızda da bulamayız.

Son olarak bizim en büyük destekçimiz bilinçli müşteri yani velilerimizdir. Dolayısıyla bizim en değerli unsurlar bilinçli, istediğini arayan soran unsurlardır, velilerdir. Biz daima şunu söyleriz. En kötü müşteri cahil müşteridir çünkü en iyisini versen de ne istediğini bilemediği için aldığından tatmin olamaz. Velilerimizi ne kadar bilgilendirirsek bilgilendirmenin ilk şartı da ilgilenmektir. İlgilen, bilgilene ne kadar ilgi ve bilgi sahibi kılarırsak, beklentiler de ne kadar yukarıya çekersek biz de onları o kadar iyi sağlarız. Bunun yolunda da en büyük destekçimiz kim biliyor musunuz? Rekabet ve rakipler. Allah rakipleri başımızdan eksik etmesin. Birinci olmak için başka koşanların olması lazım. Neye göre birinci ikinci oluyoruz değil mi? Onun için rakip ve rekabet ama nasıl rekabet? Düzenli, ne istediğini bilen, bu vur kaç değil. Yani uzun soluklu düşünmenin, sürdürülebilirliğin temel unsuru olduğuna vurgu yapmamız lazım. Önce kendimizi inandıralım.

Ben bugün biraz slaytlar hazırladım matematik unsurlar vardı. Sonra dedim ki ben ne yapıyorum, tereciye tere mi satıyorum? Esas önemli olan irade ve görüşür. Bilgi zaten siz de mevcut. Bilgi bulunur. 2 tür bilgi var; Ya bilirsiniz ya da bileni bilirsiniz ki bileni bilmek daima daha iyidir. Benim oğlum 11 yaşında kodlamayı çok seviyor. Geçen gün dedim ki; Oğlum kodlamaya git ama sen kodlamacı olma, kodlamacıları çalıştıracak kadar birikime sahip, girişimci ol dedim. Haklısın baba bir düşünüyüm bunu dedi. Onu da bilmek lazım ama kodlamacıyı da doğru çalıştırmak için onu da bilmek lazım. Dolayısıyla bu yolculukta herkese sabır, metanet, aynı zamanda iyi şanslar diliyorum. Allah hepimizi nazardan esirgesin. O da çok önemli unsurlardan bir tanesi. Çünkü maalesef toplum, cemiyet yetersiz ve kendince yetkin olmayan unsurları eğitime, sağlığa ve belirli unsurlara projekte eder. Onun için projeksiyonlar üzerimizde ama biz bundan hiç çekinmiyoruz. Biz hep beraber yürüyerek sadece günümüzü ve kendimizi değil, bütün bir milleti ve insanlığı kurtarmanın telaşındayız. Çok teşekkür ediyorum.

TEKNO BURJUVA: ÖĞRENMENİN KÖK HÜCRESİ

“İnsanların amaçları ve ihtiyaçları kadim, bu amaçları yerine getirmek için kullandıkları araçlar ise dönemseldir.” Dünyaya gelme anı itibariyle doğadaki en zayıf canlı olan insan, kendisini diğer canlılardan ayıran *“düşündüğünü yapabilme”* becerisi sayesinde bu dezavantajını avantaja dönüştürmüş, hem doğaya hem de diğer insanlara karşı üstünlük sağlama yarışı içine girmiştir. İnsanlar dışındaki doğadaki tüm canlılar ömürleri boyunca doğdukları anda sahip oldukları fiziksel ve çevresel özellikleri ile yaşamlarını sürdürürken, insan tarihin her döneminde doğuştan sahip olmadığı organların yerini tutacak araç-gereçler üretmiş ve kullanmıştır. Yine, tarih boyunca, insanlar doğuştan getirdikleri yeteneklerini çevresel faktörlerle geliştirmişler ve belli alanlarda ustalaşarak o alanlarda kendilerinden önceki dönemlerde kullanılan farklı araç-gereçleri yeni bilgilerle, kişisel yaratıcılıklarıyla ve hayalleri ile harmanlayarak *“deneme-yanılma-hatadan ders çıkarma ve tekrar deneme”* yöntemiyle ileri taşımaya çalışmışlardır. Buradaki ileri taşıma gayretini, belli alanda üretilen mal veya hizmeti daha hızlı, daha ucuz ve daha kaliteli üretmek olarak düşünebiliriz. Eflatun, Devlet isimli eserinde insanların sahip oldukları bireysel becerilere ve üretim gücüne diğer insanların ihtiyaç duymasından dolayı toplum içinde yaşadıklarını, böyle bir ihtiyaç olmasaydı yani bireyler tüm ihtiyaçlarını kendi başlarına karşılayabilseydi muhtemelen toplumsal yaşama gerek kalmayacağını belirtmiştir. Bireyin ortaya koyduğu üretimin değeri, o üretime toplumun ihtiyaç duyma yoğunluğuna, üretimi yapmak için gereken bilgi-beceri düzeyinin yüksekliğine ve o beceriye sahip olma sıklığına göre değişmiştir. Bu nedenle, bir değer toplum tarafından ihtiyaç duyulma oranı artarken, o değeri üretmek için gereken becerinin yüksekliği de artar fakat becerinin insanlarda bulunma oranı azalır, o değeri üretebilen insanların toplumdaki saygınlıkları ve gelirleri yüksek olur.

Sanayi Devrimine, yani sadece son iki yüz yıla kadar neredeyse bilinen tüm medeniyet tarihi boyunca bireyler doğdukları ailelerin mesleki alanlarında emek vererek hayatlarını sürdürmüşlerdir. Kişinin hayatını idame ettirmesi için gereken mesleki bilgi ve beceri okullarda değil aile içinde ve çeşitli meslek loncalarında işbaşında uygulamalı olarak sağlanmıştır. Yüz yıllar boyunca meslek loncaları, kutsallarını korur gibi, başka mesleklerdeki bireylerin kendi alanlarına girmesine izin vermemiş ve meslekler adeta toplumsal sınıflandırma vazifesi görmüştür. Aileden genetik bir miras gibi aktarılan ve yıllar içinde loncada çıraklıktan ustalığa geliştirilen mesleki becerilere sahip insanlar mal ve hizmetlerini beyin ve el fonksiyonlarını beraberce işe koşarak basit araç-gereçlerle üretmişlerdir.

Meslek erbabının beyniyle ahenk içinde çalışan **elleri ve kas gücü döneminin üretiminin** en önemli bileşeni ve katma değeri olmuştur. Bu nedenle Sanayi Toplumu öncesi çağların özellikle yüksek becerili ve sık bulunmayan meslek erbaplarının bulunduğu loncalar *“ön kapitalist örgütlenme”* olarak adlandırılmıştır. Diğer insanların, ihtiyaçlarını karşılamak üzere bu insanların tekellerinde tuttukları üstün niteliklere bağımlı olması bu meslek loncası üyelerini sosyal ve ekonomik olarak toplumda üst sınıflara taşımıştır. Ancak, bir malın veya hizmetin gerçekleştirilmesinin az sayıda insanın tekelinde olması, bu mal ve hizmeti kullananların ve tüketenlerin maliyetini artıran bir etkidir. Bu nedenle, meslek loncaları kendi alanlarını korumak için çaba sarf ederken, toplumun geri kalanı erişmesi zor ve pahalı emeğin niteliğinin mümkün olduğunca yaygın ve sıradan olması için çaba göstermiştir her zaman. Birçok işin yapılmasını kolaylaştıran aletlerin geliştirilmesinin ve birçok ustanın çalışması ile ancak yapılabilecek işleri onlara gerek duymadan otomatik olarak yapan makineleri yapma çabasının arkasındaki neden insan emeğine olan ihtiyacı azaltmak ve ihtiyaç duyulan emeği ucuzlatmaktır.

Elbette yeni teknolojiler ve yöntemler geliştirerek emeğin niteliğini sıradan ve yaygın kılmaya çalışmanın bir diğer önemli nedeni de o alanda üretilen değerın oluşturduğu kârı mümkün olduğunca az insanla paylaşma isteğidir.

Sanayi Devrimi'nin başlangıcı sayılan buhar gücüyle çalışan tekstil makinelerinin devreye girmesiyle birçok tekstil ustasının işsiz kalması ve işsiz bu kitlenin başlattığı ünlü Luddite isyanları makineleşmenin getirdiğı işsizliğin ve ucuz emeğin yarattığı dönüşümün sembolüdür. Yine Sanayi Devrimi'nin sembollerinden pamuk çırçırı makinesini geliştiren Eli Whitney, bir kölenin elleriyle üç saatte yarım kilosunu ayıklayabildiğı pamuğu iki misli hızla ayıklayabilen buluşu sayesinde dünyada pamuk yetiştiriciliğini kökünden değiştirmiştir. Daha sonra, bu icattan esinlenen birçok mucit ve girişimci pamuk işinde insan emeğini en aza indiren çeşitli makinelerin geliştirilmesi için para ve zaman harcamışlardır. Sadece iki makine, otomatik tekstil makinesi ve pamuk çırçırı makinesi, insan emeğine dayalı binlerce yıllık giyim sektöründeki kas gücü ve el emeği faktörünü sıradanlaştırmış ve her yerde bulunabilir hale getirmiştir.

Yük arabalarından tren katarlarına; 1. Dünya Savaşı'nda kendini ispatlayan kamyonlarından bugününün sürücüsüz kamyon geliştirme çabalarına kadar iş yapma süreçlerinde insan kas gücünü en düşük seviyede kullanmak en büyük önceliklerden birisi olmuştur. İster zorla köle çalıştırsın ister özgür iradeli köylüleri ücreti karşılığında çalıştırsın, tarım toplumlarında ülkeleri yönetenlerin, toprak sahiplerinin ve sermaye sahiplerinin zihin-el koordinasyonu marifetli meslek sahiplerine ve yalın insan kas gücüne hep ihtiyacı olmuştur. Ne kadar iyi teknik araçlar geliştirilmiş olsa bile Sanayi Devrimi öncesi dönemlerde kas gücü ve marifetli eller ekonomi için dönemlerinin en önemli üretim aracı olmuşlardır. Bu nedenle 18.yüzyıl öncesinde sermaye sahipleri ile emeğin sahipleri karşılıklı olarak birbirlerine muhtaçtı ve ilişkileri devam etmek zorundaydı.

Bugün ahlaksız olarak gördüğümüz kölelik, insanlığın erdemlerini geliştirmesi sayesinde değil kölelerin yaptığı işi daha hızlı, daha kaliteli ve daha ucuz yapan teknolojileri geliştirmesiyle ortadan kalkmıştır. Buhar makinesi ile başladığı varsayılan Sanayi Devrimi'yle beraber emek kavramında büyük bir değişim ve dönüşüm meydana gelmiştir. Mümkün olan bütün işlerde ustaların zihin-el koordinasyonu marifeti ile yaptıkları işlerin aynısını yapabilen otomatik makineleri üreten ve bu iş süreçlerinin prensiplerini tanımlayan Taylorizm ve Fordizm benzeri yöntemleri yaratan sermaye sahipleri emekte aranan niteliği düşürerek emeğin mal ve hizmet üzerindeki maliyetini azalttılar.

Sıradan ve her yerde bulunabilecek özelliklere sahip iş gücüne rahatlıkla erişebilen sermaye sahipleri var olan sektörlerde otomasyona hız vermiş, otomasyonun artmasıyla mal ve hizmet üretimi artmış, artan mal ve hizmet üretimi beraberinde sıradan da olsa yeni işgücü ihtiyacı ve yeni işler doğurmuştur. Özellikle son 200 yıldır Karl Marx'dan Keynes'e birçok sosyolog ve ekonomist, çeşitliliği, işlevselliği, erişilebilirliği sürekli gelişen yeni teknolojilerin insanları işsiz ve işlevsiz bırakacağı yönünde uyarılarda bulunmuşlardır. Teknolojinin emekte neden olduğu evrimsel ama daha çok devrimsel değişime/ dönüşüme ayak uyduramayan çeşitli devletler ortadan kalksa bile, birey bazında bakıldığında korkulan olmamış, insanların kurulan yeni devlet düzenleri içerisinde yaşam standartları ve gelirleri zaman içerisinde yükselmiştir.

Sanayi Devrimi öncesinde aileler ve loncalar içinde zihin-el koordinasyonuna sahip marifetli meslek erbapları yetişmiş ve meslek erbabı olamayanlar da ek teknik araç-gereçleri kullanarak kas güçleriyle topluma hizmet vermiştir. Sanayi Devrimi öncesinde Rönesans ve Bilimsel Devrimler Çağında açılan üniversitelerde yetişen az sayıdaki eğitimli insanın yürüttüğü teknolojik ve bilimsel arayışlar Sanayi Devrimi'ni ve makineleşmeyi tetikleyerek emek kavramında büyük bir dönüşüm yaratmıştır. Bu süreçte, meslek erbaplarının zihin-el koordinasyonu marifetleri makinelere aktarılmış, böylece toplumdaki iş gücü niteliği mümkün olduğunca vasata çekilmiş ve hatta zaman içerisinde vasıfsızlaştırılmıştır.

Buna rağmen, artan üretim ve hizmet miktarı insan kas gücüne hala ihtiyaç duyduğu için çok fazla sorgulamadan sadece önüne konulan işleri yerine getirebilecek, basit yönergeleri ve gelen yazılı iş emirlerini okuyabilecek, üretim ve hizmet sürecinde ihtiyaç duyacağı temel matematik hesaplarını yapabilecek ortalama becerilere sahip bireylerin yetişeceği temel eğitim, orta öğretim ve hatta yükseköğretim kurumları hayata geçirilmiştir. Kısacası, insanlık tarihi boyunca toplumun oluşmasının temel nedeni olan bireylerin birbirlerinin emeklerine ihtiyaç duyması ve insan emeği, gelişen teknolojilere bağlı olarak dönüşüme uğrasa bile, hep var olmuştur... ta ki 2000'li yıllara kadar!

Tekno-Burjuva Doğuyor!

İş dünyasından, akademik alandan ve sosyal hayatımdan, çevremdeki yüzlerce insanla yaptığım sohbetlerde, basılı-görsel ulusal medyada ve sosyal medyada rastladığım yorumlarda ve yazılarda Sanayi 4.0 kavramının küçümsendiğini ve önemsenmediğini görüyorum. Dünyada da özellikle eğitim bilimleri alanında çalışan akademisyenlerin de şimdilik konuyla çok ilgili olduklarını söylemek mümkün değil. Tarihe not düşmek ve eğitim camiasını geç kalmadan uyarmak için belirtmeliyim ki Sanayi 4.0, sanayiden ve üretimden önce doğrudan eğitimle ve toplumu oluşturan bireylerin bundan sonra nasıl eğitileceği ile ilgili bir kavramdır. Tarım toplumlarının aile ve meslek loncalarında ve sanayi devrimi toplumlarının da bugün halen varlıklarını koruyan klasik okulluklukla hayata hazırladığı yeni nesiller için Sanayi 4.0 ve sonrası toplumları da yeni bir eğitim modeli geliştirmek zorundadır. Neden mi?

Almanlar tarafından Sanayi 4.0 olarak isimlendirilen bu dönem, hizmet ve üretim sektöründeki tüm iş süreçlerinin mümkün olduğunca "insansızlaştırılmasını" hedeflemektedir. Eğitim seviyesi çok yüksek fakat hızla yaşlanan bir toplum için kas gücüne dayalı rutinleştirilmiş işlerin beceriden soyutlanarak kodlanabilir, robotlara ve akıllı cihazlara yüklenebilir hale getirilmesi çok akıllıca bir tercih. Hatta sadece rutinleşmiş el emeğine dayalı basit işleri değil, günümüzde mühendislik, tıp ve hukuk gibi çok daha karmaşık alanlarda bile birçok iş akışı büyük veri ve yapay zekâ sayesinde rutinleştirilip akıllı cihazlar tarafından icra edilebilir hale gelmektedir. Son 20 yıldır, Almanya'nın yanında batı ve uzak doğuda onlarca ülkenin üniversiteleri ve şirketleri beslenme, barınma, bankacılık, ulaşım, inşaat, sağlık, enerji benzeri onlarca farklı sektörde işgücünü sıfırlayarak tüm süreçleri tamamen insansızlaştıran otonom araçlar geliştirme yarışı içindedir. Otonom cihazların ötesinde, yaratıcı zekâsını dönemin üretim araçları ve teknolojisi ile harmanlayarak insanların farklı sektörlerde farklı ihtiyaçlarını karşılayan, yeni ihtiyaçlar yaratan, başkalarının yarattığı bir inovasyonu daha ileri taşıyan, bunu internette hızla yaygınlaştırabilen her bir birey bundan sonraki dönemin sermaye sahipleri olarak adlandırılacaktır. Üretim için büyük finansal kaynaklara, arazilere ve makinelere ihtiyaç duymayan "teknoburjuva" olarak isimlendirebileceğimiz bu kişiler, yaratıcı zekâlarını ve makinelere emir verme becerilerini, yeteri miktarda temel ve sosyal bilim birikimi ile harmanlayarak hayal ettikleri yenilikleri tasarlayıp, üretmek topluma fayda sağlarken, geliştirdikleri teknolojinin sahip olduğu becerilere göre bir anda birçok insanı işsiz ve hatta işlevsiz bırakabilecektir.

Tekno-burjuva, toplumsal bir sınıflandırmadan çok, icra edilen herhangi bir meslek bazında herhangi bir bireyin kurduğu yenilikçi bir hayali en azından diğer insanlara basit seviyede anlatıp, belki prototipleyip, gerekirse patentleyip, inisiyatif kullanıp, yaygınlaştırıp ve sürekli hale getirerek dönemsel veya kalıcı sermaye gücü, prestij ve saygı kazanmasını ifade eden bir tanımdır. Bilgisayar ve İnternet devrimiyle başlayan dönemde "bilgi ile üretim" becerilerini temel bilimler, beşeri bilimler ve özellikle yaratıcı zeka, sorgulama (öncelikle kendini) ve duygusal becerileri ile harmanlayabilen bireyler herhangi bir fiziksel kapitale ve klasik üretim aracına sahip olmadan ve büyük bir hızla yeni oluşmakta olan tekno-burjuva sınıfında yer alabilecektir. Sanayi 4.0 devriminin tekno-burjuva sınıfını, Sanayi Devrimi'nin burjuva sınıfından ayıran en büyük özelliği işçi sınıfının emeğini sömürmeyi hedeflemek yerine emeğin tamamını makine/akıllı cihaz/yazılım otomasyonuna devrederek insan emeğini tamamen anlamsız ve işlevsiz kılmayı hedeflemesidir.

Bunun yanında, Sanayi 4.0 döneminin tekno-burjuvası, Sanayi Döneminin burjuvasının yıllar içinde elde ettiği tüm sermaye birikimini çok kısa süre içerisinde ortadan kaldıracak ve bu sınıfı da işlevsiz kılacak potansiyele sahiptir. İşin paradoksal tarafı ise tekno-burjuvanın işlevsiz kılacağı Sanayi Devriminin emekçi sınıfının ve burjuva sınıfının her bir ferdi aynı zamanda potansiyel olarak Sanayi 4.0'ın tekno-burjuvazisinin bir üyesi olmasıdır.

Tekno burjuvazi, bireyler ve toplumlar için tehditler ve fırsatlar sunmaktadır: Birey, kendini çalışma hayatı boyunca sürekli yenilemez, değişimleri takip etmez ve buna yönelik gerekli bilgi ve becerileri kazanmaz ise bir sabah uyandığında kendini işsiz değil, işlevsiz olarak bulabilir.

Yani o güne kadar biriktirdiği tüm mesleki bilgi ve becerinin işe yaramaz olduğuna şahitlik eder. Diğer taraftan, dönemin üretim araçlarının emek üzerinde yarattığı dönüşüme yönelik kendi bilgi ve becerilerinde gerekli güncellemeleri ve yenilemeleri yapan bireyler dönüşen kendi mesleklerinde ilerlemeye devam ederler veya başka mesleki alanlara geçiş yapabilirler. Benzer şekilde gelişmiş, gelişmekte olan veya geri kalmış toplumlar da benzer risklerle ve fırsatlarla yüzleşmeye hazır olmalıdır. Gelişmiş toplumlar her ne kadar dönemin üretim araçlarına hâkim oldukları için emek kavramının dönüşümüne teknik olarak bir dönem karşılık veriyor olsa da eğitim sistemini en alt seviyeden başlatarak tüm bileşenleri ile bu dönüşüme göre güncelleyemez ve yenileyemezse ve yeni nesilleri önceki üretim araçlarının gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmaya devam ederse, kısa zaman içerisinde gerilemeye başlayacaktır. Gelişmekte olan ülkeler, özellikle kas gücüne dayalı ekonomik sisteme sahip olanlar, Sanayi 4.0'ın getirdiği mutlak otomasyon nedeniyle kısa bir zaman içerisinde hiçbir üretimine (mal, hizmet ve bilgi) ihtiyaç duyulmaz hale gelecektir.

EĞİTİMDE YENİ AKIMLAR İÇİN AVRUPA BİRLİĞİ HİBE VE PROJE FIRSATLARI

Sempozyumun konusu olan “Eğitimde Yeni Akımlar” çerçevesinde ben ve arkadaşlarım sizlere Avrupa Birliği proje fırsatlarıyla ilgi bilgi vermeye gayret göstereceğiz. Hatırlarsanız dün, açılış bölümünde biraz teknik olmakla beraber Avrupa Birliği’nin Türkiye ile proje bazlı yürütmüş olduğu çalışmalarla ilgili bir genel çerçeve çizmeye çalışmıştım. Bu genel çerçeveyi çizerken dünya trendine uygun olarak Türkiye’de eğitim sektörünün gelişmesi, güçlenmesi, eğitim kapasitesinin artırılması açısından benzer akımların, çalışmaların olduğundan da bahsetmiştim.

Türkiye bir Eğitim Vizyonu ortaya koydu, Milli Eğitim Bakanlığımızın öncülüğünde bu Eğitim Vizyonu ile beraber aslında bazı hedefleri belirledi. Ama az önce de ifade ettiğim trendler aynı şekilde devam ediyor. Avrupa Birliği’nde de, Avrupa coğrafyasındaki ülkelerde de eğitimde benzer bir yaklaşım var. Avrupa’nın 2010’lu yılların ortalarında ortaya koyduğu “Eğitimde Avrupa 2020” adı altında bir stratejisi var. Bu stratejide de, bizim Eğitim 2023 Vizyonumuza uygun olan ve onunla örtüşen aslında çok konu var. 3 tane temel çerçeve ortaya konmuş ve yürütülecek olan projelerde de bu yaklaşımlara uygun olarak hareket edilmesi arzu edilmiş.

Bunlardan bir tanesi eğitim sektörünün iş dünyasıyla, teknolojiyle, girişimcilikle entegre edilerek ilerlemesi. Dolayısıyla sadece okulda eğitim değil, okul dışı eğitim, okul dışı aktörlerle, okul dışı kuruluşlarla, okulun ve eğitimin birleştirilmesi üzerine ne var? Açıkça söylemek gerekirse bir yaklaşım var. O yüzden de Avrupa’nın Eğitim 2020 stratejisinin temel ayaklarından bir tanesini bu oluşturuyor.

Bir diğeri ise gençleri, öğrencileri, eğitim camiası içerisindeki kitleleri bir araya getirmek. Dolayısıyla hareketlilik, hareketliliğin desteklenmesi ve eğitim camiası içerisinde olan öğretmeninden öğrencisine bütün aktörleri bir araya getirebilecek olan çalışmaların desteklenmesi.

Son olarak baktığımızda ise en önemli unsur yeni becerilerin desteklenmesi. Dün Sayın Bakanım da ifade etti açılış konuşmasında, esasında biz de söyledik, bütün oturumlarda da Eğitim 2023 Vizyonu ile ilgili birçok şey söylenildi. O kadar geniş bir belge ki eğitim sektörünün, eğitim-öğretimin her alanını, her kolunu kullanıyor. Dolayısıyla burada zamanı iyi kullanmak için çok uzun durmak istemiyorum. Ama aslına baktığımızda Avrupalılar ne öngörüyorsa, Avrupa Birliği ne öngörüyorsa, Eğitim 2023 Vizyonunda da benzer şeyler öngörülüyor. Teknolojinin iyi kullanılması, girişimciliğin desteklenmesi, çocukların özgüveninin artırılması, insan odaklı bir yaklaşım, hareketlilik, finansman birçok konu iki tarafta da örtüşüyor.

Özellikle de finansman, okulların farklı finansman kaynaklarına ulaşması, okulların sadece devletten aldığı imkanlar ya da sadece sektörün kendi imkanları değil. Baktığımızda finansmana erişim temel unsurların başında yer alıyor. O yüzden biz bugün “Eğitimde Yeni Akımlar” dediğimiz bu oturumda sizin için 4-5 tane yeni akım dediğimiz konu belirledik. Yeni akım dediğimiz terminoloji ne olabilir diye düşündük. Bunlardan bir tanesi elbette eğitimde yenilikçi yaklaşımlar olabilir. Dijital teknolojiler, bu yeni akımların bir parçası olabilir. Gönüllülük, çocukların kendisini güçlendirmesi, topluma uyumu artırmak adına gönüllülük konu olabilir. Mesleki bilgi ve beceriler; öğretmenlerin mesleki becerilerini güçlendirilmesi olabilir veya top yekûn okulun, öğretmenin ve öğrencinin sosyal sorumluluk bilincinin yükseltilmesi eğitimde yeni akımların bir parçası olabilir. Tabi sadece bu başlıklar altında sınırlandırılmaz ama bunlardan bazıları eğitimde yeni akımlar dediğimizde size söyleyebileceğimiz kavramların başında geliyor.

Bununla ilgili de az öncede ifade ettik finansmana erişim önemli bir unsur, finansmana erişim aslında birçok kaynakta da bulunuyor. Siz bunların bir kısmına vakıfsınız belki ama bir kısmınız bilmiyorsunuz. Bugünkü oturumumuzda ve benden sonraki arkadaşlarımızın yapacağı teknik oturumda, yenilikçi eğitim altında hangi finansman araçlarını kullanılabiliyorsunuz onlara bakmaya çalışacağız.

Bunlardan bir tanesi elbette çoğunuzun bildiği Erasmus+ programı. Aynı zamanda Türkiye'nin bir ülke olarak yararlandığı, katılım öncesi mali yardım ki burada da okullarımızın yararlanabileceği, sivil toplum örgütleriyle beraber sosyal sorumluluk alanında çalışabilecekleri alanların olduğu bir araç. Öğretmenlerin mesleki becerilerini, kişisel gelişimlerini destekleyebilecek bir başka araç daha var. Belki çoğunuzun bilmediği, belki de öğretmeninizin gelişimi anlamında bir fırsat olabilecek "Jean Monnet" adı altında bir burs finansmanımız var. Bugün kısaca ona da bakacağız ve aynı zamanda teknolojilerin, inovasyonun okulda kullanılmasını, okulların bu teknolojiyle daha fazla hışır neşir olmasını destekleyecek, belki de bir başka program olan "Ufuk 2020" programına da beraber bakacağız.

Türkiye'de Erasmus+ programından yararlanan kitleler kendi alanlarıyla ilgili olanları çok iyi bilirler. Örneğin okullar Erasmus+'ın altındaki okul eğitimi alanını çok iyi bilirler. Çünkü orada öğretmenlerin değişimi, çocukların, okulların değişimi, farklı okulların iş birliğiyle ilgili fırsatlar var. Ama Erasmus+ sadece okulların eğitimi değil. Erasmus+ toplumun her yaş kesiminde, her kuruluşu ilgilendirebilen değişimin, çıktı odaklı çalışmaların, kapasite gelişiminin yapılabileceği bir program. İçerisinde 6 tane farklı alan var. Okul eğitimi bunlardan bir tanesi. Yetişkinler için eğitim veli boyutu ile sizi ilgilendiriyor, 13-30 yaş arasında tanımlanmış gençler için gençlik programının kapsamına ise ortaokul ve lise öğrencileriniz giriyor. Mesleki eğitim; öğretmenlerin mesleki becerileri açısından, özel meslek liseleri açısından önemli bir fırsat olarak karşımıza geliyor. Yüksek öğretim; öğretmen eğitiminin akademik boyutunda sizin üniversitelerle işbirliği yapabileceğiniz, öğretmenlerinizin akademik becerilerini güçlendirebileceğiniz bir alan olarak karşımıza geliyor.

Ama genel olarak ifade ettiğim gibi sadece Türkiye'de değil Avrupa'da da Erasmus+ ile ilgili böyle bir körlük var. Herkes kendi cephesini çok iyi biliyor. Üniversite hocaları, akademik değişimi çok iyi biliyor, gençler gençlik programını çok iyi biliyor ama diğer alanları bilmiyorlar. Halbuki Erasmus+'ın bütün alanlarına bakmak lazım. Burada bütün bu programlar ulusal çerçevede yürüyor. Yani Erasmus+ programından yararlanan ülkelerin içinde kurulmuş kurullar aracılığıyla yönetiliyor. Türkiye Ulusal Ajansı bu programın yönetiminden sorumlu ve bu alanlardaki başvurularınızı Türkiye Ulusal Ajansı'na yapıyorsunuz.

Bir de merkezi program spor konusu var, bilgi ortaklıkları var, beceri ortaklıkları var. Bunlar için Brüksel'e başvuru yapılıyor. Açılış konuşmasında da söylemiştim. Burası şampiyonlar ligi yani Brüksel'e başvurduğunuzda bu programdan yararlanan 34 ülkeyle beraber yararlanıyorsunuz. Erasmus+'ın toplam bütçesi 2014- 2020 için 14,7 milyar Avro. Bu 14,7 milyar Avroluk bütçe içerisinde Türkiye yaklaşık 800-900 milyon Avrodan yararlanıyor. Yani Türkiye'de yürütülen projeler bu 5 başlık (Okul Eğitimi, Mesleki Eğitim, Yetişkin Eğitimi, Yüksek Öğretim, Gençlik Programı) altında uygulanıyor. Bu projeler 7 yıla yayılmış yaklaşık 100 milyon Avronun üstünde bütçeyle Türkiye'de finanse ediliyor. Ama unutmayalım her ülkenin bütçesi var. Dolayısıyla her ülke Erasmus+'tan yararlanıyor. Bu çerçevede de projelerinizi düşünürken şunu da unutmayalım Türkiye'de Erasmus+ programı çerçevesinde korkunç bir rekabet var. Ortalama bu 5 başlık çerçevesi içerisinde 11- 12 bine ulaşabilen rakamlarda başvurular alabiliyoruz.

Bunların 6 binden fazlası okullardan geliyor ve bu yapı içerisinde de başarı oranı neredeyse %10'lar dan daha az seviyelerde veya %10 civarlarında. Yani her 10 projeden nerdeyse 1'inin kabul edildiği bir yarışma mekanizmasından bahsediyoruz. Oysa Türkiye dahil 34 ülke bu programdan yararlanıyor ve siz her ülkenin Erasmus+ payından, her ülkenin projesine ortak olarak o ülkelerin Erasmus+ bütçelerinden yararlanma imkanına sahipsiniz.

Sektörler açısından bakıldığında en büyük değişim Yüksek Öğretim sektöründe yaşanıyor. Okullar açısından bakıldığında Türkiye’de 100 binlere ulaşan insan sayısının, okul eğitimi programından yararlandığını, 10 binin üzerinde projenin okul eğitimi programı kapsamında finanse edildiğini görüyoruz. Benzer rakamlar diğer alanlarda da var. Dolayısıyla Türkiye açısından değerlendirdiğimizde Erasmus+ önemli bir unsuru oluşturuyor. Okulu düşündüğümüzde öğretmen, öğrenci, veli ortada da yönetim yani aslında 4 ayaklı bir yapıdan bahsediyoruz. Yönetici var, öğretmen var, veli var ve öğrenci var. Erasmus+ çerçevesinde bunların her biri değerlendirilebilir. Örneğin okullar; okul eğitimi altında hareketlilik yapabileceği gibi gençler hem Erasmus+’ın gençlik ayağından hem de yeni oluşturulan ve gençlikten koparılan eski adıyla Avrupa Gönüllü Hizmeti olan, yeni adıyla Avrupa Dayanışma programı olan programdan yararlanabilirler. Okullarınızda kurmuş olduğunuz bütün kulüpler, öğrenci grupları ya da okul olarak hem dayanışma programı altında, hem de gençlik programları altında projeler üretebilirsiniz. Çocuklarınızın sosyal sorumluluk becerilerini güçlendirebilirsiniz. Konu sınırlaması olmaksızın her alanda çocuklarınıza proje yapma imkânı sağlayabilirsiniz. Teknolojiyi, girişimciliği, dünya politikalarını konuşursunuz, kültürleri konuşursunuz. Çocukların ilgi duyduğu her alanda oyunlar dahil olmak üzere gençlik projesi gerçekleştirebilirsiniz.

Dayanışma programı altında 5-6 çocuk bir araya gelip bir grup oluşturarak ya da okuldaki herhangi bir kulüp içerisindeki 10 çocuk bir araya geldiğinde dayanışma programı altındaki sosyal sorumluluk programlarından yararlanabiliyorlar ve oraya proje sunabiliyorlar. Dolayısıyla sadece okul olarak odaklanacağımız nokta okul eğitimi değil, okulların değişimi değil farklı programlara da bakmamız ve körlüğün içinden çıkmamız gerekiyor.

18 yaşın üstünde olan bütün kişiler yetişkin eğitimi programının hedef kitesinde yer alıyor. Yani bütün veliler aslında proje üretebileceğiniz bir kitle olarak karşınıza geliyor. Biliyoruz ki özel veya devlet bütün okullar sadece öğrencinin değil velinin de eğitimiyle ilgili birçok çalışma yapıyor. Onların çocuk bakımı, ebeveyn çocuk ilişkileri, aile içi şiddet, kötü alışkanlıklardan arınma, dijital teknolojileri kullanma, çocukların dilini anlayabilme ya da bilgisayar bağımlılığını ortadan kaldırmayı, obezite, kötü tüketici alışkanlıklarını ortadan kaldırma...vb. Aklınıza gelebilecek, velileri geliştirmeyi hedeflediğiniz her alanda yetişkin eğitim projesi imkanına da sahipsiniz.

İlinizde, bölgenizde, ülkemizde yetişkin eğitimi üzerine ihtisaslaşmış kurumlarla işbirliği yaparak yani ilinizdeki halk eğitim merkezleriyle, ilinizdeki üniversitelerle, kamu kuruluşlarıyla projeler yapabilirsiniz. Örneğin obezite ile ilgili bir projeyi il sağlık müdürlükleriyle, halk sağlığı merkezleriyle ortaklaşa Avrupa’dan da partnerler bularak, benzer alanlarda çalışmalar yapan okullar ya da kurumlar bularak yürütebilirsiniz. Bunun akademik boyutuyla ilgili üniversiteleri projelerin içine dahil edebilirsiniz. Dolayısıyla okul olarak aynı zamanda veli üzerine de odaklanabilirsiniz. Erasmus+’ı bu çerçevede de değerlendirebilirsiniz. Sadece okulun değişimi, okulun kullanabileceği kaynaklar olarak bakmamak lazım.

Mesleki eğitim alanında, öğretmenin gelişimiyle ilgili projeler gerçekleştirebilir ya da öğretmenin akademik olarak iyileşmesi anlamında üniversitelerin eğitim fakülteleriyle projeler yapılabilir. O zaman Erasmus+ yüksek öğretim programına gitmek durumundasınız ve üniversitelerle beraber, eğitim fakülteleriyle beraber çalışabilirsiniz. Dolayısıyla sınıfta öğrenme, farklı teknolojileri kullanma, dijital teknolojileri, eğitim teknolojilerini geliştirme, akıllı sınıflar, bunların oluşumu, öğretmenlerin adaptasyonu gibi aklınıza gelebilecek yeni akımları bu tarafa entegre edebilir, akademik çalışmaları üniversitelerle gerçekleştirebilirsiniz. Kısacası Erasmus+ sadece okul değişiminden ibaret değil. Tamamen sizin hizmet verdiğiniz kitleye yönelik birçok program orada sizi bekliyor ama Türkiye’de ne yazık ki az önce de ifade ettiğim gibi o körlük buna engel oluyor. Erasmus+ programı içerisinde sizlerden ricam, programa bir bütün olarak bakmak, programı bir bütün olarak değerlendirerek özellikle özel okullar gibi daha dinamik, öğrenmeye daha açık, daha girişimci yaklaşım içerisinde olan okulların diğer rakiplerine göre çok daha hızlı bir şekilde sürece adapte olarak programın diğer ayaklarından yararlanmaları mümkün olabilecekler diye düşünüyorum.

Ama unutmayalım tekrar ediyorum Türkiye’de bütün bu programlar içerisinde ciddi rekabet var. İlla ki proje sahibi olmak zorunda değilsiniz, illa ki lider olmak zorunda değilsiniz, illa ki projeyi hazırlayarak Türkiye Ulusal Ajansa sunmak zorunda değilsiniz. Unutmayınız Avrupa’nın 33 ülkesinde de Ulusal ajans var. Avrupa’nın 33 ülkesinde de kuruluşlar proje yaparken Avrupa dayanışma programı hariç yabancı ortaklarıyla beraber proje sunuyorlar. Dolayısıyla size ihtiyaçları var. O yüzden de farklı ülkelerin okullarıyla, farklı ülkelerin sivil toplum örgütleriyle farklı ülkelerdeki kuruluşlarla networkunuzu genişleterek, ne kadar çok Erasmus+ programıyla ortak olursanız o kadar çok fon kaynağına ulaşma imkânına sahip olabilirsiniz.

Yılda bir tane Erasmus+ projesi hazırlayabilirsiniz. Bu önemli bir efor. Öğretmeninizin veya bu proje için kurduğunuz takımın normal işlerin yanında buraya da zaman ayırarak bir anlamda efor sarf etmesi lazım. Ama diğer tarafa ortak olduğunuzda bu eforunuz daha az oluyor. Çünkü lider kuruluş bunu dizayn ediyor, siz katkı veriyorsunuz. Avrupa’nın 10 farklı ülkesinden 10 kuruluşun projesine ortak olsanız ve bunun 4 ya da 5 tanesi kazansa her yıl bir o kadar projede yer alabilme potansiyeline sahip olabilirsiniz. Bunu unutmayalım. Türkiye olarak Erasmus+’ın ulusal liginde çok başarılıyız, ulusal alanda proje geliştirmede çok iyiyiz. Ama bu dış kulvarlara açılma, farklı ülkelerdeki projelere ortak olma, Brüksel’deki çağrılara proje üretme kapsamında hala ciddi anlamda gelişmeye, hala ciddi anlamda açılım yapmaya ihtiyacımız var. Bunu da unutmayalım.

Programı daha doğru okumanın eğitim camiamızın ve okullarımızın temel görevleri arasında yer alıyor diye düşünüyorum. Özellikle eğitimde yeni akımlarda daha çok teknoloji konuşuyoruz. Geçen dönemlere baktığımızda, yavaş yavaş bu değişiyor ama, eski adıyla Comenius olan okul eğitim programı altında genelde hep kültürel değişim projelerinin olduğunu görüyoruz. Yani okullar, çocukların birbirlerinin kültürünü öğrenmesi, öğretmenlerin birbirinin ülkelerinin kültürlerini öğrenmesi üzerine daha fazla proje yapıyorlardı. Sınıfta teknolojinin kullanımı, dijital teknolojilerin sınıfa entegrasyonu kapsamında da projeler yapabilirsiniz. Hatta bunları yaparken özel sektörü, konuyla ihtisaslaşmış kurumları da alabilirsiniz. Konsorsiyumlarınızı geliştirebilirsiniz. Dolayısıyla biraz bakış açısı değişikliğine ihtiyacımız var. Buna en adapte olabilecek, en hızlı yapabilecek kurumların başında özel okullarımız geliyor. Az öncede ifade ettim; Avrupa dayanışma programı gençler açısından özellikle öğrencileriniz açısından, öğrencilerinizin özgüveni, öğrencilerinizin sosyal sorumluluğunda muazzam bir program. Çünkü yabancı ortak olmadan da sosyal sorumluluk projelerini yürütebilecekleri, belki 17 yaş üstündeki gençler açısından değişim yapabilecekleri bir program olarak karşımıza geliyor. Benden sonraki oturumda Türkiye Ulusal Ajansı’ndan Gül Özcan size bunun teknik detaylarını anlatacak.

Bir başka fon kaynağı ise sivil toplum örgütlerine sağlanan destekler. Bizim birinci kitlemiz aslında dernekler, vakıflar ve kooperatifler. Özel okullarımızın hemen hemen tamamının kurmuş olduğu vakıflar var, beraber çalıştığı dernekler var. Yani aslında sosyal sorumluluk alanında sivil toplum örgütlerimizle okullarımız arasında bir organik bağ olduğunu biz görüyoruz. Bu gerek devlet okullarımız, gerekse özel okullarımız açısından bu şekilde olduğu söylenebilir. Çevre konusunda aktifleşmiş, enerji verimliliği konusunda başarılı olan, girişimcilik konusunda başarılı olan, kadın girişimciliği konusunda, gençlik aktiviteleri konusunda bölgenizde, ülkenizde aktif olan ve dinamik olan sivil toplum örgütleri ile çalışanları görüyoruz. Dolayısıyla özellikle katılım öncesi mali yardım aracı kapsamında sizlerin Sivil Toplum Örgütleriyle yapabileceği çok iş var. Örneğin okulunuzda enerji verimliliği ile ilgili çocuklardaki kültürün artmasını istiyorsunuz ya da teknoloji kullanımı ile ilgili olarak akıllı sınıflar oluşturmak istiyorsunuz veya iklim değişikliğiyle ilgili, depremle mücadeleyle ilgili, afetlerle mücadeleyle ilgili, obeziteyle ilgili yani çocukların ilgisini çekebilecek ya da hizmet olarak götürmek istediğiniz konularla alakalı olarak okulunuzda uygulamalar yapmak istiyorsunuz. Hibe programları çıktığında sivil toplum örgütleriyle beraber çalışabilme imkânına sahipsiniz.

Örneğin iklim değişikliği konusunda çocukların, velilerin, ebeveynlerin bilincinin artırılmasını istiyorsunuz. Çevre alanında çalışan bir sivil toplum örgütüne “Gelin projeyi beraber yapalım.

Uygulamaları okulumuzda yapın, tabi ki projenin sahibi siz olun ama biz de sizin ortağınız olalım. Hatta okulumuzda yaptığımız gibi bunun yaygınlaştırılmasını şehrimizde yapalım. Yani bir anlamda sosyal sorumluluk alanında da size destek de verelim. Bu projenin içerisinde beraber olalım” dediğinizde sizin kurumunuz bir kuluçka merkezi gibi, uygulama alanı gibi pilot denemelerin yapıldığı bir merkez gibi sivil toplum örgütleri ile çalışabilme imkânına sahip olabilirsiniz.

Bunun fonunu da Avrupa Birliği Programları altından alabilirsiniz, ama katılım öncesi mali yardım aracı altındaki destekler de bunun için ideal programlar olarak karşımıza geliyor. Benden sonraki arkadaşımız Sinem Hanım özellikle bu alanda Sivil Toplum Örgütlerinin yürütmüş olduğu eğitim konusunda ve benzer alanlarda Sivil Toplum Örgütlerinin yürütmüş olduğu programlar hakkında sizlere bilgi verecek. Örneklerle vizyonunuz geliştirecektir diye düşünüyorum.

Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye sağladığı desteklerde kişilerin Avrupa Birliği Politikaları, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri üzerine bilgi ve becerilerini geliştirebilecekleri destekler de olabiliyor. Bunlardan bir tanesi Jean Monnet burs programı. Bu program okulunuzda öğretmenlerinizin ve okul yöneticilerinizin Avrupa Birliği Üyesi ülkelerdeki uygulamaları görebilmelerine, oralandaki politikaları Türkiye'de uygulanan politikalar ile kıyaslamalarını yapabilmelerine, yüksek lisans ya da araştırmalar yapabilmelerine imkan veren bir program. Jean Monnet Burs Programı üniversite son sınıf öğrencilerine, lisansüstü öğrencilerine, sivil toplum çalışanlarına, kamu çalışanlarına, özel sektör çalışanlarına, üniversitelerin akademik ve idari personeline açık. Yani bir yere bağlı olan, öğrenci olan, akademik alanda ya da profesyonel anlamda çalışan, sigortalı olarak çalışan herkese açık program. Bir üniversitenin, özel okulun herhangi bir yöneticisi, genel müdürü, genel müdür yardımcısı veya sorumluluk verdikleri koordinatörleri ya da o yapı içerisindeki öğretmenlerinin becerilerini destekleyen bir program. Bunun için bir burs veriyor. Siz Avrupa Birliği ile ilgili herhangi bir konuyu seçiyorsunuz, bu alanlarla ilgili bir master ya da araştırma yapmak isterseniz bu program size imkan sağlıyor. Yılda bir kere duyurusu olur, her yıl Eylül ayında. Bu seneki sınavı Şubat ayında gerçekleştireceğiz, o yüzden salondaki özellikle eğitim konusunda Avrupa'daki farklı deneyimleri araştırmak ve yüksek lisans alanında kendisini geliştirmek isteyen öğretmenlerimize ve yöneticilerimize duyurulur.

Teknolojiyi burada çok konuştuk, her gelen mutlaka teknolojinin eğitim camiasıyla, okullarla buluşması hususuna çok önem veriyor. Bunun için de farklı bir program var. Bu da Türkiye'nin katılım sağladığı programlardan bir tanesi; adı “Ufuk 2020”. Yeni dönemde “Ufuk Avrupa” olacak. 80 milyar Avroluk bir program. Yani bütçesel anlamda baktığımız zaman çok ciddi bir araştırma programı. Aklınıza gelebilecek her alanda; uzaydan, ulaştırmaya, çevreden, akıllı binalara, inşaat materyallerinden KOBİ'lere, inovasyona ve teknolojiye, teknolojinin araştırılmasına, tartışılmasına, sadece araştırılmasına değil, illaki laboratuvar araştırması yapmak zorunda değilsiniz. sosyal bilimler de bunun içerisinde var. Dolayısıyla muazzam bir program.

Biz ülke olarak bu programa katılabilmek amacıyla 80 milyar Avronun 370 milyonunu ödedik. Türkiye'de üniversiteler başta olmak üzere, araştırma merkezleri Ufuk programından yararlanıyorlar. Okullar da bu programın bir parçası olabilir. Özellikle teknolojiyi adapte etmek, yeni teknolojilerin eğitim ve öğretim yöntemleri ve metodolojilerini geliştirilmesini sağlamak, akıllı sınıfları çocuklarla buluşturabilmek, bunun için araştırmalar yapmak ya da inovasyon anlamında okulların ilgisini çekebilecek bir çok farklı konuda bu programdan faydalanabilirsiniz. Türkiye'de bunun koordinasyonunu TÜBİTAK yapıyor. Ama TÜBİTAK başvuru almaz, başvurular Brüksel'e olur. Tamamen Avrupa'nın birbiriyle yarıştığı bir program, Türkiye'nin Erasmus+'taki başarısını bu programda istediğimiz ölçüde gösterebilmiş değiliz. Elbette özel sektörüyle, akademisiyle ciddi anlamda bir katılımımız var. Ama Türkiye'nin potansiyelini düşündüğümüzde tam istediğimiz yerde değiliz. Yeni dönemde program 80 milyar Avrodan 120 milyar Avroya çıkıyor ve çok daha büyük bir program haline geliyor. Avrupa'dan 34 ülke programdan yararlanıyor. Ama Amerika, İsrail, Kore gibi ülkeler de bu programın içerisine aktif olarak katılım sağlayabiliyorlar.

Dolayısıyla aslında dünyaya açık bir program, sadece başvuru liderlerinin Avrupa coğrafyasındaki ülkelerden olması gerekiyor. Biz okullarla ilgili bir araştırma yaptık bu programda neler var diye? Birçok proje örneği gördük o da bizi şaşırttı. Aslında farklı farklı konularda çalışan sivil toplum örgütlerinin, üniversitelerin ve okulların bir araya geldiği farklı projeler olabildiğini de görüyoruz. Ufuk 2020 Programı, Erasmus+ gibi limitleri olan bir program değil. Erasmus+, siz istesenez de bazı programlarda 450 bin Avronun üstünde, bazı programlarda 1 milyon Avronun üstünde, bazı programlarda ise 100 bin Avronun üstünde proje finansmanı alamazsınız. Ama Ufuk Programında çok yüksek bütçeli projeler yapabilmek mümkün. Ama çok ülkeli ve çok katılımlı olmalı. Dolayısıyla birden fazla ülkenin içinde olduğu, konsorsiyumun geniş olduğu, Avrupa coğrafyasında yaygınlaşan projelere önem veriliyor. Özel sektörün mutlaka işin içinde olması isteniyor.

Bu açıdan bakıldığında aslında Özel Okulların bir de şöyle misyonu var. Örnek projelerden bir tanesi; "Yarının Hikayeleri" adını vermişler. 10-12 yaş grubu çocuklara yönelik e-kitapların, sanal gerçeklik ve 3 boyutlu teknolojiler kullanılarak anlatılması ve çocukların hayal gücünün güçlendirilmesini hedefliyor. Tamamen sanal gerçeklik üzerine kurulmuş bir proje. Aslında akıllı teknolojilerin sınıflarda kullanılması üzerine odaklanılmış. 10 ülke katılmış programa, 15 farklı kuruluş dahil olmuş. İçerisinde sivil toplum örgütü de var, araştırma yapan özel sektör kuruluşu da var. 2,7 milyon Avroluk bir bütçe paylaşmışlar. Başka bir proje "Edurio Projesi" bu da İngiltere'nin lider olduğu, içerisinde 200 tane pilot uygulama olan bir proje. Okulda pilot uygulama yapılıyor. Bütçesi 2,6 milyon Avro. Projede özellikle öğrenciler, ebeveynler ve öğretmenlerin okul yönetimi ile birlikte çalıştığı, içerisinde veri yönetimi ve özellikle okul yönetimi çerçevesinde kullanılacak verilerin geliştirilmesi üzerine dizayn edilmiş. Tamamen araştırmaya yönelik yapılmış olan bir proje. Yine bir başka proje, tabii örnekler çok ama ben bunlar arasından 3 tanesini seçtim, "Up 2 University Projesi". Burada özellikle bize de çok uyan, birçok okulumuzun ilgisini çekebilecek bir konu. Ortaöğretimdeki öğrencilerin üniversitede ihtiyaç duyacakları becerilerin geliştirilmesine yönelik bir proje. Yani girişimcilik gücü, sosyal bilinç, vatandaşlık vs. birçok şeyi projenin içerisine entegre etmişler. Bu da bütçesi yaklaşık 5 milyon Avroluk bir proje. 12 farklı ülkeden 19 kuruluşun, içerisinde okulların da olduğu proje.

Sonuç olarak Ufuk 2020 Programı içerisinde konu sınırlaması olmayan, birçok alanda proje çağrısı olan ve okulların yakın takip içerisinde olup sürecin içerisine entegre olabilecekleri bir program olarak karşımıza geliyor.

Unutmayalım programın yeni dönemi geliyor. Bu yeni dönemde de çok büyük bir bütçe bizi bekliyor olacak ve Türkiye bu yarışmaya ne kadar hızlı başlarsa o kadar avantajımız olur. Biz de her kitlenin bu programın içerisinde var olabileceğini düşünüyoruz. Özellikle özel okullarımızın dinamik ve girişimci yapılarıyla bu süreçte başı çekebileceğini düşünüyoruz. O yüzden buraya gelmeden baktım, Ufuk 2020 Programı altında şu anda bütün Avrupa için 352 tane proje çağrısı açık. Aklınıza gelebilecek her konu var; otomotiv, elektronik piller, teknoloji, bilgi teknolojileri, yeni yazılımlar, savunma sanayi vb. Birçok konuyu kapsayan çağrılar var. Ama en önemlisi bunları doğru şekilde takip edip, doğru şekilde algılayabilmek. TÜBİTAK bu anlamda güzel bilgilendirmeler yapıyor. Sizlerin Avrupa'da bu kuruluşlarla bu programların içerisinde olabilmemiz için destekler ve teşvikler de veriyor. Yol ücretlerini, konaklamalarınızı ödüyor. Bu programlar için oluşturulan proje pazarlarına ve proje çalıştaylarına katılım sağlamak için TÜBİTAK'ı da yakın takip etmenizi sizlere öneriyoruz.

Anlatacak çok şey var ama arkadaşlarımız daha teknik ve ayrıntılı bir şekilde, daha fazla proje örneğiyle sizlere bunları anlatmaya gayret gösterecekler.

Umarım burada anlattıklarımız sizler açısından yararlı olmuştur. Burada anlattıklarımız hiçbir zaman yeterli olmayacaktır. Ama her zaman yönlendirme anlamında desteğe hazırız, lütfen iletişimi koparmayalım.

Sinem İÇÖZ BÖLÜKBAŞI

AB Başkanlığı, Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdürlüğü

KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI (IPA) KAPSAMINDA EĞİTİM KONUSUNDA UYGULANMIŞ ÖRNEK PROJELER

Katılım Öncesi AB Mali Yardımının temel amacı Türkiye'nin üyelik sürecini ve AB müktesebatına uyumunu destekleyecek çalışmaların, faaliyetlerin ve projelerin finansmanının sağlanmasıdır. 2002 yılı itibariyle kullanılmaya başlanan AB Katılım Öncesi Mali Yardımının ilk uygulama dönemi 2002-2006 yılları arasını kapsamaktadır. Söz konusu dönemde Türkiye'ye yaklaşık 1,3 Milyar avro'luk hibe desteği sağlanmıştır.

AB tarafından ülkemize sağlanan Katılım Öncesi Mali Yardım 2007 yılı itibariyle "Katılım Öncesi Yardım Aracı (Instrument for Pre-Accession-IPA)" adını almıştır. IPA'nın temel amacı aday ülkenin AB'ye üye olma yolundaki ihtiyaç ve önceliklerine hizmet eden projelerin desteklenmesidir. Projeler aracılığıyla kullanılan fonlar, AB müktesebatına uyumu ve bu uyum için gerekli idari kapasitenin oluşturulmasını hedefler. Bununla beraber ekonomik ve sosyal uyumun sağlanmasına (bölgesel kalkınma, tarımsal ve kırsal kalkınma, sınır ötesi işbirliği ve sivil toplum projeleri) yönelik projelerin de mali yardımlar içerisindeki payı gün geçtikçe artmaktadır. 2007-2013 döneminde uygulanan ve beş bölüm halinde yapılandırılan IPA, geçiş dönemi desteği ve kurumsal yapılanmanın yanı sıra sınır ötesi işbirliği, çevre, ulaştırma, bölgesel rekabet, insan kaynaklarının geliştirilmesi ve kırsal kalkınma olarak belirlenen alanlarda destek sağlamıştır. IPA kapsamında sağlanan hibe desteği 4,7 milyar avro'dur.

Katılım Öncesi Yardım Aracının 2014-2020 yıllarını kapsayan ikinci dönemi, 2007-2013 yıllarını kapsayan birinci dönemin devamı niteliğinde, yine ülkemizin AB müktesebatına uyum ve müktesebatın uygulanmasına yönelik kapasitesinin geliştirilmesi ile ekonomik ve sosyal uyuma ilişkin kapasitenin oluşturulması hedefleri çerçevesinde yürütülmektedir.

IPA-II döneminde Avrupa Komisyonu tarafından fonların daha etkin kullanımına yönelik olarak sektörel bir yaklaşım benimsenmiş olup, bu yaklaşım kapsamında IPA-I döneminde yer alan bileşen bazlı yapı kaldırılarak, finanse edilmesi öngörülen öncelikli sektörler ile bu sektörler kapsamındaki çalışmaları yürütecek sektör sorumlusu kuruluşlar belirlenmiştir. IPA-II döneminde sağlanan hibe desteği 3,5 milyar avro'dur.

IPA-II kapsamında 9 öncelikli sektör:

1. Demokrasi ve Yönetişim
2. Hukukun Üstünlüğü ve Temel Haklar
3. Çevre
4. Ulaştırma
5. Enerji
6. Rekabetçilik ve Yenilik
7. İstihdam, İnsan Kaynaklarının Gelişimi ve Sosyal Politikalar
8. Tarım ve Kırsal Kalkınma
9. Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği

IPA kapsamında tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (ticaret ve sanayi odaları, meslek odaları, üniversiteler, dernekler, vakıflar, kooperatifler, birlikler, yerel yönetimler, sendikalar, KOBİ'ler, vb.) tarafından geliştirilen projeler "Hibe Programı" adı verilen bir yöntem ile finanse edilmektedir.

Hibe Programı, IPA kapsamındaki öncelikler çerçevesinde merkezi düzeydeki kamu kuruluşları (Bakanlıklar,vb.) tarafından geliştirilmiş programların içinde yer alan ve söz konusu program alanındaki AB uyum çalışmalarına ticaret ve sanayi odaları, meslek odaları, üniversiteler, dernekler, vakıflar, kooperatifler, birlikler, yerel yönetimler, sendikalar, KOBİ'ler, vb. kurumların da katılmasını desteklemek amacıyla oluşturulmuş bir uygulama yöntemidir.

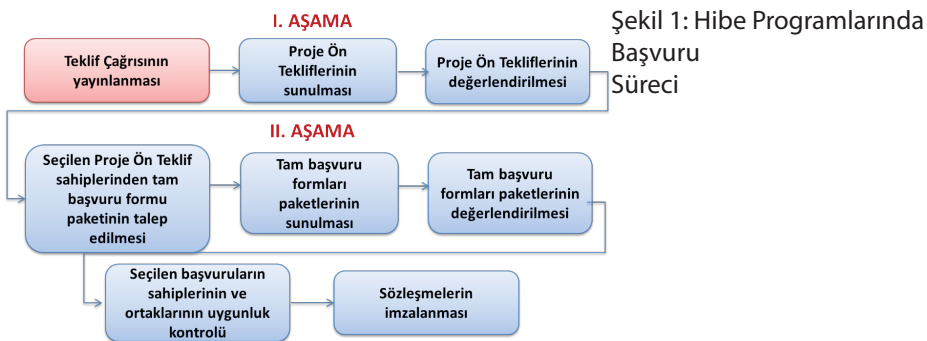
Hibe Programları kapsamında her bir proje için sağlanan hibe desteğinin miktarı "Hibe Programı"nın bütçesine ve amacına göre değişebilmektedir. Hibe Programları için düzenli bir duyuru zamanı bulunmamaktadır, hibe programları program sahibi kurum/kuruluşlarca (örn: Milli Eğitim Bakanlığı, TOBB, vb) olgunlaştırıldıktan sonra duyuru için hazır hale getirilmektedir.

Hazırlanan projelerin, ilgili hibe programı önceliklerine uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Bunun tespiti için hibe duyurusunun yapıldığı kurumun internet sayfasından başvuru dokümanlarıyla beraber indirebilen hibe rehberinin incelenmesi gerekir.

Projeye kimlerin başvurabileceği, projede nelere yer verilmesi gerektiği, projenin nasıl hazırlanacağı ve nereye teslim edileceği hibe rehberinde ve ilgili duyuruda detaylı biçimde anlatılır. Başvurusu yapılan projeler "bağımsız değerlendiriciler" tarafından değerlendirilir ve proje başarılı bulunursa, proje sahibi ile sözleşme makamı arasında sözleşme imzalanarak proje hayata geçirilir.

Proje teklif çağrıları ile başlayan başvuru süreci yaklaşık 1,5-2 ay sürmektedir. Sivil toplum kuruluşları hibe programının konusuna bağlı olarak geliştirdikleri projelere ilişkin Proje Ön Tekliflerini başvuru süresi içerisinde sözleşme makamı/program otoritesine sunmak zorundadırlar. Aksi takdirde teklif çağrısı (duyurusu) yapılan hibe programından faydalanma şansını kaybetmektedirler. Proje Ön Teklifleri, projenin neden hazırlandığının, başlıca hedeflerin neler olduğunun, paydaşların ve belli başlı faaliyetlerin ortaya konulduğu özet başvuru belgeleri niteliği taşımaktadır.

Tüm Proje Ön Teklifleri değerlendirildikten sonra, teklif edilen projelerin aldıkları toplam puanlara göre sıralandığı bir liste hazırlanmakta ve toplamda 50 üzerinden en az 30 puan alan proje teklifleri ön seçimde dikkate alınmaktadır. Daha sonra, proje ön teklif listesi, puan sıralamasına uygun olarak talep edilen hibe miktarı toplamı, Teklif Çağrısına tahsis edilen hibe miktarının iki katı oluncaya kadar azaltılmaktadır. Ön Tekliflerin değerlendirilmesinden sonra, Sözleşme Makamı tüm başvuru sahiplerine, başvurularının son teslim tarihinden önce teslim edilip edilmediğine, başvurularına verilen referans numarasına, Ön Tekliflerinin değerlendirilip değerlendirilmediğine ve değerlendirme sonuçlarına dair bir mektup göndermektedir. Ön Teklifleri kabul edilen başvuru sahipleri daha sonra Tam Başvurularını teslim etmeleri için davet edilmektedir.

Hibe Programları Nasıl Takip Edilir?

Hibe programlarının düzenli duyuru zamanı bulunmamaktadır. Dolayısıyla, proje geliştirmek isteyen kuruluşların belirli aralıklarla yapılan çağruları (duyuruları) ilgili web sayfaları aracılığı ile takip etmesi gerekmektedir. Hibe programlarına ilişkin duyurular kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı web sayfasında yer almaktadır. Bununla birlikte sözleşme makamları olan Merkezi Finans ve İhale Birimi web sayfası ile (www.mfib.gov.tr) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı altında İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Program Otoritesi web sayfasının (www.ikg.gov.tr) takip edilmesinde fayda bulunmaktadır.

AB Hibe Programları Kapsamında Eğitim Konusunda Uygulanmış Proje Örnekleri

AB ve Türkiye Arasında Sivil Toplum Diyaloğu IV Hibe Programı

Program Sahibi Kuruluş: Avrupa Birliği Başkanlığı

Bütçesi: 9 politika alanında yürütülen 80 projeye yaklaşık 11 milyon Avro destek sağlanmıştır.

Uygulama Dönemi: 2015-2017

Yenilikçi Sosyal Bilgiler ve Tarih Dersleri Projesi

Erciyes Üniversitesi Vakfı, Erciyes Üniversitesi ve Hollanda'dan European Association of History Educators (EUROCLIO) ortaklığında yürütülen projede Avrupa ağları ile işbirliği içerisinde sosyal bilimler alanında çalışan öğretmenlerin farklılaştırılmış yetenekler ve yetkinlik bazlı eğitim konusunda pedagojik kapasitelerinin artırılması hedeflenmiştir. 15 ay süren projenin bütçesi 99.830,93 Avro'dur. Projede;

- Farklılaştırılmış yetenekler ve yetkinlik bazlı eğitim konusunda geniş çaplı bir literatür taraması yapıldı.
- Farklılaştırılmış yetenekler ve yetkinlik bazlı eğitimin fırsatları ve sınamaları konusunda Türkiye'deki durumu analiz etmek amacıyla öğretmenler ve öğretmen adayları ile ampirik araştırma gerçekleştirildi.
- Hollanda'ya düzenlenen çalışma ziyareti ile karşılıklı bilgi alışverişinde bulunuldu.
- Öğretmenlere ve öğretmen adaylarına yönelik hizmet içi eğitimler yapılarak, öğretim materyalleri geliştirildi ve kaynak bir kitap hazırlandı.
- Kayseri'de proje eş-faydalanıcısı EUROCLIO'dan bir uzmanın uluslararası deneyimlerini aktardığı bir seminer yapıldı.
- Projeye ilişkin farkındalığı artırmak amacıyla seminerler, basın toplantıları düzenlendi.

Deneyimsel Öğrenme Projesi

Deneyimsel Eğitim Merkezi Derneği, Gaziantep Eğitim ve Gençlik Derneği, Gençlik Hakları Derneği, Estonya'dan Noorsooühingu Rõuge Noorteklubi ve Yunanistan'dan ERGON Training ortaklığında yürütülen projede erken okul terkiyle mücadele edebilmek amacıyla deneyimsel öğrenme yaklaşımı üzerine çalışan Gaziantep'teki öğretmenlerin ve Eskişehir'deki gençlik çalışanlarının kapasitelerinin geliştirilmesi, Paulo Freire tekniği kullanılarak deneyimsel öğrenme yönteminin yerelleştirilmesi, Öğretmenlerin okullarda gerçekleştirdikleri yerel eğitimler ve diyalog toplantılarıyla ilkökul ve lise öğrencileriyle çalışma imkanının ortaya konması ve Sınıflardaki branş derslerinin alışlagelmişin dışında interaktif bir şekilde uygulanmaya başlanması hedeflenmiştir.

15 ay süren projenin bütçesi 164.293,15 Avro'dur. Projede; Öğretmenler ve gençlik çalışanları için deneysel öğrenme yöntemi hakkında İstanbul'da bir eğitici eğitimi düzenlendi.

- Öğretmen ve gençlik çalışanları Estonya ve Yunanistan'a çalışma ziyaretinde bulundu.
- Gaziantep ve Eskişehir'de öğretmenler kendi sınıflarında deneysel öğrenme yöntemini uyguladı.
- Bu deneyimlerin sonucunda Deneysel Öğrenme ve Ezilenlerin Pedagojisi Sentezi adında bir kitap ([denyimselogrenme.com/2017/02/23/ezilenlerin-denyimsel-pedagojisi/](http://www.denyimselogrenme.com/2017/02/23/ezilenlerin-denyimsel-pedagojisi/)) yazıldı.
- Üniversiteler, STK ve kamu kuruluşları temsilcilerinin yer aldığı geniş kapsamlı bir kapanış konferansı düzenlendi.
- Proje faaliyetlerinin tanıtıldığı, sonuçlarının ve yayınlarının paylaşıldı bir web sitesi hazırlandı. <http://www.denyimselogrenme.com/>

Herkes İçin Eğitim Projesi

Karşılaştırmalı Eğitim Derneği ve Almanya'dan Technische Universität Darmstadt - Institut für Allgemeine Pädagogik und Berufspädagogik ortaklığında yürütülen projede kapsayıcı eğitim konusunda farkındalığı ve işbirliğini artırmak hedeflenmiştir. 12 ay süren projenin bütçesi 127.528,80 Avro'dur. Proje kapsamında;

- Türkiye ve Almanya'da devlet okullarında görev yapmakta olan ilkökul öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrenciler bağlamında kapsayıcı eğitime bakış açılarını karşılaştırmak, benzerlik ve farklılıkları ortaya koyarak öğretmen eğitimine yönelik politika önerileri oluşturmak için kanıt temeline dayalı kapsamlı araştırma yapıldı.
- Bu araştırmadan hareketle İstanbul'daki pilot okullarda çalışan öğretmenler için Gelişimsel Öğretmen Eğitimi başlığı altında bir hizmet içi eğitim programı oluşturuldu ve uygulandı. 3 gün süren eğitime 2 okuldan 54 öğretmen, idareci ve rehber öğretmen katıldı.
- Verilen eğitimin öğretmenlerin kapsayıcı eğitim ve demokrasi tutumlarına olumlu yönde bir etkisinin olup olmadığını ölçmek için varyans analizi yapıldı ve gerçekleştirilen hizmet-içi eğitimin kapsayıcı eğitim konusundaki tutumları olumlu yönde değiştirdiği bulundu.
- Proje kapsamında yapılan araştırmanın sonuçlarına dayanarak yazılan hizmet-içi eğitim uygulamalarına ve katılımcı öğretmenlerin geri bildirimlerine dayanarak Kapsayıcı Eğitim için Öğretmen Kılavuzu başlıklı bir kılavuz hazırlandı.
- Bu eğitimin sonuçları, eğitimcilerin, hukukçuların ve psikiyatrların katılımıyla kamuya açık bir panelde tartışıldı.

Bekleyen Çocuk Projesi

Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı ve Fransa'dan Children of Prisoners Europe ortaklığında yürütülen projede hükümlülerin örgün eğitimdeki çocuklarının ön yargılı yaklaşıma maruz kalmalarının ve ayrımcılığa uğramalarının azaltılması hedeflenmiştir. 12 ay süren projenin bütçesi 147.339,00 Avro'dur. Proje kapsamında;

- Hırvatistan, Zagreb'de, düzenli olarak Children of Prisoners Europe (COPE) ağına üye ülkelerde gerçekleşen ve ağıın çalışmalarının değerlendirildiği en iyi örnekler konferansına katılım sağlandı. Ebeveyni Yasalarla Sorun Yaşayan Çocuklar: Çocukların Üstün Yararı Nedir? Nasıl Karşılır? başlıklı konferans sonrasında Lepoglova Cezaevine ziyaret düzenlendi ve Çerçeve Analizi Çalıştayına iştirak edildi.

- Brüksel, Paris ve Milano'ya düzenlenen gezilerde COPE Ağı üyesi STK'lar ve cezaevleri ziyaret edildi. Avrupa'da bu konuda temelleri sağlam atılmış kamu ve STK iş birliği yerinde gözlemlendi.
- Bakırköy Kadın, Gebze Kadın ve Maltepe 2 No.lu L Tipi Erkek Cezaevlerinde mahpuslar ve cezaevi personeli ile çalışmalar yürütüldü. Toplam 96 anne ve 35 baba mahpusla Cezaevinde Ebeveyn Olmak başlıklı seminerler yürütüldü.
- 0-6 yaş çocukların da kaldığı kadın ceza evlerinde 21 infaz koruma memuru ve psiko-sosyal servis uzmanı için Mahpuslar ve Çocukları konulu bir atölye çalışması düzenlendi.
- Küçükçekmece İlçesinde görev yapan 89 sınıf öğretmeni ve 24 rehber öğretmene etiketsiz eğitim yaklaşımı ile eğitimler verildi.
- Seçilen cezaevlerinde mahpuslarla odak grup görüşmeleri; cezaevi çalışanıyla ve öğretmenlerle anket çalışmaları yapıldı. Araştırma sonuçları Bekleyen Çocuk: Anne ya da Babası Cezaevinde Olan Çocuklar Üzerine Bir Proje kitabında yayınlandı.
- Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı ile anne babası cezaevinde olan çocuklara ilişkin yürütülen mevcut çalışmaların değerlendirildiği savunma toplantıları yapıldı.
- Mahpus anne babalara, cezaevi çalışanlarına, çocuklara bakım verenlere ve öğretmenlere yönelik broşürler geliştirildi.

AB ve Türkiye Arasında Sivil Toplum Diyaloğu V Hibe Programı

Program Sahibi Kuruluş: Avrupa Birliği Başkanlığı

Bütçesi: 12 politika alanında yürütülen 40 projeye toplam 7 milyon Avro destek sağlanmıştır.

Uygulama Dönemi: 2019-2020

Erken Ve Genç Yaşlardaki Yabancı Dil Öğretiminde Daha İyi Yöntemler İçin Diyalog Projesi (Dialingua)

Türkiye Özel Okullar Derneği ve Birleşik Krallık'tan Bağımsız Okullar Ulusal Dernekleri Avrupa Konseyi (ECNAIS) ortaklığında yürütülmekte olan projede üniversite öncesi dönemde yabancı dil öğretiminin kalitesini artırmak üzere Türkiye ve Avrupa'daki okullar arasında ortak anlayışın ve sürdürülebilir işbirliğinin geliştirmesi hedeflenmektedir. 15 ay sürecek olan projenin bütçesi 180.153,75 Avro'dur. Proje kapsamında;

- Yabancı dil eğitimi ile ilgili Çekya, Portekiz, Finlandiya ve Türkiye'de saha gezileri ve çalıştaylar düzenlenecek
- Çalışma ziyaretleri ve çalıştayların değerlendirileceği bir atölye çalışması gerçekleştirilecek
- Yabancı dil eğitiminin önemi zirvesi düzenlenecek
- Yabancı dil eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik iyi uygulama el kitabı, Avrupa ve Türkiye'deki yabancı dil eğitiminin analiz edildiği karşılaştırmalı rapor ve TÖZOK ve ECNAIS arasında sürdürülebilir işbirliği ve diyalogu sağlayacak bir stratejik plan hazırlanacak
- Web Platform: Projenin sonuçlarının paylaşılacağı ve öğretmenlerin yabancı dil eğitimi ile ilgili deneyim ve bilgilerini paylaşabilecekleri bir platform tasarlanacaktır.

Ben Varsam Okulum Bütün Projesi

Türkiye Spastik Çocuklar Vakfı, Hırvatistan'dan Centar Inkluzivne Potpore Idem ve Birleşik Krallık'tan Praxis Europe ortaklığında yürütülen projede kaynaştırma eğitiminin kalitesinin artırılması ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili işbirliği ve diyalogun artırılması hedeflenmektedir. 15 ay sürecek olan projenin bütçesi 213.127,95 Avro'dur. Proje kapsamında;

- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere yönelik bir ihtiyaç analizi yapılacak
- Eğitimcilerin kullanımına yönelik kaynaştırma eğitim modülleri hazırlanacak
- Kaynaştırma eğitimi hakkında bir öğrenme rehberi hazırlanacak
- Öğretmenlere yönelik eğitimler düzenlenecek
- Çalışma ziyaretleri yapılacaktır.

Özgürleşen Umutlar Projesi

Tuvana Okuma İstekli Çocuk Eğitim Vakfı ve Yunanistan'dan Antigone Information and Documentation Centre on Racism, Ecology, Peace and non Violence ortaklığında yürütülen projede cezaevlerinde okul öncesi eğitime ilişkin metodoloji ve politika geliştirilmesi hedeflenmektedir. hedeflenmektedir. 15 ay sürecek olan projenin bütçesi 218.852,45 Avro'dur. Proje kapsamında;

- Durum tespiti için seçilen cezaevlerine ön çalışma ziyaretleri yapılacak
- Eğitimler düzenlenecek
- Türkiye'deki Cezaevi Personeli için Yunanistan'da çalıştay ve eğitimler düzenlenecek
- Cezaevi Faaliyetleri (her cezaevine 10 ziyaret, toplam 70 ziyaret) yapılacak
- Cezaevlerinde okul öncesi eğitime ilişkin rapor hazırlanacaktır.

Çevre Eğitiminde Kurumsal Yaklaşımlar ve Pratik Uygulamalar

Hellenic Society for the Protection of Nature ve Türkiye'den Türkiye Çevre Eğitim Vakfı ortaklığında yürütülen projede Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi ve Çevre Eğitimi kapsamında ortak çevre eğitimi metodolojilerinin ve faaliyetlerinin geliştirilmesi, değerlendirilmesi ve tasarlanması hedeflenmektedir. 15 ay sürecek olan projenin bütçesi 187.786,08 Avro'dur. Proje kapsamında;

- ÇE ve SKE kapsamında iyi uygulama analizi (Çevre Eğitimi Merkezleri, Yunanistan örneği) yapılacak
- Çalışma ziyaretleri yapılacak
- Yaz Okulu düzenlenecek
- Ortak çevre ve kültürlerarası eğitim projeleri geliştirilecek ve projeler Türkiye'den ve Yunanistan'dan seçilen okullara sunulacak
- Akıllı cihazlar için Uygulama geliştirilecektir.

Sivil Toplum Destek Programı II

Program Sahibi Kuruluş: Avrupa Birliği Başkanlığı

Bütçesi: 31 projeye toplam 4 milyon Avro destek sağlanmıştır.

Uygulama Dönemi: 2019-2020

Cin Ali Altı Noktada Projesi

Cin Ali Eğitim ve Kültür Vakfı ve Sesli Betimleme Derneği ortaklığında yürütülen projede özellikle görme engelli birinci sınıf öğrencileri için okumayı daha kolay ve daha eğlenceli hale getirmek için destekleyici eğitim araçlarına katkıda bulunmak ve görme engelli çocukları farklı alanlara yönelmeye teşvik ederek topluma entegre olmalarına destek vermek amaçlanmaktadır. 12 ay sürecek olan projenin bütçesi 70.680,75 Avro'dur. Proje kapsamında;

- Engelli haklarına yönelik savunuculuk ve iletişim becerileri eğitimleri verilecek
- Destekleyici eğitim materyalleri üretilecek
- Saha araştırması ve rapor hazırlanacak
- Okul ziyaretleri ve görünürlük faaliyetleri yapılacaktır.

Toplumun Okulları Projesi

TEVDAK Liseleri Eğitim Derneği, İstanbul Erkek Lisesi Eğitim Vakfı, Nişantaşı Anadolu Lisesi Eğitim Vakfı, Vefa Lisesi Eğitim Vakfı, Edirne Lisesi Eğitim Vakfı, Zonguldak Mehmet Çelikel Lisesi Eğitim Vakfı ortaklığında yürütülen projede kuruluşların idari ve mali sürdürülebilirliğinin artırılması, iletişim becerilerinin geliştirilmesi, şeffaflık ve hesap verebilirliklerinin güçlendirmesi amaçlanmaktadır. 15 ay sürecek olan projenin bütçesi 164.667,29 Avro'dur. Proje kapsamında;

- Kurumların uzun vadeli kurumsal ve stratejik planları hazırlanacak
- İletişim yönetim becerilerinin ve fon bulma faaliyetlerinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar düzenlenecek
- AB'deki benzer STK'lar ile yeni bir ağ oluşturulacaktır.

Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Artırılması Hibe Programı

Program Sahibi Kuruluş: Milli Eğitim Bakanlığı

Bütçesi: 70 projeye toplam 14,4 milyon Avro destek sağlanmıştır.

Uygulama Dönemi: 2014-2015

Mesleki Eğitime Destek Projesi

Bağcılar Belediyesi ve Bağcılar Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi ortaklığında yürütülen projede Tesisat ve İklimlendirme alanında eğitim veren teknik ve endüstri meslek liselerinin kurum kapasitelerinin geliştirilmesi, bu okullarda eğitim veren öğretmenlerin iklimlendirme sistemleri dalında geliştirilmesi, öğrencilerin mesleki eğitimlerinin kalitesinin artırılması, eğitim ve istihdam arasındaki açığın kapatılması hedeflenmiştir. 12 ay süren projenin bütçesi 176.393,78 Avro'dur. Proje kapsamında;

- Türkiye'deki meslek liselerinin eğitimlerde kullanabilmesi amacıyla klima düzeneklerinin yer aldığı eğitim setleri hazırlanarak meslek liselerine gönderilmiştir.
- Eğitim videoları çekilerek online bir platforma yüklenmiş ve iklimlendirme alanında hem öğretmenlerin hem de bu alanda eğitim gören öğrencilerin istifadesine sunulmuştur
- Eğitim kitabı da hazırlanıp meslek liselerine gönderilmiştir.

ERASMUS+ PROGRAMI

Türkiye Ulusal Ajansı, Erasmus+ ve Avrupa Dayanışma Programlarının (ESC), Türkiye’de uygulanması ve Avrupa Komisyonu ile gerekli koordinasyonun sağlanmasından sorumlu kamu kurumudur. 2003 yılında kurulan Türkiye Ulusal Ajansı, 2018 yılından bu yana Dışişleri Bakanlığı’nın bağlı kuruluşu olan Avrupa Birliği Başkanlığı’nın ilgili kuruluşu olarak görev yapmaktadır.

Türkiye Ulusal Ajansı’nın temel görevleri; AB’nin eğitim ve gençlik programlarını Türkiye’de uygulamak; bu programlara katılım çalışmalarını yürütmek, koordine etmek, izlemek ve Avrupa Komisyonuna rapor halinde sunmak; bu programlar hakkında Avrupa Komisyonu ile gerekli görüşmeleri yapmak ve uygulama sözleşmelerini imzalamaktır.

Ülkemiz Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına 2004 yılından bu yana katılım sağlamakta olup, Türkiye Ulusal Ajansı tarafından yükseköğretim, okul eğitimi, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi ve gençlik alanlarındaki projelere hibe desteği verilmektedir. Program kapsamında merkezi olarak yürütülen Spor Destekleri de bulunmaktadır.

Türkiye Ulusal Ajansı Erasmus+ Programı kapsamında yılda yaklaşık 12.000 başvuru almakta ve 120 Milyon hibe tahsis etmektedir. 2004 yılından bu yana 500 bin vatandaşımız programlardan istifade etmiştir.

Erasmus+ Programı;

- Eğitim, gençlik ve spor alanlarında faaliyet gösteren tüm kurum ve kuruluşlarımız arasında işbirliğinin artırılması, **iş dünyasının gereksinimlerine uygun insan kaynağının geliştirilmesi ve genç işsizliğin azaltılması** hedeflemektedir. Program kapsamında aynı sektördeki kurumların yanı sıra farklı sektörler arasındaki işbirlikleri de desteklenmektedir,
- Yararlanıcılarına **yurt dışında eğitim, öğretim, staj, profesyonel gelişim, yaygın öğrenme temelli gençlik aktiviteleri ve gönüllü çalışmalarda** bulunma imkânları sunmaktadır. Bu fırsatlar, kurum ve kuruluşlarımızın Avrupa ülkeleriyle kuracakları proje ortaklıkları yoluyla sağlanmaktadır. Program sayesinde **vatandaşlarımızın kişisel ve mesleki gelişimleri desteklenmekte ve istihdam edilebilirlikleri** artmaktadır,
- Avrupa’da ülkemize karşı önyargıların kırılmasını ve kültürel yakınlaşmayı sağlamakta, ülkemizin AB standartlarını yakalamasına katkıda bulunmakta ve **toplumun her kesiminden insanımıza AB ülkelerinin vatandaşları ile işbirliğinin** yolunu açmaktadır,

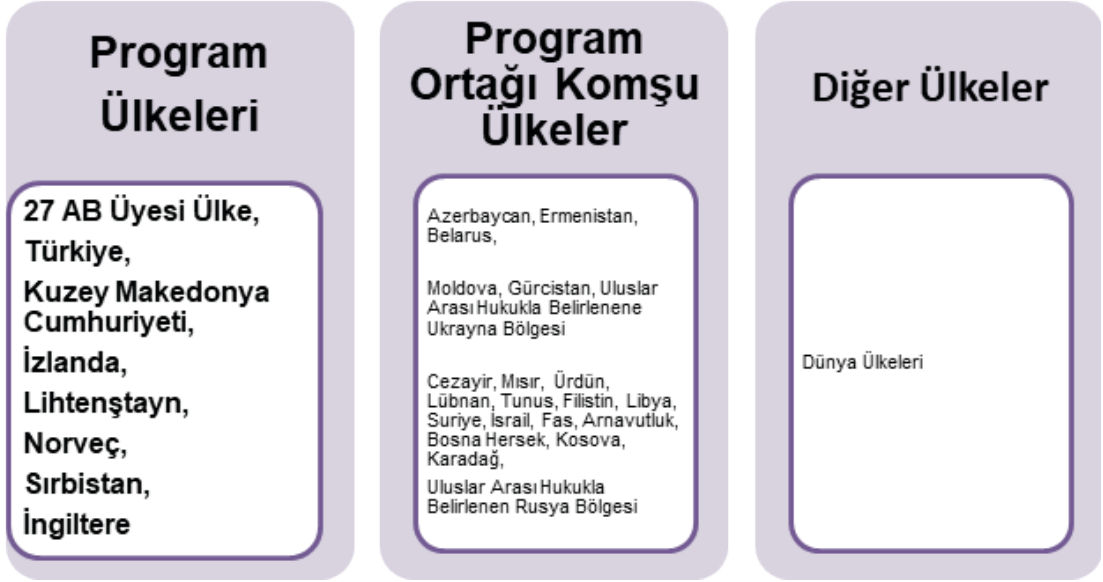
Erasmus+ Hangi Ülkelerde Uygulanmaktadır?

Erasmus+ Programına ilişkin hibe destekleri 3 başlık altında toplanmaktadır:

1. **Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA1)** başlığını taşıyan projeler ile okul eğitimi, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi, yükseköğretim ve gençlik alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların çalışanları için eğitim, öğretim, öğrenim ve staj fırsatları bulunmaktadır.
2. **Stratejik Ortaklık Projeleri (KA2);** eğitim kurumları, gençlik kuruluşları, iş dünyası, yerel / bölgesel otoriteler ve sivil toplum kuruluşları arasında eğitim, öğretim ve gençlik aktiviteleri bağlamında kurumsal işbirlikleri yapılmasına fırsat vermektedir.

3. **Yapılandırılmış Diyalog Projeleri (KA3)** ise politika yapım süreçlerinde gençler ve karar alıcıları bir araya getirerek fikir alışverişinde bulunmalarını sağlamaktadır.

Avrupa Dayanışma Programı (ESC), gençlerin kişisel, eğitimsel, sosyal, sivil ve mesleki gelişimlerini teşvik ederken, kendi ülkelerinde veya yurtdışında topluma yarar sağlayan projelerde gönüllü olmaları, çalışmaları veya ağ kurma faaliyetlerinde bulunmaları için fırsatlar yaratan, toplumsal ihtiyaçları karşılamayı hedefleyen yeni bir Avrupa Birliği girişimidir.

ERASMUS+ PROGRAMI ALT SEKTÖRLERİ HAKKINDA BİLGİLER

1) OKUL EĞİTİMİ

Erasmus+ Programı çatısı altında yürütülen programlardan **Okul Eğitimi Programı**; Avrupa standartlarında, çağın gereklerine uygun, kaliteli bir okul eğitimi sistemi tesis etmeyi amaçlamaktadır. Bir yandan okul eğitimi personeline kurslar ve işbaşı gözlemler yoluyla kişisel ve mesleki gelişim fırsatları sunarken diğer yandan okullar ve eğitim alanında faaliyet gösteren diğer kurum ve kuruluşlar arasında işbirliğini teşvik etmeye odaklanmıştır. Bu programda eğitim/öğretim alanında pedagojik metotlar ve materyaller geliştirmek; bu konuda iyi uygulamaların ve yeniliklerin paylaşılması, geliştirilmesi ve uluslararası boyutta yaygınlaştırılmasını sağlamak; yabancı dil ve bilişim teknolojileri öğretimini desteklemek ve bu alanda deneyim paylaşımını teşvik etmek gibi önceliklere uygun faaliyetler gerçekleştirilebilmektedir.

Okul Eğitimi Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA1) kapsamında:

Okul Eğitimi Personelinin Öğrenme Hareketliliği

Bireylerin Öğrenme Hareketliliği Ana Eylemi (Key Action 1, KA1) altında yer alan bu faaliyet ile okul personelinin yeterliliklerinin geliştirilmesi ve okul personeline yurt dışında mesleki gelişim fırsatları sunulması hedeflenmektedir. Bu kapsamda, okul eğitimi alanında faaliyet gösteren okulların, bir ya da daha fazla personelinin eğitim ve öğretim amacıyla Program Ülkelerine kısa dönemli göndermesine yönelik aşağıda sayılan faaliyetler desteklenmektedir. Bir öğrenme hareketliliği projesi, bu faaliyetlerden birini veya daha fazlasını içerebilir:

Öğretme Görevlendirmesi: Okul eğitim personelinin yurt dışında ortak bir okulda öğretmenlik yapması.

Yapılandırılmış Kurslar ya da Eğitim Faaliyetleri: Okul eğitim personelinin yurt dışında mesleki gelişimine yönelik yapılandırılmış bir kursa ya da eğitim faaliyetine katılması.

İşbaşı izleme: Okul eğitim personelinin yurt dışında ortak bir okulda ya da okul eğitimi ile ilgili faaliyet gösteren bir kuruluşta işbaşı izleme ya da gözlem ziyareti yapması.

KİMLER BAŞVURU YAPABİLİR?

1. Okullar

- Okul Öncesi Eğitim Kurumları
- İlkokullar
- Ortaokullar
- Genel/Mesleki Eğitim Veren Liseler
- Bilim ve Sanat Merkezleri
- Özel Eğitim Uygulama Merkezleri

2. Konsorsiyumlar

- İl/İlçe MEM
- Okullar

Konsorsiyum lideri okul veya İl/İlçe MEM olabilir.Konsorsiyum en az 3 kurumdan oluşur.

Konsorsiyum üyeleri okul olmak zorundadır.

KİMLER YARARLANABİLİR?

- Okulun eğitim personeli (öğretmenler, idareciler, rehber öğretmen, okul psikologu vb.)
- İl/İlçe MEM personeli (okul politikası ve okul gelişimi, okul eğitimi sektörünün gelişiminden sorumlu personel)

Okul Eğitimi Personel Hareketliliği Proje Örneği 1

Proje Başlığı: “Öğretmenlerimizle

Öğrencilerimiz de Yenileniyor”

Yararlanıcı: Yüce-tepe İlkokulu

Bütçe: 25.402 €

Amacı: Okul personelinin değişen ve gelişen bilgi teknolojileri konusunda eğitilmesi, sportif ve sanatsal ders içi ve ders dışı faaliyetlerin desteklenmesi, yeni ve yaratıcı öğrenme yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesi.

Faaliyetler: 10 öğretmenin Hollanda’da, 9 gün süreyle “Eğitim ve Öğretimde Yaratıcılık ve Yenilik & Eğitimde Müzik, Sanat, Bilişim Teknolojileri ve Sporun Kullanımı” başlıklı kursa katılımı.

2 öğretmenin İtalya’da, 7 gün süreyle “İngilizceyi Başarılı Bir Şekilde Öğretmek” başlıklı kursa katılımı.

Okul Eğitimi Personel Hareketliliği Proje Örneği 2

Proje Adı : “Erken Okul Terkiyle Mücadelenin 8 Metodu”

Yararlanıcı Kurum : Gölbaşı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Ev sahibi : Hollanda

Bütçe : 13.248,00 €

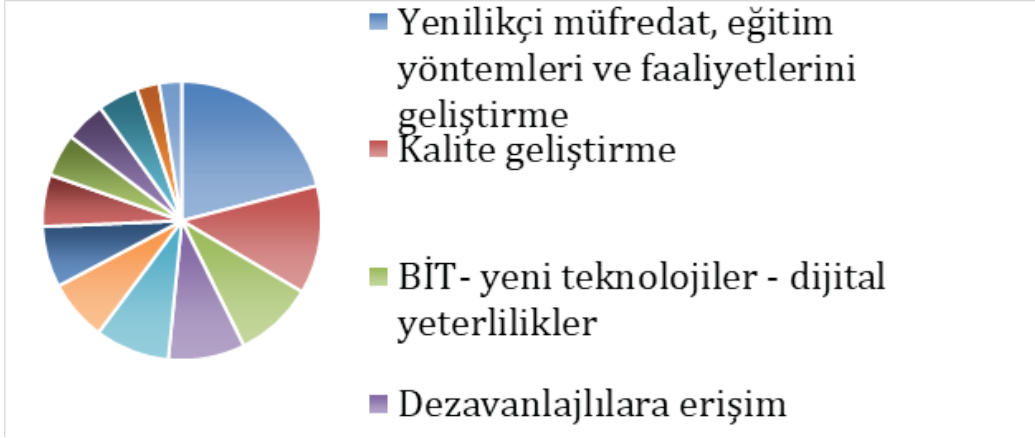
Proje Konusu ve Amacı: Projede başarısızlık nedeniyle okul terklerinin azaltılmasına yönelik metodların öğrenilmesi, bu konuda iyi uygulamaları olan bir ülkede ve kurumda öğrenme/öğretme faaliyetlerinin yerinde izlenmesi amaçlanmıştır.

Gölbaşı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
Erasmus+ Programı Ana Eylem 1
Bireylerin Öğrenme Hareketliliği Projesi:
2015 Yılı Okul Eğitimi Personel Hareketliliği Projesi:
Proje Adı: “Erken Okul Terkiyle Mücadelenin 8 Metodu”
Proje No: “2015-1-TR01-KA101-017190”
Yurtdışı Ortağımız: Quarter Mediation
www.quartermediation.eu

Proje ile okuldan başarısızlık nedeniyle ayrılmaların önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

Proje kapsamında 6 öğretmen Hollanda'da bir kurumda işbaşı izleme faaliyetine katılmıştır.

PROJELERİN İLİŞKİLENDİRİLDİĞİ KONU BAŞLIKLARI

Okul Eğitimi Bireylerin Öğrenme Hareketliliği (KA2) kapsamında:

Yenilik ve İyi Uygulama Değişimi için İşbirliği Ana Eylemi (Key Action 2, KA2) altında yer alan bu faaliyet ile kurumsal, yerel/bölgesel, ulusal veya uluslararası düzeyde yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi, transfer edilmesi ve/veya uygulanması amacıyla, Program üyesi ülkelerin eğitim kurumları arasında stratejik ortaklık projeleri desteklenmektedir.

Hedeflerine ve ortaklık yapısına bağlı olarak stratejik ortaklık projeleri 2 türde olabilmektedir:

1. Yenilik Geliştirmeye Yönelik Stratejik Ortaklıklar (Development of Innovation): Bu kategorideki projelerin yenilikçi çıktılar üretmesi ve/veya mevcut ürün ya da fikirlerin yaygınlaştırılmasına ve kullanılmasına yönelik faaliyetler içermesi beklenir. Bu amaçla, fikri çıktı ve çoğaltıcı etkinlik planlanabilir ve bütçe talep edilebilir.

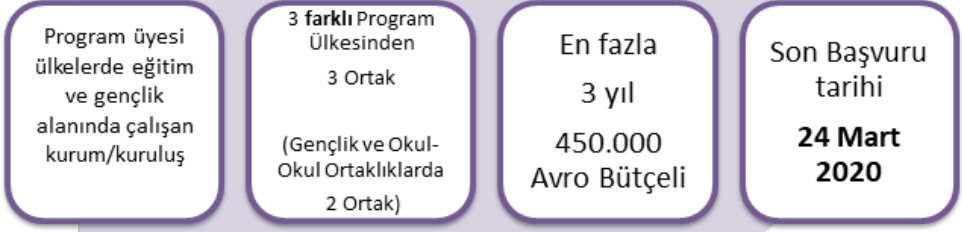
2. İyi Uygulamaların Değişimine Yönelik Stratejik Ortaklıklar (Exchange of Good Practices): Bu kategorideki projelerin amacı kurumlara işbirliği ağları kurmaları, uluslararası kapasitelerini artırmaları ve fikir, uygulama ve yöntemleri paylaşmaları için fırsat sunmaktır. Proje amacı ve kapsamı ile orantılı olarak bu projelerin de somut çıktılar üretmesi mümkün olup faaliyet sonuçlarını yaygınlaştırmaları beklenir. Bu faaliyetler ve sonuçları proje yönetimi ve uygulaması için sağlanan bütçeden desteklenecektir. Bu kategorideki projeler fikri çıktı ve çoğaltıcı etkinlik bütçesi talep edememektedir.

Okullar Arası Değişim Ortaklıkları (School Exchange Partnerships): İyi uygulamaların değişimine yönelik stratejik ortaklıklar altında yer alan bu ortaklık türünde tüm ortaklar sadece okullardan oluşmaktadır.

Bu projelerde öğretmen ve öğrencilerin hareketlilik faaliyetleri desteklenerek kurumsal ve uluslararası kapasitelerinin artırılması hedeflenmektedir. Bu tür başvurular için KA229 kodlu başvuru formu kullanılmalıdır.

Seçilen stratejik ortaklığın türü başvuru formunda seçilmiş olmalıdır.

Avrupa Komisyonu tarafından bu iki ayrı proje türü için ayrı ayrı bütçe tahsisi yapılması öngörülmüştür. Okul Eğitimi Stratejik Ortaklıklar kapsamında ulusal bütçe tahsisatının %80'i 'İyi Uygulamaların Değişimi', %20'si ise 'Yenilik Geliştirme' projelerine ayrılmıştır. Bu doğrultuda, her iki proje grubu kendi içinde değerlendirmeye tabi tutulacaktır.

KA20
1

- **Karma Stratejik Ortaklıklar**
(farklı profile sahip kuruluşlar arasında ortaklık)
(Bütçenin %20'si)
- Yenilikçi (fikri çıktı, çoğaltıcı etkinlik)
- İyi uygulama değişimi

KA22
9

- **Okul Değişim Ortaklıkları**
(sadece okullar, bütçenin % 80'i)
- İyi uygulama değişimi, hareketlilik

Okul Eğitimi Stratejik Ortaklık Projeleri Proje Örneği

Proje Türü : Okul Eğitimi Stratejik Ortaklıklar (KA2)

Proje Adı : "Let's Become Language-Friendly Schools!"

Proje Türü : Okul Eğitimi Stratejik Ortaklıklar (KA2)

Bütçesi: 109.725,00 €

Yararlanıcı Kurum : Hendek Atike Hanim Anadolu Lisesi (Sakarya)

Diğer Ortaklar : İtalya, Romanya, Bulgaristan, İspanya

Proje Konusu ve Amacı: Projenin amacı öğrencilerimizin genel dil becerilerini geliştirmek ve tüm ortak kuruluşlarda yabancı dil öğretiminin etkinliğini kalıcı olarak arttırmaktır. Düzenli İngilizce dersleri dahilinde grup çalışması da dahil olmak üzere, tüm sınıflar için etkinlikler, ICT'yi rutin olarak kullanarak öğrencilerin Avrupanın her yerinden diğer İngilizce konuşanlar ile canlı iletişim kurmaları sağlanmaktadır.

Proje Çıktıları: Sesli sözlük, fotoğraf sergisi, proje takvimi, ortak film, e-kitap, bilgi kartları, tematik bulmaca, el yapımı yer imleri, proje web sayfaları, proje logosu, el ilanları, projenin DVD'si, broşür

✓ Proje kapsamında tüm ortaklardan 112 kişi hareketlilik faaliyetlerine katılmıştır.

Okul Eğitimi Stratejik Ortaklık Projeleri Proje Örneği

Proje Türü : Okul Eğitimi Stratejik Ortaklıklar (KA2)

Proje Adı : "Foreign languages, better life, perfect jobs"

Bütçesi : 126.635,00 €

Yararlanıcı Kurum : Abdullah Tayyar Anadolu Lisesi (Karaman)

Diğer Ortaklar: Almanya, Romanya, Portekiz, İtalya

Proje Konusu ve Amacı: Proje daha iyi bir iş ve kariyer için yabancı bir dil bilmenin önemine odaklanmaktadır. Proje boyunca birbirimizin benzerliklerini ve farklılıklarını belirleyip kutlayabilecek ve karşılıklı anlayış, saygı ve hoşgörü geliştirilebileceğinin yanısıra, öğrenciler birlikte oluşturdukları proje ürünleri hakkında bilgi alışverişinde bulunmak için e-postalar, Facebook hesapları ve Skype aracılığıyla İnternet üzerinden iletişim kuracaklar.

Proje Çıktıları: Profesyonel yönelim Portofolyosu , videolar, kitapçık, çok dilli sözlük, "Biz en iyi aktörleriz" -DVD-s, mini kulüpler (Müfredat dışı etkinlikler, BİT, mükemmel iş, dil, fotoğraf ve videolar hakkında)

Proje kapsamında tüm ortaklardan 134 kişi hareketlilik faaliyetlerine katılmıştır

Okul Eğitimi Stratejik Ortaklık Projeleri Proje Örneği

Proje Türü: Okul Eğitimi Stratejik Ortaklıklar (KA2)

Proje Adı: "Siber Zorbalıkla Mücadele"

Koordinatör: Manisa İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Diğer Ortaklar: Norveç, İtalya, GKRY, Çekya, Portekiz, Birleşik Krallık, İspanya

Proje Konusu ve Amacı: Proje ile 12-17 yaş arası öğrencilerin, velilerin ve öğretmenlerin siber zorbalığın istenmeyen sonuçlarından kaçınması ve toplumdaki farkındalığın artırılmasına yardımcı olabilecek temel bilgi

ve kılavuzlar sağlanması. Bunun yanında proje, internetin gençler tarafından güvenli bir şekilde kullanılmasını ve dijital okuryazarlığın geliştirilmesini amaçlamaktadır.

Proje Çıktıları:

- Siber zorbalık rehber kitabı,
- Siber güvenlik çevrimiçi oyunu,
- Siber zorbalık el kitabı.

1. YÜKSEKÖĞRETİM

Erasmus+ Programı çatısı altındaki **Yükseköğretim Programından** Erasmus Beyannamesi sahibi yükseköğretim kurumları faydalanmaktadır. Bu program yükseköğretim öğrencilerine yurt dışında öğrenim görme ve staj yapma imkânı sunarken, personele eğitim alma ve ders verme faaliyetlerinde bulunma fırsatı tanır. Bu kapsamdaki öğrenci öğrenim ve personel hareketlilikleri yükseköğretim kurumlarının Avrupa'daki yükseköğretim kurumları ile yapacakları ikili anlaşmalar yoluyla hayata geçirilmektedir. Programdan yararlanmak isteyen öğrenciler ve personel, Program kurallarına uygun olacak şekilde yükseköğretim kurumları tarafından belirlenmektedir.

Bunun yanı sıra, yükseköğretim kurumları kurumsal kapasitelerini geliştirmelerine veya faaliyet gösterdikleri akademik alanlarda ilerlemelerine yönelik projeler yapabilirler. Bu projeler kapsamında yurt dışından yükseköğretim kurumlarıyla, faaliyet alanlarındaki farklı türden kurum ve kuruluşlarla proje ortaklığı yapabilirler. Erasmus+ Programı yükseköğretim kurumlarına sağladığı bu fırsatlarla yükseköğretimde kaliteyi artırmayı, yükseköğretim kurumlarının birbirleriyle ve iş dünyası ile işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Program, başvuruları Brüksel'de bulunan Yürütme Ajansı'na yapılan merkezi projeler yoluyla iş dünyası ile yakınlaşmayı sağlayan ve kurumsal kapasite geliştirmeye yönelik faaliyetleri içeren proje ortaklıklarını da teşvik etmektedir.

2) MESLEKİ EĞİTİM

Erasmus+ **Mesleki Eğitim Programı** meslek lisesi öğrencileri, çıraklar, mesleki eğitimden sorumlu öğretmen ve idareciler için işbaşı gözlem, staj ve eğitim faaliyetleri ile kurumsal işbirliklerini teşvik eden destekleri içerir. Kurumsal işbirlikleri kapsamında yapılan projeler; kurumsal, yerel, bölgesel, ulusal veya AB düzeylerinde yenilikçi uygulamaların geliştirilmesi, transferi veya uygulanmasıyla neticelenebilecek farklı ülkelerden, farklı eğitim, öğretim ve gençlik alanlarından ve/veya farklı sosyo-ekonomik sektörlerden kuruluşları içeren ortaklıklardır. Ayrıca, merkezi projeler yoluyla, mesleki eğitim sistemlerinin belli bir ekonomik sektörde işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu sektörel beceri ihtiyaçlarına ve bir veya birden fazla mesleki alanla ilgili yeni beceri taleplerine cevap verebilirliğini artırmaya dönük çabalarına da desteklenmektedir.

3) YETİŞKİN EĞİTİMİ

Erasmus+ **Yetişkin Eğitimi Programı** ise yetişkin eğitimi hizmeti veren kurum ve kuruluşlar ile bu kurumlardaki idareciler, eğitimciler/öğretmenler ve öğrencileri kapsamaktadır. Yaygın eğitim kurumları başta olmak üzere sivil toplum kuruluşları, araştırma merkezleri, danışmanlık ve bilgi/iletişim kuruluşları ile özel kuruluşlar, yükseköğretim kurumları, cezaevleri, müzeler, kütüphaneler gibi kuruluşlar ülkeler arası ortaklıklar kurarak birlikte çalışabilirler.

4) GENÇLİK

Erasmus+ **Gençlik Programında** gençlerimizin yaygın öğrenme temelli gençlik aktivitelerinde yer almalarına imkân sağlayan gençlik değişimi projeleri ve yurt dışında gönüllü çalışmalarına yönelik fırsatlar yer almaktadır. Gençlik Programını diğer programlardan ayıran bir özellik, tüzel kişilik olmaksızın en az dört gencin bir araya gelerek yurt dışından ortakları ile birlikte bir proje yapabilmelerine imkân tanınmasıdır. Gençler bu sayede Avrupalı akranları ile bir araya gelebilmekte ve ilgi duydukları bir konu etrafında kültürler arası öğrenme ortamını teneffüs edebilmektedirler. Gençlerin yararlanabileceği bir diğer faaliyet türü de Avrupa Gönüllü Hizmetidir. Bu kapsamda yurt dışında bir yıla kadar olan sürelerle sosyal içerikli projelerde gönüllü olarak çalışma ve gidilen ülkenin dilini öğrenme imkânı elde edebilirler. Avrupa Gönüllü Hizmeti 18-30 yaş arasındaki her gencin katılımına açıktır.

www.ua.gov.tr

@ulusalajans

AVCI-TOPLAYICI BİREYLERDEN AVCI-KODLAYICI BİREYLERE: ENDÜSTRİYEL DEVRİMİN EĞİTSEL BOYUTLARI

Bugün ne konuşacağız, aslında en zor konulardan birini konuşacağız. Dünya hızla değişiyor farkındasınız, özellikle son yüzyılda yaşanan değişiklik, insanoğlunun 4,5 milyon yıllık geçmişinde yaşanmış değişiklik değil, o yüzden de insanoğlu baş etmekte zorlanıyor. Bugün 3 kısımdan oluşacak sunumum. Öncelikle öğrenmenin A, B, C'sini hatırlayacağız. Daha sonra teknolojiyle birlikte ne olduğunu hatırlayacağız. Peki, ne yaparsak tutunabileceğiz? Onunla ilgili bazı veriler paylaşacağım sizinle. Çünkü özel okullar korkunç bir baskı altında, sizden çok iyi işler çıkarmanızı bekliyor aileler ve hesap soruyor sizden. Aile eğitimin hiç bu kadar gerektiği bir dönem olmamıştı. Ben kendi uzmanlık alanımla başlayayım. Öğretim teknolojisi nedir?

Ben Hacettepe Eğitim Bilimleri mezunuyum, 1998 yılından bu yana eğitim fakültesinde öğretim üyesiyim. Mesleğim sorulduğunda "Öğrenim teknoloğu" olduğumu belirtiyorum, bana istisnasız söylenen şu; Hocam oğlana bilgisayar alacağız, ne alalım? Bilimin ne olduğunu bir hatırlayalım. Bildiklerimiz, teknolojiye yapabildiklerimiz, işte o ikisinin arasındaki köprüyü kurabilmeye de teknoloji bilimi diyoruz. Peki, öğretim bilimi ne diyor? Öğretim biliminin dediği sınıfta uygulamaya nasıl geçilir? İşte öğretim teknolojisi bu, yoksa alet, hırdavat satın alma bölümü değil. Keşke o kadar basit olsaydı. O kadar basit olsaydı bu kadar ucuz olmazdı.

Peki, Akademos nereden geliyor? Akademik, akademos daha önce duydunuz mu? Hadi bir de akademinin ne olduğunu bir hatırlayalım? Çoğu insanın ihtiyacı var. Akademi biliyorsunuz Platonun okulunun adı. Antik Yunan da akademos denen bir savaş kahramanının adı. Aslında tanrılaştırılmış yani savaş tanrısının adı. Bizim akademi dediğimiz yer, akademos aslında savaş tanrısı. Peki neyin savaşı bu? Rastlantısal mı? Akademi demek, akademos demek, yani bilgice savaşmak demek.

Şimdi belki de hepinizin dikkat etmesi gereken şu; dünyada 4.5 milyon yıllık bir canlılık var, 200 bin yıllık bir provası var ve evrim bizi bu hale getirdi. Şuanda sahip olduğumuz 30 bin genin % 99.9 u, 30 bin yıl önceki hali. Yani 10 bin yıl önce nasıl problem çözüyorsa beyin, aynı şekilde çözüyor. Bu ne demek biliyor musunuz? 4.5 milyon yılda evrilen beyin 20 yılda değişiyor. Çok büyük sürelerle ihtiyaç var. Ama şu söylem o kadar yaygın ki; artık herkes farklı öğreniyor.

İnsan beyni primatı 250 gramdan şuanda 4-5 kat büyüdü ve en son evrimleşen kısım frontal korteks, yani 3 katmandan oluşan beynimizin % 70 i ve bütün öğrenme, bütün analiz, sentez, ahlak frontal korteks de gelişiyor. Zekâ gelişimi ve ahlak gelişimi, şaşırmadık değil mi?

1980'li yılların ikinci yarısını hatırlayın. İnsan beyninin ne kadar yer olduğunun sayılması çok önemli bir projeydi. Hollandalılar yürütüyordu. Sonra o sayıyı da bildik 80 ile 100 bin. Ama şunu fark ettik nöron sayısı ile zekâ arasında hiçbir ilişki yok. Zekâ, sizin işlem yapma hızınız, nöronların çok olması zekâyı belirlemiyor. Zekâyı belirleyen ne? 80 bin nöronun etrafında bin ile on bin arasında oluşan bağ. O zaman bir şey öğrenme ihtimaliniz ne? 2 üzeri 80 bin üzeri 10 bin. Şimdi anladınız mı neden herkes farklı öğreniyor? Bu kadar basit. Peki, beyinde belli bölgeler iyi şeyler için mi uzmanlaşıyor? Doğru. Herkeste aynı yer mi? Hayır.

Peki, snapslerin oluşması için en kritik dönem ne? Rahimdeki 3 ile 7 ay arası. İddia şuydu; Eğer anne hamilelikte omega içerse çocuklar daha zeki olacak, oldu mu? Cevize ne oldu? Ceviz yerseniz orada da omega 3 var, memleket ceviz cenneti. Son 3 ayda omega 3 içerek 4.5 milyar yıllık mirasını değiştiremiyoruz. Snapslerle ilgili bilmeniz gereken şu; Yeni doğmuş bir çocuğun snapslerinin açık uçları, belli bir yaş almış çocuğa göre çok daha fazladır.

Ama biz bu uçların hepsinin açık kalmasını istemiyoruz. Niye? Otizmlı doğar çocuk. Peki, bu uçlar açık kalırsa, o snapsler birbirine değdiği an, ne bir elektrik akımı ne de bir kimyasal tepkime etkili hale gelmeyecek. Çocuk anne karnından kucağa, kucaktan yere indikten sonra işte keşfetmek orada başlıyor. Sorduğu her soruya cevap vermek çok önemli. Mesela ben bu otele geldim, kendi odamı bulacağım, iki tane ihtimalim var. Ya birine soracağım diyecek ki "Hocam asansöre binin, 4. katta sağa dönün oradaki oda". Ya da kendim her katı arayacağım, katı aradığımda snapstik uçlarımı kullanıyorum, o yüzden çocukları kontrol etmeyin. Bırakın snapstik uçları açık kalsın. Çocuk tek bir yol öğrendiğinde diğerlerini kullanmıyor artık ve o snapstik uçlar birbirine değdiği anda ki müdahale tekrar öğrenmeyecek yani çocuğun öğrenme kapasitesini aşağıya çekiyorsunuz.

Biz niye öğreniyoruz? Biz entelektüel olmak için evrilmedik. Öğrenmenin bir tane motivasyonu var; hayatta kalmak. Bunun dışında hiçbir şey değil. Beyinde limbik sistemde, duygusal sistemde iki tane merkez var. Bunlar yan yana birlikte evrildiler. Biri hipokampus yani eski Yunan da denizati demek, hafızadan orası sorumlu. Eğer demanstan şüphelenirse doktor, ilk yapacağı şey sizden MR isteyecek, hipokampusu bakacak. Çünkü o bölüm daraldıysa demans başlamıştır ve önlenemez. Hipokampus hafızadan sorumlu, hemen yanında amigdala var, duygulardan sorumlu. Bunlar fizyolojik olarak yan yanalar. Ormandasınız, meyve yediniz ve zehirlendiniz, kustunuz kurtuldunuz. Kusma zaten hayatta kalma refleksi, dışarı atarsam yaşarım duygusunu hemen kaydettiniz. O meyveyi bir daha gördüğünüzde mutlaka hatırlamanız lazım. Hatırlamazsanız ölürsünüz. Öğrenmenin motivasyonu budur. Onun için amigdalayla hipokampus yan yana gelişirler. Onun için duyguyla eşlemediğiniz zaman öğrenme olmuyor.

Eskiden duygu neydi? Karnını doyurma duygusu var mıydı? Ya da siz kendi snapsinizi hatırlayın. Okumasaydınız ne olacaktınız? Anne-babalarınız çok mu zengin? Anladınız mı siz neden başardınız ve sizin çocuklarınız neden daha isteksiz. Çocuklarda hangi güdü kaldı? Hayatta kalma güdüsü neyi değiştirecek? Çocuk şimdi şunun hesabını yapıyor; "Ben bunu dört elle yesem yirmi yıl yaşarım. Arabaları satsan 10 yıl o gider" diyor. Hayatta kalma güdüsü gösterin bana? Özel okula bırakılan çocuklar hangi güdüyle iyileşip olacak, okumazsa ne olacak? Allah aşkına başına bir şey mi gelecek? Bununla mı uğraşacaksınız? Bakın fizyolojik olarak bu güdünün sağlanması lazım, başka türlü öğrenme olmuyor.

İkinci şey öğrenmenin snapstik uçları arasındaki elektrik akımları ve kimyasal tepkimeler. Hafıza ne peki? Bazı şeyleri hatırlıyoruz, bazı şeyleri hatırlamıyoruz? Belli bir tekrar sayısından sonra o kimyasal tepkimeler proteinlere dönüşüyor, işte ona da hafıza deriz. Proteinin oluşması için iki tane koşul var. Tekrar ikinci koşul uyku, detaylı uykuyu almadığınız takdirde hafıza proteinlerin oluşma ihtimali sıfır.

Peki, yatak odasına kaç çocuk cep telefonu götürüyor? Düzenli uyku alıyor mu? Peki, hafıza niye oluşmuyor çocukta? 4.5 milyon yıllık öğrenmeyi nasıl tersine çevireceksiniz 20 yılda?

Şimdi sorun anne ve babalara lütfen, çocuklarını kaç saat uyutuyorlar? Uyku şurupları, uyku ilaçları, 7 yıl sonra antidepresanlar. Çünkü biyolojik olarak tepki verdi hücut. Vücut şunu öğrenmiş güneş batınca yatıyor, güneş çıkınca kalkıyor ve çalışıyor, vücut hareket ediyor. Vücut bunu öğrenmiş başka bir şey bilmiyor. Uyku düzeni niye çok önemli? Çünkü evrilirken, insanın en hareketsiz olduğu döneminde hafıza proteini devreye giriyor. Belki de bizim için en önemli olan şeylerden biri gene limbik sistemde, burası bizim eğitimcilerin pekiştirme ödül için kullandığı merkez, beynimizde en fazla dopamin salgısının yapıldığı merkez, yeşil mercimek büyüklüğünde bir yer. Bu ne zaman uyarılıyor? Ödül pekiştirmede uyarılıyor, yemek yemede uyarılıyor ve cinsel hazda uyarılıyor. Ama sosyal medyadaki beğenilerde de burası uyarılıyor. İşte o onun için kaç tane like aldığınızı takip etmek zorundasınız. Peki, bu merkezi sürekli kullanıyorsunuz, dopamin salgısı yapıyorsunuz, eğer vücutta bir hormon gereğinden fazla salgılanırsa hücre reseptörleri onu tanıyacak mı? Tanımayacak. Aynı retikulum bilincinde olduğu gibi çok fazla pankreasa suyu bırakırsa belli bir süre sonra hücre onu tanımaz. Çocuğun tatminsizliğini anladınız mı? Mutlu olmuyor.

Niye? Çünkü şunu karıştırıyoruz, hazla mutluluk farklı şeyler. Bu çocuklar haz duyuyor, mutluluk duymuyor.

Ama haz duymaya o kadar alıştılar ki niye? Gag dedi çikolatayı verdik, lokantaya gittik İpad önüne koyduk, eline cep telefonu verdik. Daha 2 yaşında neyiyle övündük? “Okuma-yazma bilmiyor ama telefon kullanıyor, çok zeki benim ki” bununla övündük. Çocuğun sahip olduğu depoyu boşalttığını fark etmedik, tükettiğini fark etmedik ve şimdi çocuk tatile gidiyor, ikinci gün sıkılıyor, dönelim diyor. Amerika’dan iPhone 10 getiriyorsun, bunu mu getirdin diyor? Nasıl mutlu edeceksiniz o çocuğu? İşte karşınızdaki problem bu, basit bir problem değil.

Beyinde snapstik uçlarda oluşan protein yani hafıza proteinlerinde ilkeler çok basit. Biryere gittiğinizde, bir şey kokladığınızda annenizi hatırladığınız oluyor mu? “Annemin pişirdiği şeyi hatırladım, bu mavi bana Bodrum’u hatırlattı”. Hatırladınız mı şimdi? Bu şu demek; Öğretmenler bir şey anlatıyorsanız ilişkilendirip anlatacaksınız. Çocuk ders çalışıyorsa ilişkilendirecek, eliyle not alacak, gruplayacak. Çünkü beyin de aynı şeyi yapıyor ve tekrarlayacak. Tekrar ne biliyor musunuz? Zekâya göre herkeste farklı. Zekâ işlem hızı yüksek olan çocuklar ilk tekrarda öğrenir, olmayan çocuk da on tekrarda öğrenir. Tekrar yapmayan çocuk öğrenmez. Ödev veriyorsunuz tekrar yapsın diye. Kendiliğinden yapıyor mu? Yapmıyor. Anne-baba zorluyor mu? Zorlamıyor. İpad’i eline alıyor, ders çalışıyorum diyor, anne-baba ekrana bakmıyor bile gerçekten ders mi çalışıyor diye. Çocuklar herhalde hiç bu kadar yalnız kalmamıştı. O yüzden bu ilkeyi unutmayın arkadaşlar. Unutmayıp ilişkilendirilmeyi, tekrarlamadığı sürece hafıza proteini oluşma ihtimali çok düşük.

Peki, gelişim ne? Okullarda hep bir gelişim soruluyor. Gelişim, gelişim, gelişim... Ama aileler sadece bilişsel gelişimin hesabını soruyor. Niye? Çünkü bizim için önemli olan bilişsel gelişim. Bizim için fiziksel, ruhsal, sosyal gelişimin hiçbir önemi yok. İşte ıskaladığımız yer. Ama biz yatıyoruz, kalkıyoruz bilişsel. Bizim için matematikte kaç sayı yapması çok önemli. İşte bu tarz çocuk sabah sıraya geliyor, oturuyor. Bu toplum 250 yıldır matematik yapabilme yetisiyle hayattaki başarıyı eşit tutmuştur. Osmanlıda da böyledir, Cumhuriyette de böyledir. Kimin çocuğu matematik yapıyorsa o çocuk özel cocuktur. Hayranlıkla bakılır mahallede, çünkü matematik yapıyordur o çocuk.

Ortalama ergenlerin ortalama cep telefonu kullanma süreleriyle ilgili iki hafta önce CNN bir rapor yayınladı. Amerika’da çocukların ortalama telefon kullanma süreleri yedi saat ve bunun dersle hiç alakası yok. Büyük çoğunluk sosyal medya ve yüzde 87 si telefonunu yatak odasına götürüyor. En tehlikelisi bu yani uykunun önünü kesiyor.

Bugünkü çocuklar youtube nesli, neden youtube? Çünkü insan beyni görseli 60 bin kat daha hızlı anlamlandırıyor. Çünkü konuşma ve yazı 3 - 4 bin yıllık, çok uzun değil. Onun için her ülke farklı alfabeler kullanıyor ama hepimiz aynı anlamı çıkarıyoruz. Orada beyin çok büyük bir efor sarf ediyor anlayabilmek için, görselde efor çok düşük. Ama öğretmenler için kötü haber veya ilk otuz saniye video dikkatini çekmezse videoyu kapatıyorlar. Maksimum seyredildikleri süre 3,5 ile 5 dakika arası. Yani öğretmen olarak 3 saniyede dikkati çektin, 5 dakikada anlattın anlattın. Onun için ilgi duymuyor. Bu öğrenme şekline, görsel öğrenmeye çok alıştılar, o yüzden okulun başka bir şey yapıyor olması lazım. Neden? Eğer Tonguç Akademide daha iyisi varsa seni niye dinlesin bu çocuk? Eğer Yuotube da seyrettiği video duygularını harekete geçiriyorsa, sınıfta hiç bir duyguyu harekete geçiremeyen öğretmeni niye dinlesin bu çocuk? İşte bütün kavgalar buradan çıkıyor, öğretmen çok alinganlaşıyor, neden biliyor musunuz? Kendisi umutsuz kaldığı için. İnsan en büyük yetilerinden birini daha kaybediyor. Umutsuzlukla yüz okuma yetisini kaybediyor. Bizim en önemli yetilerimizden biri ne biliyor musunuz? Diğerlerinden farklı; yüz okuma.

Esas problemleri kısma geldik. “Post-truht” 2016 da yılın kelimesi seçildi. Ne demek Post-truht? Gerçek ötesi. Bakın Descartes ne diyordu “Düşünüyorum öyleyse varım”. Bu felsefe öldü artık. “İnanıyorum öyleyse haklıyım” artık inandırmanız yeterli. Artık inandıracaksınız arkadaşlar, bilgi hikâye. Sosyal medyadan basacaksınız mesajları, ispatı olmayan veri atacaksınız ortaya bir sürü, nerde ölçmüş, kim ölçmüş, önemi yok bunların. Uydu kanallarını açın, bir profesör bağlanmış karaciğer yağlanması için “Maydonuzu, limonu kaynatacaksın” diyor, adam organ nakline gidiyor. O zaman bilgi ne? Bu çok önemli arkadaşlar. Neden? Hadi gelin post-truht iddialarına bir bakalım. Birinci iddia endüstri 4.0 ı yakalayamazsak yok olacağız. Endüstri 4.0 ne demek? Almanya ekonomisi demek. Rakamlara bakın lütfen, Almanya’nın ticaret fazlasını biliyor musunuz? 250 milyon euronun üzerinde.

Volkswagen robotla üretim yapıyorlar.

Almanya'nın nüfusu yaşlı, neyle yapacak üretimi, bu gücünü kaybetmek istemiyor. Diğer tarafta ABD var, onlar da dijital transformasyona yatırım yapıyor. "Made in China 2025" raporunu mutlaka okuyun. Nesnelere interneti ne demek? Üretimi kim yapıyor arkadaşlar? Elinize hangi telefonu alsanız nerede üretiliyor? Peki, Çin bu üretimi keserse 1,3 milyar nüfusunu nasıl besleyecek. Bu üretimin devam etmesi gerekiyor, onun için nesnelere interneti Çin için çok önemli, bütün ekonomi çöker. Peki, o zaman Society 5 ne? Bu da Japon ekonomisi. Şuan da 4 tane ekonomi çarpışıyor. Bu dördü diyor ki; Ben dominant olacağım, ben ayakta kalacağım ve hepsi kendi güçlü tarafını öne çıkarmaya çalışıyor ve bu güçlü tarafını diğer ülkelere empoze etmeye çalışıyor.

Başka aktörler yok mu? Buyurun Hollanda, Türkiye. Kişi başı gelirine bakın Hollanda'nın 55 bin dolar. Bizim 2017 verisine göre 7.600 dolar. Hollanda tarım ve hayvancılıkla geçiyor, yaptığı ihracata bakar mısınız? 91,7 milyar ve yaklaşık onun 10 milyarı tarıma dayalı teknolojiden yapıyor. Hollanda bilim, uçak vs ile uğraşmıyor ve ekibildiği alan bizim üçte birimiz değil. Bizim havzalarımız Çukurova olsun, Ege olsun, Trakya olsun yılda iki – üç kere ürün alabiliyor. Peki, Çin veya ABD ile mi yarışıyor? Hayır, bununla yapabildiğini yapmaya çalışıyor. Bir de Türkiye'nin ihracat rakamlarına bakalım, tarımda 2017 TÜİK rakamları. Aldığına bakın, sattığına bakın, halkını doyuramıyor. Çin başkanı 2 yıl önce "Halkını doyuramayan liderler ayakta duramayacak" dedi. Çünkü ülke 1,3 milyar.

Dünyanın üç tane büyük kolonu var; ABD, Fransa, Hollanda. Bunların hangisi sanayi devleti değil, niye tarımla uğraşmıyor arkadaşlar? Nüfusunu doyurmak zorunda. Eminim bizler için çıkarılacak bir ders var. Peki, biz bu 4 tane büyük ekonominin savaşını nasıl yorumluyoruz? Ama gelin önce Yılmaz anlatsın (video gösterimi).

Bütün söylemler şunun üzerine kurulu "Geleceğin meslekleri, gelecekte şimdiki meslekler yok". Şimdiki mesleklerdeki işsizlik % 25 ve buna seviniyor. Tamam, geleceğin meslekleri madem, gelecekte meslekler bizi çok zengin yapacak. Biz zengin mi olmak istiyoruz yoksa kalkınmak mı istiyoruz? Senin eğitim sistemin neye hizmet edecek. Dönüyoruz dolaşmıyoruz; ÖSS sınavı yüzünden hiçbir şey yapılamıyor. Alın size Güney Kore örneği, bizim on katı berbat ÖSS sınavı var, insanların ahlakı mı bozuk? Deprem oldu diye kiralari 2 katına mı çıkarıyor Güney Kore? Sıkıntı bu değil. Bence Türkiye'de tek adil şey ÖSS sınavı. Kusura bakmayın bunun arkasına sığınamayız. O zaman Japonya nasıl yapıyor bunu arkadaşlar? Japonya'da bir çocuğu hayata hazırlamak demek, aile servetinin tamamının harcanması demek. Nasıl kalkındılar, hani biz ÖSS sınavı yüzünden kalkınamıyorduk. Bu protez de geçerli değil. Veri destekleri mi yok? Peki, google translate'dan niçin dil öğrenmeyelim? Dün check-in yaptırdım, buyurun AnadoluJet genel ekranı (slayt). İngilizce öğretmenleri dil öğrenmenin beyinde ne yaptığını bilmiyor, tekrarın nasıl bütün snapsleri değiştirdiğini bilmiyor. Ne gerek var, google translate ediyor, o yaşantının insandaki yarattığı farkı bilmiyor, esnekliği bilmiyor, estetiği bilmiyor.

Peki şu haberi gördünüz mü, yeni veri; Yeni nesil ailesinin gerisinde, hem statü olarak, hem para olarak. Ben size bunu özetleyeyim. Niye genel olarak insanlar ailelerinin gerisine düşüyor milenyum dediğimiz, bu jenerasyon. Yani 1989-1996 yılları arasında doğanların % 50 si ailelerinin gelirlerinin, statülerinin altında. Amerika'da % 50 si üstünde. Türkiye'de de durum benzer gidiyor. Bu olabilir mi hocam dersenez, internete girerseniz Şafak Nakajima, kendisi çocuk psikiyatridir, iki uzmanlığı var, önce çocuk cerrahı sonra psikiyatir. Şafak Nakajima, "Prens ve prensesler zor durumda" diye bir makale yayınladı. Orada ne diyor biliyor musunuz? Kliniğine gelen hastalar üzerinden söylüyor; Çocuğunu özel okula yolluyor, çok ucuz yılda 5 bin lira, çocuk için ayda 7-8 bin harcıyor, çocuk üniversiteyi bitirince 3 bin liraya iş bulunca seviniyor. Bu normal değil. Eskiden tam tersiydi. Bizler maaşa geçince, meslek sahibi olunca anne, babalarımızın sırtı hırka görürdü. Bu çocuğu kutsal olarak tutun.

Şafak Nakajima diyor ki -lütfen bu makalenin tamamını okuyun- bırakın artık şu yükü, adam gibi çocukları yetiştirin.

Yaş gününde çocuk pamuk prenses, arkasında yedi cüce, iş yerinde patronun önüne gidin, görün kim yedi cüce. Sen ne anlatıyorsun? Bu kadar şişmiş bir öz ben olur mu?

Realiteden kopuk bir öz ben olur mu, anladınız mı sıkıntıyı. 2018 yılında Türkiye’de kişi başı kullanılan antidepressan kutu sayısı 3.8, yeni yayınladılar. Bunların üstünü örtelim mi? Problemi görüyor musunuz? Kitlelerin büyük bir kısmı şuan işsiz. Türkiye her sene üniversiteden 8.500 bilgisayar mühendisi mezun ediyor. Biz bu çocuklara ne kötülük yapıyoruz biliyor musunuz? Hepsini üniversiteye alıyoruz ve bu çocukların kafa yapılarını değiştiriyoruz. Genç diyor ki; üniversite mezunuyum bu işi mi yapacağım? Alma bu çocuğu üniversiteye. Anadolu’nun ilinde, o ilin dışına çıkmamış hocayla uluslararası okusa ne olur, yazık değil mi bu çocuklara?

İsviçre’nin kişi başı geliri 68 bin dolar. İsviçre’de 15 yaşındaki çocuğun okulla ilişkisi kesilir. Zorunlu eğitim 12 sene olmamalı, Türkiye’de çok uzun, 8 yılda bırakmamız lazım çocukları bir an önce. İsviçre’de şirket eğitiyor çocuğu ve üniversiteye gitmesi gereken nüfusun 3/1 bile gitmiyor üniversiteye. Hata mı yapıyorlar sizce? PISA sonuçları çok önemli, iyi de işte Japonya, Kore PISA’da neredeler?

Peki, kendi sıkletimizdeki ülkelere bakalım İsrail bizim altımızda, ekonomisi nasıl? Bunları kendine bahane edip kendini aldatıyorsun. Senin problemin bu değil. Senin problemin sen hiçbir beceri öğretmiyorsun çocuklara. Niye? Çünkü eskiden liseyi bitirmek memur olmak için yetiyordu. Şimdi yetmiyor. Evine ıslak zemin döşeyecek adam bulamıyorsun, böyle bir tezatlık olur mu?

Peki gelecek nasıl olacak? Şöyle bir felaket bekliyor bizi. 1945 yılında Türkiye’de ortalama yaş süresi 47, yani insanların yüzde ellisi 47 yaşının üstünde, yüzde ellisi altında ölüyor. Şimdi 82. Ama 1947’de çocuğu üniversiteden 22 yaşında mezun ediyorduk, hala aynı şeyi yapıyoruz. Eğitim sistemi buna cevap veremiyor? Ondan sonra herkes resim kursunda, seramik kursunda, hepsi şair oluyor. Ölmüyor, parası da var. Kusura bakmayın ölmüyorlar, bunuyorlar ama ölmüyorlar. Şuan ulaştığımız sayılar korkunç ve bu sayılar artacak. Bu bize neyi gösteriyor biliyor musunuz? Self regülasyonu olmayan bireyler hayatta kalamayacak. Şu anlam da kalamayacak. Birey kendini regile edemiyorsa, kendi öz düzenleme becerisi yoksa ileride başarılı olma ihtimali çok düşük. O da nerede başlıyor biliyor musunuz? Anaokulunda çocuğun tuvalette fermuarını çekmesi çok önemli, o yaşları ıskalamayacaksınız, o yaşlar çocuğun matematikle topla uğraşacağı yaşlar değil. Fermuarını çekecek o çocuk, odasını toplayacak, üstünü başını toplayacak, neyi öğrenecek biliyor musun? “Benim yapmam gerekenler var”ı öğrenecek. Çünkü bu 20 yaşında öğretilmiyor. Bunun dershanesi de yok.

Peki, biz neden yapamıyoruz? Arkadaşlar biz bilime saygı duymuyoruz. Bizim dikili ağacımız yok. Bizim bütün derdimiz, uygulamalı bilimin ucundaki elma. Onun için bizim ÖSS’de ilk 2 bine giren öğrencimiz ya tıbbı ya da mühendisliğe gidiyor, bir tanesi temel bilime gitmiyor. Kimse Fizik, Kimya, Matematik okumuyor. O yüzden başarılı olma ihtimalimiz sıfır. Bilim yapacaksınız. Trump ne dedi Çin’e “Telefonunda sana android’i kullandırtmıyorum” dedi. Made in China 2025 raporunu mutlaka okuyun. Eğer Appstore kapanırsa sizin oyunların hepsi gitti. Hiç bir kıymeti yok. Bütün iphoneler da gitti. Âmâ bilim yaparsa, sen belki silikon tabanlı bilgisayardan karbon tabanlıya geçeceksin. Senin öyle bir ihtimalin yok ki sana ne sunulursa sen onları kullanacaksın, onların çakmasını yapacaksınız.

Arkadaşlar bakın bir toplumu anlatmak istiyorsanız halk kahramanlarına bakın. Ben öğretmen adayı öğrencilerime hep anlatırım, bizim halk kahramanlarımızdan biri Keloğlan’dır. Bizi çok iyi anlatır. Keloğlan çok zeki değil, tembeldir ama hazır cevaptır. Ama kendine vezirin kızını layık görür. Türkleri en iyi Keloğlan anlatır.

Yaratıcılık her dönemde önümüze geliyor. Yaratıcılığın becerileri var, tabi ki tek bir derste öğretilmiyor. Bunu eğitim programının tamamına yaymanız gerekiyor. Ama şunu söyleyeyim size, matematik bilmeyen kişiden konuşmacı vb hiçbir şey olmaz, bu kadar basit. Mark Twain’i şu sözü duymuşsunuzdur; hayatınızda iki tane önemli gün var. Doğduğunuz gün ve niye doğduğunuzu anladığınız gündür. Niye hayatta olduğunuzu bilin, anne-baba olarak da bilin, öğretmen olarak da.

Bakın akıl insanı terk edebilir, bunun muhatabı psikiyatrdır. İnsan akli terk ederse bu cehalettir.

Bu en korkunç olanıdır. Bu ülkenin çok büyük başarıları var. Çok kısa sürede çok büyük başarıları imza attık. Ben devlet bursuyla okudum. Eğer bu ülkenin sınavla öğrenci seçme sistemi olmasaydı Amerika’nın göremezdim. Bunu, her şeyden önce Kurtuluş Savaşı’nı veren bu halka borçluyuz, Mustafa Kemal Atatürk’e borçluyuz. Hepinize teşekkür ederim.

PANELLER

EGİTİMDE YENİ AKIMLAR

HİBRİT DÜNYADA VAR OLMAK İÇİN İNSANIN
FABRİKA AYARLARINA DÖNÜŞ

PANEL BAŞKANI

- **Gökhan YÜCEL**
Milli Eğitim Bakanı Danışmanı

KONUŞMACILAR

- **Prof. Dr. Sinan CANAN**
Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi
- **Mustafa ACUNGİL**
Bilge Adam

Gökhan YÜCEL
Milli Eğitim Bakanı Danışmanı

“Hibrit dünyada var olmak için insanın fabrika ayarlarına dönüş” konulu panelimize hepiniz hoş geldiniz. İki çok değerli panelistimiz var. 5-6 yıl önceki bir Antalya Geleneksel Sempozyumda tanıştığım ve ondan sonra hiç iletişimi koparmadığım kıymetli Sinan Canan, kendisini insan gözlemcisi olarak tanıtıyor ve eğitmen&yazar Mustafa Acungil. İnsanın fabrika ayarları ne demek? Buyurun Sinan Canan.

Prof. Dr. Sinan CANAN
Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi

Öncelikle herkese merhabalar, burada olmak çok güzel. İnsanın fabrika ayarları bir televizyon programında konuşurken aradan kaçmış bir ifadeden geliyor aslında. Fabrika ayarı sözü hepimizin dijital cihaz kullanımı sayesinde aşına olduğu bir mesele. Cihazda bir sorun çıkarsa, fabrika ayarlarına döndürünce rahatlıyoruz. Şimdi wellness marketing diye bir şey var dünyada, son 20-30 senedir de çok artıyor. Duyarsınız yoga, katojenik beslenme bir sürü şey yapıyor insanlar. Hepsinde temel bir arayış var. “Ben çok bozuldum ayarlarıma nasıl döneceğim” hikâyesi; herkes o reset tuşunu arıyor.

Ben de hayatta biyologluk diye muhteşem bir şey nasip olmuş insanlardan birisiyim. Etrafımızdaki dünyadan çok koparılmış bir medeniyette yaşıyoruz. İnsan çok kopuk artık ve biyoloji tekrar kaynakla buluşmak için bilimin bize sunduğu en güzel yollardan biri. Siz biyolojiyle bakmaya başlayınca insanın gerçek ve değişmeyen, yahut çok zor değişen ayarlarıyla ilgili çok acayip şeyler görüyorsunuz ve bunu anlatma ihtiyacı hissediyorsunuz. Benim son 4-5 yıldır yapmaya çalıştığım şey “İnsan aslında nasıl bir şeydir?” sorusuna cevap aramak.

3,5 milyar yıllık bir canlılığın, biyolojik evrim dediğimiz ARGE'nin neticesinde burada olmanın bize bıraktığı miraslar nelerdir? Bunların hangisi haftadan haftaya, yıldan yıla, yüzyıldan yüzyıla değişir? Hangisi değişmez? Değişmeyenlerle kavga ederek neler kaybederiz? Ve kendimizi anladığımızda nasıl daha hızlı ilerleriz? Bu soruların cevabın formüle etmekten çıktı insanın fabrika ayarları anlatısı. Bir de kısaltması çok havalı oldu; İFA diye kısaltıyoruz. İnsanlığı İFA edebilmek için insanın çok özel bir şey yapmış olması gerekiyor. Bakınız hiçbir canlının kendisini bilmek gibi yükümlülüğü veya zorluğu yok ama insanın insan olabilmesi için kendini bilmesi şart. Kendilik bilgisini kaybetmiş bir canlıyız biz ve bu bilgiyi tekrar hatırlamak için tüm vesileleri kullanıyoruz. Ben bu vesilenin biyoloji yönüne bakıyorum. Biyolojik bir organizma olarak, örneğin sinir sistemimiz nasıl çalışıyor? Diğer canlılar arasında biz aslında nasıl bir görev paylaşımına sahibiz, ne yüklenmiş bize tarihsel olarak? Bunları anlamaya ve anlatmaya çalışıyorum. Bu benim için de paylaşabildiğim herkes için de son derece dönüştürücü bir bilgi. Bir şekilde hayatımızı insana daha yakışır bir yaşam tarzında nasıl yaşarız? Buna katkı vermeye çalışıyorum.

Gökhan YÜCEL
Milli Eğitim Bakanı Danışmanı

Mustafa Acungil toplum 5.0 diye bir şeyden bahsediyorsunuz, kitaplarınızı okuduğumda görüyorum. Benim bildiğim toplum 5.0 Japonların ortaya attığı endüstri 4.0'ın muadili bir konsept. İnsanın fabrika ayarlarının bu hızla endüstrileşen, biraz da bizim 2023 Eğitim Vizyonunda eğitimde endüstri sadece istihdamı sağlamak için yapılan bir iş değildir. Aforizmasıyla ya da lafiyla değil biraz muhalefet etmeye çalıştığımız durum içerisinde insanın fabrika ayarları neyi ifade ediyor?

Mustafa ACUNGİL
Bilge Adam

Daha durağan bir dünyada, geçmişle gelecek arasında, kuşaklar arasında farkların çok yüksek olmadığı dünyada, fabrika ayarlarıyla ilgili problemler yine önemli ama biraz devam etme, gitme şansımız var.

Oysa parametre setinin toptan değiştiği bir ortamda bizim fabrika ayarları zannettiğimiz aslında yüzeysel olan ayarları işe yaramaz hale geliyor ve gerçek fabrika ayarlarına dönmemiz gerekiyor. "İnsanın mesleği nedir?" sorusunu sorduğumuzda mesela ya da "İnsan niçin yaşar?" sorusunu sorduğunuz zaman bir yerde mühendis olmak, bir yerde yönetici olmak gibi kavramlarla düşünme şansımızın kalmayacağı bir dünyaya doğru gidiyoruz.

Bundan bir önceki toplum yapısı Sanayi Toplumuydu. Endüstri 4.0 dediğimiz şey de aslında sanayi toplumunun bir aşaması. Oysa çok daha derin bir dönüşüm var. En büyük dönüşümlere tarihsel sürece bakalım. İlk dönüşüm olarak, çok uzun süre avcı toplayıcı olarak yaşayan insanlar, tarım ve hayvancılığı icat ettikleri bir süreçte yerleşik hayata geçiriyorlar. Sonra yazının keşfiyle daha büyük organizasyonlar, imparatorluklar haline geliyorlar. Sonra da sanayi devrimi ile sanayi toplumu, sanayi devri yaşanıyor.

Sanayi devri artık ortada yok. Hibrit dünya, dijitalleşmeden kaynaklı Toplum 5.0 dediğimiz yapı ortaya çıktı. Dijital, fiziksel dünyayla bütünleşti ve hibrit dünyayı oluşturuyor. Bazen küçük çocuklar -çocuğu olanlar denk gelmiş olabilir- duvardaki bir resmi eliyle büyütmeye çalışır. Çok saçma bir davranış değil mi? Resim neden büyümüyor ki? Burada bize göre, çocuğu resmi büyütmeye çalışması saçmalık, çünkü biz sadece fiziksel dünyada doğduk ve ona göre beklentilerimiz var. Ama o, dijital arayüzlerde bu tür konuları çok rahat yapabildiği için, fiziksel ara yüzlerde de artık böyle davranışlar beklemeye başlıyor. Dolayısıyla artık dijital davranış ile fiziksel davranış iç içe gelişiyor.

Yapay zekâ ve bağlantılı teknolojileri, büyük veriyi, hatta ışınlanmayı keşfetmiş durumdayız. Bugün dijital hale getirdiğimiz herhangi bir şeyi dünyanın öbür tarafına ışık hızında gönderebiliyoruz. Işınlanmayı keşfettiğimizin pek de farkında değiliz ama dijital olan her şeyi aslında ışınıyoruz. Böyle bir dünyada sanayi toplumunun dinamiklerinin ortadan kalkmaya başladığını görüyoruz ve fabrika ayarlarına dönmek gerekiyor. Çünkü mesela örgün eğitim dediğimiz kavram insanın fabrika ayarları içerisinde olan bir şey değil. Eğitim insanın kesinlikle fabrika ayarları içerisinde ama örgün eğitimin, sanayi toplumunun ihtiyaçlarını tatmin etmek için ortaya çıkmış bir model olduğunu görüyoruz. Ya da mesaili iş kavramı... İnsanların geçmişine baktığımız zaman, mesaili iş çok uzun zaman boyunca neredeyse hiç yok ve sanayi toplumu öncesinde mesaili iş kavramına en benzer yaşam tarzı.

Uyguladığımız eğitim sisteminin, çalışma sisteminin dönüşeceği, değişeceği bir dünyadayız. O yüzden de bizim için başarı sağlamış bir kriter, çocuklarımız için muhtemelen başarı sağlamayacak ve onlar için neyin başarı sağlayacağı da belli değil şu an ne yazık ki. İnsanın fabrika ayarlarına yani öz değerlerine dönüp bu öz değerlerin, ana yaklaşımların yeni dünyayı nasıl yapılandıracağını, yeni bir dünya nasıl inşa edeceğini belirlememiz gerekiyor aslında.

Gökhan YÜCEL

Milli Eğitim Bakanı Danışmanı

Beyin konusunda çok ciddi bir rolün var ülkemizde Sayın Canan, beynin anlaşılması, idrak edilmesi, eğitimle ilişkilendirilmesi bu insana dair bilgiler ve beyin arasındaki ilişkiyle insana dair bilgileri eğitimde nasıl kullanacağımız, nasıl kullanmamız gerektiği hakkında neler söyleyeceksin?

Prof. Dr. Sinan CANAN

Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi

Köklü bir anlayış değişikliğe ihtiyacımız var. Ama bu anlayış değişikliği şu anda oluyor zaten. Sabah Sayın Bakanımızın yaptığı konuşmada beyindeki beyaz madde miktarını bozan bir takım etkilere dair bir çalışmadan bahsetti. Bu benim cennetin kapısında durmamla eş değer bir şey, Bakan Bey bir nörobilim çalışmasına referans vererek konuşma yapıyor! Biyolojik bilimlerden aldığımız bilginin hayata da doğrudan uygulanması gereken yönleri var, artık bunu görmezden gelemeyiz. Sanayi devrimi sonrası, bir de dijitalleşmenin başından itibaren yeni oluşturduğumuz toplumsal teamüller bize, yani insanın yapısına aslında çoğu zaman uygun ve uyumlu değil. Mesela eğitimi dijitalleşirmek diye bir coşku yükseliyor bir ara, "Haydi çocuklara, sınıflara tablet dağıtalım".

Sonuçta tabletin köleleştirdiği bir sürü çocuk görüyorsun. Niye bu oluyor? O teknoloji insanın temel yapısına uygun tasarlanmamış. İnsanın eğlence ve oyalanma güdüsüne yönelik olarak yapılmış, olta iğneleri gibi şeyler onlar. Biz bunu merkeze koyduğumuzda sorun yaşayacağız. Çünkü biz insanı tam anlamadık teknolojik araştırmaları yaparken.

Benim bu devirle ilgili bir biyolog olarak, bir insan araştırmacısı olarak söyleyebileceğim en önemli şey şu; insan beyni ve insan bedeni zayıf ve çıplak, haliyle amansız tabiat koşullarıyla yani medeniyet öncesi tabiat koşullarında hayatta kalmak için tasarlanmıştır. Çünkü insan, eğer dikkatle bakarsanız, hayatta kalmasının imkânsıza en yakın varlıktır. Bu teknolojik gelişmeleri sürekli üretme nedenimiz de aslında bu: Dünyada olduğumuz halimizle yaşayamıyoruz; üzerimize bir şeyler giyinmeden hayatta kalamıyoruz, sürekli olarak dünyayı kendimize göre değiştirip dönüştürmemiz lazım. Dolayısıyla bütün tasarımıımız, ölmeyelim, hayatta kalalım diye. Fakat 21.yüzyılın şu ilk yıllarında çoktan beri hayatta kalma problemini çözmüş bir canlı türü olduğumuzdan fark etmemiz lazım. Açlıktan, soğuktan, bilmem neden ölme korkumuz artık neredeyse yok. Peki, beynin temel kurgulanması, bizi yaşamda tutmak için ise yaşamda kalma derdi de kalmadıysa ne olacak? Bu beyin için bir “iş” bulmanız lazım. Zira bulmaz iseniz, yan komşuya sarıyor, çocuğa sarıyor, kravatın rengine takıyor, gelecek endişesine giriyor, acayip acayip şeylerle uğraşiyor. Bu gün modern insanın bunalımı, bizim eskilerin de söylediği “şükürsüzlük evladım” diyorlar ya, şu anda dertsizlik hali ile dertlendirmesi nedeniyle yoğun olarak problem yaşıyoruz. Bir sonraki nesil ise şuanda okullarda eğitim gören çocuklarımız ve bir sonraki nesil ise daha fena bir yere gidiyorlar. Neden? Sürekli yaratıcılık, inovasyon vs gibi işte sanat gibi birleştirici unsurlar önemli diyoruz. İyi de hangi motivasyonla yenilik ve icat yapacağız? Bizim daha çok üretmek, daha çok hayatta kalmak için bir şeyler yapmak gibi inovasyonları doğuran ihtiyacımız neredeyse kalmadı.

Yapay zekâdan korkumuzun sebebi ise bugüne kadar yapay zekânın yaptığı her şeyi biz yapıyorduk. Onu bizden iyi yapacak bir şey yaptık; işsiz kalacağız, gerçekten işsiz kalacağız. Literal olarak öğretmeninden, doktoruna herkes işsiz kalacak ve yapay zekâ bunu çok iyi yapacak. “İnsan ne işe yarar?” sorusunun cevabını tekrar sormak zorunda kaldık. Bu soru bence çok kıymetli bir soru, kendimizi bilmenin başlangıcı. Biyolojik olarak yapımız gayet sade ve anlaşılabilir bugünün insanı için. İnsanın fabrika ayarları hep söylüyorum 5 tane; az yememiz lazım, az yemek şimdi büyük problem, hareketsizlik ikinci büyük problem, stresimizi yönetememek üçüncü çok büyük problemimiz, çok büyük stresimiz var. Bu streslerin hiçbirisi de gerçek hayatta kalmak sorunlarına dahil değil. Diğer insanlarla sıkı ilişkiler kurmamız gerekirken yalnız kalıyoruz. Çünkü dijital teknolojisi bize bağlanmışlık duygusunu yaşatarak bizi tek başımıza bırakıyor ve en önemli beşinci ayar, benim en çok eğitimcilere anlatmak istediğim bizim çocuklarımız bize gelecek nesiller hep dünyaya içerisinde buldukları sınır aşmak üzerine gönderilmişler; bundan emin olalım. İnsanoğlu sınırlarını zorlayıp aşmadan mutlu olamayan, kendini var hissedemeyen tuhaf bir canlı. Bizden başka hiçbir canlıda bu özellik yok. O yüzden biz çocuklarımıza eğitimde fabrika ayarlarına dair bir şey uygulayacaksak bu çocuklara sınırlarını aşmanın, kırmanın, teamüllerinin dışında davranmalarının, yeni yollar açmanın cesaretini vermeyiz. Ama burada tabi ki büyük bir paradigma değişikliğine ihtiyacımız olduğu aşikar. Çünkü bütün sistem “Adam ol, rayda dur, şurada otur” üzerine kuruluyken “Hadi yavrum, sen de anarşist ol, Allah yolunu açık etsin” diyen bir de sisteme geçemeyiz haliyle. Dolayısıyla burada yavaş yavaş, ağır ağır paradigma değişikliği yapıp insanın normalde ne olduğunu masaya koyarak başlamak lazım.

Mesela hepimiz gelecekle ilgili plan yapıyoruz, haftalık planlarınız, yıllık planlarınız, on senelik planlarınız vardır. Ama hepiniz bilirsiniz ki yaklaşık on saniye içerisinde bir pıhtı atsa ölebiliriz değil mi? Bu ihtimal her zaman var, kimsenin garantisi yok. Her zaman yaptığımız planlar çökecek, hep bir şeyler ters gidecek, ekonomik kriz olacak. Bunu da biliyoruz ama sürekli plan yapıyoruz ve birçoğumuz planımız gerçekleşmeyip arada bir sorun çıkınca sinirleniyoruz. Zihnimizin entelektüel kısmı planların çok zor tutacağına karşı hep plan yapıyor. Neden biliyor musunuz? Planı biz gerçekleştirmek için değil, geleceği ön görme illüzyonunu yaratmak için yaparız. Çünkü belirsizlik insanı en fazla strese sokan şeydir.

Plan yaparız, öyle olacaktı gibi davranırız. Fakat “Murphy kanunlarını” gerçekten sindirirsek yani her zaman kötü bir şey olma ihtimalinin hep daha yüksek olacağını cebimizde tutarsak, bu sefer bozulan planlar biz de yıkıntidan değil, harekete geçme isteği ya da cesaret uyandıracak. Bunun adına “Kaosla dans etmek” diyorum ben. Dans edenler bilirler, vals falan biliyorsanız, böyle eşli dansları biliyorsanız, karşı tarafı zorlamanın alemi yoktur, onun adımlarına uyacaksınız. Birlikte bir akış yaratmanız lazım ki o dans güzel bir şey olsun. Biz hayatı kendimize zorlamaya programlandık, sebep sanayi devrimi sonrası böyle, biz de buna inandık. Yani plan, program, yıllık hedefler, şu kadar ciro, çocukları şu kadar sınavdan geçir, süper olsun ama sistem böyle çalışmıyor. Aynı sınıfta, otuz aynı çocuğa müfredatı uyguluyorsunuz, her şey aynı, otuzu da bambaşka insanlar oluyor. Neden? Bizim ana işletim sistemimiz kaos, ona kafamızdaki kuralları dayatmayı değil, onunla dans etmeyi öğrenmemiz lazım. Bu da ancak ve ancak hiç eskimeyen, öğretmen olan tabiata mümkün merteye yakinen ve tekrar merakla bakmakla mümkün olacak.

Gökhan YÜCEL

Milli Eğitim Bakanı Danışmanı

Mustafa Acungil diyor ki; Biz büyük bir ihtimalle dünyanın en son yabancı dil öğrenen nesli olacağız.

Mustafa ACUNGİL

Bilge Adam

Yani zorunlu olarak yabancı dil öğrenmek olarak düşünebiliriz bunu. Yabancı kültürleri öğrenmek her zaman önemli olacak. Ama şu anki durumumuzu on yıl, beş yıl, hatta üç yıl önce ile karşılaştırdığımız zaman bile, yabancı dil bilme zorunluluğumuzun giderek azaldığını görürüz. “Babel’s Fish” kavramı gerçek oluyor. Tak kulağına kulaklığı, istediğin dilde konuş olayına çok yaklaşmış durumdayız. Herhangi bir ücret ödemedi online teknolojileri kullanarak bunları yapmak mümkün hale geliyor. Hatta bazı yazılım üreticileri, yapay zekâ üreticileri kendi sesinizle sizi başka dilde konuşturmaya yönelik çalışmalar yapıyorlar.

Bu gelişmeler artık hayatımıza girmiş durumda. Ama tabi ki yabancı kültürleri öğrenmek, ona göre analizler yapmak, ürünler geliştirmek çok önemli. Sadece bir yabancı dil öğrenmek olarak düşündüğümüzde, klasik anlamda düşündüğümüz yabancı dil öğreniminin önemi giderek azalıyor.

Yabancı dil öğrenme gerekliliğini hala hissediyor olsak da, öğrenmiş olmakla elde etmeyi umduğumuz faydaları artık pek elde edemiyoruz. Öte yandan asıl öğrenmemiz, hakim olmamız gereken yabancı dil dijital! Dijitali bilmeyenlerin, dijital imkanları kullanmayanların hızla harekete geçmesi gerekiyor. Dijital dünyanın imkanlarına hakim olan kişiler, hiçbirinin dilini bilmeden mesela otuz ayrı dildeki kişilerle organizasyonlar, gruplar kurma potansiyeline sahipler.

Prof. Dr. Sinan CANAN

Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi

Burada da ne kaybettiğimizi de bir düşünmemiz lazım. Mesela Wittgenstein “dilinizin sınırları, dünyanın sınırlarıdır” der. Hiç dil öğrenmeye ihtiyaç kalmayan yakın bir gelecek düşünelim. Ama bunun bir maliyeti var. Tamam belki iletişim kuracağız ama çok kısa süre içerisinde anlatacak hiçbir şeyimiz kalmayacak biliyor musunuz? Çünkü düşünemez hale geleceğiz, dil becerimizi zorlamadığımız takdirde zihnimiz gelişmeyecek. Fabrika ayarlarına bir örnek vermek istiyorum. Bu aralar özellikle büyük şehirlerde, büyük plazalarda yaşayan ailelerin çocuklarında bir sorun görüyor olabilirsiniz. Genellikle komşuluk ilişkileri asansörde yürütülüyor. Asansörde karşılaşp, selamlaşıyoruz komşularımızla. Çocuğa selam veriyorsunuz, nadiren selamınızı alıyor ama selamınızı alırken hiç yüzünüze bakmıyor, dikkat ettiniz mi? Çocukların çoğu yüze bakmıyorlar bu aralar, Y kuşağı özellikle 5-6 yaşında olan çocuklar devamlı böyle sağa, sola bakıyorlar. Bunun çok net bir nedeni var, ben kendi çocuklarımdan da biliyor. Onlardan bir tanesi bu tuzağa düşmek üzereydi, zor belada olsa kurtardık. Olay şu; memeli herhangi bir canlının karşısına geçer bakarsanız ya size saldırır ya da korkar kaçır. Çünkü memelilerde göze bakma tehdit işaretidir.

Bizde de var biliyorsunuz “Ne baktın birader bize mi baktın?” falan aynısı bizde de var, kavga çıkar. Ama insan beyni bunu bir üst seviyeye çevirmiş bir araca dönüştürmüştür. Nedir o? Yaklaşık 4 dakika sadece karşı cinsten biriyle günlük olaylar konusunda göz göze bakarak konuşun, 4 dakika içerisinde aşık olma oranınız % 70 civarında, çalışması var, yapılmış. Beyin diyor ki “Bu kadardır bakışıyoruz, dalaşmadığımızı göre”. Yani onu bir seviye, atlama olarak görüyor. Fakat bir beynin bunu yapabilmesi için göz göze bakma tecrübesini memeli hayvan düzeyinden eğitip insanın düzeye geliştirmesi lazım. Siz çocukla bakışacaksınız arada tablet var. Mama yesin diye oraya tablet koyuyoruz, gözü televizyonda, telefonda, dijital cihazda, çocuk deneyimleyemiyor bile. Yüz yüze, göz göze bakmak yok, bu olmayınca devre gelişmiyor ve çocuklar aynı otistik çocuklarımız da gördüğümüz gibi göz teması kuramaz hale geliyorlar. Buradaki sorun ne? İnsanın bir ayarı var, bir de teknoloji var ama teknoloji o ayarı dikkate almadan yapılmış. Teknoloji üreticileri, insanın fabrika ayarlarını iyi anlasalar ve yeni teknolojileri ona göre geliştirseler en önemli kurtuluşumuz belki o noktada olacak. Neyi ne kadar yapmamız gerektiğini artık kapitalist ekonominin dışında düşünmemiz gerek, bir şeyi hep daha karlı, hep daha hızlı, hep daha ucuz değil de daha insani, daha bize göre bir şeyler yapmanın yolunu düşünmeliyiz.

Gökhan YÜCEL

Milli Eğitim Bakanı Danışmanı

Yabancı dil konusunda son günlerde başımıza gelen bir şey anlatayım. Ben TÖZOK Yönetim Kurulundan Zafer Bey, Nurullah Bey ve Cem Bey ile ECNAIS toplantısı için Madrid'e gittik. Tabi yemek siparişi vermek lazım, İspanyol garson bizim konuştuğumuz hiçbir dili konuşamıyordu ve biz de çok basit bir uygulamayı kullanarak “Pizzamız da şu olsun, biz Türk'üz çok yeriz, biraz bol koyar mısınız?” tarzında bazı şeyler yazdık, çok işimize yaradı. Bir yere giderken Cem Bey ve Nurullah Beyle biraz ters düştük, ikisi de aynı uygulamayı kullanmalarına rağmen kendi telefonlarındaki uygulamanın gösterdiği güzergâhı saatlerce savundular, aynı uygulama, aynı telefon. Birisi şuradan gideceğiz, diğeri şuradan gideceğiz ve yağmur yağıyordu, iki saat yürüdük sonra sonuç itibarıyla hepimiz islandık.

Şimdi hibritlik bağlamında, tekrar ile beyin bağlamında Neuralink diye bir şirket var. Yaklaşık bir sene önce Elon Musk uluslararası medyaya verdiği beyanatta “% 90 nını çözdük, insan beyni artık herhangi bir bulut teknolojisiyle, herhangi bir teknolojik yazılıma rahatça bağlanabilecek” dedi. Bunu özellikle bugün anladığımız manada öğrenme, beceriler çerçevesinde biraz değerlendirir misiniz?

Prof. Dr. Sinan CANAN

Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi

Yakın plan da değil. Özellikle Elon Musk gibi ya da genellikle bizim bilim haberlerine yansıyan sansasyonel başlıkların PR kısmını hiç unutmamak lazım. Biraz misyon, vizyon belgesi, biraz ödenek, başış bulmakla ilgili hareketler bunlar. Bizim burada çok işimize yaramıyor ama batıda çok çalışıyor. Yani orada bir medya oluşturuyorsunuz. PR çalışması aslında bu, fakat olacak, yaklaşık on beş yıldır kendi nörobilim laboratuvarlarımızda gerek hayvanlar, gerek insanlar üzerinde yaptığımız çalışmalarda - 2004 e kadar ben Samsun'da görev yaptım- orada bile bizim konumuz buydu. Bu elektronik dijital cihazlarla beyin biraz daha birleşecek, laboratuvarlarda güzel şeyler yapılıyor. Ama bu işe şuan Elon Musk'ın el atmasının nedeni uzun soluklu devamlı proje takibi isteyen ardışık projelere ihtiyaç duyan karmaşık süreç. Çok fazla adımı var. Birileri bunu sırtlandığında bu ciddi bir mali yük demek, bu yapılacak ve dünyanın çok yerinde eş zamanlı olarak yapılacak. Muhtemelen en çok reklamını yapan bu işin en çok pastasını yiyecek olan olacak. Fakat bu iyi bir şey olacak mı? Soru bu. Hayır iyi bir şey olmayacak. Çünkü bu gün beyni kafamızdaki bir modele göre anlamaya çalışıyoruz. Bu kısmı ben çok önemli buluyorum. Beyin diye konuştuğumuz şey bizim kafamızdaki bir model. Beyin diye bir model çizdik, nedir o? Nöronlardan oluşur, elektrikle iletişim hard disk gibi bilgi kaydeder. Beyin böyle bir şey değil ki, muhtemelen biz buna göre teknoloji geliştirdikçe çocukların tablet başında yaşadığı sorunları global olarak bütün insanlık halinde yaşayacağız. Dolayısıyla bu teknolojik gelişmeler tabi

ki iyi ama sonucu her zaman insan için hayırlı olmayabilir.

Gökhan YÜCEL

Milli Eğitim Bakanı Danışmanı

Mustafa Acungil'in çok güzel bir ifadesi var, "Kendi eğitim devrimini yapmak" diye, bu sizin ifadeniz değil mi?

Mustafa ACUNGİL

Bilge Adam

Evet, yani dijitalleşmekle beraber sağlanan imkânlar sayesinde geleceği değiştirme şekli de değişiyor. Geçmişte sanayi toplumunda ancak kitlesel hareketlerle, devlet organizasyonlarıyla, büyük organizasyonlarla, çok sayıda insanın hiyerarşik yapılanmalarıyla ancak toplulukla ilgili bir şeyler değiştirme imkânı oluyordu. Bir köyde yaşıyorsan, hiçbir şeyle iletişim imkanı doğru düzgün yoksa, oraya bir devlet mekanizmasının imkanlar sağlayıp, yatırımlar yapıp, okullar ve hocalar getirerek ancak size bir eğitim sağlaması mümkündü. Oysa günümüzde dijital ortama bağlı herhangi iki insanın arasındaki mesafe sıfır hükmündedir. Çünkü ışık hızında iletişim, fiber optikle iletişim var.

Öğrenmek istediğiniz, ilerlemek istediğiniz herhangi bir konuyla ilgili kendi kişisel eğitim planınızı yapabilirsiniz. Tabi ki fiziksel dünyanızdaki yakın ilişkiniz olan kişilerden de yararlanarak, bu tür önemli ve değerli kişilerin rehberliğinden, önderliğinden de yararlanarak. Çünkü öncelikle bir farkındalık oluşması gerekiyor.

Suyun kaldırma kuvvetini öğrenmek için bilmem kaçınıcı sınıfa gelip orada hocanın anlatmasını beklemeye gerek yok. Bir video, bir animasyon izleyip sonra da oradaki yönlendirmeye göre gidip kuvvette deneyini yaparak suyun kaldırma kuvvetini öğrenmek mümkün. Uygun bir anlatımla küçük bir çocuk bile anlayabilir muhtemelen. Yaşı ilerledikçe, başka bağlantılı bilgileri öğrendikçe, kendi yaşına uygun bir sunumla daha derin bir şekilde de anlayabilir.

Ama burada çok ciddi bir sorun var: Sıkıntımız yoklukla ilgili değil, çoklukla ilgili. Yiyecek bolluğundan kaynaklı obezite gibi, ilgi kaynaklarının, bilgilerin bolluğu da obeziteye sebep olabiliyor. Bir senedir yapay zekanın temeli olan makine öğrenmesi yetkinliğinin şirket çalışanlarına gruplar halinde aktarılmasına ilişkin bir programı yürütüyorum. Bu programda yaptığım en önemli şey bilgi kaynaklarını üst üste yığmak değil, aksine belirli temel bilgileri belirli bir sırayla ve kısıtlı olarak veriyorum. Bilgi yığmak yerine, insanların öğrendikleri şeyleri kendi verileriyle uygulamaya odaklanmalarını sağlıyorum. Çünkü artık işi yaparken ihtiyaç duyacağı bilgilere zaten çok hızlı bir şekilde ulaşabileceği pek çok kaynak var. Ben gidip teorik eğitim yapayım, başından sonuna anlatayım, şimdi ihtiyacı olacakla on sekiz ay sonra ihtiyacı olacağı bir arada anlatayım, sonra vakti gelince bunu hatırlasın...

Bu çok olası bir şey değil. Ama temel yönlendirmeyi verirsem ya da kişinin öyle bir farkındalığı var ve kendi yönlendirmesini oluşturursa, bilgiye ulaşmak çok kolay. Bu kolaylık zorluk oluyor. Çünkü insanlar bu sefer sindirememesi sorunuyla karşı karşıya kalıyorlar. Gençlerde çokça gördüğümüz bir sorun bu, hiçbir şeyi derinlemesine öğrenmeden pek çok konu arasında çok kısa kısa bakıp bakıp geçiyorlar herşeye.

Veribilim alanında uzmanlık sağlamak Türkiye'de şu anda çok karşılığı olan bir şey. Bu alanda uzmanlaşmak isteyen çok sayıda insan da var. Ama bu kişilerin bu amaçla aktif olarak ne yaptıklarına baktığımız zaman neredeyse hiçbir şey yapmadıklarını görüyoruz. Çünkü kendi geleceklerinde veribilimi gibi yönelebilecekleri önemli 20-30 tane daha şey var. Üstelik bu faydalı gelecek olasılıkları, ip uçları, faydasız ama keyifli vakit geçirtici milyonlarca şeyin arasına saçılmış durumda. Dolayısıyla o çokluğun içerisinde yol bulmakta zorluk çekiyorlar.

Kendi kişisel eğitim devrimini yapmaya karar veren kişi, bu çokluğun arasında yolunu bulmayı çözecek adımları atarak, hiç kimseden hiçbir şey beklemeden geleceğini değiştirebilir.

Gökhan YÜCEL
Milli Eğitim Bakanı Danışmanı

Sabah John Stammer'ı izleyebildiniz mi? Amerikan ekolü özellikle Carnigie ekolü alabildiğine modelleme, alabildiğine istatistik, ekonometrik ilişkilerin uygulandığı bir ekol. Aslında onunla bağlantılı şunu da sormak istiyorum Sinan Canan'a, algoritmik dünya, Bakan Bey de konuşmasında değindi; biopolitik, bütün fiziksel ve biyolojik olanımızın çevrelendiği okul, hastane çeşitli disiplin edici kurumlar ama bu disiplin edici kurumların sınırlarını yavaş yavaş ama şimdi çok hızlı bir şekilde aşan o duvarları yıkan çok ciddi bir bioalgoritmik düzen yani o konseptin o paradigmanın tamamen hemen hemen değişmesi, mesleklerin değişmesi, alışkanlıkların, tüketici davranışlarının üretim bantlarının üretim ve yönetim, biraz önce sayın hocamızın anlattığı gibi hepsinin değişmesi... Soru şu peki insanlık mesleği değişiyor mu?

Prof. Dr. Sinan CANAN
Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi

O değişmediği için insanoğlunu modifiye etmeye çalışıyoruz. Deniz Ülkü Arıboğan hocayla kafa yoruyoruz ne zamandır. Çünkü şöyle bir durum var. Yani burada okulların durumunu konuşmak için toplandık. Hepimiz, biz de sürekli üniversitelerin sorununu dert ediyoruz. Herkes "Battık, batıyoruz, gittik gidiyoruz" noktasında. Çünkü bildik standart eğitimin artık tutulur bir tarafı kalmadı. Çünkü ben bugün üniversiteye birisini alıyorum, iki senelik okul bile olsa mezun ediyorum, onun gibi bir sürü mezunun işsiz olduğu bir ortama arkadaşı bir diplomayla salıyorum. Şimdilik iş garantisi gözükken bir iki meslek dışında bizim meslek uzmanı dediğimiz, yetiştirdiğimiz insanlar uzman olana kadar o mesleğin içi geçiyor zaten ve bu gittikçe daha hızlı meydana gelecek. Şimdi prospektif yani ileriye dönük ve biraz çevik bir yönleme ihtiyacımız var. Piyasayı, teknolojiyi vs takip edip önümüzdeki üç-beş yıl içerisinde ya da altı ay, bir sene içerisinde "şöyle bir istihdama, şöyle bir yeterliliğe, şöyle bir insan grubuna ihtiyaç var" diye görüp, ona ilişkin yeterlilikleri görüp, belirleyip bunun eğitimini verecek çevik bir eğitim sistemine ihtiyacımız var.

Bunu zaten ön şeylerine internette online sertifika dağıtan siteler consere gibi vesaire gibi yerler yapıyorlar zaten. Şimdi bu artık geleceğin iletişim eğitim yöntemi yani yapabileceğimiz bir şey yok ama biz alışkanlıklarını kolay bırakabilen bir tür değiliz. Cep telefonlarınıza lütfen bakınız hala arama için kullandığınız tuşun üzerinde eski tip telefon ahizesi var. Niye var o? Telefonunuz öyle bir şey değil ki tokmak gibi iki şey gözüküyor onun üstüne basıp arıyorsunuz. O bağlantıdan kopamıyoruz. Bizim çocuklar hayatlarında görmedi o çevirmeli telefonu ama onun ahizesinin resmine basıyoruz sürekli yani değişim silse bile bazı şeyleri onlardan vazgeçemeyen bir türüz biz. Özellikle eğitim gibi özellikle devlet yönetimi gibi özellikle işte sosyal kuralları, inanç kuralları gibi vesaire... Toplumsal teamül gibi şeyler özellikle kolay değişecek şeyler değil. Şimdi bu değişime direnç nedeniyle marjinal akıllarımız şuanda diyorlar ki "Madem biz buna uyamıyoruz, bedeni deyiştirelim". Mars'a gidebilmenin tek yolu bedeninizi modifiye etmek yani Mars'a bir koloni kurarsanız ya işte orada süper zekadaki yapay zekaları yapıp her şeyi insan için hazırlayıp göndereceksiniz ama bu çok mümkün olmazsa eğer insanı modifiye edip göndermeniz lazım. Sadece Mars değil bugün dünyadaki hayatta bu hale geliyor. Bu teknolojiyi artık biz yetmediğimiz için o insanla makine birleşmesi diyorlardı ona, o tarafa doğru giden bir tercihler dizisini yapıyoruz. Hiçbir şey olmaz, olur ama insan nesli diye bir şeyden bahsedemeyiz artık. Bizim derdimiz insan sürsün mü, sürmesini mi? İnsan devam etsin istiyorsak buna bir önlem almamız lazım. "Ne gelirse ağam, paşam" diyorsak mesele yok. İnsan soyu tükenir ki şuan her yirmi dakikada bir canlı türü yeryüzünden siliniyor zaten. Yirmi dakikada bir canlı türü gidiyor. Biz de gideriz problem yok. Ama buna gönlümüz razıysa yapalım. Çünkü insanın bu dünyada sadece teknoloji üretmek, tüketmek, zevk almak, işte gününü gün etmek dışında başka bir işi olması lazım. İnsanın şimdiye kadar yaptığı muhteşem işlerin arkasında, peşinde koşup düzeltmeye çalıştığımız eğitim var. Bildiğimiz maddi zenginlik var, bildiğimiz uzaktan görebildiğimiz bir şey var. Bence de uzaktan veremediğimiz tek şey o anlam ve heyecan.

Anlam verdiğiniz zaman insana, insan zihni anlamla çalışıyor. Bir konsept içerisinde hayatı birleştirirse bir yere doğru gidebiliyor. Bir takım engelleri aşmak için gerekçe bulabiliyor ama biz anlam veremiyoruz.

Bir sürü liste var, bir sürü seçenek, coğrafi isimler, teknik terimler. Neden bunu öğrenelim? Ben bununla ne yapacağım? İşte hep anlatırım ya eğitimin banko sorusu, hepimiz sorduk. Bunlar benim hayatta ne işime yarayacak? Matematik anlatırken herkes soruyor. Trigonometri çocuk diyor ki bunlar benim hayatta ne işime yarayacak? Bana bir şey öğreteceksen hayatla alakası olması lazım. Aksi takdirde ben bunu öğrenmem. Ama şimdi çerçöp, gerekli gereksiz milyonlarca şey öğrenmek zorundayız ve sistem bunu kaldırmıyor. O yüzden modifiye edeceğiz diye uğraşyoruz. Benim tavsiyem muhtemelen hani dileğim bu, tavsiye değil bu. Çünkü tavsiye yapılabilir bir şey için verilir. Benim dileğim böyle bir aydınlanma olsun ve biz sadeleşelim, dünya olarak. Çünkü bu dünya böyle bir organizmayı tutmaz, fazla kaldırmaz. Her yıl büyüme rakamları açıklanıyor, her ülke büyüme rakamını açıklıyor, moralimiz bozuluyor. Bizim gibi her sene büyüme rakamını marifet sayan bir organımız daha olsaydı, onun adı kanser olurdu. Çünkü bizden başka sadece kanser bunu yapıyor. Büyümek için büyüyen iki şey var; biri kanser, biri insan, büyüyerek varlığımızı sürdürümemiz. Kanser sonuçta kendi veli nimeti olan konağı öldürüyor. Yani içinde bulunduğu canlıyı öldürüyor. Biz de şuanda aynı şeyi yapıyoruz. Dolayısıyla işte bütün bu fabrika ayarları, teknolojinin çok ötesinde. İnsanın sorumluluğu nedir? Sınırlarını aşabilen tek canlı olarak neden rehberliğe muhtaç olan tek canlıdır?

On sekizinci yüzyıl düşünürlerinin bir ara ütopya olarak çizdiği "Yirminci yüzyılın sonunda hiç din kalmayacak tek devlet olacak". Neden olmadı? Olmaz çünkü o dini inançların, anlatıların, geleneklerin verdiği anlam çerçevesini verebilecek bir şey yok. Mesela bilimin yerine koyabilecek bir şey yok. Koymaya çok çalıştık 1910'larda 1930'larda olmadı. Bilim böyle bir anlam üretmiyor. Bilim listeleme yapıyor. Bize diyor ki "Bu böyledir, bu böyledir, bu böyledir." Anlamı üretmek yine insan zihnine has o bilimsel bilgiyi birisi alıyor, diyor ki "Alman ırkını saflaştırmamız lazım". Hitlerin teorisiyonu oluyor. Bir başkası "İnsanın iyiliği için ekolojik ayak hızımızı küçültmemiz lazım" diyor Hend Schmacher oluyor mesela. Aynı bilgi bambaşka zihinlerde, bambaşka gönüllerde, bambaşka hale gelebiliyor. O yüzden değerler eğitimi diye bir şey sıklıkla bahsi geçiyor. Benim çocukların okulunda da sürekli gündemde, bana da hep soruluyor değerler eğitimi. En önemli eğitim bu ama altını neyle doldurduğumuz çok önemli. İthal değerler mi? Sonradan çalışılmış mühendislik değerler mi? Yoksa gerçekten öz benliğimizle damıtılıp eksiklikleri onarılmış ve yenilenmiş değerler mi? Bunlar, masaya koymamız gereken şey, bu yoksa o çocuğa integrali anlatamamak dünyanın sonu değil. O çocuk integrali akademide öğrenebilir onda sıkıntı yok. Ama değerler oradan öğrenilmiyor işte öyle problem var. Bizim hikâyemiz olmayınca da çocuğa veremiyoruz. Önce bizim bir hikâyemiz, anlamımız olacak ondan sonra onu vereceğiz. Sonrada bu toplantılarda böyle dertlenmek yerine eğleneceğiz, daha ziyade o olacak. Biraz daha şenlikli olur ortam. Şimdi herkes dertli, ben kötümser değilim bu yüzden.

Gökhan YÜCEL

Milli Eğitim Bakanı Danışmanı

Derdin faydalı bir şey olduğuna inanıyorsunuz anladığım kadarıyla.

Prof. Dr. Sinan CANAN

Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi

Gerçekten dertsiz insan gelişmez. Yani biz el bebek, gül bebek çocuk büyütme falan filan hikâyeleri nesillerin malumunuz bunu herkes biliyor artık. En büyük kötülüğümüz ama kendimizi bundan alıkoyamıyoruz niye? Beyin hayatta kalmaya, tehlikeden korunmaya ayarlanmış şuan gerçek bir tehlike olmadığına ikna edemiyoruz kendimizi. Hayatta kalma, o çocuğun ölmeyeceğine ikna olamıyoruz bir türlü, bize ölecekmiş gibi geliyor. Bakınız bir örnek vereyim. Çocuk kampları yapıyorum, çocukları ana babalarından çok kısa ayırıyorum, sadece günde bir telefon hakları var.

Bir saat konuşabilirler. Çünkü çocuğu ayırmazsan çocuğun içinde i cevher çıkmıyor. Üçüncü gün çocuklar kendilerine gelmeye başlıyor.

Bu arada anne babalar grupların başındaki psikolog arkadaşları arıyorlar bilgi almak için. %90 anneler arıyor ve annelerin hemen hemen sorduğu tek bir soru var, tahmin edebilir misiniz ne olduğunu?

Bak her yerde aynı “Çocuğum öğlen ne yedi?” Çocuk değil besi hayvanı yetiştiriyoruz sanki. Çocuk yemezse öleceğini düşünüyor, alıcı toplayıcı beyin aynı çalışıyor. Bir anne ikinci kampımızda iki gün üç kere üst üste aramış ve aynı tuhaf soruyu sormuş. Yeni arkadaş edindi mi, mutlu mu? O çocuktan anlıyorsunuz o anneyi. Çocuk farklı, hepimizin çocuğu kendi neticesi hiç başka karmaşık denklem aramaya gerek yok.

Gökhan YÜCEL

Milli Eğitim Bakanı Danışmanı

Değerler eğitimi konusunda tanıdığımın bir sözü var “Kitap okuyarak yüzme öğrenilmez” diyor. İstanbul’daki Savunma Üniversitesi’nde “Yapay zekâ ve ordu” dersi veriyorum bu dönem. Gelip bize bunu anlatır mısınız, bir saat içinde dediler. 22 ülkenin temsil edildiği bizim 3. Kolordu, Ayazağa’daki NATO karargâha gidip “Yapay zekâ ve ordu” konusunda konuşma yaptım. Temelde silahlandırılmış otonom ya işte dikkatli olun ama adamların gözlerinin içinde o ışığı göremedim açıkçası. O beni biraz korkuttu. Mustafa Acungil’e sormak istiyorum yapay zekâ, doğal zekâ arasındaki fark git gide açılacak mı, kapanacak mı tekillik ölçeğinde, hibrit dünya ölçeğinde? Bir de biraz pratik konuşmak gerekirse yani yapay zekâyı meraklı insanlar hiç başlamamış, yeni başlamış ne yapsınlar ki önümüzdeki bu döneme biraz hazırlıklı olsunlar, hazırlıklarını biraz fazlalaştırınsınlar.

Mustafa ACUNGİL

Bilge Adam

Burada güçlü yapay zekâyı, zayıf yapay zekâ birbiriyle çok farklı aslında. Biz korkmamız gerekenden korkmuyoruz. Korkmamamız belki henüz korkmamamız gerekenden de korkuyoruz. Güçlü yapay zekadan çok zayıf yapay zekadan korkmalıyız.

Güçlü yapay zekâ, yani kendi kendine karar verip bir kurala bağlı olmadan kuralını yaratarak uygulayacak bir yapay zekâ kavramı yok henüz. Hatta bu tanımı biz yapıyor muyuz, yapmıyor muyuz; bu bile tartışmalı. Bilinç var mı? Bilinç nasıl bir şey? Bunun insan bazında da felsefesini çözebilmiş değiliz zaten.

Yapay zekâ temel olarak çevreden veri topluyor. Bununla ilgili kurallar öğreniyor ya da mevcut kurallarla değerlendiriyor ve buna yönelik olarak da aldığı sonuçla ilgili “Öyleyse şunu yap” diye söylediğimiz bir şey doğrultusunda, formülünü bizim verdiğimiz ya da yönlendirdiğimiz bir şey doğrultusunda bir şey yapıyor. Bir kuş tuzağı da bir anlamda yapay zekâ... Dijital ortam olmadan fiziksel olarak bir takım düzeneklere oraya kuşun geldiğini anlayacak fiziksel akıl oluşturmak... Kuşun geldiğine karar vermesi ve eyleme geçip kuşu yakalaması... Bu da yapay zekâ aslında.

Yapay zekâ temelinde bir alet aslında, ama bir hayli hormonlu bir alet. Makine öğrenmesi, derin öğrenme, dijitalleşme, bulut bilişim, kitlesel kaynak kullanımı ile dünyada milyarlarca insanın yapay zekâları eğitmeye başlaması gibi kavramlar sonucunda çok hızlı bir ilerleme yaşıyoruz. Biraz da bu ilerleme hızının sarhoşluğuyla acaba bilinç geliştirecek mi gibi konulara gidiyoruz.

Oysa asıl etkili olan zayıf yapay zekâ. Excelde analiz yapabilen herhangi bir insan, zayıf yapay zekâyı öğrenebilir. Teknik bir kişi olmasına gerek yok. Mesela bir satıcıya ya da ürün yönetiminde çalışan herhangi birinin birkaç aylık bir çabayla öğrenebileceği bir şey zayıf yapay zekâ. Ve zayıf yapay zekâ şu an insanların yapıyor oldukları pek çok şeyi, o spesifik alana odaklanarak öğrenebiliyor. Kendi kendine öğrenmiyor aslında, biz öğretiyoruz ona.

Bir örnek üzerinden düşünelim. “Bana İngilizce kelimeler öğretir mi biri? Acaba neleri biliyorum, neleri öğretsin?” diye bir hocadan ders almaya kalktığım zaman, harcayacağım paradan bağımsız olarak bu hizmeti alabilmem zor. Yani para kısıtım olmasa bile bir özel ders hocasının beni o kadar iyi tanıması pek olası değil. Ama büyük veriye dayalı yapay zekâ sıfır ücretle bunu sadece yirmi kelime sorarak yapabiliyor ve öğrenmemi geliştirecek olan kelimeler sormaya başlıyor.

Tabi ki güçlü yapay zekâyla ilgili bilim kurgu romanlar yazılır, felsefi tartışmalar olur ama o biraz geleceğin konusu. Bugünün, dünün bir konusu ise zayıf yapay zeka. Zayıf yapay zekâyı yapabilen ülkeler üretimlerini, yaşam şekillerini, standartlarını çok hızlı bir şekilde değiştirebilir konuma geldiler. Bunu yapamayan ülkeler, yapamayan şirketler, yapamayan çalışanlar varlıklarını, ekonomik değerlerini kaybetme riskindedir. Oysa sadece zayıf yapay zekâyı odaklanıp onu birkaç aylık çalışmayla öğrenmek mümkün. Bu tür alanlara yönelimi olan insanların makine öğrenmesi, yapay zeka kavramlarını uygulamalar yapabilecek kadar öğrenmeleri kritik.

İnternette bu konuda çok fazla kaynak var. Tamamen ücretsiz kaynaklar bile bir hayli bol. Ama ilgilenen kişilerin, gerekirse fiziksel dünyada ulaşabildikleri kişilerden rehberlik de alarak, bu dijital bolluk içinde yollarını bulmaya odaklanmaları önemli. Makine öğrenmesi, yapay zeka gibi alanlara yönelecek kişiler için de kaynak yokluğundan çok bolluğu sorun. Sizin için doğru olan kaynakların neler olduğunu keşfetmeniz ve o kaynaklar üzerinde sebatla ilerlemeniz gerekli.

Prof. Dr. Sinan CANAN
Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi

Evlerinde eğlence için yapan çocuklar tanıyorum ben. Yani acayip şeyler yapıyorlar, benim aklım almıyor mesela.

Gökhan YÜCEL
Milli Eğitim Bakanı Danışmanı

Biz bu stratejiyi hazırlarken sahaya çeşitli vesilelerle sorular sorduk 81 ildeki yöneticilerimize. İstanbul'daki ar-ge çok önemli bir kurum birçok teknoloji öğretmenimiz de şunu istedik; “Bize öğrencilerinizin ve öğretmenlerinizin görüşlerini gönderir misiniz?” Ufak ufak kutular halinde çok fazla olmamakla beraber strateji koyduk. İnanılmaz şeyler geldi, inanılmaz çalışmalar var. Öğrenciler çok meraklı ve her geçen gün de merakları artıyor. Bunun önüne geçmek zaten çok zor.

ÇALIŞTAYLAR

EGİTİMDE YENİ AKIMLAR

- **Oğuzhan GÖZEK**
Derin Beyin Kurucusu-Genel Koordinatör
- **Av. Esmâ GÜLBENK – Lütfi GÜLBENK**
Gülbenk Danışmanlık
Eyüp Sabri DEMİRCİ
SGK Hizmet Sunumu Genel Müdür Yardımcısı
Cem GÜLAN
Tözok Yüksek İstişare Konseyi Başkan Vekili
- **A. Sezer AKSOY**
Eğitim Danışmanı
- **İdil BİLGİN**
Çocuk Kitabı Yazarı – Öğitmen
- **Melike ATEŞ – Arzu ÖZÇETİN**
Mind Academy
- **Ayşe Kızıltan ÜTKÜ**
Emotion Coaching UK Öğitmeni
- **Prof. Dr. Belma TUĞRUL**
İstanbul Aydın Üniversitesi
- **Gökçe Çobansoy HİZEL**
Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.
Sektörel ve Yeni Teknolojiler Hukuk Danışmanlığı Müdürü
- **Fatma Erten CENGİZ**
Eğitim Uzmanı ve Danışmanı
- **Bruno DELVALLEE**
Türkiye Fransa Büyükelçiliği, Eğitim Ataşesi
Kültürel Faaliyetler ve İşbirliği Bölümü
- **Mona AYKUL**
Türk - Alman Üniversitesi

Oğuzhan GÖZEK

Derin Beyin Kurucusu - Genel Koordinatör

“HEEY! BEYNİM NASILSIN?” (DERİN BEYİN EGZERSİZLERİ)

Hayat her geçen gün daha karmaşık hale geliyor. Bilim geliyor. Hayatta ayrıntı daha da önemli hale geliyor. Bu ayrıntıları yakalamak, hizmet alanını genişletmek için acilen tedbirlerin oluşması gerekmektedir. Bunun içinde insanlık neslinin daha donanımlı hale getirilmesi gerekiyor. Daha donanımlı hale getirmenin yolu ise özgür ve özgün düşünme kanallarının açık olmasında yatmaktadır. Durum bu olunca çocukların hayal kurmalarına, kurdukları hayallerde özgür olmalarına, soyut ve somut süreçlerinde prangalardan uzak kendilerini gerçekleştirmeye temel teşkil eder. O nedenle eğitimde oyunlara daha da önem verilmesi gerekiyor.

Beyin egzersizleri görsel algı, bilişsel beceriler ve egzersizlerle beyin kapasitesinin artmasını sağlamaktadır. Egzersizlerde en önemli unsurlar, eğlence boyutunun çok etkin olması, bilimsel temellere dayalı olması, her kesimden ve her yaştan bireyler için uygun olmasıdır. Amacımız, günümüz koşullarında bireylerin refahını ve yaşam kalitesinin arttırarak, yenilikçi bir sistem ile sportif sosyal ve kültürel değişiklikleri göze alıp, özel egzersizler yolu ile beyin gelişimini destekleyip kişisel gelişim ve başarıyı arttırmaktır.

Günümüzde egzersizler, eğitimler ve spor, kişisel ve toplumsal sağlığı koruyucu ve geliştirici nitelikler ile önemli bir hizmet sektörü olarak kabul görmektedir. Son yıllarda görülen zihinsel antrenman ağırlıklı çalışmalar, duygusal olarak gevşeme ve rahatlamaya sebep olmakta, stres düzeyini aşağı çekilmesini sağlamakta, bireysel performansta artış sağlamaktadır. Tüm bu etkenler bilişsel antrenmanların ve önem kazanmasına neden olmuştur.

Yapılan araştırmalar kısa bir süre içerisinde, bilişsel antrenmanların toplumun her alanında kullanılacağını ve bireylerin sosyal yaşamlarında, kişiliklerinde, kariyerlerinde olmakla beraber, çocukların gelişiminde de önemli bir rol oynayacağını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, zeka, beyin, farkındalık, egzersiz

Av. Esmâ GÜLBENK - Lütfi GÜLBENK

Gülbenk Danışmanlık

Eyüp Sabri DEMİRCİ

SGK Hizmet Sunumu Genel Müdür Yardımcısı

Cem GÜLAN

Tözok Yüksek İstişare Konseyi Başkan Vekili

EĞİTİM PERSONELİNİN TABİ OLDUĞU MEVZUAT

Kurumlarda görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler, 5580 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak üzere;

- Sosyal güvenlik yönünden; 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası
- Özlük hakları yönünden 4857 sayılı İş Kanunu,
- Yetki, sorumluluk, ödül ve cezalar ile bunların uygulanması bakımından; 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerine tabidir.

5580 sayılı Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda, resmî öğretim kurumlarında uygulanan mevzuat hükümleri uygulanır.(5580/ 14. md)

İş Kanunu kapsamında eğitim personelinin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumlulukları düzenlenmektedir.

Eğitim personeli özlük hakları kapsamında ücret, yıllık izin, mazeret izinleri, iş sözleşmesinin feshi, fazla mesai, ulusal bayram ve genel tatil günü çalışmaları, kıdem tazminatı vb. 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir.

Okulda görevli eğitim personeli, dengi resmi okulların tabi olduğu mevzuat hükümlerinde belirtilen görevleri ve okul müdürünün vereceği diğer görevleri yerine getirir.

EĞİTİM PERSONELİ İŞ SÖZLEŞMELERİNİN SON YARGI KARARI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

SÖZLEŞMELER

Belirli Süreli İş Sözleşmesi: İş Kanunu'na göre belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak işveren ile işçi arasında yazılı şekilde yapılan iş sözleşmesi belirli süreli iş sözleşmesidir. Örnek olarak; belirli bir yapının ya da projenin tamamlanması, fuar işleri gibi süresi belli olan işler sayılabilir.

Belirsiz Süreli İş Sözleşmesi: Belirli bir süreye bağlı olmaksızın yapılan sözleşmelerdir. Sona ereceği tarih belirsizdir. İş hukuku açısından esas olan ve işçiyi koruyan sözleşme belirsiz süreli iş sözleşmesidir.

Eğitim Personeli Sözleşmeleri: Özel öğretim kurumlarında çalışan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler ile kurucu veya kurucu temsilcisi arasında, en az bir takvim yılı süreli olmak üzere yazılı iş sözleşmesi yapılır. (5580/md.9)

Ancak;

- a) Mazeretleri nedeniyle dönem içerisinde görevlerinden ayrılanların yerine görevlendirilecek eğitim personeli,
- b) Devredilen kurumlarda devredilmeden önce görev yapan eğitim personeli,
- c) Ders saati ücretli olarak görevlendirilecek eğitim personeli ile bir yıldan daha az süreli de iş sözleşmesi yapılabilir.

4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre eğitim personeli ile kurum arasında yapılacak iş sözleşmeleri Yönetmeliğin ekinde yer alan sözleşme formu esas alınarak düzenlenir.

Eğitim personeli ile yapılacak sözleşmelerde sosyal yardımlardan faydalanma olanaklarını kısıtlayan, mevzuata aykırı şekilde özlük haklarını zedeleyen hükümler bulunamaz.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı (Esas No : 2017/1 Karar No : 2018/2 29 Haziran 2018 Tarihli R.G Sayı: 30463)

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile eğitim ve öğretimin, öğrenciler bakımından kesintisiz devam etmesi amaçlandığından, "en az bir takvim yılı süreli" sözleşme imzalanmasını öngören 5580 sayılı Kanun'un 9. maddesi, diğer maddelerle birlikte değerlendirildiğinde özel öğretim kurumları personeli ile yapılan sözleşmenin belirli süreli iş sözleşmesi olduğu sonucuna varılmıştır.

Eğitim personeli kanundan kaynaklanan belirli süreli iş sözleşmesi ile çalışmaktadır.

Eğitim personeli sözleşmeleri üst üste yenilense bile belirli süreli olma özelliğini korur.

Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği madde 43'e göre;

- Fıkra (1) 4857 sayılı İş Kanunu'nun hükümlerine göre kurucu veya kurucu temsilcileri ile Baegitimşliğıpersoneli arasındaki iş sözleşmeleri, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan sözleşme formu (EK-5) esas alınarak en az bir yıl süreli olmak üzere üç nüsha düzenlenir ve taraflarca imzalanır.
- Fıkra (7) Kurumlarda görevlendirilecek diğer personelle yapılacak iş sözleşmeleri, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun hükümlerine göre yapılır.

4857 sayılı İş Kanunu madde 13'e göre;

- İşçinin normal haftalık çalışma süresinin, tam süreli iş sözleşmesiyle çalışan emsal işçiye göre önemli ölçüde daha az belirlenmesi durumunda sözleşme kısmi süreli iş sözleşmesidir.
- Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılan işçi, ayırımı haklı kılan bir neden olmadıkça, salt iş sözleşmesinin kısmi süreli olmasından dolayı tam süreli emsal işçiye göre farklı işleme tâbi tutulamaz. Kısmi süreli çalışan işçinin ücret ve paraya ilişkin bölünebilir menfaatleri, tam süreli emsal işçiye göre çalıştığı süreye orantılı olarak ödenir.
- Kısmi Süreli Sözleşme (Part-Time): Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışmada haftalık çalışma süresinin 2/3'ünü aşamaz. (Çalışma Süreleri Yön./m.6)
- Kısmi süreli çalışan işçinin ücret ve paraya ilişkin bölünebilir menfaatleri, tam süreli emsal işçiye göre çalıştığı süreye orantılı olarak ödenir.

- İşçinin kıdem tazminatı hakkı belirlenirken ve yıllık izne hak kazanma bakımından haftada kaç gün ya da kaç saat çalıştığına bakılmaksızın ilk işe giriş tarihine göre kıdemi hesaplanır.
- Kısmi süreli çalıştırılan işçiye fazla çalışma ve fazla sürelerle çalıştırma yaptırılması yasaktır.
- Kısmi süreli çalışanların eksik gün nedenleri, 06-Kısmi İstihdam olarak bildirilecektir.

Ücret hesaplanması:

Örneğin, kısmi süreli olarak haftada 4 gün olmak üzere ayda 120 saat çalışanın saat ücreti sözleşmesine göre 13,5 TL'dir.

$120 * 13,5 = 1.620$ TL aylık ücrete hak kazanır.

$120 / 7,5 = 16$ gün SGK'ya bildirilecektir.

$1.620 / 16 = 101,25$ TL günlük ücreti olmaktadır.

Yıllık izin hesaplanması

Örneğin, hizmet akdine göre işyerinde günde 7,5 saat, haftada 4 gün çalışan ve 3 yıllık izin kıdemi bulunan bir işçiye 14 günlük yıllık izin hakkı tanınır, yani işçi 14 gün işe gelmeyecek ancak bu süre için işçiye 8 günlük yıllık izin ücreti ödenecektir.

Çalışan işten ayrılırsa da aynı şekilde saatlik ücreti üzerinden ödemesi yapılır.

Kısmi süreli çalışanın saatlik ücreti 13,5 TL'dir.

$13,5 * 7,5$ saat = 101,25 günlük ücretidir. $101,25 * 8$ gün = 810 TL olmaktadır.

Yeni iş arama izni hesaplanması

Örneğin, günlük 7,5 saat tam süreli çalışana yeni iş arama izni en az 2 saat veriliyorsa, günde 2 saat çalışan part time çalışana orantı kurularak 0,53 saat verilmeli, yani $0,53 * 60$ dakika = 32 dakika verilmelidir.

Deneme Süreli İş Sözleşmesi:

- İş sözleşmesinde taraflar isterse deneme süresi kararlaştırabilirler. Bu süre bireysel iş sözleşmelerinde en fazla iki ay olabilir. Ancak toplu iş sözleşmeleriyle dört aya kadar uzatılabilir.
- Deneme süresi hem belirsiz süreli hem de belirli süreli iş sözleşmelerinde kararlaştırılabilir. Deneme süresi içinde fesih halinde, tarafların bildirim sürelerine uyması gerektiği gibi ihbar tazminatı da ödenmeden iş akdi feshedilebilir.
- Belirli süreli iş sözleşmelerinde deneme süresi öngörülmuş ise bu süre içinde taraflarca iş akdi feshedilebilir. Usulüne uygun olarak konulmuş bir deneme süresi içinde iş akdi feshedilirse kalan sürenin talebi mümkün değildir.
- İşçi, iş sözleşmesinin yapıldığı tarihtensonraki bir tarihte işe başlamışsa, deneme süresinin başlangıcı sözleşmenin yapıldığı tarih değil, işçinin fiilen çalışmaya başladığı tarih olmalıdır.
- Deneme süresi aynı işçi ile aynı işveren arasında kural olarak bir kez kararlaştırılabilir.

Kanaatimizce özel öğretim kurumlarında çalışan eğitim personeli ile deneme süreli iş sözleşmesi yapılabilir, ancak aynı personelle sözleşme yenilenmesi halinde, yeniden deneme süresi kararlaştırılması geçersiz sayılacaktır.

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINDA GÖREV ALAN EĞİTİM PERSONELİNE AİT İŞ SÖZLEŞMESİ FORMU

1-İş Veren Kurumun

a) Adresi :

b) Adı veya unvanı :

c) Kurucu veya kurucu

2- Görev Alan Eğitim Personelinin temsilcisinin adı ve soyadı :

a) Adı ve soyadı :

b) T.C. Kimlik No :

c) Ev adresi :

ç) Görev unvanı :

(Bu kısma öğretmenin asıl görevli aylık ücretli veya ders ücretli eğitim personeli olduğu yazılır.)

d) Varsa yöneticilik görevinin adı :

(Müdür, müdür yardımcısı)

(Ders ücretli eğitim personeline yöneticilik görevi verilmez.)

e) Okutacağı derslerin adı :

f) Haftalık ders saati sayısı :

(Kurum türüne göre Yönetmelikte belirtilen aylık ve ders saati ücreti karşılığı okutmakla yükümlü olduğu ders saati sayısını geçemez)

g) Asıl görevli aylık ücretli ise :

Aylık ücret miktarı : (..... TL)

Bir ders saati ücreti : (..... TL)

Yöneticilik aylık ücreti : (..... TL)

ğ) Ders saat ücretli ise;

Bir ders saati ücreti : (..... TL)

h) İş güclüğü zammı : (..... TL)

ı) Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler : (..... TL)

Yabancı uyruklu eğitim personeline ödenecek ücret tek kalem ile gösterilebilir.

3-Süre:

a) Sözleşmenin (görevin) başlama tarihi : (Çalışma izninin düzenlendiği tarih)

b) Sözleşmenin bitim tarihi :

c) Sözleşmenin tanzim tarihi :

Kurucu veya kurucu temsilcisi veya görev alan eğitim personeli sözleşmeleri, 4857 sayılı İş Kanununun ilgili hükümlerine

4- Fesih Şartları :

göre feshedilir.

5- Genel Şartlar:

- a) Görev alan eğitim personeli, Özel Öğretim Kurumları Kanunu, ilgili yönetmelikler, Bakanlık emirleri ile benzeri dengi öğretim kurumları için yürürlükteki mevzuat hükümleri dâhilinde görev yapmayı taahhüt eder.
- b) Asıl görevli aylık ücretli eğitim personeli aylığı karşılığı haftada okutmakla yükümlü olduğu derslerin dışında ücretli ders okutuyorsa, okutulan bu dersler için ödenecek aylık ücret de aynı yoldan hesaplanır.
- c) Asıl görevli aylık ücretli eğitim personeli aylık ücreti, yönetmeliklere göre yükümlü buldukları görevleri yapmaları şartı ile yılda 12 ay resmî okullardaki gibi ödenir.
- ç) Ders saati ücretli olarak görev alan eğitim personelinin aylık ders saati ücreti; bir ay zarfında okuttuğu ders saati sayısının, bu sözleşmede bir ders saati karşılığı gösterilen ders saati ücreti ile çarpımından elde edilen miktardır. d) Eğitim personelinin aylık ücreti, bordro ile her ay sonunda ödenir.
- e) Görev alan eğitim personelinin ilgili resmî makam tarafından çalışma izni geri alınır, işbu sözleşme feshedilmiş sayılır.
- f) Bu sözleşmede aksine hüküm bulunmayan hâllerde veya eksik kalan hususlarda 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu, 4857 sayılı İş Kanunu, yönetmelikler, Bakanlık emirleri ve ilgili diğer kanunların hükümleri uygulanır.
- g) Bu sözleşmenin uygulanmasından doğacak anlaşmazlıklar için,mahkemelerinin yetkisi taraflarca kabul edilmiştir.

6- Özel Şartlar:

(Kanunlarla verilen hakları düşürecek hükümler konulamaz.)

Bu sözleşme 3 nüsha düzenlenerek bir nüshası çalışma izni düzenlenmek üzere ilgili makama, bir nüshası sözleşmeye taraf olan personele verilir. Diğer nüshası ise kurucu veya kurucu temsilcisinde kalır.

EĞİTİM PERSONELİ ÜCRET SÖZLEŞMESİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

- Sözleşmeler, kanundan doğan belirli süreli iş sözleşmesidir.
- Sözleşmede eğitim personelinin asıl görevli aylık ücretli veya ders ücretli olduğu,
- Yöneticilik görevine ilişkin bilgiler,
- Okutacağı derslerin adı ve haftalık ders saati sayısı,
- Aylık net ücreti, ek ders saat ücreti, sosyal yardımlar (yasal olarak şartları sağlayanlar) ve ödeniyorsa eğitim öğretim tazminatının ayrı ayrı belirtilmesi,
- Yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta öğreticiler ile yapılacak iş sözleşmesinin süresinin en az bir takvim yılı (daha uzun süreli olabilir) olması gerekir.
- Borçlar Kanunu 420. maddesi uyarınca karşılıklı olmak şartıyla cezai şart hükümleri sözleşmede yer alabilir.
- Sözleşmenin bir örneğinin çalışana verilmesi gerekir.
- İşe başlama tarihi alınan çalışma iznini takip eden 30 gün içinde olacak şekilde belirlenebilir.

BELİRLİ SÜRELİ SÖZLEŞMENİN ERKEN FESHİ

İşveren Tarafından Erken Fesih- Bakiye Süre Ücreti

Haklı neden olmaksızın belirli süreli sözleşmenin erken feshedilmesi, sözleşme süresine uyulmaması durumunda çalışan, bu sürelerle uyulmuş olsaydı kazanabileceği miktarı, tazminat olarak isteyebilir.(6098TBK./md.408, 438)

- İşverenin feshi, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25. maddesinde yazılı sağlık sebeplerine, ahlâk ve iyi niyet kuralları ile benzerlerine uymama veya zorlayıcı sebeplere dayanması halinde işçi, bakiye süre yönünden bir talepte bulunamaz.
- Sözleşmenin haklı feshedildiğini ve bakiye süre ücretinin doğmadığını ispat yükü işverendedir.
- Eğitim personelinin sözleşmesinin işveren tarafından erken feshi halinde ihbar süresi veya ihbar tazminatı söz konusu değildir.

İşçi Tarafından Erken Fesih:

- İşçinin belirli süreli sözleşmeyi haklı neden olmaksızın erken feshetmesi halinde, işverenin bakiye süre ücreti istemesi yasal olarak mümkün değildir.
- İşveren, sözleşmede hüküm bulunması halinde erken feshe bağlı cezai şart isteyebilir.
- İşçi, haklı sebep olmaksızın işe başlamadığı veya aniden işi bıraktığı takdirde işveren, aylık ücretin dörtte birine eşit bir tazminat isteme hakkına sahiptir.
- İşverenin, ayrıca ek zararlarının giderilmesini isteme hakkı da vardır. İşveren zarara uğramamışsa veya uğradığı zarar işçinin aylık ücretinin dörtte birinden az ise, hâkim tazminatı indirebilir.
- Tazminat isteme hakkı takas yoluyla sona ermemişse işveren, işçinin işe başlamamasından veya işi bırakmasından başlayarak otuz gün içinde, dava veya takip yoluyla bu hakkını kullanmak zorundadır. Aksi takdirde, tazminat isteme hakkı düşer. (TBK-m.439)

BELİRLİ SÜRELİ SÖZLEŞMENİN ERKEN FESHİ

• İş Kanunu 23.md. – “ Süresi belirli olan veya olmayan sürekli iş sözleşmesi ile bir işverenin işine girmiş olan işçi, sözleşme süresinin bitmesinden önce yahut bildirim süresine uymaksızın işini bırakıp başka bir işverenin işine girerse sözleşmenin bu suretle feshinden ötürü, işçinin sorumluluğu yanında, ayrıca yeni işveren de aşağıdaki hallerde birlikte sorumludur:

- a) İşçinin bu davranışına, yeni işe girdiği işveren sebep olmuşsa.
- b) Yeni işveren, işçinin bu davranışını bilerek onu işe almışsa.
- c) Yeni işveren işçinin bu davranışını öğrendikten sonra dahi onu çalıştırmaya devam ederse.”

Erken Feshe Bağlı Cezai Şart:

- Sözleşmenin haklı neden olmaksızın erken feshi halinde ödenmek üzere kararlaştırılan cezai şart hükümleri, karşılıklı olmak şartı ile geçerlidir. (6098/md. 420)
- Cezai şartın talep edilmesi için zararın ispatı gerekmez. (6098/ md. 180)
- Hâkim, aşırı gördüğü ceza koşulunu kendiliğinden indirir. (6098/ md.182)

EĞİTİM PERSONELİNİN KIDEM TAZMİNATI

- 1475 sayılı İş Kanunu 14. maddede kıdem tazminatına hak kazandıran sona erme halleri sayılmış, sözleşmenin belirli- belirsiz süreli olması üzerinde durulmamıştır.
- Belirli süreli iş sözleşmesinin, işçi tarafından haklı nedenle feshedilmesinde, emeklilik, muvazzaf askerlik, ölüm nedeniyle sona ermesinde, kadın işçi tarafından evlendikten sonra bir yıl içinde feshinde, işveren tarafından ahlak ve iyi niyet kurallarına uymamak dışında bir nedenle feshedilmesi halinde kıdem tazminatı ödenmesi gerekmektedir.
- Yasada sayılan sona erme halleri dışında bir sona erme halinde, kıdem tazminatı hakkı doğmayacaktır.

Sözleşmenin Yenilenmemesi Halinde Kıdem Tazminatı

Yargı Kararları:

- «Elbette kural olarak belirli süreli iş sözleşmesi kararlaştırılmış ve süre sonunda taraflardan herhangi biri fesih iradesini ortaya koymamış ise iş sözleşmesinin kendiliğinden sona ereceği açıktır. Ancak belirli süreli iş sözleşmesinin sona ermesinden önce taraflardan biri yenilememe iradesini ortaya koymuş ise burada yenilemeyen tarafın iradesine göre kıdem tazminatına hak kazanılıp kazanılamayacağı araştırılmalıdır. İşveren yenilememe iradesini göstermiş ve haklı nedene dayanmıyor ise bir yıllık kıdem koşulu gerçekleştiği takdirde kıdem tazminatı ödenmelidir.» (Yargıtay HGK, E. 2015/22-922, K.2017/316)

SÖZLEŞMENİN YENİLENMEMESİ HALİNDE KIDEM TAZMİNATI

YARGI KARARLARI-SÖZLEŞMENİN İŞVEREN TARAFINDAN YENİLENMEMESİ

- «Kıdem tazminatı yönünden, halen yürürlükte olan ve kıdem tazminatını düzenleyen 1475 sayılı İş Kanununun 14. maddesinde “Bu Kanuna tabi işçilerin hizmet akitlerinin...” cümlesi ile iş sözleşmesinin belirli ya da belirsiz süreli olmasının kıdem tazminatına hak kazanma açısından önemli olmadığı belirtilmiştir.

Burada önemli olan fesih iradesinin kim tarafından ortaya konulduğu ve kıdem tazminatına hak kazanma koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğidir...

- Hizmet ilişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesine göre; bu sözleşmenin koruyucu hükümlerinden kaçınmak amacıyla belirli süreli iş sözleşmesi yapılmasına karşı yeterli güvenceler alınması gerektiği vurgulanmıştır (m 2/3). Bu nedenle gerek 158 Sayılı İLO Sözleşmesi, gerekse iş hukukuna egemen olan “işçi lehine yorum” ilkesi gözetildiğinde, kanun gereği belirli süreli kabul edilen sözleşmeyi, haklı bir neden olmaksızın yenilememe iradesini gösteren işverenin koşulların var olması halinde sona eren sözleşme nedeniyle kıdem tazminatından sorumlu olduğunun kabulü gerekir.» (T.C.YARGITAY 22. H.D. E. 2016/10959 K. 2019/8338 T:11.4.2019)

- Kıdem tazminatı yönünden, halen yürürlükte olan ve kıdem tazminatını düzenleyen 1475 Sayılı İş Kanununun 14. maddesinde “Bu Kanuna tabi işçilerin hizmet akitlerinin...” cümlesi ile iş sözleşmesinin belirli ya da belirsiz süreli olmasının kıdem tazminatına hak kazanma açısından önemli olmadığı belirtilmiştir. Burada önemli olan fesih iradesinin kim tarafından ortaya konulduğu ve kıdem tazminatına hak kazanma koşullarının gerçekleşip gerçekleşmediğidir...

- Somut uyuşmazlıkta, sözleşmenin belirli süreli olarak yapılması kanuni düzenlemenin bir gereğidir. Aynı şekilde sözleşmenin yenilenmesi, sözleşmeyi belirsiz süreli hale getirmez. Bu tür sözleşmelerde, İş Kanunu'nun 11/3 maddesindeki esaslı nedenin kendiliğinden mevcut

olduğu kabul edilmelidir. Diğer taraftan, belirli süreli iş sözleşmeleri sözleşmenin niteliği gereği fesih ile değil, sürenin bitimi ile sona erdiğinden; belirli süreli iş sözleşmelerinde belirsiz süreli iş sözleşmelerine özgü bildirimli fesih yapılamaz. Somut uyuşmazlıkta; davacı, davalıya ait işyerinde, takip eden belirli süreli iş sözleşmeleri ile çalıştığından ve iş sözleşmesi işverence 19.08.2010 tarihinde alınan Yönetim Kurulu Kararının 3. maddesine göre yenilenmediğinden, yenilememe yönündeki davalı iradesi haklı bir nedene dayanmadığından kıdem tazminatı talebinin kabulü gerekirken reddi isabetsiz olmuştur.» (T.C.YARGITAY 22. H.D. E. 2016/17255K. 2019/14022 T: 25.6.2019)

«Davacı, fesih ihtarında, haklı bir nedene dayanmaksızın, sözleşmeyi süre sonunda yenilemeyeceğini belirterek önceki çalışmaları ile ileriye yönelik haklarının ödenmesini talep etmiştir.

Buna göre haklı bir neden göstermeden sözleşmeyi yenilemeyeceğini bildiren davacının kıdem tazminatı talebi yerinde değildir...»(T.C.YARGITAY 9. H.D. E. 2017/10860K.2019/7548 T: 2.4.2019)

Sözleşmenin Yenilenmemesi Halinde Kıdem TazminatıYargı Kararları

• «Davacının birer yıllık belirli süreli sözleşmelerle bilgisayar öğretmeni olarak çalışmaya devam ettiği ve her yıl sözleşmesinin yenilediği, 2011 yılında ise davacı sözleşmesinin yenilenmesini beklerken, davalı işveren tarafından herhangi bir gerekçe gösterilmeksizin sözleşmenin yenilenmemiş olması sebebiyle işveren tarafından yenilenmeyerek sona eren sözleşme sebebiyle davacının kıdem tazminatına hak kazandığı diğer bir ifadeyle davacının iş sözleşmesinin sürenin sonunda işveren tarafından haklı bir neden gösterilmeksizin yenilenmemesi sebebiyle kıdem tazminatı taleplerinin kabulü gerekmektedir» (Yargıtay HGK, E. 2013/22-1943, K. 2015/1131, T. 1.4.2015)

• «Hizmet ilişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesine göre; bu sözleşmenin koruyucu hükümlerinden kaçınmak amacıyla belirli süreli iş sözleşmesi yapılmasına karşı yeterli güvenceler alınması gerektiği vurgulanmıştır (m 2/3). Bu nedenle gerek 158 sayılı İLO Sözleşmesi, gerekse iş hukukuna egemen olan “işçi lehine yorum” ilkesi gözetildiğinde, kanun gereği belirli süreli kabul edilen sözleşmeyi, haklı bir neden olmaksızın yenilememe iradesini gösteren işverenin koşulların var olması halinde sona eren sözleşme nedeniyle kıdem tazminatından sorumlu olduğunun kabulü gerekir.» (Yargıtay HGK, E.2013/1443, K.2014/958)

İhtiyari Arabuluculuk Yöntemi İle Sözleşmelerin Sona Erdirilmesi

Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde, üzerinde anlaşılan hususlar hakkında taraflarca dava açılmaz. (Arabuluculuk Kanunu md. 18/5)

- a. Taraflarca yapılan arabuluculuk daveti veya bir tarafın arabuluculuk faaliyetine katılma isteği.
- b. Uyuşmazlığın arabuluculuk yolu ile sona erdirilmesi için taraflarca ileri sürülen görüşler ve teklifler.
- c. Arabuluculuk faaliyeti esnasında, taraflarca ileri sürülen öneriler veya herhangi bir vakıya veya iddianın kabulü.
- d. Sadece arabuluculuk faaliyeti dolayısıyla hazırlanan belgeler

Belirtilen bilgilerin açıklanması mahkeme, hakem veya herhangi bir idari makam tarafından istenemez. Bu beyan veya belgeler, birinci fıkrada öngörülenin aksine, delil olarak sunulmuş olsa dahi hükme esas alınmaz. Ancak, söz konusu bilgiler bir kanun hükmü tarafından emredildiği veya arabuluculuk süreci sonunda varılan anlaşmanın uygulanması ve icrası için gerekli olduğu ölçüde açıklanabilir. (AK.md 5/3)

İhtiyari Arabuluculuk Anlaşma Belgesi İle Personel Ayrılış Onayı

- İhtiyari Arabuluculuk Anlaşma Belgesi ile ayrılış onayında ayrılma nedeni “Karşılıklı Sözleşme Feshi” olarak belirtilir.
- Arabuluculuk faaliyeti sebebi ile düzenlenen belgeler idari makamlara sunulmaz. MEB’e verilen dilekçede sadece arabuluculuk dosya numarası belirtilerek anlaşmaya varıldığı belirtilmelidir.

İhtiyari Arabuluculuk Anlaşma Belgesi Hakkında MEB Görüşü

- «Görüş talep edilen hususlar, ilgi (b) Kanunun yukarıda alıntılanan fıkraları doğrultusunda değerlendirildiğinde; Hukuk Uyuşmazlıklarında İhtiyari Arabuluculuk Anlaşma Belgesinin ilam niteliğinde belge sayılması nedeniyle ilgili eğitim personelin ayrılış onayına esas teşkil edeceği, Hukuk Uyuşmazlıklarında İhtiyari Arabuluculuk Anlaşma Belgesinin düzenlenmesi sürecinde düzenlenen belgelerin ayrılış onayında istenmesine gerek olmadığı ve görevden ayrılma nedeninin “Karşılıklı Sözleşme Feshi” şeklinde belirlenmesi ve ilgili modüle bu şekilde işlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.»

EĞİTİM PERSONELİNİN YILLIK İZİNLERİ

- Kurumlarda görev yapan yönetici, öğretmen, uzman öğretici ve usta Baöğreticiler,şlığı bu Kanun hükümleri saklı kalmak üzere; Sosyal güvenlik ve özlük hakları yönünden; 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile 4857 sayılı İş Kanunu, hükümlerine tabidir.”(5580 md.9),
- Özlük hakları konusunda İş Kanunu hükümlerinin uygulanacağı yönündeki düzenleme, 5580 sayılı yasanın 9. maddesi ile getirilmiştir.
- Yıllık ücretli izin hakkı da çalışanların özlük hakları kapsamındadır. Bu nedenle yıllık izinler konusunda 5580 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 14.02.2007 tarihinden sonra, 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre yıllık ücretli izin süreleri uygulanmalıdır.

Davacının tabi olduğu kanununa dayanılarak çıkarılan ... Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde eğitim elemanlarının izni düzenlenmemiş, ancak yönetmeliğin 63. Maddesinde açıkça “yönetmelikte yer almayan hususlarda, resmi benzeri kurumların mevzuat hükümlerinin uygulanacağı” belirtilmiştir.

İzin Yönergesinde ise Yıllık İzin başlıklı 7. maddesinin (10) fıkrasında ise» Öğretmenler yaz ve dinlenme tatillerinde izinli sayılırlar. Bunlara ayrıca yıllık izin verilmez.» hükmü bulunmaktadır.

Açıklanan düzenlemeler nedeni ile özel öğretim kurumları kanunu kapsamında çalışan davacıya izin yönünden ... Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği’nin atfı nedeni ile ... izin yönergesinin 7/10 maddesi uygulanacaktır.» (9. Hukuk Dairesi 2016/16874 E., 2016/14766 K.)

«...davacının 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu’na tabi davalıya ait işyerinde sınıf öğretmeni olarak çalıştığı sabittir. 5580 sayılı Kanun’da yıllık izin konusunda ayırık bir düzenleme bulunmamaktadır. Keza taraflar arasında imzalanan iş sözleşmelerinde de bu hususta özel bir hüküm yoktur. Davacının okulların kapalı olduğu yaz tatilleri ile sömestr tatillerinde çalıştırıldığına, ücretinin ödenmediğine dair bir iddiası, bu konuda bir delili bulunmamaktadır. Hal böyle olunca öğretmen olan davacının yıllık izinlerini okulların kapalı olduğu yaz tatilleri ile sömestr tatilinde kullandığının kabulü ile yıllık izin talebinin reddi yerine kabulü hatalı olmuştur.» (7. Hukuk Dairesi 2015/14181 E., 2016/6301 K.)

EĞİTİM PERSONELİ FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETİ İSTEYEBİLİR Mİ?

«...Özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin aylık ücreti karşılığı olan ders sayısından fazla

derse girmeleri halinde fazla girdikleri ders ücretinin fazla mesai olarak değil ders ücreti olarak ödenmesi gerekir. Başka bir anlatımla özel öğretim kurumlarında aylık ücret karşılığı ders sayısından fazla derse girilmesi durumunda fazladan girilen dersin ücretine hak kazanılır.

Buna göre özel öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin fazla mesai iddiaları ancak aylık ücretin karşılığından fazla derse girmeleri halinde girilen fazla derslerin ücretlerinin talep edilmesi durumunda söz konusu olabilir...» (22. HD. 2012/8450 F.. 2012/29316 K. 24.12.2012)

Özel öğretim kurumlarındaki eğitim ve öğretim faaliyetleri ile çalışına düzeni resmi okullardaki ilke ve kuralları tabi olup gerek eski 625 sayılı ve gerekse yeni 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Yasasında aylık ücret ile çalışan yönetici ve öğretmenlerin haftalık çalışma yükümlülüklerinin tespitinde ders ve ek ders görevi esası benimsenmiş ve anılan yasaların uygulanmasına ilişkin yönetmeliklerde dengi resmi okul öğretmenlerinin okutmakla yükümlü buldukları ders ve ek ders saati sayısı kadar derse girebilecekleri şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Anılan yasa ve yönetmeliklerle getirilen kurullara göre aylık ücret karşılığı ders sayısını aşan fazla çalışmalar ek ders ücreti ile karşılandığından okullardaki yönetici ve öğretmenlerin günlük çalışma saatleri ileri sürülerek fazla mesai alacağı talep edilmesi olanağı bulunmamaktadır.

Açıklanan tüm bu nedenlerle davacının günlük çalışma saatlerinin yasal sınırı aştığı iddiasına dayanan fazla mesai ücreti talebinin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçe ile kabulü hatalı olup bozmayı gerektirmiştir. (9. HD. 2008/3780 E. 2009/37411 K. 25.12.2009)

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARINDA ÖĞRENCİ ÜCRET ARTIŞI

Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği Ücret tespiti

MADDE 53 – (1) Kurumlar, Kanunun 12 nci maddesinde yer alan hükümlere uygun olarak öğrenci ve kursiyer ücretlerini; veli veya kursiyerlerle yapacakları Bakanlıkça belirlenerek Genel Müdürlük internet sayfasında yayımlanan özel sözleşmelerinde sağlayacaklarını belirttikleri eğitim ve öğretim imkânlarına, gelişmelerine imkân verecek yatırım ve hizmetler ile diğer işletme giderlerine göre tespit ederler.

Ancak okulların ara sınıflarının eğitim ücreti bir önceki eğitim öğretim yılında ilan edilen, okulda devam eden öğrencilerin ücreti ise öğrenci kayıt sözleşmesinde belirlenen eğitim ücretine (Y.İ-ÜFE+TÜFE)/2 oranına en fazla % 5 oranında artış yapılarak belirlenir.

Ders yılı içerisinde kayıt yaptıran öğrencilerin bir sonraki yılın eğitim ücretleri kayıt yaptırdığı yıl için ilan edilen eğitim ücreti üzerinden; öğrenim gördüğü yıla ilişkin indirim şartları ortadan kalkan öğrencilerin bir sonraki yılın eğitim ücretleri ise bir sonraki yıl için ilan edilen eğitim ücreti üzerinden belirlenebilir.

TÜFE

12 Aylık Ortalamalara Göre Değişim (%)

Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	
2018	11,23	11,23	11,14	11,06	11,1	11,49	12	12,61	13,75	14,9	15,63	16,33
2019	17,16	17,93	18,7	19,39	19,91	19,88	19,91	19,62	18,27	16,81	15,87	15,18

Yİ ÜFE

12 Aylık Ortalamalara Göre Değişim Oranı (%)

Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	
2018	15,66	15,50	15,35	15,36	15,80	16,57	17,41	18,78	21,36	23,73	25,52	27,01
2019	28,70	29,97	31,17	32,24	32,85	32,81	32,34	30,51	26,44	22,58	19,68	17,56

12 AYLIK ORTALAMALARA GÖRE

TÜFE=15,18

Yİ ÜFE=17,56

$((TÜFE+Yİ ÜFE)/2)+5$

$((15,18+17,56)/2)=16,37+5$

Ücret artış oranı %21,37

TÜFE

Yıllık değişim (Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim) (%)

Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	
2018	10,35	10,26	10,23	10,85	12,15	15,39	15,85	17,90	24,52	25,24	21,62	20,30
2019	20,35	19,67	19,71	19,50	18,71	15,72	16,65	15,01	9,26	8,55	10,56	11,84

Yİ ÜFE

Yıllık değişim (bir önceki yılın aynı ayına göre değişim) (%)

Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	
2018	12,14	13,71	14,28	16,37	20,16	23,71	25,00	32,13	46,15	45,01	38,54	33,64
2019	32,93	29,59	29,64	30,12	28,71	25,04	21,66	13,45	2,45	1,70	4,26	7,36

ÖNCEKİ YILIN AYNI AYINA GÖRE

TÜFE=11,84

Yİ ÜFE=7,36

$((TÜFE+Yİ ÜFE)/2)=9,6+5$

$((11,84+7,36)/2)+5$

Ücret Artış Oranı %14,6

ÇALIŞANLARA ÖDENMESİ ZORUNLU SOSYAL YARDIMLAR

Özel Öğretim Kurumları Kanununun 9. maddesi 2. fıkrasına göre; sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler, bütçe kanunlarıyla resmî okul öğretmen ve personeline sağlanan haklara denk olarak eğitim ve diğer personele de ödenir.

Bu kapsamda sağlanan sosyal yardımlar;

- Aile yardımı,
- Çocuk yardımı,
- Ölüm yardımı,
- Öğretim yılına hazırlık ödeneğidir.

AİLE YARDIMI ÖDENEĞİ (EŞ İÇİN) (657/ md.202)

Evli bulunan Devlet memurlarına aile yardımı ödeneği verilir. Bu yardım; memurun her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışmayan veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık almayan eşi için 1500 gösterge rakamının aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktar üzerinden ödenir.

2011/2022 sayılı B.K.K Eki Kararın 3. maddesiyle, (1500) gösterge rakamının 1.7.2011 tarihinden itibaren (2134) olarak uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Genelgeye göre 01.01.2020 – 31.06.2020 döneminde geçerli olmak üzere 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154. Maddesi uyarınca aylık gösterge tablosunda yer alan rakamlar ile ek gösterge rakamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak aylık katsayısı (0,146061) olarak uygulanacaktır.

Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararı 2. Kısım 1. Bölüm Md. 45,yukarıda linki verilen Genelgenin 2. maddesi uyarınca, 657 sayılı Kanunun 202. Maddesine göre eş için "2134" olarak uygulanan aile yardımı ödeneği gösterge rakamı 01.01.202031.12.2021 döneminde geçerli olmak üzere "2273" olarak uygulanacaktır.

OCAK-HAZİRAN 2020

EŞ İÇİN GÖSTERGE 2273

MAAŞ KATSAYISI 0,146061

ÖDENECEK TUTAR 332

Aile Yardımı SGK Muafiyeti

Prime esas kazançlar (5510 sayılı md.80)

- Aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazanç tabi tutulmaz.

Aile Zammı (Yardımları)

- 01.01.2020 - 31.12.2020 tarihleri arasında; $2.943,00 \times \% 10 = 294,30$ TL (aylık) istisna tutar

Aile Yardımı Vergi Muafiyeti

- Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler, bütçe kanunlarıyla resmi okul öğretmen ve BaşlıĢpersoneline sağlanan haklara denk olarak okul öğretmenlerine ve personeline de ödenir.
- Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemelerden gelir vergisi kesilmez. (5580 sayılı md.9)
- Gösterge 2273 *maaş katsayısı 0,146061 = ödenecek tutar 332 TL GV muaf aile yardımı
- Sonuç olarak Aile Yardımı ödemesi 657 Sayılı Kanunun 202. maddesine göre 332 TL yapılırsa, gelir vergisi kesintisine tabi tutulmayacaktır (bu tutarı aşan bir ödeme yapılırsa GV kesintisi yapılacaktır.) 332 TL'nin 294,30 TL'si sadece SGK kesintisinden muaf tutulacak kalan tutar üzerinden prim kesintisi yapılacaktır.
- Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemelerden gelir vergisi kesilmez ifadesinden anlaşılacağı gibi bu ödeme üzerinden damga vergisi kesintisi yapılacaktır.

Aile Yardımı Ödeneğine Hak Kazanma

- Memur, eş için ödenen aile yardımı ödeneğine evlendiği; çocuk için ödenen yardıma da çocuğunun doğduğu tarihi takip eden ay başından itibaren hak kazanır. (657 sayılı md.204)

Aile Yardımı Ödeneği Hakkını Kaybetme

- Memur, eş için ödenen aile yardımı ödeneği hakkını eşinden boşanma veya eşinin ölümü, çocuk için ödenen yardım ödeneği hakkını da çocuğun ölümü veya 206. maddedeki hallerin vukuunu takip eden ay başından itibaren kaybeder. (657 md.205)

ÇOCUK YARDIMI ÖDENEĞİ

Bu yardım;

- Çocuklarından her biri için de 250,
- Gösterge rakamının (72. ay dahil olmak üzere 0-6 yaş grubunda yer alan çocuklar için bir kat artırımı) aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktar üzerinden ödenir.
- Dul memurların çocukları için yukarıdaki hükümler uygulanır.
- Boşanma veya ayrılık durumunda mahkeme bu yardımın hangi tarafa ve ne oranda verileceğini de kararında belirtir.
- Devlet memurunun, geçimini sağladığı üvey çocukları için de bu ödenek verilir.

Prime esas kazançlar (5510 sayılı md. 80)

- Aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazançta tabi tutulmaz.

Çocuk Yardımı

- 01.01.2020 -31.12.2020 tarihleri arasında; $2.943,00 \text{ TL} \times \% 2 = 58.86 \text{ TL}$ (aylık istisna tutarı (istisna uygulaması 2 çocuk için geçerlidir)

Çocuk Yardımı Vergi Muafiyeti

- Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler, bütçe kanunlarıyla resmi okul öğretmen ve personeline sağlanan haklara denk olarak okul öğretmenlerine ve personeline de ödenir.
- Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemelerden gelir vergisi kesilmez. (5580 sayılı md.9)
- Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemelerden gelir vergisi kesilmez ifadesinden anlaşılacağı gibi bu ödeme üzerinden damga vergisi kesintisi yapılmamaktadır.

Çocuk İçin Aile Yardımı Ödeneği Verilmeyecek Haller

Aşağıdaki hallerde çocuklar için aile yardımı ödeneği verilmez:

- Evlenen çocuklar,
- 25 yaşını dolduran çocuklar (25 yaşını bitirdiği halde evlenmemiş kız çocukları ile çalışamayacak derecede malullükleri resmi sağlık kurulu raporuyla tespit edilenler için süresiz olarak ödeneğin verilmesine devam olunur.)
- Kendileri hesabına ticaret yapan veya gerçek veya tüzel kişiler yanında her ne şekilde olursa olsun menfaat karşılığı çalışan çocuklar (Öğrenim yapmakta iken tatil devresinde çalışanlar hariç)
- Burs alan veya Devletçe okutulan çocuklar.

DOĞUM YARDIMI ÖDENEĞİ

- Doğum yardımına ilişkin ödemelerin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bütçesinden tüm Türk vatandaşlarına yapılacağı belirtilmiştir. (29364 Sayılı Doğum Yardımı Yönetmeliği)
- Sosyal haklar kapsamında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu 207. maddesinde yer alan doğum yardımı uygulaması kaldırıldığı için özel okulların bu yardımı yapma zorunluluğu kalmadığı kanaatindeyiz.
- Bilgi için bakanlıkça ödenecek doğum yardımı tutarları aşağıda belirtilmiştir. (633 sayılı ek md.4)
- Doğum yardımı, Türk vatandaşı olan anne veya babaya, her ikisi de Türk vatandaşı ise anneye yapılır.
- Doğum yardımı, Bakanlıkça belirlenen zorunlu hallerde babaya ödenebilir.
- Doğum yardımı ödenmesinde kimlik paylaşımı sisteminde yer alan nüfus kayıtları esas alınır.
- Bu kapsamda yapılan ödemeler, Bakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekten karşılanır.
- Bu fıkra da belirtilen tutarları artırmaya Bakanlık ile Hazine ve Maliye Bakanlığı müştereken yetkilidir.

ÖLÜM YARDIMI ÖDENEĞİ (657/ md.208)

- Devlet memurlarından;
- Memur olmayan eşi ile aile yardımı ödeneğine müstahak çocuğu ölenlere en yüksek Devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) tutarında,
- Memurun ölümü halinde sağlığında bildiri ile gösterdiği kimseye,
- Eğer bildiri vermemiş ise eşine ve çocuklarına,
- Bunlar yoksa ana ve babasına,
- Bunlar da yoksa kardeşlerine en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) iki katı tutarında, ölüm yardımı ödeneği verilir.

Ölüm Yardımı SGK Muafiyeti

Prime esas kazançlar (5510/md.80)

Aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile Kurumca tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazançta tabi tutulmaz.

Ölüm Yardımı Vergi Muafiyeti

- Ölüm yardımı ödeneği, hiçbir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ve ödeme emri aranmaksızın saymanlarca derhal ödenir.
- Bu yardım borç için haczedilemez.
- Yukarıda ifade edildiği gibi bu ödeme GV ve DV kesintisinden muaf tutulmuştur.
- Aşağıda yazılı tazminat ve yardımlar Gelir Vergisinden müstesnadır;(193 sayılı md.25)
- Ölüm,
- Engellilik,
- Hastalık ve işsizlik sebepleriyle (işe başlatmama tazminatı dahil) verilen tazminat ve yapılan yardımlar.

ÖĞRETİM YILINA HAZIRLIK ÖDENEĞİ

- Eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfına dahil öğretmen unvanlı kadrolarda görevli olup; fiilen öğretmenlik yapanlara (ilköğretim ve okul müdürleri ile yardımcıları, cezaevi okullarında çalışan öğretmenler, yönetici, eğitim uzmanı ve eğitim uzman yardımcıları dahil) her öğretim yılında bir defaya mahsus olmak üzere ve öğretim yılının başladığı ay içinde Milli Eğitim Bakanı tarafından belirlenecek tarihte Bakanlar Kurulunca belirlenecek miktarda, öğretim yılına hazırlık ödeneği ödenir. (657/ek md.32)
- Bu ödenek damga vergisi hariç diğer vergi ve kesintilere tabi tutulmaz.
- 2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ekindeki K Cetvelinde de bu ödemenin nasıl yapılacağına dair aşağıdaki ifade yer almaktadır.

Öğretim yılına hazırlık ödeneği;

- Öğretim yılının başladığı aydan sonra ve birinci dönem ders yılının sonundan önce göreve başlayanlara %75'i,
- Birinci dönem ders yılından sonra ve ikinci dönem ders yılının sona ermesinden önce göreve başlayanlara ise %50'si oranında yapılır.
- Kısmi süreli çalışan eğitim personeline haftalık girdiği ders saati ile aylık çalışan öğretmenin haftalık girdiği yirmi ders saati kıyaslanarak öğretim yılına hazırlık ödeneği ödenmelidir.

ÖĞRETİM YILINA HAZIRLIK ÖDENEĞİ NET Mİ BRÜT MÜ OLMALI?

- 2020 yılında, MEB bünyesinde, 657 Sayılı Kanun kapsamında memur statüsünde çalışan öğretmenlere, 1.210,00 TL brüt rakamdan sadece % 07,59 DV kesilerek 1.200,82 TL ödeme yapılmıştır.
- Doğrudan özel okul öğretmenleri ile ilgili olmamakla birlikte, Yargıtay 10. Hukuk Dairesi'nin 12.12.2013 tarih, 2012/09082 esas, 2013/24142 karar sayılı ilamı yol gösterici niteliktedir. «Dava devlet okullarında sözleşmeli öğretmenlere ödenen öğretim yılına hazırlık ödeneğinden yapılan SGK prim kesintilerinin hukuka aykırı olduğunun tespiti ile aksi yöndeki kurum işleminin iptali istemiyle, ilgili sendika tarafından açılmıştır... Memur statüsünde çalışan öğretmenler ile sözleşmeli öğretmenler farklı hukuksal konumda olduklarından, statüleri Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen sözleşmeli öğretmenlerin 657 sayılı Kanunda düzenlenen öğretim yılına hazırlık ödeneğinden kesinti yapılamayacağına ilişkin istisnadan yararlanmaları 5510 sayılı Kanununun 80/1b-c bentleri ile 105. maddesi gereğince mümkün değildir.» şeklinde değerlendirme yapmıştır.
- Söz konusu karardan da anlaşılacağı üzere belirlenen tutar, brüt tutardır; ancak öğretim yılına hazırlık ödeneği, 657 Sayılı Kanun 4/a maddesi kapsamındaki resmi okul öğretmenlerinden farklı olarak, SGK primi açısından istisna kapsamında olmadığından, SGK ve işsizlik sigortası priminin kesilmesi gerekmektedir. Bu durumda kanunen işçi payından ödenmesi gereken primler de (toplam %15) brüt ücretten kesilecektir.

EĞİTİME HAZIRLIK ÖDENEĞİ

YILLAR	ÖDEME TUTARI	DAYANAK
2015	950	14.08.2013/28735 RG
2016	1.000	23.08.2015/29454 RG
2017	1.050	23.08.2015/29454 RG
2018	1.130	25.08.2017/30165 RG
2019	1.180	25.08.2017/30165 RG
2020	1.210	01.09.2019/30875 RG
2021	1.250	01.09.2019/30875 RG

Öğretim Yılına Hazırlık Ödeneği SGK Muafiyeti

- 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 80/1. fıkrasında;
- b) «Aynı yardımlar ve ölüm, doğum ve evlenme yardımları, görev yollukları, seyyar

mahiyetindeki toplu ödeme, keşif ücreti, ihbar ve kasa tazminatları ile Kurumca görev tazminatı, kıdem tazminatı, iş sonu tazminatı veya kıdem tazminatı tutarları yıllar itibarıyla belirlenecek yemek, çocuk ve aile zamları, işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen ve aylık toplamı asgari ücretin % 30'unu geçmeyen özel sağlık sigortası primi ve bireysel emeklilik katkı payları tutarları, prime esas kazançta tabi tutulmaz.»

c) «(b) bendinde belirtilen istisnalar dışında her ne adla yapılırsa yapılsın tüm ödemeler ile aynı yardım yerine geçmek üzere yapılan nakdi ödemeler prime esas kazançta tabi tutulur. Diğer kanunlardaki prime tabi tutulmaması gerektiğine dair muafiyet ve istisnalar bu Kanunun uygulanmasında dikkate alınmaz.» hükümleri yer almaktadır.

• 5510 sayılı kanunda eğitime hazırlık ödeneği hakkında muafiyet bulunmamaktadır, bu nedenle ödemenin tamamı SGK prim kesintisine tabidir.

• 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu; 9/3. fıkrasında, "Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler, bütçe kanunlarıyla resmi okul öğretmen ve personeline sağlanan haklara denk olarak okul öğretmenlerine ve personeline de ödenir. Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemelerden gelir vergisi kesilmez." hükmü yer almaktadır.

• Bu ödenek damga vergisi hariç diğer vergi ve kesintilere tabi tutulmaz hükmüne istinaden bu ödemeden sadece DV kesilir. (657/ek md.32)

SOSYAL YARDIMLAR KAPSAMINDAKİ EK ÖDEMELERİN VERGİ İDARESİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

• 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 9.maddesinde, "Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler, bütçe kanunlarıyla resmi okul öğretmen ve personeline sağlanan haklara denk olarak okul öğretmenlerine ve personeline de ödenir. Sosyal yardım kapsamındaki ek ödemelerden gelir vergisi kesilmez." hükmü yer almaktadır.

• Bu hüküm ve açıklamalara göre, bütçe kanunlarıyla resmi okul öğretmen ve personeline sağlanan haklara denk olarak okul öğretmenlerine ve personeline yapılan sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler gelir vergisinden muaf tutulduğundan, özel okulda çalışan öğretmenlere söz konusu Kanun kapsamında yapılacak sosyal yardım kapsamındaki ek ödemeler gelir vergisinden istisnadır.

Konu ile ilgili olarak yayımlanan Gelir Vergisi Kanununun 2003/2 Seri No.lu İç Genelgesinde,"...

- 1) 625 sayılı Kanuna tabi özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmen ve personele ödenen asli ücretleri ile sosyal yardımlar dışında kalan özel hizmet tazminatı, iş gücü, iş riski ve eleman teminindeki güçlük zammı, ek ders ücreti ve kira yardımlarının gelir vergisine tabi tutulması,
- 2) 625 sayılı Kanuna tabi özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmen ve personele ödenen eğitim – öğretim tazminatı ile yabancı dil tazminatı ve öğretim yılına hazırlık ödeneğinin resmi okul öğretmen ve personeline yapılan tutarı kadar kısmının gelir vergisine tabi tutulmaması,
- 3) Sosyal haklar ve yardımlar niteliğindeki 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre gelir vergisinden istisna edilerek ödenen aile ve çocuk (657 sayılı Kanun m.203), doğum (657 sayılı Kanun m. 207), ölüm (657 sayılı Kanun m.208), tedavi (657 sayılı Kanun m.209), giyecek (657 sayılı Kanun m.211) ve yiyecek (657 sayılı Kanun m.212) yardımlarının, özel öğretim kurumlarında da ödenmesi halinde, bu ödemelerin, Devletçe verilen tutarı kadar olan kısmının gelir vergisinden istisna edilmesi, Gerektiği" Belirtilmiştir.

Bu açıklamalara göre, 5580 sayılı Kanuna tabi özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmen ve personele yapılan söz konusu ödemelerin, bütçe kanunlarıyla resmi okul öğretmen ve personeline yapılan ödemeler kadarlık kısmının vergiye tabi tutulmaması, bu tutarı aşan kısmının ise ücret olarak değerlendirilip GVK 94/1. maddesi hükmüne göre tevkifata tabi tutulmak suretiyle vergilendirilmesi gerekir.

SOSYAL YARDIM KAPSAMINDA OLMAYAN TAZMİNAT ÖDEMELERİ

EĞİTİM ÖĞRETİM TAZMİNATI

- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Mali Hükümler " başlıklı V. kısmında, "Zam ve Tazminatlar" altındaki 152. maddenin 2/b bendinde eğitim öğretim tazminatına yer verilmiştir.
- Eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfına dahil öğretmen unvanlı kadrolarda fiilen öğretmenlik yapanlara; (Öğretmen unvanlı kadrolarda bulunanlardan okul müdürü ve okul müdür yardımcısı, yönetici ve eğitim uzmanı olarak görevlendirilenler ile cezaevi okullarında çalışan öğretmenler dahil olmak üzere) en yüksek Devlet Memuru aylığının (ek gösterge dahil) brüt tutarının (9500 * aylık katsayı)
- 1-2 nci derecelerden aylık alanlar için % 120,56 sına,
- 3 ve 4 üncü derecelerden aylık alanlar için % 115,56 sına,
- Diğer derecelerden aylık alanlar için % 105,56 sına, kadar, bu nispetleri aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca belirlenecek esas, ölçü ve nispetler dahilinde yukarıdaki tazminatlar ödenir.
- 2020 yılı için belirlenen aylık katsayılar ve yeniden düzenlenen tazminat oranları doğrultusunda ödenmesi gereken eğitim öğretim tazminatı tutarlarının hesaplanma tablosu aşağıda sunulmuştur.

OCAK-HAZİRAN 2020

GÖSTERGE	9500
MAAŞ KATSAYISI	0,146061
HESAPLANAN EĞİT. ÖĞRET. TAZMİNATI	1.387,58
1-2 DERECE KATSAYISI	120,56
1-2 DERECE ÖDENECEK TAZMİNAT TUTARI	1.672,87
3-4 DERECE KATSAYISI	115,56
3-4 DERECE ÖDENECEK TAZMİNAT TUTARI	1.603,49
5-6-7-8-9 DERECE KATSAYISI	105,56
5-6-7-8-9 DERECE ÖDENECEK TAZMİNAT TUTARI	1.464,73

Eğitim Öğretim Tazminatı SGK Muafiyeti

5510 sayılı Kanun'un 80. maddesinde eğitim öğretim tazminatı hakkında muafiyet culunmamaktadır, bu nedenle ödemenin tamamı SGK prim kesintisine tabidir.

Eğitim Öğretim Tazminatı Vergi Muafiyeti

- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu 152/II. bendinde yer alan tazminatlar damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tabi değildir.

EK DERS ÜCRETİ

Kurumlardaki ek ders ücreti, resmî okullar için tespit edilen miktardan az olamaz. Ancak, resmî okul ve kurumlardan ücretli olarak görevlendirilenlere verilecek ek ders ücreti miktarı, resmî okullar için tespit edilen ek ders ücretinin iki katını geçemez. (5580 / md.9)

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği 26. maddesinde eğitim personelinin girebileceği ders saati sayıları düzenlenmiştir. Buna göre;

- Okullarda görevli öğretmenler ile uzman öğreticiler haftada en fazla aylık karşılığı 20 saat, ders saati ücretli 20 saat olmak üzere toplam 40 saate kadar ders okutabilir.
- Okul öncesi eğitim kurumlarından derslik sayısı üçten az olan okullarda okul öncesi öğretmenliğine kaynak teşkil eden fakültelerden mezun olan okul müdürü tam gün ders okutabilir.
- Okullarda görevli yöneticiler haftada 6 saat aylık karşılığı, 6 saat ders saati ücretli olmak üzere toplam 12 saat, diğer kurumlarda görevli yöneticiler ise haftada toplam 12 saat ders okutabilir.
- Yukarıda yer alan yasal düzenlemeler gereği, aylık karşılığı 20 saat derse giren eğitim personeline 20 saatin üzerinde girdiği her ders için ek ders ücreti ödenmesi gerekmektedir.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın 06.01.2020 "Mali ve Sosyal Haklar" konulu, 27998389-010.06.02-13659 sayılı Genelgesi ile 01.01.2020- 30.06.2020 döneminde geçerli olmak üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 154. maddesi uyarınca aylık katsayı (0,146061) olarak belirlenmiştir.

Bu veriler ışığında 01.01.2020- 30.06.2020 tarihleri arasında uygulanacak ek ders tutarları aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

Gündüz ek ders ücreti $140 \times 0,146061 = 20,45$ TL brüt

Yarıyıl ve yaz tatillerinde, cumartesi ve pazar günleri ile saat 18.00'den sonra ek ders ücreti: $150 \times 0,146061 = 21,91$ TL brüt

Diğer taraftan özel öğretim kurumlarında, ek ders ücretlerinden sigorta primi kesilip kesilmeyeceği yönünde tereddüt yaşandığı görülmektedir. Ek ders ücretlerinden, sigorta primi işçi payı, işsizlik sigortası işçi payı, gelir vergisi ve damga vergisi kesilmesi gerekmekte olup, herhangi bir istisna söz konusu değildir.

Milli Eğitim Müdürlüklerinden özel okullara gönderilen yazılarda, ek ders ücreti brut rakamının yukarıda hesapladığımız gibi 20,45 TL olarak belirtildiği; ancak net tutar hesabının resmi okul kadrolu öğretmenleri esas alınarak, sadece %15 gelir vergisi ve % 07,59 damga vergisi kesintisi yapılarak 17,22 olarak belirtildiği görülmekteydi.

Resmi okul öğretmenlerinden kadrolu olanlar (memur statüsünde çalışanlar) 5510 sayılı Kanun 4/1-c kapsamında sigortalı sayılmaktadır. 4/1-c kapsamında sigortalı olanların prime esas kazançlarının nasıl hesaplanacağı 5510 sayılı Kanun'un 80/3. fıkrasında ayrıca düzenlenmiş olup; 4/1-a sigortalılardan farklılık arz etmektedir.

Bu nedenle özel okullarda, net tutar olarak belirtilen 17,22 TL'nin esas alınması ve bunun üzerinden brüt rakama çıkılarak işlem yapılması hatalı uygulamaya neden olmaktadır.

Brüt ek ders ücreti olan 20,45 TL'nin esas alınması, bu tutardan sigorta primleri ile çalışanın bulunduğu vergi dilimi esas alınarak gelir vergisi ve damga vergisi kesintisi yapılması gerekmektedir.

29 Kasım 2019 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 1810 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 2006/11350 sayılı BKK ile yürürlüğe konulan Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararın 6. maddesinin 3. fıkrası değiştirilmiştir;

• 6/3 eski hali “(3) Öğretmenlere, ilgili mevzuatına göre öğretim yılı başında ve sonunda yaptıkları meslekle ilgili çalışma sürelerinde iki haftayı geçmemek üzere ve fiilen görev yapmaları kaydıyla haftada 15 saat ek ders ücreti ödenir.”

• 6/3 yeni hali “Öğretmenlere, ilgili mevzuatına göre yaptıkları meslekle ilgili çalışma sürelerinde bir öğretim yılında dört haftayı geçmemek üzere ve fiilen görev yapmaları kaydıyla haftada 15 saat ek ders ücreti ödenir”

Maddenin eski halinde eğitim yılı başı ve sonunda yapılan seminer çalışmalarında öğretmenlere ek ders ücreti ödenmesi düzenlenmekte iken, 2019-2020 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanan Kasım ve Nisan aylarında birer hafta ara tatil verilmesi nedeniyle değişikliğe gidilmiş ve 4 haftalık süre ile sınırlı olmak üzere 15 saat ek ders ücreti ödeneceği yönünde değişiklik yapılmıştır.

Özel okullarda BKK kapsamında belirtilen ödemelerin yapılması ve bu durumun işyeri uygulaması haline gelmesi halinde, işçi aleyhine değişiklik yapılamayacak ve ödenmek zorunda kalınacaktır. Bu nedenle ödeme yapıp yapmamaya karar vermeden önce konunun tartışmalı olduğu dikkate alınmalıdır.

Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği’nin 26. maddesinde özel okul öğretmenlerinin aylık karşılığı gireceği ders saati ile ek ders saatleri düzenlenmiştir. Özel Öğretim Kurumları Kanunu 9.maddesinde de ek ders ücretinin resmi okul öğretmenlerine ödenen miktardan az olamayacağı düzenlemesi bulunmaktadır.

2006/11350 sayılı BKK da yer alan 6. maddesinin özel okullarda uygulanıp uygulanmayacağı konusunda yargı farklı kararlar vermiştir;

• Yargıtay 9. Hukuk Dairesi tarafından “.....taleplerden ek ders ücreti veya 01.12.2006 tarih, 2006/11350 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin BKK uyarınca ek ders ücreti olarak ödeneceği belirtilen görevlerden olanların mahkemece bir değerlendirmeye tabi tutularak karar verilmesi için hükmün bozulması gerekmiştir.” (9. Hukuk Dairesi 2016/9300 E., 2018/17804 K.) şeklinde karar verilmekte iken,

• Yargıtay 22. Hukuk Dairesi “Ancak, Mahkemece, 2006/11350 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’nın 6/3. ve 11. maddelerinde düzenlenen ödemelerin davacıya yapılması gerektiğinin kabul edilmesi hatalı olmuştur. Şöyle ki; 2006/11350 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 5580 Sayılı Kanun ve yönetmeliklerinde hüküm bulunmayan hususlar hakkında, davacıya uygulanabilir. 5580 Sayılı Kanun’un 9. maddesinde ise, özlük haklarına dair düzenleme bulunmaktadır. Bakanlar Kurulu Kararı’nın 11. maddesinde, fiilen okutulan her on saat ders için bir saat daha hazırlık ve planlama görevi karşılığında ayrıca ek ders ücreti ödeneceği; 6/3. maddesinde ise

• Yargıtay 22. Hukuk Dairesi “mAncak, Mahkemece, 2006/11350 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’nın 6/3.ve 11. maddelerinde düzenlenen ödemelerin davacıya yapılması gerektiğinin kabul edilmesi hatalı olmuştur.

Şöyle ki; 2006/11350 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 5580 Sayılı Kanun ve yönetmeliklerinde hüküm bulunmayan hususlar hakkında, davacıya uygulanabilir. 5580 Sayılı Kanun’un 9. maddesinde ise, özlük haklarına dair düzenleme bulunmaktadır. Bakanlar Kurulu Kararı’nın 11. maddesinde, fiilen okutulan her on saat ders için bir saat daha hazırlık ve planlama görevi karşılığında ayrıca

ek ders ücreti ödeneceği; 6/3. maddesinde ise öğretim yılı başında ve sonunda meslekle ilgili çalışma sürelerinde iki haftayı geçmemek üzere haftalık onbeş saat ek ders ücreti ödeneceğine dair hükümlere yer verilmiştir.

Belirtilen ödemeler, sosyal yardım mahiyetli ödeme olmayıp resmi okul çalışanlarının ücretinin eki niteliğinde sayılması gereken ödemelerdir. Davacının, 5580 Sayılı Kanun'un 9/4. maddesi uyarınca, fiilen okuttuğunu ispatladığı her bir ek ders saati bakımından, resmi okullar için belirlenen ek ders saati ücretinden az olmamak kaydıyla ek ders ücreti ödenmesi talebinde bulunması mümkündür. Ancak, Bakanlar Kurulu Kararı'nın 6/3. ve 11. maddelerinin davacıya uygulanması mümkün değildir. Anılan sebeplerle, dava dilekçesinde, Bakanlar Kurulu Kararı'nın 6/3. ve 11. maddelerine dayanılarak ileri sürülen taleplerin ve bu kapsamda hazırlık ve planlama ek ders ücreti isteminin reddine karar verilmesi gerekir.

3-)Davacının fiilen girdiği ek ders ücretinin yanı sıra 2006/11350 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı'nın 18. maddesinde düzenlenen 'okulda bulunma zorunluluğu" sebebiyle ek ders ücreti talebi de söz konusudur

DİKKAT EDİLECEK DİĞER HUSUSLAR

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMUNDA İLK DEFA ÇALIŞACAK PERSONELİN BİLDİRİMİ

(Yönetmelik md.26)

Kurum müdürlüğünce, çalışma izni verilmesi istenen eğitim personelinin ve diğer personelin bu izne esas olan belgelerini eksiksiz olarak tamamlamak suretiyle evrakı kurumun doğrudan bağlı bulunduğu millî eğitim müdürlüğüne teslim edilir. Nitelik ve şartları uygun bulunanlara müracaattan itibaren 10 gün içinde çalışma izni valilikçe düzenlenir.

Valilikten çalışma izni alınmadan personel işe başlatılamaz.

İş sözleşmelerinde işe başlama tarihinin eğitim personeli için alınan çalışma izin tarihi olarak belirtilmesi uygundur.

Yönetmeliğin 43/6. maddesine göre çalışma izninin verildiği tarihi takip eden 30 gün içinde işe başlama tarihi belirlenebilir. Bir gün öncesinde de işe giriş bildirgesi Kuruma verilir.

Yönetmelikte her ne kadar valilik izni olmadan personelin işe başlatılamayacağı belirtilse de, özel öğretim kurumları kimi zaman valilik izni olmadan da personel istihdam etmek zorunda kalabilmektedir.

Bu durum, özellikle yeni işe alınan eğitim personelinin hizmet içi eğitimleri sırasında yaşanmaktadır.

Valilikten çalışma izni alınmadan önce personel istihdamının önü açılarak, işe başlatılan ancak valilikçe çalışma izni onaylanmayan personelin iş sözleşmesinin derhal fesih edilmesine imkan sağlanması,

Bunun uygun görülmemesi halinde, hiç değilse çalışma izin onayı öncesinde eğitim personelinin hizmet içi eğitime tabi tutulabilmesi için Yönetmelikte yer alan "Valilikten çalışma izni alınmadan personel işe başlatılamaz." cümlesinde yer alan "işe başlatılamaz" ibaresinin "eğitime başlatılamaz" şeklinde değiştirilmesi, yönünde olacaktır.

Ders saati ücretli olarak çalışan öğretmen için SGK gün sayısının hesaplanması;

Kısmi süreli çalışmalarda ay içindeki prim ödeme gün sayısı ay içindeki toplam çalışma saatinin günlük çalışma süresine bölünmesi suretiyle bulunur. (5510/md.80)

- Örnek: Bir ay içinde toplam 10 gün işe gelen ve toplam 80 saat derse giren bir öğretmenin SGK'ya bildirilecek sigortalı gün sayısı ne kadardır?
- $80/7,5 = 10,66$ (5510 sayılı md.80/1-h bendi gereğince, gün kesirleri bir gün kabul edilir.) bu kişi için 11 gün SGK'ya prim günü bildirilir.

Ders saati ücretli olarak çalışan uzman-usta öğretici için SGK gün sayısının hesaplanması;

5510 Sayılı Kanun 80/j bendinde; Milli Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ek ders ücreti karşılığında ilgili mevzuatı çerçevesinde uzman ve usta öğretici olarak çalıştırılanların prim ödeme gün sayısı 30 günü aşmamak kaydıyla, bir takvim ayı içerisinde hak kazandıkları brüt ek ders ücreti toplam tutarının, prime esas günlük kazanç alt sınırına bölünmesi sonucu bulunur. Bu şekilde yapılacak hesaplamalarda tam sayıdan sonraki küsuratlar dikkate alınmaz.

Örnek: Bir ders saati ücreti 200 TL brüt olan usta öğretici ay içerisinde toplam 17 saat derse girmiştir. Elde ettiği kazanç (200x17) 3.400 TL brüt liradır. Günlük asgari ücret tutarı 98,10 TL olduğundan (3.400/98,10) 34,65 yani 30 gün SGK prim günü bildirilir. Tam sayıdan sonraki küsuratlar dikkate alınmadığından örneğin hesaplama sonunda 3,98 çıksa dahi SGK'ya 3 gün sigortalı olarak bildirilecektir.

İŞTEN AYRILMA (Yönetmelik md.44)

Sözleşme süresi sona erenler, 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre sözleşmeleri karşılıklı veya tek taraflı feshedilenler ve sözleşme süresi sona ermeden aynı Kanunun ilgili hükümleriyle belirlenen süreler içinde bu isteğini diğer tarafa yazılı olarak bildirenlere valilikçe görevden ayrılış onayı düzenlenir.

Sözleşme süresi sona erenler ile farklı unvanında/görevde/branşta sözleşmesi yenilenenler hariç olmak üzere ayrılış onayı düzenlenenlere altı ay geçmeden aynı kurumda görev verilmez.

Görevinden ayrılan eğitim personelinin görevlerinden ayrılışı ile kurumdan ayrılmak isteyenlerin müracaatları en geç beş iş günü içerisinde kurum yetkilisi tarafından doğrudan bağlı bulunduğu millî eğitim müdürlüğüne bildirilir. İlgililerin ayrılış sebeplerine uygun olarak valilikten yedi iş günü içinde görevden ayrılış onayları alınır.

Görevinden ayrılan personelin durumunu millî eğitim müdürlüğüne bildirmeyen kurum yetkilileri hakkında yasal işlem yapılır.

Bu maddede belirtilen hükümlere aykırı olarak görevinden ayrılanlara bir yıl süre ile kurumlarda görev verilmez.

Eğitim Kurumunda Ücretsiz İzin Uygulamasının Değerlendirilmesi

Eğitim personeli ile kural olarak bir yıl süreli sözleşme düzenlenmesi nedeniyle 12 ay kesintisiz ücret ödenmesi zorunludur.

Bu yükümlülükten kurtulmak için;

- Yaz döneminde ücretsiz izin talebi alınması,
- İstifa dilekçesi alınarak işten çıkış-giriş işleminin yapılması, uygun değildir.

FİİLİ HİZMET SÜRESİ ZAMMINA TABİ ÇALIŞANLAR VE BİLDİRİMLERİ

- 7146 sayılı Kanun'un 11. maddesi ile 1219, 6283 ve 6197 Sayılı Kanunlar kapsamında sağlık meslek mensubu sayılan ve insan sağlığı için koruyucu, teşhis, tedavi ve rehabilite edici hizmetlerde çalışanlar da fiili hizmet süresi zammı kapsamına dahil edilmişlerdir.
- 5510/40. maddede yapılan bu değişiklik sonrasında 3.8.2018 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere sağlık çalışanlarının anılan madde kapsamında geçen sürelerinin her 360 gününe beş yılı aşmamak üzere 60 prim gün sayısı ilave edilecektir.
- Özel sektöre ait işyerlerinde görevli sağlık çalışanlarının fiili hizmet süresi kapsamında geçen çalışmalarına ilişkin bildirimleri 29 nolu belge türü; kapsama girmeyen çalışmaları ile hafta tatili, yıllık izin, kurs gibi fiilen çalışmadıkları sürelerle ilişkin hizmetleri 1 nolu belge türü seçilmek suretiyle düzenlenecek aylık prim ve hizmet belgeleriyle SGK'ya bildirilecektir.

SİGORTA PRİM TEŞVİKLERİ

	AÇIKLAMA	TEŞVİK ORANI	TEŞVİK TUTARI
Asgari Ücretli			
Çalışan İçin Teşvik	2.943,00	15,50 %	456,16
SGK Tavan Tutarı İçin Teşvik	22.072,50 TL	15,50 %	3.421.23

ÖĞRENME KAPASİTESİNİ ARTIRMAK İÇİN: BU OKULDA BARIŞ DİLİ KONUŞULUR

I- Giriş:

“Öğrenme Kapasitesini Geliştirmek için: Bu Okulda Barış Dili Konuşulur.” atölyesini seçtiğiniz için hepimize öncelikle kendi adıma çok teşekkür ederim. Aynı zamanda , her birinizin kurucusu ve yöneticileri olduğunuz okullarınızdaki öğretmenler, öğrenciler ve veliler adına da çok teşekkür ediyorum. Zira, bu atölyede zamanımız elverdiği ölçüde sizleri Amerika’da özellikle Kuzey Avrupa ülkelerinde örnek almaya çalıştığımız okul sistemlerinin pek çoğunda uygulanan yenilikçi yöntemlerin bir araya gelerek bir kurum iklimi oluőturduduđu Barış Dili iletişim programıyla tanıştırmaya çalıőacađım. Ve tadım niteliğinde de olsa yaőantılarımız üzerinden birkaç uygulama yaparak hep birlikte bir deneyimin içinden geçmeye, keyifli verimli bir atölye olmasına niyet ediyorum.

Sizler, eğitime gönül vermiş okul kurucuları, yöneticileri olarak bir yandan kaliteli bir eğitim hizmeti üretmeye çalışırken, aynı zamanda kurum olarak varlığınızı uzun yıllar sürdürürebilmek için gerekli finansal kaynakları da yaratmak durumundasınız. Bunu gerçekteőirmeye çalışan özel okulların sayısını da göz önüne aldığımızda özellikle son yıllarda artan rekabet koşulları zorlayıcı olabilmekte. Hizmetler birbirine eőtlenmekte, böylece tercihler yapılırken işin maddi boyutu öne geçmekte.

Veliler soruyor: Tüm okullarda aynı müfredat uygulanıyorsa, diğer okullarla sizin farkınız nedir?

Bir yandan içinde bulunduğumuz dünyada her alanda hakim olan sistemlerde son derece hızlı değişimler yaőanırken biz hizmet kalitemizde nasıl fark yaratacağız?

2030 yılına kadar robotların 800 milyon işin yerini alabileceği söyleniyor.

Peki, eğitimi bu gerçekte göre düzenlemeyi baőarabiliyor muyuz?

Dünyanın e-ticaret devi Çinli Alibaba’nın kurucusu Jack Ma, Dünya Ekonomik Forumu’nda yaptığı konuşmasında şöyle söylüyor: “Çocuklarımız, ancak eğitimi deđiőtirirsek makinelerle rekabet edebilir. Çocuklara sadece bilgi öğretmek yerine makinelerin ve robotların yapamayacağı şeyleri öğretmeliyiz: **Sosyal ve duygusal becerileri.**”

Psikoloji Profesörü Joseph A. Durlak ve ekibinin 2011’de yaptıkları araştırma sonuçlarına göre sosyal ve duygusal öğrenme becerileri akademik başarıyı % 11 artırıyor. ABD’de yapılan bir çalışmaya göre, erken çocukluk döneminde duygusal ve sosyal becerileri yüksek olan çocukların yetiőkinlikte akademik başarıları ve iş bulma őansları yüksek, ruhen sağlıklılar ve madde kullanımı ve benzeri davranıőlarda azalma söz konusu. (CASEL, 2015).

Yine Dünya Ekonomik Forumu’nun 2018’de yayımlanan ‘işlerin Geleceği Raporu’na göre 2020’de karmaşık **problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık, insan yönetimi, işbirliği** ve **duygusal zekâ öne çıkıyor.**

İşte tam bu noktada geliştirdiğimiz “Barış Dili İletişim Sistemi Programı” nın ana kavramları çözüm olarak devreye giriyor.

Sunumuma başlarken, Barış Dili ile tanışma öykümü sizlerle kısaca paylaşmak isterim.

ODTÜ İşletmecilik Bölümünden 1986 yılında mezun oldum. TC.Merkez Bankası, İş Bankası Genel Müdürlük, Sabancı Bilgi İşlem Merkezi' nde çalıştıktan sonra Karum Danışmanlık firmasıyla çıktığım girişimcilik serüvenimde yönetim danışmanlığı, çeşitli eğitimler, projeler tasarlama ve hayata geçirmekle 20 yılı aşkın bir süreyi geride bıraktım. Şiddetsiz iletişimle yolum 10 yıl önce kesişti. Dünyada giderek artan şiddeti azaltmaya yönelik bireysel bir çaba olarak, 2016 yılında BARIŞ DİLİ MERKEZİ - www.peacelanguagecenter.com - projesi hayata geçirdim ve bu yöntemi "**Barış Dili**" adıyla yaygınlaştırmak üzere çeşitli projeler geliştirmekte, atölyeler ve seminerler sunmaktayım.

Nisan 2017'de Polonya'da yapılan 16 ülkeden yaklaşık 60 okul yöneticisi ve öğretmenin katılımlarıyla gerçekleşen "Life Enriching Education Laboratory- LEE Lab"e katılarak şiddetsiz iletişimin okullardaki uygulamalarına ilişkin bilgilenme ve ilham alma olanağı buldum. '**Bu Okulda Barış Dili Konuşulur!**' Programını geliştirdim.

ODTÜ GV Ankara ve Mersin Okullarında, TED Kocaeli Kolejinde, VKV KOÇ Okullarında, Final Okulları, MEB Üsküdar Abidin Gün İlköğretim Okulu'nda ve bir çok kurumdaki çeşitli uygulamalarına halen devam etmekteyim.

TÖZOK öğretmen eğitimleri kapsamında gerçekleştirdiğim "Bu Okulda Barış Dili Konuşulur " atölyeleri de dahil olmak üzere bu güne değin 300'e yakın öğretmenin "Barış Dili" yle tanışmalarına vesile oldum. 29 – 31 Ocak 2020 tarihleri arasında gerçekleşen XIX. TÖZOK Antalya Geleneksel Eğitim Sempozyumunda "Öğrenme Kapasitesini Artırmak için Bu Okulda Barış Dili Konuşulur." Atölyesini otuz farklı okulun yaklaşık 40 okul yöneticisine sunma fırsatı buldum.

Toplumun bireyleri olarak ilk eğitimimizi aldığımız yer ailemiz, daha sonrasında okul sistemi devreye giriyor. Bu iki sistemin içindeyken öğrendiklerimiz, yaşadığımız ilişkilerimizin ve iletişimimizin kalitesi tüm hayatımızı etkileme gücüne sahip.

Okullarda, matematik, coğrafya, fizik ve buna benzer bir çok konuda bilgiler edindik, ancak çok azımız gerçek anlamda özellikle anlaşmazlık durumlarında insanlarla nasıl işbirliği yapacağımıza ve dialoğu sürdürebileceğimize dair becerilere sahibiz.

Görünen o ki, insanlar olarak bizi ortak bir noktada birleştiren şey var olduğumuz sürece hepimizin "çatışmalar" yaşayacağımız gerçeği...

Yapılan araştırmalar, koşulsuz kabul ve şefkatli bir tutum sergilenerek güvenli alan yaratılan kurumlarda / okullarda verimliliğin, yenilikçiliğin; sınıf ortamlarında ise, öğrencilerin öğrenme kapasitelerinin kayda değer bir şekilde arttığını gösteriyor.

Her geçen gün şiddetin giderek tırmandığı bir dünyada yaşarken huzurlu, sevgi dolu, duygu ve ihtiyaçlarımızı gönülden paylaşabildiğimiz ilişkilere ve ortamlara özlemimiz de artıyor. Doğuştan sahip olduğumuz empatik doğamızdan, ne oluyor da bu denli uzağa düşüyoruz; kendimizi ve birbirimizi duyamaz, göremez hale geliyoruz?

Bu soruların yanıtlarını yeni bir yaşam dili olan "**Barış Dili**" iletişim yönteminin adımlarında buluyoruz...

II- **Barış Dili Nedir?**

Barış Dili, Amerika'lı bir klinik psikolog olan Marshall Rosenberg tarafından geliştirilmiş ve şiddetsiz iletişim adıyla tüm dünyada yaygınlaştırılmış yeni bir yaşam dilidir.

Barış Dili bizi kimin haklı, kimin haksız olduğunun, doğru ve yanlışın ötesine bakmaya, öncelikle kendimizle barışa davet ediyor. Yaşantılarımızı tarafsız bir bakış açısıyla gözlemlemeye, duygu ve ihtiyaçlarımızla yeniden bağlantı kurmaya ve böylece çatışmaların adım adım bolluk dünyasında çözümüne götürüyor.

Barış Dili, Amerika'da ve Almanya, Hollanda, Danimarka, İsveç gibi Avrupa'nın birçok ülkesinde ve Türkiye'de yeni olmakla birlikte, yaşamımızın her alanında **özel ilişkilerimizde, aile içinde, okul ortamında, organizasyonlar ve kurumlarda, terapi-danışmanlık ilişkilerinde, diplomatik görüşmeler ve iş görüşmelerinde**, her türlü anlaşmazlık ve çatışma durumlarında etkili şekilde uygulanabilir bir iletişim yöntemidir.

Barış Dili'nin bazı temel tezleri var. Bunlar;

- İnsanlar şefkatli ve empatik olma kapasitesiyle doğarlar.
- Bütün insanlar aynı duygu ve ihtiyaçlarla donanmıştır.
- Hayata ve insanların iyiliğine katkıda bulunmak en güçlü ihtiyaçlarımızdan biridir.

Barış Dili, kültür, dil, cinsiyet, ırk, yaş gibi pek çok farklı yönlerimizin ötesinde bizi insan olmanın ORTAK PAYDASI nda buluşmaya çağırıyor. Bir çok farklılıklarımıza rağmen bir araya gelebileceğimiz ortak payda, hepimizin aynı duygu ve ihtiyaçlara sahip olmamız.

Düşünün ki, bir öğretmensiniz, aynı zamanda bir eş ve anne. Sabah okula gitmek üzere hazırlanıyorsunuz ve evden bir an önce çıkmazsanız servisi kaçıracaksınız. Küçük kızınızı da giyinmesi, kahvaltı etmesi için hazırlayıp, neyse ki çalıştığınız okulun kreşine bırakacaksınız. Evden çıkana kadar her gün yaşadığınız telaş, koşturmaca sizin için yeni olmasa da, okul günü başlamadan kendinizi şimdiden yorgun hissediyorsunuz bile. Üstelik o gün okula gitmek istemeyen kızınızı güçlükle ikna ederken servisi kaçırdınız. Taksiyle okula geldiniz, sınıfa girmeden bir çay içecek vaktiniz var, öğretmenler odasına girdiniz. Sizden önce gelebilmiş arkadaşlarınızdan birisine;

'O kadar yorgunum ki, bir türlü kızı hazırlayıp vaktinde çıkamadım, sinirim tepemde...' demek gafletine düştünüz.

Arkadaşınız aldı sözü ve,

'Canım senin ki de bir şey mi, asıl ben sabah sabah neler yaşadım, anlatayım da haline şükret...' dedi ve başladı kendi hikayesini anlatmaya.

Nasıl hissedersiniz?

Ders zilinın çalmasıyla uzun bir günün ilk dersine başladınız. Evinde neler yaşadığını bilemediğiniz öğrencileriniz yerlerinde duramıyorlar, kıpır kıpır, ayakta dolaşanlar, birbirleriyle yüksek sesle konuşanlar. Bir an önce susmalarını ve derse başlamayı istiyorsunuz, ancak belli ki öğrencileriniz sizinle aynı fikirde değiller. Siz onlara dersin konusu olan türkçe veya matematik öğretmeye çabalarırken, onlar belki de sınıfa gelirken getirdikleri duyulma, görülme, oyun, bağlantı, paylaşma ihtiyaçlarını karşılamanın peşindedirler.

Yaşam içerisindeki anne, baba, eş, öğretmen, ya da yönetici, çalışan gibi rollerimizin gereğini yerine getirmeye çalışırken, bu rollerin gerisindeki insan hallerimize, andan ana değişen duygularımıza ne kadar durup bakabiliyoruz. Peki ihtiyaçlarımızla bağlantıda mıyız?

Doğuştan sahip olduğumuz empatik doğamızdan bizi uzaklaştıran ve hayata yabancılaştıran yargılayıcı dil nasıl oluşuyor?

Kuşaklar boyunca aile içinde ve okul sistemlerinde aktarımlarla edindiğimiz yargı dilinin oluşumunda bakın neler var;

- Kıyaslamalar, karşılaştırmalar
- Suçlama, eleştirme
- Küçümseme, alay etme, hakaret etme
- Sıfat takma, etiketleme
- Ödül / ceza verme; hak ettiği düşüncesi
- Sorumluluğu inkar etme
- Seçimim yok ki düşüncesi
- İstediyini almak için zorlama, talep etme

İlişkilerimizde iletişim kurarken yargı dilini ne denli kullanıyorsak, karşıımızdakiyle “**bağlantı**” mız o denli zayıflıyor, hatta niyetimiz hiç öyle olmasa da kopabiliyor. Kendimizi ne kadar da haklı olduğumuzu karşı tarafa kabul ettirmeye çalışırken bulabiliyoruz. İşin ilginç tarafı diğer taraf da kendi haklılığını bize kabul ettirmeye çalışırken, anlaşmazlıkların şiddetli çatışmalara ve bir güç gösterisine dönüşmesi kaçınılmaz oluyor.

Peki biz gerçekten haklı mı olmak istiyoruz, yoksa keyifli, huzurlu, barış içinde ilişkiler yaşayıp mutlu mu olmak istiyoruz?

Yargılar dünyasında “Kimin, Ne?” olduğuna odaklanırsınız. Barış Dili ile iletişim kurduğumuzda “Kimin, Neye İhtiyacı olduğuna” odaklanırsınız.

Barış Dili, dikkatimizi dört ana alana odaklamamızı sağlar ki, bu alanlar bizim programımızın da ana unsurlarını oluşturmaktadır.

1. GÖZLEM: Bunlardan ilki, çatışmanın ortasındaiken yargılardan, analizlerden, değerlendirmelerimizden bağımsız, tarafsız, objektif gözlem yapabilme yeteneği,
2. DUYGULAR: Kendimizin ve diğerlerinin duygularıyla bağlantı kurmak,
3. İHTİYAÇLAR: Kendimizin ve diğerlerinin ihtiyaçlarıyla bağlantı kurmak,
4. RİCA / İSTEK: Böylece herkesin ihtiyaçlarının duyulduğu, görüldüğü ve karşılandığı yaratıcı stratejileri, çözümleri geliştirerek hayata geçirmek.

Barış Dili'nin konuşulduğu kurumlar ve okullar empati kültürünün hakim olduğu, güvenin inşa edildiği, çalışanlarının işlerini gönüllülükle yaptığı, performanslarını geliştiren ortamlara dönüşüyorlar.

Okullarımızda her seviyede **yeni bir yaşam dili** olan barış dili yöntemiyle **barışçıl sınıflarda** ‘yönetim - öğretmen - öğrenci - veli’ arasında ortak bir iletişim dili oluşturmak; öğretme ve öğrenme kapasitesini geliştirerek okulun performansını ve eğitimin kalitesini artırdığı kadar tüm toplumun refahına, huzuruna, gelişimine ve mutluluğuna da katkı sağlamaktadır.

Şimdi yukarıdaki öğretmen örneğimize dönecek olursak, acaba Barış Dili'nin adımlarını kullansaydık iki arkadaş arasındaki dialog nasıl dönüşürdü, birlikte bakalım mı?

Öğretmen 1:

‘O kadar yorgunum ki, bir türlü kızı hazırlayıp vaktinde çıkamadım, sinirim tepemde...’

Öğretmen 2:

'Evet yorgunsun, ve vaktinde evden çıkamadığın için sinirlisin...'

Öğretmen 1:

'Hem de nasıl...'

Öğretmen 2, yorum, değerlendirme yapmadı, sözü Öğretmen 1'in ağzından alıp lafı kendine getirmedi, adeta bir kamera netliğinde Öğretmen1'den duyduğunu kendisine yansıttı.

Onun durumunu, duygusunu gördü, duydu ve geri yansıttı. İşte bu tarafsız bir "Gözlem" dir.

Dialogu devam ettirelim mi?

Öğretmen 2:

'Sanırım kızını okula hazırlamak senin için yorucu olabiliyor; kolaylığa, belki de desteğe ihtiyacın var, öyle mi?'

Öğretmen 1:

'Aaahhh Hem de nasıl...'

Öğretmen 2, Öğretmen 1'in duygusunu ve olası ihtiyaçlarını tahmin ediyor ve doğrulamak üzere ifade ediyor.

Öğretmen 1'in cevabı ise yorgunluk ve kızgınlığının, "anlaşılmaz ihtiyacının" karşılanmasıyla birlikte yerini rahatlamaya bıraktığını gösteriyor.

Gerçekten de hepimizde aynı olan temel ihtiyaçlarımızın karşılanması bizde rahatlatma, huzur, sakinlik, neşe, mutluluk gibi konforlu duygular uyandırır. Diğer yandan karşılayamadığımız ihtiyaçlarımız üzüntü, öfke, hayal kırıklığı, çaresizlik, sıkıntı, kızgınlık gibi pek de konforlu olmayan duygular hissettirir.

Marshall Rosenberg'in "**Her şiddetli davranışın ardında karşılanamayan en az bir ihtiyaç vardır.**" sözü Barış Dili'ni en iyi açıklayan ve bu alanda motto olmuş sözlerinden birisi.

Böylece ne zaman diğerlerinin veya kendimizin bir davranışını yargıladığımızı fark etsek, bu davranışın ardında karşılamaya çalıştığımız ihtiyaçlarla bağlantıya geçmek ilişkilerimizi dönüştürmeye başlıyor.

III- **"Bu Okulda Barış Dili Konuşulur:"® İletişim Programı Nedir?**

'**Bu Okulda Barış Dili Konuşulur**' programının ana misyonu herkesin ihtiyaçlarının görüldüğü, duyulduğu ve karşılandığı, böylece kendinle ve diğerleriyle gönülden bağlantıda olunan kurumsal bir yaşam alanını adım adım hayata geçirmektir.

Programın kurum olarak okullara, okul yöneticilerine, öğretmenlere ve öğrencilere sağlayacağı kazanımlar aşağıda yer almaktadır:

Okula / Üniversiteye / Kuruma Faydaları?

- Okul/ Üniversite/ Kurum içindeki ilişkilerde saygı, anlayış ve işbirliğini gönüllülük temelinde hayata geçirmek

- Okulda «Empati kültürünü» oluşturmak, geliştirmek ve kurumun eko sistemine yerleştirmek
- Kişilerarası çatışma çözümünde **zaman ve enerji tasarrufu** sağlayarak **verimliliği, yaratıcı çözümler bulma becerisini artırmak**, böylece eğitim öğretim performansını yükseltmek

📖 Öğretmenlere / Öğretim Görevlilerine Faydaları?

- Yaşadıkları her türlü çatışmalı durumlara tarafsız “GÖZLEM” yapabilme kapasitesini geliştirmek
- Barışçıl sınıfları oluşturmak için kendilerinin ve okul içinde ilişkide oldukları kişilerin “DUYGU” ve “İHTİYAÇLAR” ıyla bağlantı kurma kapasitelerini geliştirmek
- İlişkilerinde huzur ve barışı sağlayarak sınıf içindeki verimliliklerini artırmak
- **Takım çalışması, sorun çözme, çatışmaları yönetme, liderlik, arabuluculuk alanlarındaki beceri ve kapasitelerini** geliştirmek

📖 Öğrencilere Faydaları?

- Yaşadıkları her türlü çatışmalı durumlara tarafsız “GÖZLEM” yapabilme kapasitesini geliştirmek
- Kendilerinin ve okul içinde ilişkide oldukları kişilerin “DUYGU” ve “İHTİYAÇLAR”ıyla bağlantı kurma, kendilerini ifade edebilme kapasitelerini geliştirmek
- İlişkilerinde huzur ve barışı sağlayarak sınıf içindeki öğrenme kapasitelerini artırmak
- **Sınıf içindeki ve aile içindeki uyumlarının artması, takım çalışması, sorun çözme, çatışmaları yönetme, liderlik, arabuluculuk alanlarındaki beceri ve kapasitelerini geliştirmek suretiyle akran zorbalığıyla baş edebilme kapasitelerini** geliştirmek

IV- **“Bu Okulda Barış Dili Konuşulur.”® İletişim Programı Kapsamı**

Davranış değişikliğini hedefleyen program oldukça özgün ve zengin bir içerik haline gelmiş olarak tamamen interaktif bir şekilde sunulmaktadır. Atölyelerin içerik kapsamında Marshall Rosenberg’in şiddetsiz iletişim yönteminin yanı sıra, bu yönetime değerli çalışmalarıyla zemin hazırlayan psikologların teori ve uygulamaları da yer almaktadır. Bunlardan bazıları **drama üçgeni, transaksiyonel analiz, güvenli bağlanma, hümanist psikoloji, bütün beyinli öğrenme** ve konuyla ilgili çeşitli beden ve zihin odaklanma **meditasyonlarıdır**.

“**Bu Okulda Barış Dili Konuşulur.**” iletişim programı içerikleri birbirini takip eden tamamlayıcı nitelikte 4 ana modülden oluşmaktadır. Programı oluşturan modüller aşağıdaki gibidir;

1. MODÜL: a) BARIŞ Dili Grameri Atölyesi	/ 2 Gün
b) BARIŞ Dili Temalı Barış Dili Pratik Atölyeleri	/ 2 Gün
2. MODÜL: BARIŞ Dili Öğrenci Uygulamaları	/ 1 Gün
3. MODÜL: BARIŞ Dili’yle Veli İletişimi	/ 1 Gün
4. MODÜL: BARIŞ Dili’yle Arabuluculuk	/ 2 Gün

Ayrıca, “Bu Okulda Barış Dili Konuşulur.” iletişim programı projesi süresince yapılan tüm atölyelerde, “Barış Dili” nin okulun kurum kültürüne kalıcı bir şekilde etki yaratması amacıyla “Barış Dili” nin çeşitli uygulamaları başlatılır. Proje süresinin bitiminden sonra da sürdürülecek olan bu uygulamalardan bazıları;

- * Barış Dili Çemberleri
- * Empati Melekleri
- * Takdir/Şükran Panoları
- * Barış Dili Köşesi, Odası
- * On-Line Zoom Buluşmaları, vb gibi.

DUYGU ODAKLI KÜLTÜREL MİRASI KORUMA EĞİTİMİ

Ben yeni neslin mevcut eğitim sistemine değil, eğitim sisteminin mevcut neslin özelliklerine uyumlanması gerektiğine inanan bir eğitimciyim. Evrensel olarak yüz yılda bir gerçekleşen önemli dönüşüm veya “kırılım” noktalarından birinde olduğumuzu gördüğümüz bu günlerde sizce klasik öğrenme ortamlarının yeterli olacağını düşünmek ne kadar gerçekçi? Bilimsel, eğitsel, yapısal, sosyal, ekonomik, teknolojik, kültürel ve ideolojik açıdan büyük bir dönüşümün eşliğinde olduğumuza göre kesin olan bir şey varsa o da çocuklarımızı bu yeni dünyaya hazırlama zorunluluğumuz. Bu hazırlığı da sadece kendi bildiklerimizle ve dünün dinamikleriyle gerçekleştirebileceğimizi zannetmek büyük bir yanılma olur. Çocuklarımız gelmekte olan yeni çağa uyum sağlayabilsinler, yeni oyunun kurallarına göre ayakta durabilsinler ve kendilerini gerçekleştirebilsinler istiyorsak “kutunun dışında” düşünmek zorundayız. Elbette özünde insana dair olan zamansız değerleri koruyarak ama yeni denklemin değişenlerine göre pozisyon olarak hazırlamalıyız çocuklarımızı gelen çağa.

Belki tüm bunlar biraz “büyük” ve ürkütücü ifadeler. Tam da bu yüzden kafa karışıklığı yaşamamak ve ne yapmamız gerektiğini keşfedebilmek için adım adım, kendi mesleki alanlarımızda neler yapabileceğimizi düşünmeliyiz her birimiz. Ben kültürel mirası alanında çalışan bir eğitimciyim. Ben bu kimliğimle neler yapabileceğimin izini sürebilirim. Diğer yandan bir toplumbilimci sosyolojik açıdan, bir politikacı siyasal açıdan, bir doktor tıbbi açıdan yeni dünyanın harcına malzeme katabilir. Elbette bunu her birimiz kendi disiplinlerimizin çerçevesinin dışına çıkmayalım, başka disiplinlerle el ele vermeyelim, büyük resmi anlamaya çalışmadan kendi küçük alanlarımızla sınırlı kalalım anlamında söylemiyorum. Daima büyük resmi görerek, anlamlandırarak ve farklı disiplinlerin sinerjisinden doğabileceklere fırsat vererek ilerlememiz gerekiyor. Ama sonuçta her birimiz uzmanı olduğumuz alana odaklanarak değişime uyum sağlamalıyız. Bu odak noktası neden önemli? Çünkü içinde bulunduğumuz “gerçek-ötesi” (“post-truth”) çağ maalesef gerçekle gerçek olmayanın birbirinin içine geçmiş olduğu bir kavram kargaşası ve bilgi kirliliği ortamına sahne oluyor. Bir başka deyişle, iletişim danışmanı ve karikatürçü Martin Shovel’in ifade ettiği gibi, Descartes’ın “Düşünüyorum, öyleyse varım” döneminden “İnanıyorum, öyleyse haklıyım” dönemine geçmiş bulunuyoruz. Böyle bir dönemde herkesin sadece uzmanı olduğu alanda değişime katkı sağlamaya çalışması ve insan yetiştirmesi elzem.

Bu noktada bir ayırımı vurgulamayı önemli buluyorum: “İnsan yetiştirmek” derken sadece eğitimcilerden veya meslek sahiplerinden bahsetmek sığ bir yaklaşım olur. Her birimiz aslında ebeveyn olarak ve yetişkin olarak her gün birçok çocuğun ve gencin hayatına dokunuyoruz. Duygusal dünyalarına dokunuyoruz, iş hayatlarına dokunuyoruz, okul hayatlarına dokunuyoruz, hayallerine dokunuyoruz, hayat görüşlerine dokunuyoruz... Hepimiz bir bütünün parçası olarak, el birliğiyle, nakış gibi işliyoruz yaşamı ve gelecek çağın dinamiklerini aslında. Ama bu yazıda konuyu mesleki kimliğimle ele aldığım için yeni çağı karşılarken uzmanlık alanlarımızda yapabileceklerimiz üzerinde durarak giriş yapmayı uygun buldum.

Tüm bu düşünceleri genelden özele indirmenin ve zihinlerde netleştirmenin en güzel yolu sanırım kendi mesleki yolculuğumdan bahsetmek olacaktır. Yukarıda bahsettiğim farkındalıklar bende aşağıdaki soruları tetikledi: “Kendi alanımda nasıl fark yaratabilirim?”, “Değişen dünyada çocukların kültürel mirasla bağ kurmalarını nasıl sağlayabilirim?”

“Bu çağın gerektirdiği öğrenme becerilerini kapsayan bir metodoloji tasarlayarak çocuklarda bu alanda kalıcı öğrenmeyi ve algı değişimini tetikleyebilir miyim?”

“Yeni çağda mirasıyla bağ kurmak bireyler ve toplumlar için iyileştirici olabilir mi?”

Bu sorulardan yola çıkarak bir hedef belirledim: ülkemde kültürel mirasa yönelik algıyı daha olumlu noktalara getirmeye ve bireyle kültürel miras arasındaki mesafeyi daraltmaya katkı sağlamak. Bu hedefin özellikle içinde bulunduğumuz “kırılım” noktasında çocukları yeni çağa hazırlarken çok önemli olduğuna kanaat getirdim. Bu konunun yeni dünya için önemini toplumsal ve bireysel boyutuyla ayrı ayrı ele alarak anlatmak istiyorum. Toplumsal açıdan bakınca: Kültürel mirası koruması gerektiğini ezberlemiş bir nesil yerine, mirasına ortak aidiyet duygularıyla ve evrensel bir bakışla bağlanarak sahip çıkan bir nesil yaratabilsek toplumsal dayanışma ve refaha bir adım daha yakın olabiliriz. Değer yargılarının şiddetli bir şekilde sarsıldığı, sınındığı, kutuplaşmaların arttığı ve aidiyet duygularının iki aşırı uç arasında savrulduğu bu çağda ortak bir değer etrafında kenetlenmek bir toplum için iyileştirici iksir etkisi gösterebilir. Bireysel açıdan ise: günümüzün talepkar tüketim ve teknoloji çağı ortamında bireylerin hayatlarına kültürel miras gibi sabit ve kalıcı bir unsuru katabilsek onların huzur ve güven hislerini pekiştirebiliriz. Bir başka deyişle, bir müzede eski bir eserle bağ kurma deneyimi bu hızlı çağı “yavaşlatıcı” bir terapi unsuru olarak görülebilir. Hatta kültürel miras öğeleriyle yaşanan deneyimlerin insan hayatına kattığı sıcaklık ve derinlik sayesinde bireylerin keşif ve yaratıcılık dürtülerini besleyebiliriz. Özetle, kültürel mirasla kurulan bağın toplumsal ve bireysel iyileştirici gücü aslında kaosu ve belirsizliğin hakim olduğu içinde bulunduğumuz bu “kırılım” noktasında önemli yapıcı rol oynayabilir.

Bu noktada Türkiye Özel Okullar Derneği'nin 19. Geleneksel Eğitim Sempozyumu'ndaki konuşmacılardan biri olan Sn. Cengiz Ultav'ın sunumuna değinmek istiyorum. Sayın Ultav yaptığı sunumda yukarıda sözü geçen “kırılım” konusunu ele aldı ve bu kaosu içinden çıkabilmemiz için gerekli çözümün “uyum” yakalamakta yattığından bahsetti. “Uyum”un ise üç alt başlığı olduğunu vurguladı: “içiçelik”, “dayanıklılık” ve “döngüsellik”. “İçiçelik”ten kasıt cins, nesil ve ırk farklılıklarının iç içe geçebildiği, birlikte barınabildiği ve oyunun kurallarını birlikte kurgulayabildiği bir kabul ve tolerans hali. “Dayanıklılık” derken insanın kaos ve belirsizliğe karşı esneyebilme ve adapte olabilmemesinden bahsediliyor. Aslında buna “esnek dayanıklılık” demek de mümkün. “Döngüsellik” ise enerji, bilgi, malzeme ve ekonomi alanlarında tüketim yerine üretim, koruma, geri dönüşüm ve paylaşım anlayışlarına geri dönüşü tarif ediyor. Her üç alt başlığı da kültürel mirasla bağ kurmanın iyileştirici gücüyle bağdaştırabiliriz. Şöyle ki; kültürel mirasıyla bağ kuran bir nesil bunu evrensel bir bakışla gerçekleştirdiği takdirde, içinde bulunduğumuz kaotik dönemde kapsayıcı ve kutupları birleştirici bir rol oynayacaktır (içiçelik). Ayrıca kültürel mirasla yakın mesafelerde duran bir neslin esnek dayanıklılığının yüksek olması beklenir. Çünkü, yukarıda da belirttiğim gibi, kültürel miras gibi sabit bir unsurla bağ kurmak huzuru, anda kalabilmeyi, başa çıkabilmeyi ve güven duygusunu pekiştirecektir. Her şeyin değiştiği bir ortamda durağan bir değerle deneyim yaşamak bireylerde aslında modern çağda birçoğumuzun başvurduğu yoga, bilinçli farkındalık veya meditasyon gibi öğretilerin yarattığı etkiyi yaratamaz mı (dayanıklılık)? Son olarak, döngüsellik kavramında kastedilen tüketim toplumu karşıtı yaklaşım, tam da kültürel mirası korumakla paralel bir anlayış. Yani mirasını korumayı içselleştirmiş bir nesil eskinin ve varolanın değerini daha iyi kavrayabileceğinden üretimi ve geri dönüşümü de destekleyecektir.

Tüm bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere, yoluma çıkarken sorduğum soruların (“Kendi alanımda nasıl fark yaratabilirim?”, “Değişen dünyada çocukların kültürel mirasla bağ kurmalarını nasıl sağlayabilirim?” “Bu çağ için önemli olacak olan öğrenme becerilerini kapsayan bir metodoloji tasarlayarak çocuklarda bu alanda kalıcı öğrenmeyi ve algı değişimini tetikleyebilir miyim?” “Yeni çağda mirasıyla bağ kurmak bireyler ve toplumlar için iyileştirici olabilir mi?”) cevapları beni giderek hedefimin değerliliğine ve anlamına ikna etti ve bu yolda çalışmaya başladım.

Peki nasıl bir metodoloji bu konuda kalıcı öğrenmeyi ve algı değişimini tetikleyebilirdi? İşte bu noktada 21. yüzyıl öğrenme becerilerini destekleyecek yaklaşımları derinlemesine incelemeye başladım. Bunların içinden kendi misyonuma uygun bulduklarımı harmanladım. Bunu yaparken “çocuk ancak bir şeyi severse merak eder, merak varsa öğrenme kalıcı olur” inancını ön planda tuttum. Yani biz eğitimcilerin özellikle çocukların bu kadar farklı uyarana ve bilgiye maruz kaldığı bu dönemde en önemli misyonumuzun çocukları “öğrenmeye aç” hale getirmek olduğuna kanaat getirdim. Bu şekilde merak uyandırabilmenin ise ancak çocukta konuyla ilgili olumlu duygu tetiklemeyle mümkün olacağını gördüm. Yani demek ki, bu toprakların çocuklarında kültürel miras bilincini evrensel bir bakış açısıyla yerleştirebilmek için konuyla ilgili onlara verdiğimiz bilgi kadar (hatta belki zaman zaman daha çok) onlarda yaratılan duygu da önemliydi.

Peki Z kuşağı olarak da adlandırabileceğimiz yeni nesilde onların gözünde eski ve durağan olan bir olguya yönelik kalıcı olumlu duygu nasıl yaratılabilirdi? Bunun yolunun bu alandaki eğitim sisteminde yapılacak iyileştirmelerden geçtiğine kanaat getirdim. Öğrenmenin öğretmenden öğrenciye tek yönlü bir bilgi akışı şeklinde gerçekleştiği bilgi odaklı ve ezberci bir kültürel miras eğitimi yerine bu konuya yönelik algıyı değiştirmeyi hedefleyen, görsel-deneyim-hayal gücü odaklı interaktif öğrenme ortamları gerekiyordu. Ancak böyle bir öğrenme ortamında çocukta duygu uyandırmak ve merakı tetikleme mümkün olabilirdi. Dolayısıyla hedefim bu tarif ettiğim özelliklerde bir metodoloji tasarlamak oldu. Peki böyle bir metodolojiyi hangi öğrenme teknikleriyle kurgulayabilirdim? Doğru teknikleri seçebilmek için hep “bu teknik çocukta duygu yaratır mı, merakı tetikler mi?” sorularını sordum kendime. Sonuçta adım adım örerak **“Duygu Odaklı Kültürel Mirası Koruma Eğitimi”** adını verdiğim bir metodoloji kurguladım. Kullandığım öğrenme tekniklerini kısaca **“disiplinlerarası ve nesne odaklı oyunlaştırma uygulamaları”** olarak tanımlayabilirim. Disiplinlerarası yaklaşımların zenginliği ve derinliği, **nesnelere üzerinde** çalışma ve uygulama yapmanın sağladığı içselleştirilmiş ve çok yönlü öğrenme ortamları ve oyunlaştırmanın getirdiği duygusal, yaratıcı ve interaktif deneyimler çocukta duygu yaratmak için birebirdi. Bu yaklaşımla ürünler (çocuk kitabı, müze eğitim kiti) yaratıp pratik uygulamalar (çocuk atölyeleri, öğretmen eğitimleri) gerçekleştirdikçe seçtiğim öğrenme tekniklerinin yerinde tercihler olduğuna kanaat getirdim.

Bugün hedefim **Duygu Odaklı Kültürel Mirası Koruma Eğitimi** yaklaşımını yaygınlaştırmak ve bu sayede ülkemizdeki kültürel miras eğitimine alternatif bir bakış açısı getirerek katkı sağlamak. Yazımın başında da belirttiğim gibi, kültürel mirasımızla bağ kurmanın özellikle önümüzdeki yeni çağa hazırlık açısından çok anlamlı toplumsal ve bireysel faydaları olacağına inanıyorum. Eğer her birimiz kendi meslek alanlarımızda yapılabilecekler bu değişim çerçevesinden bakıp, gereken uyarlamaları yaparsak gelmekte olan yeni çağa hazır, duyarlı ve dayanıklı nesiller yetiştirebiliriz.

OKUL YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLERE YÖNELİK FARKLILAŞTIRILMIŞ BİR DEĞERLENDİRME SİSTEMİ: ÖĞRETİMSEL SÜPERVİZYON

Günümüzde en önemli hedefin öğrencinin öğrenmesi olduğunu biliyoruz. Okulların var olma nedeni öğrencinin en üst düzeyde öğrenmesini sağlamaktır. Öğrenme sadece akademik değil, sosyal, duygusal, kültürel alanlarda da gelişmelidir. Araştırmalar açıkça göstermektedir ki öğrenmenin en önemli ögesi öğretmendir. Diğer bir öge ise eğitim yöneticileridir. Okullar, donanımlı ve iyi yetkinlikte öğretmen ve eğitim yöneticilerinin olmasını nasıl sağlamaktadır? Bir eğitimciye nasıl ve ne derecede gelişim hedefleri belirlenmelidir?

Artık günümüzde eğitimci performansı tehdit içerikli bir katı değerlendirme formatından uzaklaşmalı ve daha çok süpervizyon, yol gösterme, özdeğerlendirme ve hedef belirleme unsurları üzerine kurulmalıdır.

Bir okul yapısının içerisinde eğitimcilerin performanslarının farklı bir şekilde değerlendirilmesi, bunun yöntemleri ve tüm aşamaların okul kültürüne nasıl entegre edilebileceği konularında farkındalık kazanmak gerekmektedir.

Öğretmenler artık mesleki gelişimleri konusunda sorumluluk almalı, eğitim liderleri ise bu sürece liderlik etme ve bunun öğrencilerin öğrenmesi üzerinde etkisini saptayabilme bakış açısında olmalıdırlar. Ayrıca okul toplulukları profesyonel öğrenme topluluklarına dönüşmelidir.

Öğretmenin özdeğerlendirme yapabilmesi, "Bu dersim çok iyi geçti. Acaba neyi farklı yaptım ki başarılı oldu?" veya "Bu ders hedeflerimi gerçekleştiremedim. Acaba neyi yanlış yaptım" diye kendini sorgulayabilmesi, öğretmenin gelişmesi için ilk adımlardan biridir. Öğretmen, gerek yöneticiler gerekse bölüm başkanları tarafından bu yönde desteklenmelidir. Destek vermenin en önemli adımı ise model olmaktır. Gerektiğinde eğitim liderleri gayet dürüst bir şekilde kendilerini eleştirmelidirler. Her yapılan hatanın bir öğrenme imkanı doğuracağı unutulmamalıdır. Öğretmenin, vereceği dersin öğrencinin öğrenmesine nasıl katkı sağlayacağını ve bu katkıyı nasıl ölçeceğini önceden planlaması, tek amacının müfredatı yetiştirmek değil, müfredatın ne kadarını gerçekten öğrenciye aktarabildiğini tespit edebilmesi gerekir.

İyi bir öğretmen gelişime açıktır. Tecrübesi ne kadar çok olursa olsun, kendisi öğrenmekten vaz geçerse, "ben yılların öğretmeniyim, zaten herşeyi ezber biliyorum" diye düşünürse, yapılan bilimsel araştırmalara göre, o öğretmen artık görev süresini tamamlamıştır. Değişen kuşaklara faydalı olmak istiyorsak biz öğretmenlerde değişip, kendimizi yenilemeyiz.

Okul liderleri öyle bir okul iklimi yaratmalıdırlar ki, öğretmenler rahatca birbirlerinin derslerine girebilmeli, yöneticiler derslerini ziyaret etmeden önce, rahatca gidip yöneticisi ile görüşüp, hangi noktalarda endişesi olduğunu ve yöneticisinin o noktalara dikkat etmesini söyleyebilirdirler. Bu şeffaflık ortamı, öğrenci, öğretmen ve yönetici için bir profesyonel öğrenme ortamı sağlar.

Öğretmeni değerlendirme, onu tehdit altında tutma veya işine son verme amaçlı olmamalıdır. Öğretmenin. gelişimini sağlayan "süpervizyon dediğimiz yöntem çok daha etkili olmaktadır.

Bundan denetimi tamamen ortadan kaldırmak gibi bir sonuç çıkarmamalıyız. Ancak yapılacak şey öğretmenin güçlü ve gelişime açık yönlerini, ders gözlemi veya kısa ders ziyaretleri ve başka veri toplama yöntemleriyle tespit etmek ve gerektiğinde bir gelişim planı hazırlamak ve öğretmeni destekleyerek onu kazanmak olmalıdır. Çocuklarımızı emanet ettiğimiz öğretmenlerin bilgili olduğu kadar kendisiyle barışık, mutlu, öğrenci ile etkin iletişim içinde olmalarını bekliyoruz. Öğretmenlerimize gelişmeleri için en uygun koşulları hatırlamak , biz eğitimcilerin önceliği olmalıdır.

OKULLARDA DUYGU KOÇLUĞU

Çağın sunduğu teknolojik donanımlar öğrenme tasarılarını çok ileri taşımış olsa da değişimin temelinde insan doğası ve duygular vardır. Bu nedenle öğrenme tasarılarında duygulara daha fazla yer verilmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Çocuğa koşulsuz şefkat ile yaklaşan, güven veren, uygunsuz davranışların sınırlandığı bir atmosferin olduğu eğitim kurumlarında gelişim ve değişim çocuk ile güvenli bağ kurmakla başlar. (Bowlby, 1989) Kurumun ve ona bağlı eğitimcilerin, büyümesine eşlik ettikleri çocukların manevi değerlere sahip olması, bencil olmaması ancak ihtiyaçlarının farkında olması, akademik açıdan başarılı olmasının yanı sıra kendi belirlediği anlamlı bir geleceğe yönelmesi gibi yakın ve uzak hedefleri vardır.

Duygular, kişiliğe yön vermek, karar verme becerilerini geliştirmek, verdiği zevk ile hayata anlam katmanın yollarını keşfetmek, sosyalleşmek, arkadaşlık ilişkileri kurmak ve sürdürmek gibi pek çok gelişimsel deneyimde başrolde. Bir çocuğun büyümesine eşlik eden yetişkinlerin, çocuğun duygularını hissetmesi için güvenli alan oluşturamamaları, duygularını ifade etmesini sıklıkla engellemesi halinde, güven ilişkisi zarar görebilir. Duyguları ebeveynleri tarafından fark edilmeyen veya dikkate alınmayan çocuklar, yaşamsal zorluklar karşısında daha yalnız hissederek, yoğun strese maruz kalabilir. Duyguların bastırılması, çocukların problem çözme becerilerinin gelişmesine de engeldir. Duygusal zekâ becerilerini geliştirmek hakkında destek sağlayan duygu koçluğu yaklaşımı negatif ve yoğun duygular içerisindeyken bir yetişkin olarak çocuğun duygularını düzenlemesine yardımcı olmanın, duygularını anlamlandırmasını sağlamanın yanı sıra programa bağlı kalmadan okul çatısındaki tüm bireylere olumlu bir iklim oluşturma, empati ile yaklaşma ve çatışmaları yönetme konusunda önemli araçlar sunmaktadır. Duygu koçluğu programı; bağlanma temelli okul anlayışına ve uygulamalarına dayanmaktadır.

Duyguların henüz düşük seviyedeysen fark edilerek uygun biçimde, sözel olarak ifade edilmesi, duyguların düzenlenmesi için izlenilebilecek etkili yollardan biridir. Duygusal deneyimler, kişi kendini güvende ve rahat hissettiğinde daha kolay paylaşılır. Bu nedendir ki duygusal anlar genellikle yakın hissedilen kişilerle konuşulur. Başlangıçta yabancı hissettirse de duyguları ifade etme alışkanlığının gelişmesi duygu koçluğunun önemli bir adımıdır. Çocuğun içinde bulunduğu durumun neden olduğu duyguların sözlü olarak ifade edilmesi ve onaylanması kendisine rehberlik eden yetişkine güvenmesine yardımcı olur. Korkmuş, öfkelenmiş veya endişeli bir çocuğun hislerinin adlandırılması nörolojik sistemindeki değişiklikleri harekete geçirir ve fizyolojik ve psikolojik olarak sakinleşmesini sağlar. (Gottman, 1997).

Okullarda duygu koçluğunun çocuğa istenilen davranışı kazandırmanın yanı sıra çalışanların memnuniyetini de olumlu etkilediği görülmüştür. Okullar, aile memnuniyetinde artış ve ebeveyn şikâyetlerinde azalma olduğunu raporlamıştır. Çocuklarla çalışan yetişkinler; duygu koçluğu yaklaşımıyla bu deneyimlere, özellikle yıkıcı etkiler bırakan deneyimlere rehberlik etmenin ve empatik bir iletişim kurarak onlara destek olmanın yollarını bulabilir.

Duygu koçluğu çocuklarla etkileşime giren tüm yetişkinlerin izleyebileceği bir yoldur. Çünkü duygu koçluğu:

- Evrensel ve sürdürülebilir bir yaklaşımdır ve bir kurumun mevcut sistemine adapte olabilir.

- Takip gerektiren bir programdan ziyade bütünsel bir yaklaşımdır.
- Duygu koçluğunun odağı yetişkin ve çocuk arasındaki doğal iletişimidir.
- Anda gerçekleşir ve hissedilen duyguya odaklanır.
- Basit ve uygulanabilir.

Gottman, ebeveynlerle yaptığı görüşmeler ve boylamsal araştırmalar sonucunda yaptığı yayınlarda üç farklı ebeveynlik stili tanımlamıştır. Bunlar duygu koçu ebeveynlik stili, duyguyu yok sayan ebeveynlik stili ve duyguyu onaylamayan ebeveynlik stildir. Gottman ve meslektaşları, ebeveynlerin meta-duygu felsefesi ve ebeveynlik stilleri ile çocukların duygularını düzenleme yetenekleri arasında bağlantılar olduğunu ortaya koymuştur. Çocukların, ebeveynlerini modelleyerek negatif duygularını şiddette başvurmadan ifade edebilmeyi, öz düzenleme yapabilmeyi öğrendikleri sonucuna varmışlardır. (Hooven ve ark., 1996).

Araştırmalara göre duygu koçu ebeveyne sahip çocuklar,

- Akademik olarak diğerlerine göre daha başarılıdır.
- Akranlarıyla daha uyumlu ilişkilere sahiptir.
- Üzgün olduklarında, kendilerini rahatlatma konusunda daha iyidir.
- Davranış problemleri daha azdır ve şiddete eğilimli davranışları daha azdır.
- Duygusal olarak daha sağlıklıdır. (Katz ve Gottman, 1997)

DUYGUSAL ZEKASI YÜKSEK OKULLAR

Doksanlı yıllarda özellikle Daniel Goleman'ın 'Duygusal Zeka' isimli kitabının yayımlanmasından sonra duygusal zeka gelişiminin eğitim alanında büyük öneme sahip olduğu daha bilinir hale gelmiştir (Goleman, 1995). Bu önemi vurgulayan sayısız değerli araştırmadan söz edilebilir. Öğretmenlerin mesleki gelişiminin giderek desteklendiği bu çağda duygusal zeka gelişimi için teorik bilgilerin ötesine geçilmesi gerekmektedir. Eğitimcilerle doğrudan somut bir program sunan, çocukla iletişimi sürdürme, uygunsuz davranışları konuşma ve kaotik anları öğrenme fırsatına çevirme konularında yol gösteren yöntemlere ihtiyaç artmaktadır.

Bu araştırmayla birlikte 40 yılı aşkın bir süredir aile dinamikleri hakkında yüzlerce yayın yapan, binlerce çift ve ebeveynle araştırmalarını sürdüren Dr. John Gottman'ın duygusal zeka hakkında yaptığı araştırmalar sonucunda geliştirdiği deneysel temellere dayalı duygu koçluğu yaklaşımı yetişkinlere duygusal zekası yüksek çocuklar yetiştirmek hakkında değerli bilgiler ortaya koymuştur. Yapılan çalışmalarda 2 yıl boyunca okullarda, çocuk ve gençlik merkezlerinde duygu koçluğu eğitim programları uygulanmış ve duygu koçluğu eğitimlerine aileler ve okul çalışanlarının tümü katılmıştır.

Katılımcılar duygu koçluğu hakkında deneyimleri arttıkça özet olarak, stresli durumlarda daha etkili ve tutarlı biçimde çocuklarla iletişim kurduklarını, daha az güç kullanırken kendilerini artık daha kontrollü hissettiklerini, bir ebeveyn olarak kabul görmesi hiç de kolay olmayan çocuğun duygusal dünyasına daha güvenle adım attıklarını, kaotik anları artık öğretme fırsatı olarak görüp yönetebildiklerinin altını çizmişlerdir. Duygu Koçluğu doğal bir iletişim tarzı olduğundan yetişkinlerin pek çoğu hâlihazırda bu yaklaşıma sahiptir. Amaç çocuklara büyüme yolunda eşlik eden tüm yetişkinlere daha iyi bir rehber olmanın ipuçlarını anlatmaktır. Duygu koçluğu eğitim programları atölyeler, örnekler ve materyallerle bu ihtiyaçlara yanıt vermektedir.

KAYNAKÇA

- Digby, R, West, E, Temple, S, McGuire-Snieckus, R, Vatmanides, O, Davey, A, Richardson, S, Rose, J and Parker, R (2017) Somerset Emotion Coaching Project evaluation report: phase two. Institute for Education, Bath Spa University.
- Goleman, D. (2000). Duygusal zekâ: neden IQ'dan daha önemlidir. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gottman, J. (1997). *Raising an emotionally intelligent child*. New York: Simon and Schuster.
- Hooven, C. , Gottman, J. M., Katz, L. F., & (1996). Parental meta-emotion philosophy and the emotional life of families: Theoretical models and preliminary data. *Journal of Family Psychology*, 10(3), 243.
- Katz, L. F.,& Gottman, J. M. (1997). Buffering children from marital conflict and dissolution. *Journal of clinical child psychology*, 26(2), 157-171.
- Rose, J., Gilbert, L., McGuire-Sniekus, R. (2015) Emotion Coaching - a strategy for promoting behavioural self-regulation in children and young people in schools: A pilot study, *European Journal of Social and Behavioural Sciences*.

TAŞ, KAĞIT, MAKAS; OKUL DIŞI ÖĞRENME İLE OKULDA GÜÇLENME

Bu bildiri, Taş, Kağıt Makas Atölyesi kapsamında yapılan etkinliklerin ve sunulan bildirinin özeti olarak derlenmiştir.

Aramızda çocukken ve sonrasında en az bir kez bile olsa kulaktan kulağa oynayanların çoğunlukta olduğunu düşünebiliriz. Kulaktan Kulağa oyunu, bizim geleneksel oyunlarımız arasında yer alsada Dünyanın farklı ülkelerinde *Rus Dedikodusu*, *Çince Fısıltılar*, *Arap Telefonu*, *Kazlardan Kazlara* gibi farklı isimlerle yüzyıllardır oynanmaktadır. Bilindiği üzere yanyana dizilen oyuncuların kulağına bir kez söylenen cümleyi yanındakinin kulağına fısıldamak şeklinde oynanan oyunda, ilk söylenen sözün sondaki oyuncuya gelinceye kadar nasıl bir değişikliğe uğrayacağı, oyunun merak uyandırıcı ve asıl eğlenceli beklentisidir. Oyunu başlatan ilk kişinin sorumluluğu büyüktür, özellikle yanlış anlaşılmaya, yanılmaya müsait cümlelerin seçilmesi ile kulaktan kulağa aktarılan mesajın değişime uğramasına özel dikkat gösterir. Oyunun kazanını kaybedeni yoktur sadece son oyuncuya gelinceye kadar, ilk mesajın nasıl farklılaşacağını görmek, oyuncuları motive eder.

Sözel yönergenin akılda tutulması ve kendinden sonraki kişinin kulağına aynı şekilde aktarılması şeklinde oynanan bu oyun, dikkatin geliştirilmesi, odaklanma, akılda tutma, sözel bellek, sosyalleşme gibi gelişimsel kazanımlara hizmet etmektedir.

Atölyede karşılama:

Anahtar sözcükler: *Ezber bozma, farklı başlangıçlar, provokasyon, merak uyandırma, tanışma, kaynaşma.*

Görev: Kulaktan kulağa oyunun kuralını anlatmak

Taş Kağıt Makas Atölyesine kayıtlarını yaptıran katılımcıların, atölye kapısında Kulaktan Kulağa oyunu ile karşılanması, 'acaba yanlış atölyeye mi geldik?' diye düşündürmüş olabilir. Umarım, katılımcılar da bu şaşkınlığı yaşamışlardır, çünkü bu kafa karşılığı, atölyenin hedeflerinden biridir. Ama daha bitmedi, asıl ezber bozan kısım, Kulaktan Kulağa oyununun bilindiği gibi oynanmamak üzere tasarlanmasıydı.

Yani oyuncular bir düzen içinde değillerdi, oyunu başlatan atölye yöneticisi idi ve oyun, salona ilk gelen katılımcıya, atölye yürütücüsünün oyunun kuralları söylemesi ile başlamıştır.

Oyun başlasın:

Öncesinde altı farklı istasyona (yerlere ve masalara) materyaller hazırlanmıştı, katılımcılardan istenen bu altı farklı istasyondaki yönergeleri yerine getirerek, oralarda kendileri için bırakılan malzemeleri almaları ve yerlerine oturmalarıydı. Atölye yürütücüsü salona gelen ilk kişiye eşlik ederek, model olmuş ve sonrasında bu kişiye salona gelen ikinci kişiye ne yapması gerektiğini anlatması görevini vermiştir. Böylece, bir önce atölyeye gelen kişi, kendinden sonra gelen kişiye oyunun kurallarını anlatan rolü üstlenmiştir. Son katılımcı salona gelene kadar bu döngü devam etmiştir.

Yardımlaşma, kaynaşma, tanışma zamanı:

Elbette tıpkı klasik Kulaktan Kulağa oyununda olduğu gibi, Hareketli Kulaktan Kulağa oyunun dönüştürülmüş bu formunda da ortaya çıkan yanlış anlaşılımlar neticesinde, eğlenceli ve düşündürücü anlar yaşanmıştır. Bu süreçte, atölyedeki herkes altı farklı istasyondaki görevi anladıkları gibi anlatma konusunda, seferber olmuş ve çok yüksek seviyede etkileşim, yardımlaşma ortamı yaratılmıştır.

Oyunu yeniden yapılandırmak ve dönüştürmek:

Aslında Taş Kağıt Makas atölyesine gelen katılımcıların karşılaştığı bu farklı oyunun (Kulaktan Kulağa), farklı formuyla (Hareketli Kulaktan Kulağa), farklı bir başlangıç yaparak, atölyeye dikkat çekmek, ilgi ve merak uyandırmak, bu suretle de katılımcıların birbiriyle kaynaşmalarını sağlamak planlanmıştır. Genel olarak, bir tanışma, ısınma, var ise aradaki buzları kırma zamanı, olarak da tanımlanabilecek bir süreç. Ancak, bir diğer ve çok önemli bir hedef de herkes tarafından bilinen klasik bir oyunun başka bir forma dönüştürülmesi konusunda merak ve ilham oluşturmaktır.

Gelelim, atölyeye adını veren Taş, Kağıt, Makas oyununa. Bu oyunun geçmişi çok eski yıllara dayanıyor, kaynaklar 15. Yüzyılda Çin'de oynanan oyunun daha öncesi olabileceğine ilişkin resmi olmayan kaynaklar da mevcut. Aslında basit bir el oyunu olarak görülebilen bu oyunun muhteşem bir strateji oyunu olduğunu belirtmek gerekir. Her üç nesnenin de tanımlanan bir el hareketi, ve her üç nesnenin de bir öyküsü, bir gücü, bir rolü bulunmaktadır. Eş zamanlı olarak en az iki kişiyle oynanan oyunda akıl yürütmek, kendini ifade etmek önemlidir.

Bu atölye kapsamında doğrudan Taş, Kağıt, Makas oyunu özellikle oynanmamıştır. Kulaktan Kulağa oyununun yeni bir forma dönüştürülerek oynanmasıyla başlayan süreç, atölye sonunda Taş Kağıt Makas oyununun temeldeki kuralına bağlı kalarak, nasıl başka bir forma dönüştürülebileceğine ait soru sorularak, açık uçlu bırakılmıştır. Şu anda makalenin bu kısmını okuyan kişi olarak sizin de Taş, Kağıt, Makas oyununu, temel kuralına bağlı kalarak, nasıl daha farklı bir hale dönüştürülebileceğini düşünmesini arzu ederim. Kolay gelsin.

Ülkemizde, hayallerini, hedeflere, hedeflerini de gerçeğe dönüştürmeyi başarabilen bireylerin yetiştirilmesine yönelik olarak, eğitim sisteminin yeniden yapılanma süreci yaşanmaktadır.

23 Ekim 2018 tarihinde açıklanan '2023 Eğitim Vizyonu Belgesi' çok açık olarak, çağın ve geleceğin becerileriyle donanmış ve bu donanımı insanlık yararına kullanabilen, bilime yüksek ilgi gösteren, küresel ve milli kültürüne ve değerlerine saygılı, meraklı, öğrenmeye tutkun, yaşam boyu öğrenmeye kendini adanmış, duyarlı, yaratıcı, öz özgüveni yüksek, bireylerin yetiştirilmesinin temel amaç olduğunu vurgulamaktadır.

Bu bakış açısıyla, sadece akademik becerilere odaklanmış eğitim- öğretim faaliyetlerinin yerine hem akla hem yüreğe hem de becerilere odaklanan bütüncül bir eğitimin planlanması hedeflenmektedir. Çocuğu duygusuyla, düşünceleriyle, tutum ve alışkanlıklarıyla ve becerileriyle yüceltmek, geliştirmek ve bir bireyin var oluş sürecinde, sosyal duygusal becerilerin, akademik becerilerin gölgesinde kalmayacağını da dikkat çekilmektedir.

Bu durum, yani akademik eğitime verilen ağırlık, sadece ülkemizin değil, dünyanın da eğitim politikalarının yeniden gözden geçirilmesinde gerekçelerden birini oluşturmaktadır. '2023 Eğitim Vizyonu Belgesi', hedeflenen eğitim politikalarının yenilikçi görüşleri içinde barındıran ilkeler ve hedefler doğrultusunda, sosyal duygusal becerilerin, tüm diğer alan yeterlikleri gibi ön plana çıkarmayı işaret etmektedir. Çocukların güncel zamana uyumlu beceri ve yeterlikleri edinmesiyle birlikte tüm zamanların temel becerisi olan yeterliklere ulaşmasını en yüksek farkındalık olarak görmek gerekir. Özellikle, yeni yüzyılın bütün süreçlerinde beceri odaklı bireylerin yetiştirilmesi önemli ve öncelikli hedef olarak dikkat çekmektedir, aslında sadece bu zamanın değil tüm zamanların aradığı özellik olmasına rağmen, beceri odaklı öğrenmeye yönelik 'becerili olma', bu yüzyılın en tipik özelliği olarak görülmektedir.

P21 (Partnership for 21st Century Learning-21. Yüzyıl Becerileri İçin Ortaklık), 2002 yılında yeni yüzyıla bireyleri hazırlamak üzere ön gördükleri yeterlikleri şu şekilde belirlemişlerdir: Öğrenme ve Yenilik Becerileri, Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme, Yaratıcılık ve Yenilik, İletişim ve İş Birliği, Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri, Yaşam ve Kariyer Becerileri, Bilgi, Medya ve Teknoloji Okuryazarlığı, Esneklik ve Uyum, Girişimcilik ve Öz Yönetim, Sosyal ve Kültürler Arası Beceriler, Üretkenlik ve Sorumluluk, Liderlik ve Sorumluluk. (Hamarat, 2019).

Yaratıcılık, merak, eleştirel düşünme, zor problemleri çözme, yılmazlık- dayanıklılık, hedefe odaklanma, birlikte çalışma, hayal kurma, doğaya duyarlılık, sorumluluk alma, duygu okuryazarlığı, sosyal farkındalık ve duyarlılık, uyum, çatışma çözümü, iletişim becerileri, öz yeterlik, girişkenlik, olumlu düşünme, esneklik, tasarım odaklı düşünme ve üretme gibi beceriler, yetkinlikler ve bir takım karakter özellikleri çocuklarımızın öğrenmesini kolaylaştıracak ve zamana uyum sağlamalarını sağlayacaktır. Ancak, önemli soru şudur: *Bu yetkinliklerin kazanılması ve geliştirilmesi ise mevcut haldeki okulun dört duvar arasındaki kurgusu yeterli olacak mıdır?*

Tüm bilimsel, toplumsal öngörüler ve kanıtlar, okulun mevcut kurgusundan daha farklı bir yapılanmayı, eğitim tasarım sürecini, içerik oluşturmayı, öğretmen eğitimini, aile katılımını, teknoloji entegrasyonunu, materyal desteği dönüşümünün gerekli olduğuna dikkat çekmektedir. Aslında tüm bu öngörülen dönüşüm fikirleri bizi 2023 Vizyon Belgesindeki hedeflerle buluşturmaktadır.

Bu yüzyılın bize sunduğu kaynakları, ileriye göreberek iyi kullanmak gerekir. Bu da geleceğin bireylerinin bugünün mevcut sistemleri ve yöntemleri ile yetiştirilemeyeceğini farkına varmakla başlayan bir süreç olmalıdır.

Bu farkındalık, dünyada eğitim alanında iyi işler çıkarmış ülkelerin yaptıklarını ve yapmadıklarını takip ederek, çocuğun gereksinimlerini, haklarını ve ilgilerini odağa koyarak, bilimin yol göstericiğinden ayrılmayarak, kendi kültürel miraslarımızın zenginliğinden de beslenmeyi bilerek yola çıkmamızı sağlamaktadır. Yeni nesil öğrenenler olarak çocukların, öğretmenlerin ve anne babaların süreçten en verimli bir şekilde yararlanması, ancak ve ancak , bu dönüşüm, değişim ve reform fikrinin temellerinin eğitim bilimleri, eğitim felsefesi, eğitim sosyolojisi referanslarıyla güçlendirilmesi ile mümkün olabilecektir.

Özellikle, günümüz okullarının, okul dışı öğrenme fırsatlarıyla desteklenerek, daha etkili ve verimli hale getirilmesi hususunda, eğitim bilimciler, toplum bilimciler, sosyal bilimciler ve sağlık bilimciler tam bir görüş ve hayal birliği içinde uzlaşmış görünmektedir. Okul dışı öğrenme ortamlarında, zenginleşen çocuğun okul öğrenmeleri de gelişme, ilerleme gösterecektir. 2023 Eğitim Vizyonu Belgesi, temel eğitim kademesinde *yenilikçi uygulamalara imkan sağlanması yönünde okulların, bölgelerindeki bilim merkezi, müzeler, sanat merkezleri, ve üniversitelerle işbirliklerinin artırılacağını* ve ortaöğretim kademesinde, ise, *doğal, tarihi ve kültürel mekanlar ile bilim-sanat merkezleri ve müzeler gibi okul dışı öğrenme ortamlarının, müfredatlarda yer alan kazanımlar doğrultusunda daha etkili kullanılmasını akademik bilginin beceriye dönüşmesi* kapsamında hedef göstermiştir.

Çok açıktır ki, yeni yüzyılın çocuklarının, öğrenme ilgisi ve gereksinimleri, onlara öğretmenlik ve anne babalık yapan, kişilerin bildiklerinden, alışkanlıklarından, becerilerinden, çok farklıdır. İçinde bulunduğumuz yüzyılın çocuklarının öğrenme gereksinimlerinin en etkili şekilde karşılanabilmesi için, alışlagelmiş içeriklerden, öğrenme yöntemlerinden ve mekanlardan uzaklaşarak, yeni öğrenmelere odaklanmak gerekmektedir. Bu bağlamda yeni nesil öğrenme ile ilgili gereksinimi tanımlayacak anahtar sözcük, **'başka'** olabilir. Başka dersler, başka sınıflar, başka okullar, okul dışındaki başka mekanlar, başka öğrenme kaynakları ve başka yöntemler.

Başka okul derken, okul dışı kaynaklarla (müze, kütüphane, bilim sanat merkezleri, mesleki kurumla doğa vb) beslenen, çocukları inovasyon fikri ile buluşturacak , ezber bozacak, eski köye yeni adet getirecek bireylerin yetiştirileceği, farklılıkların yadırganıp, küçümsenmediği tam tersi farklılıkların zenginlik ve gelişme fırsatı olarak görüldüğü bir okuldaki bahsedilmektedir. Belki de uzaktan eğitim, online eğitim ve evde eğitim modelleri de ilerleyen günlerde daha fazla tartışılacaktır. Küçük çocukların eğitiminde merak temelli başlangıçlar, çocukların ilgi ve gereksinimlerine dayandırılmalı, düşünme becerilerinin geliştirilmesi ile de desteklenmelidir. Çocukların bu merakı, onları doğal araştırmacılar haline getirir.

Başka dersler derken, çocukların temel yaşam , iletişim ve sosyal becerilerini geliştirmeyi hedefleyen dersler, uygulamalı ve seçmeli dersler, okulun dört duvarı ve öğretmenlerin yetkinlikleri ile sınırlı kalmayan ustalardan yerinde öğrenebilecekleri deneyimler, ezber değil anlamaya yönelik yaparak

yaşayarak deneyimlenen dersler kast edilmektedir. Günümüz bireyinden beklenen bilgiyi ezberine alması değil her alanda ona hızlı ulaşması, paylaşması ve onu etkin kullanmasıdır. Çocuklar yanlış değil farklı düşünürler .. Çocukların yerine değil, onların gözünden bakmayı başararak, çocukların gereksinimlerini anlamak ve onların kendi hızında kendi ilgi alanlarında ilerlemelerine yol açmak mümkün olabilecektir.

Başka sınıf derken de , uygulamaya dayalı derslerin yapılabileceği atölye sınıflar çocukların kişisel ilgilerine ve gereksinimlerine göre dönüştürülebilecek, esnek, hareket özgürlüğü tanıyan estetik sınıflar, dört duvarla sınırlı olmayan duvarsız sınıflar, orman okulları ve okulun dışarıya taşındığı açık sınıflar, okul dışarıda ya da dışarı okul kast edilmektedir.

Çocuklarımızın öğrenme deneyimlerinde rehberlik edebilmek için, hem bazı bildiklerimizi unutmak hem de tam tersi bir şekilde unutulmalarımızı yeniden hatırlayarak, çocuklarımızın yüksek yararına olacak şekilde güncel sürece dahil etmemiz gerekecektir. Çocuğun yüksek yararına olan, çocukların haklarını, gelişimsel ilgi ve gereksinimlerini, çocuğun doğasını temel alan, kültürel ve küresel beklentilerle şekillenen bir vizyondur. Çocuğun bireysel gelişim sürecini, sosyal duygusal etkileşimlerinden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Bilişsel fırsatların, sosyal duygusal alandaki fırsatlara üstünlüğü yoktur. Sosyal duygusal yetkinlikler, bilişsel becerilerin gelişmesine öncülük etmekte ve gelişim yönünde destek sağlayabilmektedir.

Çocuklar için yanıtlanmayı bekleyen çok soru vardır, özellikle küçük çocukların merak ettikleri bildiklerinden çok daha fazladır, çocukların sorularının yanıtını okulda ve bir öğretmen eşliğinde bulmalarını beklemeden onları, başka kaynaklarla da buluşturmak gerekir. Şu bir gerçek ki çocukların dikkatini çeken, meraklarını ateşleyen birçok şey okul dışındadır. Bu bağlamda hem okulu daha ilginç bir konuma taşımak gerekir hem de okul dışının cazibesi nedeniyle çocukların okuldaki öğrenmelerini okul dışı kaynaklarla güçlendirmek gerekir. Doğa gibi, müze gibi, kütüphaneler ve kültürel, tarihi yerler gibi. Örneğin, keşfedici zihinleri ile doğal bir araştırmacı gibi çalışan çocuklar için doğa en eski, en verimli, en zengin, en ekonomik, 4 mevsim ve 7-24 açık, herkese yer var, bilinmezliklerle dolu bir serüven mekandır ve insanı içine çeker.

Doğadaki tüm fırsatları okula sokamazsınız , ama okulu doğaya taşıyabilirsiniz. En eski, en verimli, en zengin, en ekonomik, 4 mevsim ve 7-24 açık, herkese yer var, bilinmezliklerle dolu bir serüven mekanı. Sıradan şeylerin sıradışı etkisi çocukları heyecanlandırır,

Emma Shaw şöyle anlatıyor:

“Çocuklar aktif şekilde ve yaptıkları şeyler aracılığıyla öğreniyorlar. Açık havada her şey elimizin altında ve çok pratik. Bu sebeple öğrenme çok daha doğal geliyor. Çocukların problem çözmeleri ya da risk almaları için özel fırsatlar yaratmamız gerekmiyor, çünkü zaten hepsi doğada mevcut. Çocuklar yapmak istedikleri şeyin ne olduğuna kendileri karar veriyor ve bu da özgüvenlerinin gelişmesini sağlıyor.” Londra –Into the Woods Anaokulu

Sonsöz yeni bir sözün başlangıcı olsun:

Taş Kağıt Makas Atölyesindeki etkinliklerin ve kuramsal tartışmaların odak noktası, yeniden tasarlama, dönüştürme ve yaratıcılığın teşvik edilmesiydi. Nasıl ki bildiğimiz bir oyunun özünü bozmadan yeni fikirlerle, onu yeniden yapılandırabiliysek, eğitim sistemimizi de bizi biz yapan kültürel özelliklerimizden ve bilimin bize sunduğu yaratıcılık kanıtlardan yararlanarak yeniden yapılandırabilir. Belki de bu süreçte en küçük ama en doğru adım, eğitim sürecinde her zaman yaptıklarımızı, arasına yaptıklarımızı ve hiç yapmadıklarımızı ama yapmayı arzu ettiklerimizi gözden geçirmek olmalı. Amacımız, çocuğun yüksek yararına olanı bulmak, çocukların öğrenme fırsatlarından daha fazla yararlanmasını ve bu sürece daha istekle katılmasını sağlamak. O nedenle ki yeni yüzyılın okullarını okul dışı öğrenme fırsatlarıyla dört duvar arasından çıkarıp, dışardaki fırsatlarla buluşturmak gerekir.

Bu atölyede taş, doğayı, kağıt bilimi, makas ise becerileri temsil eden metaforlar olarak düşünülmüştür. Düşünmeyi, duyguyu ve eylemi yani aklı, yüreği ve eli bir arada düşüneneğimiz eğitim anlayışı ile büyüyen bireylerin inşa edeceği bir ülke yaşamayı herkes hak der.

Yararlanılan Kaynaklar:

Güçlü Yarınlar İçin 2023 Eğitim Vizyonu.

https://www.ogretmenx.com/2023_VIZYON.pdf

Hamarant, E. (2019). 21. Yüzyıl Becerileri Odağında Türkiye'nin Eğitim Politikaları. Seta Analiz, Nisan, Sayı: 272.

https://www.researchgate.net/publication/332267844_21_Yuzyil_Becerileri_Odaginda_Turkiye'nin_Egitim_Politikalari

<https://gaidergisi.com/baska-bir-dunya-mumkun-orman-okullari/>

YAPAY ZEKA VE ÇOCUK HAKLARI

Günümüzde pek çok alanda hayatımızın içinde olan ve gittikçe de bu etkiyi artıracak olan yapay zeka teknolojisi kısaca “zeki” davranışları kopyalayabilen makine ve yazılımlar inşa etmek üzere oluşturulmuş, bilgisayar mühendisliğinin bir alt dalı olarak tanımlanmaktadır. (3)

1956 yılında dört Amerikan araştırmacı – John McCarthy, Marvin Minsky, Nathaniel Rochester ve Claude Shannon – tarafından düzenlenen çalıştayda resmi olarak ortaya çıkan yapay zekâ (YZ), makinelere zekâ kazandırmaya yönelik etkinlik olarak (Nilsson, 2019, s. 13) belirtilmekte; zekâ da bir varlığın kendi ortamında doğru ve olan biteni öngören bir şekilde işlev görmesini sağlayan bir nitelik olarak ifade edilmektedir. Avrupa Konseyi tarafından ise YZ, amacı insanın bilişsel yeteneklerinin makine tarafından yeniden üretilmesine yönelik bir dizi bilim, teori ve teknikler olarak tanımlanmaktadır. (4)

Yapay zekâ tabanlı sistemler, sanal dünyada (sesli asistanlar, imaj analiz yazılımları, arama motorları, konuşma ve ses tanıma sistemleri gibi) tamamen yazılım temelli olabilir; ya da (gelişmiş robotlar, otonom araçlar, dronelar ya da nesnelerin interneti uygulamaları gibi) bir donanımın içine yüklenmiş olabilir (5). Bugün çoğu kişinin telefonlarında yüklü sesli asistanlar, yüz tanıma sistemleri, yazıyı konuşmaya, konuşmayı sese çeviren teknolojiler, sıkça kullandığımız arama motorları, akıllı robotik oyuncaklar, videolarını gördüğümüz robot hayvanlar, sürücüsüz araçlar yapay zeka teknolojisinin hayatımızın içinde yer alan görünür şekillerinden bazılarıdır. İleride Hanson Robotics tarafından üretilen ve Suudi Arabistan tarafından vatandaşlık verilen Sofia benzeri robotlarla ya da Boston Dynamics tarafından üretilen Spot Mini gibi robotların teknolojinin daha çok kişinin hayatına gireceği de muhakkaktır.

Yapay zekâ, insanın olanaklarını artırmak ve mevcut sistemlerin yetmediği yerlerde sosyal etki doğurmak umudunu vermekte; günlük hayatımızı kolaylaştıracak pek çok imkânı beraberinde getirmektedir.

Ancak bunun yanı sıra tüm teknolojilerde olduğu gibi birtakım riskleri de bünyesinde barındırmaktadır. Bugün yapay zekâ ile ilgili en çok tartışılan konuların başında kişisel verilerin korunması ve özel hayatın gizliliği, yapay zeka algoritmalarının şeffaflığı ve açıklanabilirliği, ayrımcılık endişesi gelmektedir. İleride otonom araçlar ve robotların hayatımıza daha fazla dahil olması ile birlikte sorumluluk tartışmaları da bugün olduğundan çok daha fazla bir şekilde odak notası olacaktır. Robotlar denilince, hepimizin aklına Terminatör ya da insanlara savaş açan tehlikeli robotlar gelse de dünyada bakıma ihtiyacı olanlar için bakım veren robotlar da bulunmakta ve sağlık sektörü için özel olarak böyle robotlar üretilmektedir.

Yapay zekanın insan nesline etkisine ilişkin iki ayrı görüş mevcuttur. Bir görüş bu teknolojinin insan türünün sonunu getireceği ya da türümüz için çok ciddi tehlike oluşturacağını ileri sürerken bir diğer görüş de bu teknolojinin insanın olanaklarını artırmaya ve sınırlarını aşmasına imkan tanıyacağını dile getirmektedir. Oxford Üniversitesinde felsefe profesörü olan Nick Bostrom Süper Zeka isimli eserinde insan beyninin diğer canlılara göre ayırt edici kabiliyetleri sayesinde gezegende hakim konumda olduğunu, ancak bir gün genel zekâ bakımından insan beynini aşan makine beyinler oluşturulmasının başarılması durumunda, o zaman bu süper zekânın insan türünden çok daha güçlü hale gelebileceğini ve nasıl şu an gorillerin kararları gorillerden çok insanlara bağlıysa, insan türünün

kaderinin de makinenin süper zekâsının eylemlerine bağlı olacağını belirtmekte ve süper zekânın beraberinde varoluşsal riskleri getireceğini ifade etmektedir (Bostrom, 2016, s. 13, 272). Ünlü fizikçi bilim insanı Stephen Hawking de yapay zekanın insan neslinin sonunu getirme riskinden söz etmiş, tarihçi Yuval Noah Harari de yıkıcı teknolojilerin eğer şimdiden tedbir alınmazsa insan nesli için çok ciddi tehdit oluşturacağını vurgulamıştır.

Öte yandan fütürist Ray Kurzweil teknolojinin insan nesli için sağlayacağı olanaklara odaklanmaktadır. Benzer şekilde Michio Kaku da teknolojik gelişmelerin insan hayatına kattığı değerini önemini eserlerinde vurgulamaktadır.

Sizlere bu iki görüşe ilişkin birer video izlettirmek istiyorum. İlki Yuval Noah Harari'nin Dünya Ekonomik Forumu 2020'de yaptığı konuşmasından bir parçadır (video).

Bu konuşmada Harari, insan nesli için oldukça tehlikeli üç sorundan bahsetmektedir. İlki nükleer savaş, ikincisi iklimsel değişiklikler ve üçüncüsü de teknolojik gelişmeler. Teknolojik gelişmelerin, bir sorun olarak, insan nesli için tehlikelerine işaret etmekte ve iki hususa dikkat çekmektedir. İlki dijital diktatörlük ve ikincisi ise veri kolonizasyonudur. Bunların önüne geçilmesi için bugünden düşünülmesi ve harekete geçilmesinin önemini düşündürmektedir. Veri kolonizasyonu günümüzde sömürgeleştirmenin yeni biçimi olduğu için bu hususa değinmesi de oldukça önemli görünmektedir.

Bir diğer video ise XPrize isimli bir vakfın Ana Avatar isimli bir projesine ilişkindir. (video).

Bu proje temel olarak yapay zeka teknolojisi ve sanal gerçeklik uygulamalarının kullanılması ile oluşturulan insan avatarlarının, avatari olduğu kişi ile bağlantı kurarak, dünyanın hatta uzayın çeşitli yerlerinde kullanılmasını konu ediniyor ve teknolojinin sağlayabileceği olanaklara dikkatimizi çekiyor.

Dolayısıyla aslında teknolojinin sağlayacağı imkanlarla türümüz için tehlike yaratmakla insan olarak sınırlarımızı aşmak **bu aşamada bizim** tercihimizde olan bir durum gibi görünmektedir. İnsan olarak sınırlarımızı aşmak için de yapay zekanın ve diğer tüm teknolojilerin **insan odaklı** olarak dizayn edilmesi, her durumda iyilik ve insan için fayda yaratmak amacıyla kullanılması gerekmektedir.

Bu çağın içine doğan ve geleceğin yetişkinleri olan çocukların ise yapay zekanın getirdiği bu olanak ve risklerden herkesten daha fazla etkileneceğine şüphe bulunmamaktadır. Bu nedenle de yapay zekanın çocuk haklarına etkisi özel bir önemi hak etmektedir.

Yapay zekanın çocuk hakları üzerine olumlu ve olumsuz etkilerine geçmeden evvel kısaca insan hakları kavramına ve temel insan haklarının çocuklar için birtakım gereklilikleri olan çocuk haklarına değinmek gerekecektir.

İkinci Dünya Savaşı'nın yol açtığı yıkıcı sonuçların bir daha tekrarlanmamasını sağlayabilmek amacıyla kurulan Birleşmiş Milletler tarafından 10 Aralık 1948 tarih ve 217 A(III) Sayılı Kararı ile ilân edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 1. maddesinde: "Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler, birbirlerine karşı kardeşlik anlayışı ile davranmalıdırlar" denilmektedir.

İHEB'nin söz konusu maddesinde, bütün insanların özgür doğduğuna, akıl ve vicdana sahip olduğuna, onur ve haklar bakımından eşit doğduğuna ve birbirlerine nasıl (kardeşlik anlayışı ile) muamele etmeleri gerektiğine vurgu yapıldığı görülmektedir. Ancak madde metninde yer alan 'onur', bütün insanların doğuştan sahip olduğu ve diğer insanlarla eşit olarak taşıdığı kabul edilen insan onuru kavramı tam olarak neye işaret etmektedir? Neden bütün insanlar onur bakımından eşit doğar? Yaklaşık yedi milyar yedi yüz milyon insanın yaşadığı dünyada, insanlar arasında ırk, dil, din, cinsiyet,

refah, tabiiyet, eğitim düzeyi ve bunun gibi birçok alanda pek çok farklılıklar olmasına rağmen, onları onur (dignity) bakımından eşit kılan unsur nedir? Esasen bu soruları 'bütün insanlarda ortak olan ve onları haklar ve onur bakımından eşit kılan nedir' şeklinde sormak da pek tabii ki mümkündür (6).

İnsanların, toplulukların, ırkların, cinsiyetlerin kısacası kişilerin tek tek sahip olduğu bütün farklılıkların dışarıda bırakıldığı noktada, bütün insanlarda ortak olan tek hususun aslında sadece "insan olmak" olduğu görülmektedir. Gerçekten de bütün insanların aslında ortak olduğu tek husus aynı tür, insan türüne, mensup olmalarıdır.

Bu çerçevede, insan türüne mensup olmanın, bu türün bir mensubu olarak doğmanın da neden insanları onurlu kıldığı yanıtlanması gereken bir soru olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. İnsan türüne mensup olmanın bizi neden doğuştan "onur sahibi varlıklar" kıldığı, tür olarak insanın sahip olduğu olanaklar ve ortaya koyduğu başarılarında yatmaktadır. İnsan türü doğuştan sahip olduğu bazı özellikler ve bu özelliklerin bir sonucu olan "başarıları" nedeniyle değerlidir (Kuçuradi, 2007, s. 3). Böyle olunca da bu özellik ve olanaklarımızın korunması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda da insan hakları da tür olarak insanın sahip olduğu bu olanakların gerçekleşmesine ve gelişmesine yönelik etik talepler olarak karşımıza çıkmaktadır; insanların görmesi gereken muameleyi ve başka insanlara göstermesi gereken muameleyi dile getirmektedir (Kuçuradi, 2007, s. 72). İnsanlık ailesinin üyesi olan çocuklar da insansal olanaklarının gerçekleşmesi ve gelişmesine yönelik etik muamele görmesi gereken özel bir grubu teşkil etmektedir. Nitekim İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 25. Maddesinde de çocukların, özel ihtimam ve yardım görmek hakkını haiz oldukları düzenlenmektedir.

Bu anlayışla, 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (Sözleşme), hakların çocuklar için gerçek kılınması noktasında toplumların neler yapabileceğine dikkat çekmiştir. Bu Sözleşme temel insan haklarının çocuklar için nasıl uygulanabileceğini düzenlemiş ve ayrıca sadece çocuklara özel haklar ihdas etmiştir (Livingstone, 2020).

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme bugün dünyada en fazla imzalanmış ve tarafı olan sözleşmedir. Sadece Amerika Birleşik Devletleri, bu sözleşmeyi imzalamasına rağmen iç hukukuna dahil etmemiştir.

Anılan sözleşmeye göre, çocuğa uygulanabilecek kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu düzenlenmemişse, 18 yaşına kadar olan herkes çocuktur ve Sözleşmeye taraf devletler Sözleşmede yazılı olan hakları, kendi yetkileri altında olan çocuklara ayırım gözetmeksizin tanımak ve taahhüt etmekle yükümlüdür. Ayrıca Sözleşmenin üçüncü maddesinde, çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, kamu ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar ya da yasama organları **çocuğun üstün yararını** öncelikle dikkate almakla yükümlü kılınmıştır.

Peki, gelişen teknolojilerin çocuğun üstün yararına ve haklarına etkisi nedir?

Bugün yapay zekâ ve diğer teknolojilerin insan hakları üzerine etkisi üzerine pek çok tartışma yürütülmekte, akıllı sistemlere ilişkin standardizasyon çalışmalarında da bu konu ele alınmaktadır. Ancak çocukların insan haklarının korunabilmesi için, çocuklarla ilgili yapay zekâ sistemlerinin çocuk hakları ve çocuğun üstün yararı kapsamında ayrı çalışmalara konu olması gerektiği değerlendirilmektedir. Gerçekten de, çocuklar bilişsel, duygusal ve fiziksel olarak diğer tüm gruplardan farklı ve daha hassas oldukları ayrıca çocukluk yaşamın en önemli ve hayatın geri kalanını belirleyen dönem olarak nitelendirilebileceği için, çocukların haklarının gereği gibi korunabilmesi için düzenleme ve çalışmalarda ayrı bir grup olarak ele alınmaları elzem görünmektedir.

Çocukların yapay zekadan etkilenmeleri doğrudan ya da dolaylı bir şekilde gerçekleşebilir.

Doğrudan etkilenme, çocuğun bizzat yapay zekâ sistemini deneyimlemesi (örneğin yapay zeka tabanlı bir oyuncak bebek, ayıcık ya da robot veya başka bir oyuncak ile etkileşime girmesi) suretiyle mümkünken, dolaylı etkilenme yapay zeka sistemlerinin yetişkinlerin dünyasında oluşturduğu değişikliklerden ebeveynleri dolayısıyla etkilendiğinde (örneğin otonom araçlar nedeniyle babası işsiz kalan bir çocuğun etkilenmesi durumunda) söz konusu olabilmektedir. Bunun gibi, bu teknolojinin çocuklar üzerindeki etkisinin, olumlu ya da olumsuz olması da mümkündür. Yapay zeka teknolojisi, eğitim, sağlık, çocukların olanaklarının ve yeteneklerinin geliştirilmesi, insan onuruna uygun şekilde yaşam koşullarının elde edilmesi, zihinsel, duygusal, fiziksel erişebilirliğe katkısı, büyük verinin çocuğun üstün yararı gözetilerek işlenmesi kapsamında çocukların hakları üzerine sağladığı avantajlar gibi olumlu bir takım etkilere sahipken; özellikle verilerinin korunamaması ve bu nedenle de özel hayatının gizliliği hakkının (7) ihlal edilmesi, bilişsel gelişiminin yönlendirilmesi, çocuğun zihinsel, duygusal ya da fiziksel gelişimine oluşturacağı olumsuz etkiler gibi üzerinde hassasiyetle düşünülmesi gereken olumsuz bir takım riskleri de beraberinde getirmektedir.

Bu nedenle de yapay zekanın çocuklar ve hakları üzerine etkileri konusunda, bütünsel bir bakış açısıyla ve belirlenmiş bir strateji doğrultusunda değerlendirme yapılması; toplumda bu konuda bir farkındalık sağlanması, bunun için, yapay zeka ve çocuk haklarının multidisipliner ve ilgili tüm taraflarıyla birlikte daha fazla ele alınması ve çocukların verilerin korunmasına ilişkin tedbirlerin değerlendirilmesi oldukça önemli görünmektedir.

(3) UC Berkeley School Of Law, Human Rights Center Memorandum on Artificial Intelligence and Child Rights

(4) <https://www.coe.int/en/web/artificial-intelligence/glossary>

(5) Independent High Level Expert Group set up by EU, A Definition of AI: Main Capabilities and Disciplines, 2019 (s.1)

(6) Gökçe Çobansoy, İnsan Hakları Açısından Kişisel Verilerin Korunması Sorunu, Yüksek Lisans Tezi, 2020

(7) Hatta evi sürekli dinleyen (ya da ne zaman ve ne kadar dinlediği belli olmayan) yapay zeka tabanlı bir bebek oyuncak sadece çocuğun değil tüm evdekilerin özel hayatının gizliliği hakkını ihlal etmektedir.

FARKLILAŞTIRMAYI ANLAMA VE UYGULAMA

Genetik olarak hepimiz birbirimizden bu kadar farklı özelliklere sahipken, beynimizin bilgiyi alma, işleme ve davranışa dökme şeklinin aynı olmasını da bekleyemeyiz. Sınıflarımızdaki öğrenciler, birbirlerinden oldukça farklıdır. Farklı genetik ve sosyal özellikler taşıyan öğrencilerimizin, öğrenme tarzları da birbirinden değişkenlik gösterir. Farklı düzeylerde sosyal ve duygusal olgunlukları vardır. İlgi duydukları alanlar ve bunların derecelendirmesi birbirinden oldukça farklıdır. Herhangi bir zamanda ve derste, hatta belirli bir dersin değişik yönlerinde akademik açıdan farklı hazır olma düzeylerine sahip oldukları görülür. Öğrencilerin hazır olma düzeyi ve ilgileri, belirli bir öğrenci için zamana bağlı olarak hatta dersin içeriğine göre değişiklik gösterebilir.

Hayat boyu çocuklar, değişen bedenlerine, tarzlarına ve tercihlerine uyan çeşitli giysiler arasından seçim yapabilirler. Herhangi bir açıklama olmadan, bunun, onları rahatlattığını ve onların gelişen kişiliklerini ifade etmelerini sağladığını anlarız. Okulda farklı hazır olma düzeylerine ve ilgilerine sahip öğrenciler için öğretimi farklılaştırmak ya da uyarlamak da ayrıca daha rahatlatıcı, ilgi ve dikkat çekicidir. Herkese uyan tek tip öğretim, kronolojik olarak aynı yaşta olsalar da, farklı ihtiyaçlara sahip öğrencilere göre tıpkı tek beden giysi gibi kaçınılmaz olarak bol gelecek ya da dar ayakkabı gibi ayaklarını vuracaktır.

Farklılaştırılmış öğretim bir sınıftaki öğrencilerin çeşitliliğine dair gerçeklerin, öğretim programının gerçekleri ile birlikte ele alınabildiği sınıflar yaratmanın mümkün olduğunu ortaya koymaktadır.

Bir öğretmenin iyi bir farklılaştırılmış öğretim uygulayıcısı olabilmesi için kendi inanç ve değerlerini, ilgi alanlarını, baskın olan öğrenme tarzlarını, öğrenme ortamı tercihini, hangi zeka türünün baskın olduğunu, baskın mizaç özelliğini bilmesi oldukça önemlidir. Bu sayede öğretmen sınıfını ve öğrenme içeriğini şekillendirirken her öğrenenin ihtiyacını karşılayıp karşılayamadığını anlayarak, öğretimi farklılaştırma yoluna gidecek ve mesleğinde de uzmanlaşmayı tercih edecektir.

Farklılaştırma, bir öğrencinin elinden gelen en iyi ve en verimli şekilde öğrenebilme olasılığını artırmak için, öğretmenlerin önceden öğrenci ihtiyaçlarını öğrendiği ve bu bilgiler ışığında ne öğrenmeleri gerektiğine, nasıl öğreneceklerine, ne öğrendiklerini nasıl göstereceklerine yönelik çeşitli yaklaşımlar planlaması demektir.

Farklılaştırılmış Öğretim Nedir? Ne Değildir?

Farklılaştırılmış Eğitim Nedir?

1. Heterojen ortamlardaki çeşitliliğe değer vermek ve onun için plan yapmaktır.
2. Öğrenci ihtiyaç örüntüleri etrafında tasarlanmış derslerdir.
3. İçerik ve öğrenci ihtiyaçlarına dayalı tüm grup, küçük grup ve bireysel görevlerin kullanımınıdır.
4. Etkin öğretim kadar eski bir fikirdir.
5. Esnek grupların anlamlı şekilde kullanılmasıdır.
6. Kaliteli öğretimin çekirdeğindedir.
7. Öğretim ve öğrenme üzerine Öğrenci-Odaklı bir düşünme yoludur.

8. Yukarı doğru öğretimdir. (Öğretimi basitleştirmek değil)
9. Her öğrencinin sahip olduğu öğrenme ve duygusal ihtiyaçlara hitap etmektir.
10. Geniş bir öğrenci yelpazesine uygulanan kriterlerin başarısı için gereklidir.

Farklılaştırılmış Eğitim Ne Değildir?

1. Grup çalışmasının eşanlamlısıdır.
2. Bir dizi öğretim stratejidir.
3. Bireyselleştirilmiş öğretimdir.
4. Herkes için BEP'tir.
5. Çoğunlukla üstün olarak tanımlanan öğrenciler içindir.
6. Öğrencileri yeterliliklerine göre takip edip veya gruplandırarak sınıflara yerleştirmektir.
7. Öğrenme kazanımları ile uyumsuzluktur.
8. Bazı öğrenciler için öğretimi aşırı kolaylaştırmadır.
9. İyi öğretimin üstüne ilave birşeydir.
10. Sınıf içinde yeterliliklere dayalı gruplamadır.
11. Çoğunlukla tanımlanmış öğrenme zorlukları olan öğrenciler içindir, değildir.

Birçok öğretmen günümüzde yenilikçi öğrenme akımlarını takip etmekte ve sınıfında en iyi öğrenmeyi gerçekleştirecek metodları uygulamaya çalışmaktadır. Farklılaştırılmış Öğretim işte bu arayış içinde olan öğretmenlerin, öğrenme yaklaşımına bakış açısını değiştiren bir yöntemdir. Unutmamamız gereken bir gerçek;

Farklılaştırma, içinde “Çeşitli Sihirlerin” yer aldığı bir çanta değil bir FELSEFEDİR.

Farklılaştırılmış Öğretimin Felsefi Hedefleri Aşağıdakilerdir:

1. Bütün öğrencilerimi **yakından tanımak** istiyorum.
2. Bütün öğrencilerimin **kendilerine saygı duyulan, zorlu yüksek kaliteli** çalışmalara katılmalarını istiyorum.
3. Öğrencilerimi **buldukları yerlerde karşılamak** istiyorum; hepsi farklı yerlerdeler.
4. “Öğrencilerimin buldukları yerlerin” sürekli olarak değiştiğini biliyorum; bu yerler dinamik, hareketli yerler.

Eğer bir öğretmen bu felsefi hedefleri düşünüyor, çözüm arayışına giriyorsa içgüdüsel olarak bazı yöntem ve teknikleri kullanır. Oysaki farklılaştırılmış öğretim uygulayıcısı olabilmek için içgüdüsel yollarla yapılanlar değil, veri toplayarak ve kanıta dayalı yapılması gerekenleri yapmalıdır. Bunlar aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

1- **Bütün öğrencilerimi yakından tanımak istiyorum diyen bir öğretmenin;**

İçgüdüsel olarak yaptıkları

- Konuşmalar
- Sınavlar/Ev ödevi/Çalışmalar
- Gözlemler
- Ders-dışı etkinlikler
- Topluluk aktiviteleri
- Aile ilişkileri
- Veliyle iletişim
- Kayıt-tutma

Yapılması gereken

- Sürekli ölçme-değerlendirme
- İlgi ve öğrenme tarzı anketleri
- Giriş/çıkış kartları
- Kayıtların/sonuçların analizi

2- **Bütün öğrencilerimin kendilerine saygı duyulan, zorlu yüksek kaliteli çalışmalara katılmalarını istiyorum diyen bir öğretmen;**

İçgüdüsel olarak yaptıkları

- Düşünerek ders planları hazırlamak için zaman ayırma
- Çeşitli gruplama stratejisi kullanma
- Derste zorlanabilecek öğrencileri düşünme ve destek sağlama

Yapılması gereken

- Öğrenme çıktılarını bay'lar biçiminde / Öğrencilerin ne bilmelerini, anlamlarını, ve yapabilmelerini yazabilmelerini istiyoruz.
- Esnek gruplama
- Ders planlarına ışık tutması amacıyla sürekli ölçme değerlendirme kullanma
- Öğrenmeleri için ek zorlanmaya ve planlamaya ihtiyaç duyabilecek öğrencileri düşünme

3- **Öğrencilerimi buldukları yerlerde karşılamak istiyorum, hepsi farklı yerlerde diyen bir öğretmen;**

İçgüdüsel olarak yaptıkları

- Bir öğrenci için uygun olmadığını gördüğümüzde bir ders veya çalışmada değişiklikler yapma
- Öğrencilerin hazır olma durumunu dikkate alma

Yapılması gereken

- Öğrencilerin buldukları yerleri görmek için sürekli ölçme-değerlendirme kullanma
- Gelişim ve beceriye ilişkin sabit olmayan, değişken düşünceler benimsemek

4- “Öğrencilerimin buldukları yerlerin” sürekli olarak değiştiğini biliyorum; bu yerler dinamik, hareketli yerler diyen bir öğretmen;

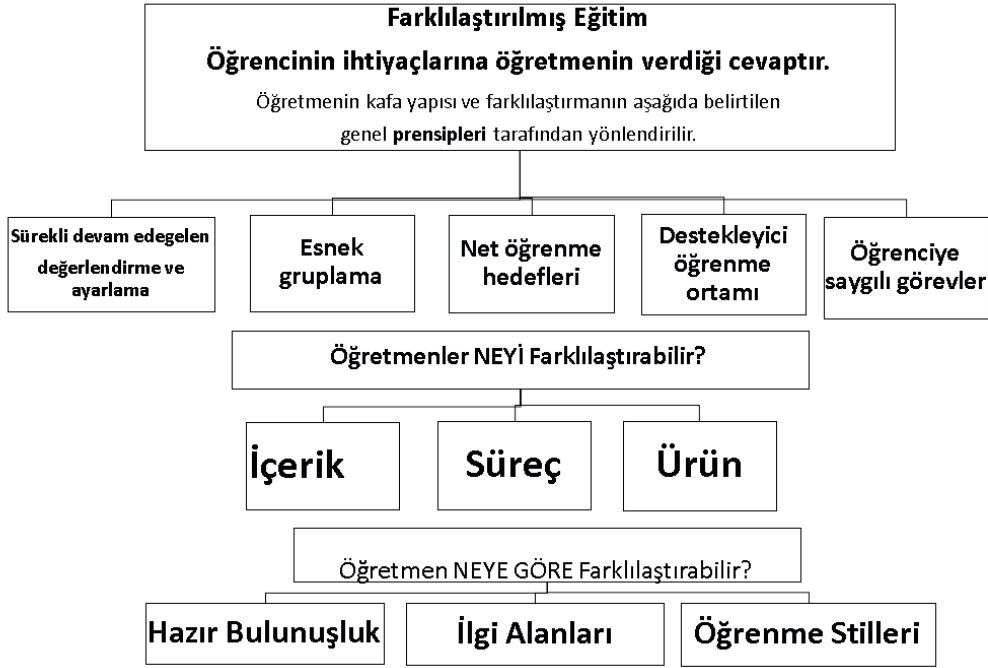
İçgüdüsel olarak yaptıkları

- Öğrencilerin neye ihtiyaç duydukları ve kim olduklarına dair zihinsel notlar tutma
- Gelişimsel/sınıf düzeyi farklılıkların bilincinde olma

Yapılması gereken

- Öğrencilerin ihtiyaçlarını tahmin ederek proaktif şekilde onların farklılıklarına yönelik planlama yapma
- Çalışmaya/beceriye özgü hazır olma durumunu, ilgiyi ve öğrenme profilini göz önünde bulundurma

Farklılaştırılmış Öğretimin Temel Prensipleri ve Stratejiler:

Öğretmenin her dersi ve günün her anını farklılaştırılmış öğrenme olarak tasarlaması neredeyse mümkün değildir. Bir uygulayıcı ve uzman olarak meslektaşlarıma önerim farklılaştırılmış öğretimin ne olup ne olmadığını iyice kavradıktan sonra kendilerine; Neleri farklılaştırmalıyım? Neyi farklılaştırmalıyım? Nasıl farklılaştırmalıyım? Niçin farklılaştırmalıyım? sorularını sorarak başlamalarını öneririm.

Öğretmenler Neyi Farklılaştırabilirler?

Öğrencilerin, öğreneceği bilgiler ve bu bilgilerle ilgili malzemeleri farklılaştırıyorsak **içeriği**,

Öğrencilerin, temel beceriler kullanarak öğretmenin öğretmek istediği önemli konuları anlamalarını sağlayan aktiviteleri farklılaştırıyorsak **süreci**,

Öğrencilerin belli bir öğretim sürecinin sonucunda anladıklarını, öğrendiklerini ve yapabildiklerini gösterme ve bir adım ileriye götürme biçimini farklılaştırıyorsak **ürünü** farklılaştırırız.

Nasıl bir durumda neyi farklılaştırırız?

Hazırbulunuşluk: Eğer görevler becerilerle yakın olarak örtüşüyorsa **gelişimi destekler** bu durumda hazırbulunuşluğa göre farklılaştırılmış öğretim yaparız.

İlgi: Eğer görevler merak veya şevk uyandırıyor **motivasyonu artırır** bu durumda ilgiye göre farklılaştırılmış öğretim yaparız.

Öğrenme Stilleri: Eğer görev öğrencileri tercih ettikleri biçimde çalışmaya teşvik ediyorsa **etkin olmalarını** sağlarız bu durumda öğrenme stillerine göre farklılaştırılmış öğretim yaparız.

Farklılaştırılmış Öğrenme Sınıf Uygulaması için aşağıdaki temel prensipleri bir öğretmen olarak benimsemiş olmamız gerekir;

1. Açık öğrenme hedefleri belirlemek
2. Sürekli ölçme-değerlendirme ve düzenleme kullanmak
3. Esnek şekilde gruplamalar yapmak
4. Öğrencilere saygılı çalışmalar tasarlamak
5. Uygun zorlanma sağlamak

1- Açık / Net Öğrenme Hedefleri

Öğrenme hedeflerinin açık olması demek; öğrencilerinizin «**Ne Bilmesini**», «**Ne Anlamasını**» ve «**Ne Yapabilmesini**» istediğimizin tanımlanmış ifadeleri ile başlamak demektir yani yüksek kalitede müfredat oluşturmamızı sağlar.

Bir sınıfta veya okulda bu neye benzer?

Müfredatın, **temel sorular / genellemeler** kullanarak **temel kavramlar** üzerine tasarlanmasını sağlar.

Farklılaştırılmış öğretim uygulamaları sırasında BAY'larımızın net ve birbiri ile örtüşür olması çok önemlidir. Bu bağlamda öğretmenin bir öğretim programcısı gibi düşünüp tasarlaması gerekir. Meslektaşlarıma bu bağlamda bir başka önerim müfredat kazanım ve öğrenme hedeflerine hakim olmaları ve program geliştirme ile ilgili bilgi ve becerilerini sürekli gözden geçirmeleridir.

Açık öğrenme hedeflerini BAY'lar şeklinde yazmak; dersinizin veya ünitenizin sonucunda öğrencilerin ne BİLMELERİNİ,

ANLAMALARINI, YAPABİLMELERİNİ istediğinizi net bir şekilde ortaya koymanızı sağlar. Aşağıda ne olduklarına kısaca bakalım;

Öğrencilerin neleri BİLECEKLERİ

Bunlar öğrencilerin ezberlemelerini istediğiniz bilgiler, kelime haznesi, tarihler, yerler, isimler ve örneklerdir.

BİLMEK unsuru büyük ölçüde unutulabilir!!!!

Bilgiler (Amerika İç Savaşı 1861 yılında başladı; Emily Dickinson bir münzeviydi.); Kelime Haznesi (entropi, eşit kenar üçgen, hiperbol) vb.

Öğrencilerin neleri ANLAYACAKLARI

Temel kavramlar ve alt kavramlardır.

Bunlar yazılı hakikat /gerçeklik ifadeleridir, bir dersin parçalarını öğrencinin yaşamıyla ve diğer derslerle bağlantılandıran unsurlardır.

Anlamalar amaçlıdır. Öğrencilerin bilgiyi anlamalarını ve bağlantılar yapmalarını bir yandan da anlamalardaki mevcut ilişkileri değerlendirmelerini gerektiren temel fikirlere odaklanırlar.

Öğrencilerin neleri YAPABİLECEKLERİ

Beceriler

Bir disiplinin temel becerileri

Düşünme becerileri

Planlama, bağımsız öğrenme vb. becerileri

Beceri unsuru, öğrencileri bilgi ve becerileri günlük yaşamda işlerinin parçası olarak kullanan profesyoneller gibi "düşünmeye" teşvik eder. Bu bir doktor, bir bilim insanı, bir yazar veya bir sanatçı olmanın "nasıl bir şey olduğu" anlamına gelir.

BAY' lar Önemlidir Çünkü;

1. Net öğrenme hedefleri yaratırlar.
2. Hedef, değerlendirme, öğretim ve öğrenme görevlerini hizalamamıza izin verir.
3. Müfredat kazanımlarını dahil etmemize VE öğrenciler için anlamlandırmamıza izin verir.
4. Öğrenmenin transferine izin verir.
5. Farklılaştırma için bize bir temel verir.
6. Kimin hangi B'lere ve Y'lere ihtiyacı vardır?
7. Her öğrencinin A'lara anlamlı erişimini nasıl sağlarız?
8. Zorlananların neye yatırım yapmaları gerektiğini söyler.
9. İleri düzey öğrenciler için devamını getirme ortamı sağlar.
10. Net öğrenme hedefleri yaratırlar.
11. Hedef, değerlendirme, öğretim ve öğrenme görevlerini hizalamamıza izin verir.
12. Müfredat kazanımlarını dahil etmemize VE öğrenciler için anlamlandırmamıza izin verir.
13. Öğrenmenin transferine izin verir.
14. Farklılaştırma için bize bir temel verir.
15. Kimin hangi B'lere ve Y'lere ihtiyacı vardır?
16. Her öğrencinin A'lara anlamlı erişimini nasıl sağlarız?
17. Zorlananların neye yatırım yapmaları gerektiğini söyler.
18. İleri düzey öğrenciler için devamını getirme ortamı sağlar.

Şimdide örnekler ile bilme, anlama ve yapmalara bakalım;

BİLMEK

- İlbahar dört mevsimden biridir.
- Üçgenin üç kenarı vardır.
- Aldığı yağış miktarına göre bir çöl bölgesinin nasıl tanımlanacağını bilir.
- Pek çok çöl hayvanının vücudu çöl yaşamına göre tasarlanır.

ANLAMAK

- Doğada birçok döngü vardır. (mevsimler, kelebeğin oluşum evreleri gibi)
- Şekiller özelliklerine göre isimlendirilir ve sınıflandırılır.
- Buharlaştırma oranının çevreyi etkiler.
- Bütün canlılar çevrelerine uyum göstermek zorundadır.

YAPMAK

- Haftalık hava durumunu uygun biçimde göstermek için grafikler kullanmak
- Noktaları birleştirerek üçgen şeklini oluşturmak.
- Bir dünya haritası üzerinde çöl bölgelerini saptayabilmek
- Hayvanların adaptasyonuna örnekler vermek

Aşağıda bir fen dersinin BAY'ları örnek olarak verilmiştir.

Fen Dersi Örneği:

Kavram: Bakış açısı

Dersin Konusu: Bilim Tarihi

Bilmek:

Kuram (tanım), kanıt (tanım), bilimsel yöntemin adımları

Anlamak:

Bilgimiz artıkça dünyaya bakış açımız değişiyor.

Yapmak:

Yeni kanıtlar edinilmesiyle bir teorinin zaman içinde nasıl değiştiğini açıklamak.

Teknolojinin, bilim insanlarının kanıt toplama ve kanıtları dünyanın nasıl işlediğine dair bakış açılarını şekillendirmek için kullanma becerilerini nasıl etkilediğini açıklamak.

2- Sürekli ölçme-değerlendirme ve buna dayalı içerik düzenlemesi:

Öğretimin başlamasından önce, öğretim sürecinde (her ikisi de süreçsel değerlendirmedir) ve öğretimin tamamlanmasından sonra (sonuçsal), sık süreç değerlendirmeleri yapmak gerekir.

Bir sınıfta veya okulda bu neye benzer?

Öğretmenler öğrencileri anlama seviyelerini belirlemek amacıyla ön-değerlendirmeye alırlar ve sonra öğrencileri farklı görevlerin zorluğuna olan hazırbulunuşluklarına göre gruplarlar.

Farklılaştırılmış öğretim uygulamaları sırasında BAY'larımızın net ve birbiri ile örtüşür olması çok önemlidir. Bu bağlamda öğretmenin bir öğretim programcısı gibi düşünüp tasarlaması gerekir. Meslektaşlarıma bu bağlamda bir başka önerim müfredat kazanım ve öğrenme hedeflerine hakim olmaları ve program geliştirme ile ilgili bilgi ve becerilerini sürekli gözden geçirmeleridir.

Farklılaştırılmış öğretim uygulamaları sırasında, öğretim süreçleri öncesinde, sürecinde ve sonunda olmak üzere tüm öğrenme yaşantılarında ölçme değerlendirmeyi etkili şekilde, düzenli olarak kullanmak çok büyük bir öneme sahiptir. Özellikle öğrenme içeriği tasarlamamıza yarayan biçimlendirici ölçme ve değerlendirme yöntemleri bizlere veri toplamak açısından yol gösterici olacaktır. Meslektaşlarıma bu konudaki önerim öğrencilerinin yaş gruplarına uygun ölçme -değerlendirme araç gereçlerini tanıyıp, amacına uygun kullanarak öğrencileri hakkında sürekli veri toplamaları ve bu veriler doğrultusunda planlama yapmaları olacaktır.

Biçimlendirici Değerlendirme Yöntemlerinden Bazıları;

Öz, Akran, Grup Değerlendirme Formları

Cümle Tamamlama

Portfolyo

3-2-1

Giriş-Çıkış Kartları

Metafor kullanımı

Kayıt Defteri veya Günlükler

Anekdöt Kayıtları

Kontrol Listeleri

Rubrikler (Derecelenmiş Puanlama Anahtarı)

Gözlem

Görüşme'dir.

3- Esnek şekilde gruplamalar yapmak:

Öğretmenler öğrencilere bireysel ve grup içinde çalışmalarını için birçok yol sunarlar. Bunu gruplama yaparken ve görev/ödev verirken dikkatle ve düşünerek yaparlar ki öğrenciler gün veya hafta boyunca, kendilerini farklı kişilerle, farklı şekillerde çalışırken görürler.

Bu bir sınıfta veya okulda neye benzer?

Sınıfta sürekli ve değişik stratejiler aracılığı ile yapılanmış bir çalışma düzeni mevcuttur. Öğrenciler her derste farklı arkadaşları ya da öğrenme paydaşları ile çalışır.

4- Öğrencilere saygılı çalışmalar tasarlamak

Her farklılaştırılmış görev amaçlı ve anlamlı olmalı, bir öğrenciye tüm sınıf çalışmasına katkı sağladıklarını hissettirmeli ve her bir seviyedeki göreve değer verecek bir görev ve sorumluluk katmalıdır.

Bu bir sınıfta veya okulda neye benzer?

Öğretmenler öğrencilerdeki farklı türdeki yetenekleri ve ilgi alanlarını aramak için çeşitli aktiviteler yürütürler ve öğrencilerin kendi yeteneklerinin farkına varmalarına ve kullanmalarına yardımcı olurlar.

5- Uygun zorlanma sağlamak:

Belli motivasyonel haller öğrenmeyi engeller. İki olumsuz durum özellikle tehlikelidir: Heyecanlanma ve sıkılma.

Heyecan öncelikle öğretmenlerin öğrencilerden beklentileri çok fazla olduğunda ortaya çıkar; sıkılma ise öğretmenlerin beklentileri çok az olduğunda. Müfredat beklentileri öğrencilerinin becerilerine uygun olmazsa (yani arasında uçurum varsa) hem motivasyon hem başarı azalır.

Zorlu görevler ve beceriler arasında bir denge olduğunda ödül aktivitenin kendisi olur.

Her öğrencinin bilgi, anlama ve becerilerini göz önüne alarak öğrenimi basitleştirmek değil, öğrencinin yapabilirlik düzeyindeki zorlanmalarla karşı karşıya kalarak yapabilme durumunda olmasını sağlamaktır.

Farklılaştırılmış Ders Planlarını Analiz Etme ve Farklılaştırılmış Matematik Ders Planı:

Farklılaştırılmış ders planlarını analiz ederken aşağıdaki soruları sormamız gerekir.

1- Öğrenme Hedefi açık mı? Amaç belli mi?

2-BAY lar net ve anlaşılır mı?

3- Ölçme ve değerlendirme yapılmış mı ve veri toplanarak mı içerik yapılandırılmış? Gerekçelendirilmesi anlaşılır mı?

(BAY' lar ile ölçme - değerlendirme ilişkilendirilmiş mi?)

4- Gruplandırma neye göre yapılmış?

Öğrenme süreci öncesinde öğretmen öğrencilerin birçoğunun şekil kullanımı ve örüntü bilgisinin hangi anlama düzeyinde olduğunu tespit etmek üzere bazı geometrik şekillerle örüntü kullanarak desenler oluşturmasını ister. Bu sırada öğrencilerin geometrik şekillerin özellikleri hakkında neler söyledikleri, bu şekilleri örüntü oluştururken nasıl kullandıkları, çevirme ve rotasyon yapıp yapmadıkları, oluşturdukları örüntüleri sola, sağa, yukarı ve aşağıya doğru devam ettirip ettirmediklerine bakar ve değerlendirme yapmak üzere videoya çeker. Ardından videoları inceleyerek öğrencilerin hangi anlama düzeyinde olduklarına bakar ve gelişimlerini desteklemek üzere hazırlanmışluklarına göre öğrenme hedeflerini belirler.

Yapmış olduğu değerlendirme sonucunda; öğrencilerinin örüntülerin matematik ilkelerini yansıttığı ve matematik ile sanat arasında bağlantı olup olmadığı anlamasına ulaşmalarını hedefler.

Bunun için gözlem analizlerinden yola çıkarak becerilerine (yapabilirliklerine) kategoriye ayırır ve aşağıdaki farklılaştırılmış ders planını yapar.

Farklılaştırılmış Ders Planlamak

Kim?

5. sınıf öğrencileri en çok bu öğrenme hedefi için becerileri (yapabilirlikleri) farklılık gösteriyor.

Ne? Neyi farklılaştıracağım?
İçerik? Süreç? Ürün?

İçeriği farklılaştıracağım

Nasıl? Nasıl farklılaştıracağım? Öğrencilerin hazır olmalarına göre mi? Öğrenme profillerine göre mi? Yoksa her ikisine göre mi?

Hazırbulunuşluklarına göre

Neden? Bu dersin amacı nedir? Öğrencilerin ne öğrenmelerini, anlamalarını ve yapabilmelerini istiyorum?

Bilme:

Teselasyon; normal teselasyon ve yarım teselasyonlar olabilir. Çevirme ve rotasyon yaparak teselasyon üzerinde düşünebilir.

Teselasyon oluşturmak için niçin yalnızca belli çokgenler kullanılabilir.

Anlama:

Örüntüler matematik ilkelerini yansıtır.

Örüntüler matematik ve sanat arasında bir bağlantı oluştururlar.

Yapma:

Teselasyon örneklerini analiz edebilir.

Teselasyon oluşturmada kullanılacak çokgenlerin (ve kullanılmayacak olanların) özelliklerini tanıyabilir.

Teselasyon kullanarak bir kilim, poster veya duvar halısı yapar.

Kaynaklar:

- 1- 2006-2007 Yılında Virginia Üniversitesi'nde Jennifer Beasley'den alınan online eğitim materyalleri
- 2- Carol Ann Tomlinson , Farklı Yeteneklere Sahip Öğrencilerin Bulunduğu Sınıflarda Öğretimi Farklılaştırma)
- 3- Carol Ann Tomlinson , Öğrenci Gereksinimlerine Göre Farklılaştırılmış Eğitim,

Bruno DELVALLEE

Türkiye Fransa Büyükelçiliği, Eğitim Ataşesi
Kültürel Faaliyetler ve İşbirliği Bölümü

FRANSIZ DİLİ VE KÜLTÜRÜ KAPSAMINDA EĞİTİM FAALİYETLERİ VE ETİK UYGULAMALAR

Okullara ve eğitim birimlerine, eğitim ve öğretim alanlarında, öğrenciler ve öğretmenler için kaynak sağlanması, projeler ve Fransızca etkinlikler düzenlenmesi, yabancı dil sertifikası, öğretmenlere yönelik formasyon konularında **uzmanlığımızı ve desteğimizi** sağlayabiliriz.

Aynı zamanda öğrenci değişimleri ve kardeş okul bulunması, okul gezileri ve ziyaretler, Fransa'da yüksek öğrenim, ERASMUS + gibi AB projelerinin hazırlanması konularında eşlik eder ve tavsiyelerde bulunabiliriz

Faaliyet Detayları

- Fransızca kitap, eğitim kaynakları, belgesel kaynakların alımında danışmanlık
- Dijital platformların, Fransızca yazılım programlarının ve **Culturethèque** gibi çevrimiçi kaynakların kullanımı konusunda danışmanlık
- Öğretmenlerin ihtiyaçlarına yönelik eğitimler
- **Dil merkezleri** ağıımız aracılığıyla Fransa'da eğitim ve dil eğitimi için formsayonlar
- **IF profs** adlı Fransızca eğitimi alanındaki bilgi değişim platformu
- Okulunuzun bir Fransız kurumuyla bağlantı kurmasında aracılık
- Avrupa fonları (**Erasmus +**) için başvuruda bulunan üniversite ve okul birlikleri ile iletişim
- Fransa'ya eğitim gezileri düzenlemenizde danışmanlık
- Pedagojik ve kültürel projeleri birlikte yürütmek için Türkiye'de Fransızca eğitim veren kurumlarla iletişim
- IF Cinéma aracılığıyla Fransızca film kataloğumuzdan yararlanma imkanı
- Fransızca iki dilli eğitim çerçevesinde öğretilmekte akreditasyon sağlayan Fransızca Öğrenim Etiketi olan **LabelFrancÉducation** için destek
- Öğrencilerin Fransızca dil yeterlilikleri, Ankara, İstanbul ve İzmir Fransız Kültür Merkezleri ile Bursa Alliance française tarafından Türkiye'de düzenlenen sınavlar aracılığıyla Fransız Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen uluslararası Fransızca belgesi **DELFD/DALF** diplomaları ile değerlendirilip belgelendirilmesi
- Fransa'da eğitim konusunda uzman birimiz **CAMPUS FRANCE** ile işbirliği

Konuşmacılar:

Bruno Delvallée, Türkiye Fransa Büyükelçiliği, Eğitim Ataşesi, bruno.delvallee@diplomatie.gouv.fr

Yadikar Pala, Campus France İzmir Bölge Müdürü, yadikar.pala@ifturquie.org

Güzin Bozduman, İzmir Fransız Kültür Merkezi Kurslar Müdürü, guzin.bozduman@ifturquie.org

TÖZOK - ECNAIS AVRUPA BİRLİĞİ DESTEKLİ DIALINGUA PROJESİ HAKKINDA BİLGİ PAYLAŞIMI (STUDY VISİT SONUÇLARININ PAYLAŞIMI)

Dijital çağda hızla gelişen dünyamızda en önemli yetkinliklerden biri olarak iletişim sayılmaktadır, bu iletişimi sağlamak için ise farklı kültürler ile diyaloglar kurmak için yabancı dil büyük bir önem taşıyor. Kuşkusuz ki erken yaşlarda yabancı dil öğrenmenin dil öğrenimi sürecine sağladığı avantajlar bilinen bir gerçektir. Ancak bu noktada Türkiye'nin de yabancı dil öğretiminde daha başarılı bir konuma ulaşması ve yabancı dil öğreniminde kaliteyi arttırabilmesi için geliştirilmesi gereken yönleri bulunmaktadır. Bu bağlamda sorunlar için yeni yöntemler geliştirmek ve kültürlerarası bu diyalogu oluşturmak için "Erken ve Genç Yaşlardaki Yabancı Dil Öğretiminde İyi Yöntemler için Diyalog" fikri ile ortaya çıkan DIALINGUA projesi Avrupa'da ECNAIS ortaklığıyla üç farklı Avrupa ülkesi ile yabancı dil öğretiminde yeni yöntemler için 15 aylık bir çalışma yapmıştır. TOZOK tarafından yürütülen ve Avrupa Birliği tarafından fonlanan bir Sivil Toplum Diyalogu projesi olarak 30 Ocak 2020 tarihinde Özel Okullar Derneğinin düzenlediği 19.Geleneksel Eğitim Sempozyumunda Yabancı Dilin Önemi Zirvesinde katılımcılarla paylaşıldı.

Dialingua projesi, genç ve erken yaşta yabancı dil öğretiminde öğrenciler için iyi yöntemleri belirlemek ve farklı ülkelerdeki eğitim paydaşlarının yabancı dil öğretim yöntemlerinde birbirinden deneyimlerinden yararlanması için kurulan bir diyalog hedefleyen bir projedir.

Bu doğrultuda Avrupa'da yabancı dil öğretiminde yöntemler ile ilgili paylaşımlarda bulunmak için 96 Türk ve Avrupalı öğretmen, üç farklı Avrupa ülkesinde yapılan çalışma ziyaretlerinde bilgi ve deneyimlerini paylaştılar, bu paylaşımlar Türkiye'de İstanbul ve Adana'da yapılan çalışma ziyaretleriyle devam etti ve İstanbul'da düzenlenen Komisyon toplantısı ile final çalışmayı yapılarak tamamlanmıştır. Bu çalışmalar sırasında 750'den fazla eğitimcinin yeni yöntemler için bir araya gelmesi ve ortak çalışmalar yapması yabancı dil eğitimi için özverili çıktılar elde edilmesi adına İyi Uygulama Kılavuzu, Karşılaştırma Raporu ve Sürdürülebilir Stratejik Planına çok değerli katkılar sunmuştur. Bu çalışmalar doğrultusunda oluşturulacak olan karşılaştırma raporunun ve tüm çıktılarının bir web platformunda da paylaşılması ile ilgili bakanlıklar, karar alıcılar, yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler ve topluluklarla işbirliğini artırmayı ve dil eğitimi yöntemlerini kalıcı kılması hedeflenmektedir.

Dialingua projesi yabancı dil öğretiminde ortak bir diyalogun sürdürülebilir bir biçimde gelişmesi için iyi örnekler kılavuzunda yer alacak olan fikirleri bir web platformunda sürdürme gayesi içindedir. Böylece kurulan diyalogun kalıcı öğrenmeye ve etkili yöntemlere de hizmet etmesinin yanı sıra Türk ve Avrupalı eğitim paydaşlarının da iletişimlerini güçlendirerek sürdürmesi bu diyalogun korunması açısından büyük önem taşımaktadır.

15 aylık yoğun çalışmaların ve etkinliklerin gerçekleştirildiği Dialingua projesi kapsamında 2019 yılının Haziran ve Eylül ayları arasında Avrupa ve Türkiye'de yapılan çalışma ziyaretlerinde Avrupa'da başarılı bir yabancı dil eğitimi gerçekleştiren Finlandiya, Portekiz ve Çek Cumhuriyetinde eğitim sistemlerini yerinde inceleme ve fikir alışverişinde bulunma imkanı bulan eğitimciler edindikleri bilgileri ve yöntemleri raporlarında yansıtmış olup, yabancı dil eğitiminde iyi uygulamalar rehberi için değerli kaynaklarla katkıda bulunmuşlardır. Aynı şekilde Avrupalı eğitimcilere de Türkiye'de yapılan yabancı dil öğretim yöntemlerini göstermek ve yöntemlerle ilgili fikir alışverişlerinde bulunmak kültürlerarası diyalogu güçlendiren ve proje içerisinde önemli bir yeri olan çalışmalardır.

Çalışma ziyaretlerinde sadece eğitim sistemlerini ve yöntemlerini değil, aynı zamanda eğitim politikalarını ve öğrenme kültürlerini de gözlemle imkanlarının olması farklı bakış açıları geliştirmeye yardımcı olmuştur.

17.-22.06.2019 tarihinde gerçekleştirilen ilk çalışma ziyaretinde Tarhan Koleji, Eyüpoğlu Koleji, Çağ Koleji ve MEF Okulları'nın öğretmenleri Çek Cumhuriyetinin Prag kentinde eğitim kurumlarını ziyaret ederek, dersleri gözleme ve öğretmenlerle yöntemler hakkında fikir alışverişinde bulunma imkanı bulmuştur.

26.-31.08.2019 tarihleri arasında Sev Tarsus Koleji, Tarhan Koleji, Eyüpoğlu Koleji, Çağ Koleji ve MEF Okullarından eğitimcilerimiz Finlandiya'nın Helsinki kentinde yabancı dilde eğitim yöntemlerini inceleme ve eğitimcilerden başarılı örnekler hakkında görüşmeler yapmışlardır.

28.10-02.11.2019 tarihleri arasında Portekiz'in Lizbon kentinde Çağ Koleji, MEF Okulları, Eyüpoğlu Koleji, SEV İzmir Koleji ve Tarhan Koleji öğretmenleri yerinde yabancı dil öğretiminde yeni yöntemler ile çalışmalar yapmak üzerine çalışma ziyaretinde bulunmuşlardır.

23.09-28.09.2019 tarihinde ise Portekiz, Çek Cumhuriyeti ve Finlandiya'dan gelen 5 İngilizce öğretmeni ve ECNAIS temsilcileri ülkemizde 6 okulumuzda (5 özel, 1 resmi okul) yabancı dil öğretim yöntemlerini ve çalışmalarını yerinde inceleme imkanı bulmuşlardır. Bu ziyaretler çerçevesinde İstanbul'da SEV Amerikan Koleji, Eyüboğlu Koleji, Florya Koleji, Tarhan Koleji, MEF Okulları ve Hasan Polatkan Anadolu Lisesi'nde yabancı dil öğrenimine yönelik teknik incelemeler yapan eğitimciler 27 Eylül Cuma günü ise TÖZOK Yönetim Kurulu Üyeleriyle bir değerlendirme toplantısında fikir alışverişlerinde bulunmuşlardır.

11.11.-16.11.2019 tarihleri arasında ise Avrupa'dan gelen 5 eğitimci Adana'da Çağ Koleji, Final Okulları, SEV Tarsus Koleji ve Adana Kolejinde çalışma ziyaretlerini geliştirmiş ve edindikleri bilgi ve gözlemlerini yapılan değerlendirme toplantısında Adana'daki eğitimcilerle birlikte paylaşmışlardır.

Yapılan tüm çalışma ziyaretlerinin ardından katılımcı öğretmenler çalışma raporlarında özellikle daha iyi yöntemler için gözlemlerini aktarıp önemli bilgiler aktararak değerli bir katkı sağlamışlardır. Raporların ve yapılan değerlendirme toplantılarındaki bilgiler DIALINGUA projesinin kapanış toplantısında "Karşılaştırılmalı Eğitim Raporu" ve "Yabancı Dil Eğitiminde İyi Uygulamalar Rehberi"nde yer alacak ve tüm eğitim paydaşlarıyla paylaşılacaktır.

Buna bağlı olarak Türkiye'de yapılan DIALINGUA projesinin çalışma ziyaretlerine katılan öğretmenler tarafından raporlarında aktarılan veriler bir kez daha 20.12.2019 tarihinde katılımcı öğretmenler ile İstanbul Komisyon toplantısında ele alınıp incelenmiştir. Bu toplantının en temel noktalarından biri elde edilen bilgileri eğitim sistemi çerçevesinde kültürel benzerlikler ve farklılıklar açısından düzenlenmesi ve buna bağlı olarak yabancı dil öğretimi yöntemlerinin belirlenmesiydi. Farklı Avrupa ülkelerine çalışma ziyaretine giden Türk eğitimcilerin bir araya gelmesi ve birlikte deneyimlerini hakkında paylaşımlarda bulunması aynı sistemin içerisinde aynı sorunlara sahip eğitimcilerin de kendi arasında bir diyalog oluşturmalarına yardımcı olmuştur. Avrupa'da edindikleri bilgiler ve deneyimler ışığında belirledikleri yöntemleri Türk Eğitim sistemine ne şekilde dahil edilebilir sorusunun cevabına ulaşmak için yapılan çalışmalar sonucunda değerli bilgilere ulaşılmıştır. Yabancı dil öğrenimi aynı zamanda kültürel bir olgu olduğu için, özellikle Avrupa'daki örnek uygulamaları Türkiye'de yabancı dil öğretimine dahil edebilmek için öğrenme kültürüne uygun yöntemler de bu komisyon toplantısında görüşülmüştür ve ülkemizde önemli kurumlarda çalışan eğitimcilerimizin kendi örnek eğitim uygulamaları da eklenerek Yabancı Dil Öğretiminde İyi Uygulamalar için bir çalıştay gerçekleştirilmiştir. Çalışma ziyaretinde bulunan öğretmenlerimizin özverili çalışmaları karşılaştırmalı eğitim raporuna önemli ve zengin bir katkı sağlamıştır.

Çalışma ziyaretlerinde ve İstanbul komisyon toplantılarında yapılan çalışmaların verilerinden yola çıkarak, erken yaşta yabancı dil öğretiminde yeni yöntemleri farklı bakış açılarından da incelemek ve diyalogu daha geniş bir çerçeveye taşımak için 27-28.01.2020 tarihinde Tarhan Kolejinin ev sahipliğinde İstanbul Final çalıştayı düzenlenmiştir. İstanbul final çalıştayında 4 başlık çerçevesinde çalışmalar gerçekleştirildi

- Kültürel farklılıklar ve benzerlikler
- Dijital araçlarla yeni metotlar
- Öğrenci merkezli yöntemler için durum çalışmaları
- Öğretmen eğitimine yönelik öneriler

Öncelikle farklı kültürlerin ve toplumsal olguların eğitim sistemine etkisini göz önünde bulundurarak daha hedef odaklı yöntemler geliştirmek için öğrenme kültürümüz hakkında çalışma grupları Avrupa Birliği ülkeleriyle benzerlik ve farklılıklarımız hakkında üniversite, özel ve devlet okullarından katılan öğretmenler bilgi ve fikirlerini paylaştı ve çalıştayı sonunda sundu. Bu doğrultuda Türkiye’de İngilizce eğitiminde geliştirilmesi gereken yönler ile güçlü yönlerimizi belirlemek sonraki çalışmalar için bir temel oluşturmaya yardımcı olmuştur ve çok değerli katkılar sunmuştur. Finlandiya ve Çek Cumhuriyetinden gelen eğitimcilerin de katıldığı Final çalıştayında yabancı dil öğretiminde yeni yöntemler için oluşturulan diyalogun genişlemesi ve farklı kademelerden ve eğitim kurumlarından gelen eğitimcilerin ve akademisyenlerin bir araya gelerek fikri alışverişinde bulunması bu projenin en değerli paylaşımlarından bir tanesi olmuştur.

Yapılan tüm çalışmaların temelinde yer alan diyalog oluşturarak birlikte yeni yöntemler için deneyimlerin ve iyi örneklerin paylaşılması, eğitimcilerin birbirinden farklı eğitim sistemleri içerisinde gerçekleştirilen yabancı dil öğretimindeki yöntemler hakkında fikir alışverişinde bulunması ve birlikte yöntemlerin geliştirilmesine yönelik özverili çalışmalar yapması projenin amaçlarından olan sürdürülebilir bir ortak platformun oluşması için ilk adım olmuştur. Bu diyalogun devamlılığının olması için ve Avrupalı eğitimciler ve Türkiye’deki öğretmenlerin iletişimlerini sürdürebilmeleri için web platformunun da ortak bir diyalog için dijital platform görevini üstlenmesi amaçlanmaktadır.

Yapılan tüm çalışmalar sırasında en başta eğitimcilerimiz ve eğitim paydaşların en değer verdikleri husus iletişimdi, bu noktada ortak bir konuda eğitim adına yapıcı ve iyileştirici adımların atılması için eğitimciler arasında bu diyalogun ve çalışmaların daha geniş bir kitleye ulaşması ve etki yaratabilmesi açısından karşılaştırmalı eğitim raporu önemli bir proje çıktısı olacaktır.

Türkiye ve AB ülkelerindeki eğitim deneyimleri ve geliştirilen yöntemlerinin yabancı dil öğretiminde uluslararası boyuttaki örnekleri ile ulusal çaptaki öğretim teknikleri ile buluştuğu ve bu diyalog içerisinde birbirinin deneyiminden beslenen bir projeye dönüşen DIALINGUA projesinde elde edilen çıktılar, Türkiye ve AB ülkelerindeki eğitim deneyimleri ve geliştirilen yöntemlerinin paylaşımı sadece özel okullar ile sınırlı kalmayacak olup Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla resmi okullarla da paylaşılacaktır ve bu gaye ile yabancı dil öğretimine önemli bir katkı sağlamayı hedeflemektedir.

29.01.-31.01.2020 tarihlerinde “Eğitimde Yeni Akımlar” temasıyla düzenlenen TÖZOK 19. Geleneksel Eğitim Sempozyumunda ise “Yabancı Dilin Önemi Zirvesi” gerçekleştirilmiştir. 30 Ocak 2020 tarihinde Yabancı Dilin Önemi Zirvesi kapsamında DIALINGUA projesinin sunumu TÖZOK Başkanı Sn. Nurullah DAL ve Dış İşleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Başkanlığı Genel Müdür V. Bülent ÖZCAN’ın katılımıyla gerçekleşmiştir. DIALINGUA projesinin süreci hakkında bilgiler paylaşılmıştır ve proje süresince yapılan çalışmalarda elde edilen bilgiler hakkında bir sunum gerçekleştirilmiştir.

Finlandiya ve ek Cumhuriyetinden projenin çalışma ziyaretlerinde aktif olarak yer alan eğitimcilerinden Klara Thamova ve Petri Vuorinen de bulunduğu ve kendi izlenimlerini paylaştığı sunumda DIALINGUA projesinin amaçları ve çalışmaları doğrultusunda elde edilen çıktılar hakkında katılımcılara bilgiler aktarılmıştır.

TÖZOK tarafından yürütölen, yabancı dil eğitimi alanında yaşanan sorunlara ve geliştirilmesi gerekenler yöntemler için çözüm bulmak ve eğitime katkı sağlamayı hedefleyen DIALINGUA projesi, eğitim ekosisteminde yer alan tüm paydaşlara fayda sağlaması hedefiyle Haziran 2020 tarihinde gerçekleşecek olan kapanış toplantısında paylaşılacak eğitim raporuyla kalıcı bir katkı sağlamak için özverili ve yoğun bir çalışma yapılmıştır.

SONUÇ BİLDİRGESİ

EGİTİMDE YENİ AKIMLAR

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

XIX. GELENEKSEL EĞİTİM SEMPOZYUMU
SONUÇ BİLDİRGESİ

29-31 Ocak 2020, Antalya

SONUÇ BİLDİRGESİ

Türkiye Özel Okullar Derneği tarafından düzenlenen “EĞİTİMDE YENİ AKIMLAR” temalı XIX. Geleneksel Eğitim Sempozyumu, Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Ziya Selçuk’un katılımıyla Antalya Kaya Palazzo Otel’de 29-31 Ocak 2020 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. TBMM Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Üyesi, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Üyeleri, Dışişleri Bakanlığı, AB Başkanlığı Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdür Vekili ve uzmanları, Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu Üyesi, Milli Eğitim Bakanlığı bürokratları, Fransa Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar-Başmüfettişi, Fransa Büyükelçiliği Eğitim Ataşesi, özel öğretim kurumlarını temsil eden dernek başkanları, TOBB Eğitim Meclisi ve İTO Eğitim Komitesi üyeleri, yurtiçi ve yurtdışından akademisyenler, eğitim uzmanları, basın mensupları, özel okul kurucu, yönetici ve öğretmenlerinden oluşan 1400’ün üzerinde katılımcı 3 gün boyunca, “**Eğitimde Yeni Akımlar**” konusunu 10 konferans, 1 panel ve 14 çalıştayda tartışmıştır. Ayrıca eğitim ve öğretimle ilgili ürün ve hizmetler sağlayan firmalar fuaye alanında dünyada eğitim alanındaki en son gelişmeleri yansıtın ürün ve hizmetlerini katılımcılara sunmuşlardır.

Farklılaştırılmış eğitim, her çocuğu olduğu gibi kabul etmeyi, onların kendi bireysel farklılıklarını zenginlik olarak görmeyi, böylelikle her öğrenciye başarılı olma imkânını en adil biçimde tanımayı gerektirir. Hayat, yatayda ve dikeyde önümüze belki de en verimli şekilde farklılaştırılmış eğitim ile anlamlandırılabilir çok boyutlu sorunlar koyar. Öğrencilerin özelliklerinin dikkate alındığı ve öğretimin buna göre düzenlenmesi prensibi üzerine inşa edilen farklılaştırılmış eğitim ile ilgili çalışmaların öğrencilerin ilgi duydukları alanları keşfetme yolculuğuna katkı yapması için çalışılmalıdır.

Farklılaştırılmış Eğitim, mesleki bir uygulama olup kademeli olarak etkin eğitim, eğitimde tarafsızlık ve bu olguyu birlikte yaşama temellerine oturtulmuş bir kapsamda hayata geçer; sonuç itibarıyla çağdaş eğitim anlayışına katkı sağlar ve bu bağlamda yer alır.

Bazı eğitimciler eğitimin amacını tüm öğrencilerin aynı kavram ve becerileri aynı zaman içerisinde aynı yollardan geçerek öğrenmesini sağlamak olarak nitelendirirler. Bazılarına göreyse eğitimin amacı, tüm öğrencilerin kendi kişisel sınırlarını zorlayarak, bir üst düzeye çıkmalarını ve potansiyellerini en üst derecede ortaya koymalarını sağlamaktır ki ideal olan da ikinci yaklaşımdır. Farklılaştırılmış öğretim söz konusu yaklaşımı benimser. Bu yaklaşım, öğrencilerin önbilgi, ilgi, öğrenme stilleri gibi farklı bireysel özelliklerini kabul eden, bu özelliklere uygun tasarımlar geliştirerek her bireye başarılı olma fırsatı tanıyan ve öğrenme sürecinde öğrencilerin öz düzenleme, problem çözme, iletişim kurma, biliş üstü becerilerini geliştirmeyi amaçlayan bir öğretim yöntemidir.

Çocukların duygusal ve sosyal becerileri de eşzamanlı olarak kazanmalarına gereken önem verilmelidir. Kültür, dil, cinsiyet, ırk, yaş gibi pek çok farklı yönlerin ötesinde öncelikle insan olmanın ortak paydasında, duygu ve ihtiyaçların birliğinde buluşmanın önemine dikkat edilmeli; böylece koşulsuz kabul ve şefkatli bir tutum sergilenerek güvenli alan yaratılan sınıf ortamlarında, öğrencilerin öğrenme kapasitelerinin kayda değer bir şekilde artırılması sağlanmalıdır.

Yeni nesil eğitim liderliği ve okul yönetimi tarzlarına bakıldığında öğretmen performansı tehdit içerikli, katı bir değerlendirme formatından uzaklaşmalı ve daha çok süpervizyon, yol gösterme ve gelişim hedefleri belirleme unsurları üzerine kurulmuş sistemlerle

desteklenmelidir. Öğretmenlerin günümüzde birbirinden farklı özellikteki öğrenenlerin var olduğu sınıflarda, nitelikli eğitim ve öğrenim yaşantıları oluşturabilmeleri için farklılaştırılmış öğretimi anlama, planlama ve uygulama becerileri kazanmaları büyük önem taşımaktadır.

Fark yaratmak için farklı bir şeyler yapmak gerekir. Bugünün bireylerini dünün yöntemleri ile eğitmek onların yarınlarından çalmak olur. Herhangi bir konuya yönelik kalıcı ve içselleştirilmiş öğrenme gerçekleşsin isteniyorsa, ana gaye, çocukta o konuyla ilgili duygu ve merak uyandırmak olmalı, başka bir deyişle çocuk verilmek istenilen bilgiye "aç" hale getirilmelidir.

Çocuklar için yanıtlanmayı bekleyen çok soru vardır, özellikle küçük çocukların merak ettikleri bildiklerinden çok daha fazladır, çocukların sorularının yanıtını okulda ve bir öğretmen eşliğinde bulmalarını beklemeden onları, başka kaynaklarla da buluşturmak gerekir. Şu bir gerçek ki çocukların dikkatini çeken, meraklarını ateşleyen birçok şey okul dışındadır. Bu bağlamda hem okulu daha ilginç bir konuma taşımak gerekir hem de okul dışının cazibesi nedeniyle çocukların okuldaki öğrenmelerini okul dışı kaynaklarla güçlendirmek gerekir. Doğa gibi, müze gibi, kütüphaneler ve kültürel, tarihi yerler gibi. Örneğin, keşfedici zihinleri ile doğal bir araştırmacı gibi çalışan çocuklar için doğa en eski, en verimli, en zengin, en ekonomik, 4 mevsim ve 7-24 açık, herkese yer bulunabilecek, bilinmezliklerle dolu bir serüven mekândır ve insanı içine çeker. Doğadaki tüm fırsatlar okula sokulamayabilir ama okul doğaya taşınabilir.

Teknolojinin, veri biliminin, büyük veri ve veri madenciliği çalışmalarının, sensörlerin, nesnelerin internetinin, doğal dil işleme, görüntü ve ses tanıma sistemlerinin geldiği nokta itibarıyla insanın tüm fonksiyonlarını modelleyerek, yapay sinir ağları aracılığıyla bizim gibi öğrenen, gören, duyan, konuşan, araba süren yazılımlar çoğaldıkça buna cevabımız ne olacak? Ne olmalı? Bazılarına göre 4. Endüstri Devrimi, bazılarına göre Yapay Zekâ çağı olarak adlandırılan bu sürece nasıl hazırlanmalıyız?

Hibrit bir dünyada yaşıyoruz. Dijital dünya öyle hızla geliştiki ki, fiziksel dünyayı da yeni baştan yapılandırdı ve yapılandırıyor. Sadece yapay zekâ değil, pek çok etkenle yeniden şekillenen bu hibrit dünya, sosyolojik olarak da çok köklü bir dönüşüm anlamına geliyor ve bunu kavrayamazsak, bireyler, gruplar, şirketler, kurumlar ve ülke olarak varlık yokluk mücadelesiyle karşı karşıya kalabiliriz.

Yüzyılda bir gelen türde ve özellikle devamında gelen elli yılı yoğun etkileyen bir büyük kırılma dönemi ile karşı karşıyayız. Bu dönemde mevcut endüstriyel ve dijital paradigmanın hızla gelişen temel bilimler ile sarmalanması yeni dönemin verimlilik ve katma değerlerini belirleyecektir. Ülke odağı mutlaka bilim açığının giderilmesi olmalıdır.

Tekno burjuvazi, bireyler ve toplumlar için tehditler ve fırsatlar sunmaktadır: Birey, kendini çalışma hayatı boyunca sürekli yenilemez, değişimleri takip etmez ve buna yönelik gerekli bilgi ve becerileri kazanmaz ise bir sabah uyandığında kendini işsiz değil, işlevsiz olarak bulabilir. Yani o güne kadar biriktirdiği tüm mesleki bilgi ve becerinin işe yaramaz olduğuna şahitlik eder. Diğer taraftan, dönemin üretim araçlarının emek üzerinde yarattığı dönüşüme yönelik kendi bilgi ve becerilerinde gerekli güncellemeleri ve yenilemeleri yapan bireyler yani dönüşebilmeyi başaranlar kendi mesleklerinde ilerlemeye devam ederler veya başka mesleki alanlara geçiş yapabilirler.

Dünyanın dijital teknoloji etrafında evrilmeye devam etmesine rağmen özellikle ölçme değerlendirme alanında teknolojiyle birleşme konusunda belirgin bir ilerleme göze çarpmamaktadır. Hayatlarının hemen hemen her unsuru dijitalleşmişken gençleri hala kağıt, kalemle yapılan değerlendirmelerle sınırlamak modası geçmiş bir yaklaşım olabilir mi? Gençler onlara sunulan teknolojiyi kullanmakta inanılmaz derecede becerikli ve yaratıcılar, peki konu değerlendirme olunca neden bu yeteneklerini kullanmalarına izin verilmiyor? Dijital değerlendirmenin okulların geleneksel ezberci öğrenme yöntemlerinden uzaklaşmasını nasıl sağlayabileceği; öğrencilerin alışılmadık durumları analiz etmek için bilgi ve beceri kullanmalarını gerektiren senaryolar üretmek üzere teknolojinin nasıl kullanılabilceği ve bu şekilde öğrencilerin öğrendiklerini ileride öğrenecekleriyle ilişkilendirerek büyük fikirleri yapılandırılmamış gerçek dünya sorunlarını çözmek için kullanmak üzere yönlendirilebileceği dikkate alınmalıdır.

Günümüzde yapay zekâ teknolojisi, bu teknolojinin sonuçlarını ve etkilerini tam olarak öngörebilmemize ve değerlendirmemize imkân vermeyen bir hızda gelişmektedir. Bu nedenle de dünyada en çok konuşulan konulardan biri bu teknolojinin etik ve insan odaklı kullanımınıdır. Bu çağın içine doğan ve geleceğin yetişkinleri olarak, yapay zekâ teknolojilerinin bugün öngörülemeyen etkilerine maruz kalacak olan çocukların, yapay zekânın getirdiği bu olanak ve risklerden herkesten daha fazla etkileneneğine şüphe bulunmamaktadır. Bu nedenle de yapay zekânın çocuk haklarına etkisi özel bir önemi hak etmekte; hepimize bu konuda birtakım ödevler düşmektedir.

Son dönemde özel okullara verilen yatırım teşviki ve kapatılan dershanelerin özel okula dönüşmesi nedeniyle özel okullaşma anlamında sayısal açıdan hızlı bir artış yaşanmış ancak ekonomik daralma nedeniyle öğrenci sayısı bu artışı karşılayacak şekilde artmamıştır. Finansal açıdan sıkıntıya giren bazı özel okullarda öğrenci, veli ve öğretmenler zorluklarla karşılaşmıştır. Bu tip sıkıntılar özel okul sektörünün tümü açısından olumsuz değer yargıları oluşturma riski taşımaktadır. Özel okulların sürdürülebilir finansı adına çeşitli çalışmalar devam etmektedir. Türkiye Özel Okullar Derneğinin bu konudaki tavrı açık ve nettir. Özel okulculuğa olan güvenin sarsılmaması için önlemlerin alınması ve birtakım standartların getirilmesi şarttır. Yeni özel okul açılışları için ciddi bir planlama yapılması, bölgenin yeni bir özel okula ihtiyacının olup olmadığının incelenmesi, yeni açılacak okullara maddi teminat şartı getirilmesi, mevcut okullar içinde belli bir süre hizmet veren ve ekonomik sürdürülebilirliğe sahip kurumlara ise ek bir yük getirmenin doğru olmayacağına altı çizilmiştir.

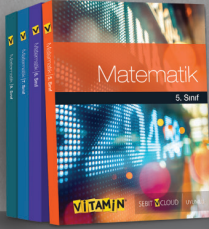
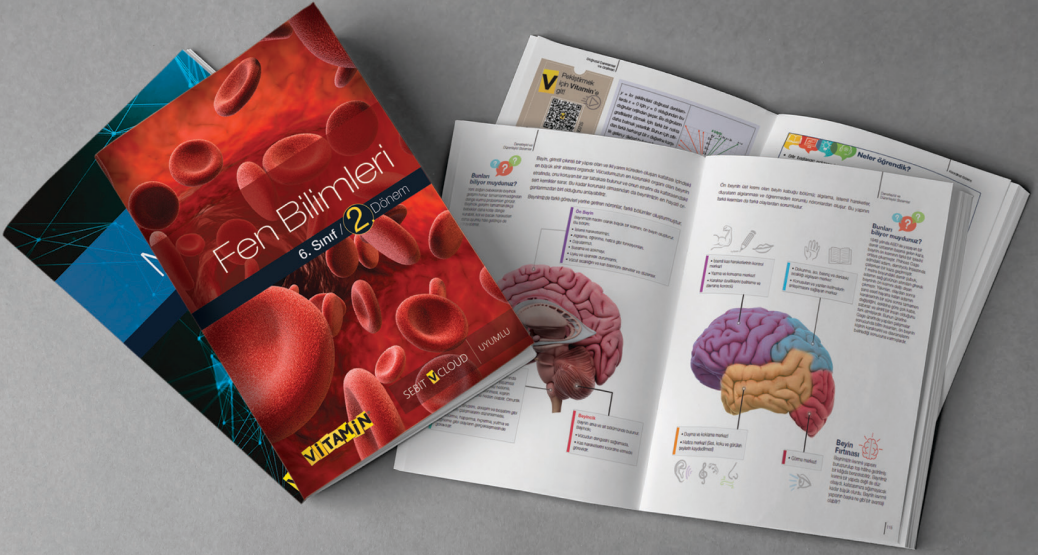
BU YALNIZCA BİR DERS KİTABI DEĞİLDİR!

Vitamin Kitapları'nın Her Biri Zengin ve Bütünsel Bir Öğrenme Deneyimidir

Türkiye'nin öncü eğitim markası Vitamin,
benzersiz bir öğrenme deneyimini, bu kez de Vitamin Kitapları'yla sunuyor.

Okullar; sorgulama temelli, kavramsal öğrenme odaklı, dijital içerik erişimli
Vitamin Kitapları'yla fark yaratıyor!

SEBIT CLOUD | UYUMLU

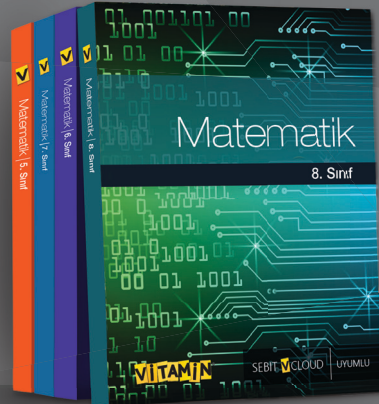

s e b i t®

VİTAMİN®

BİLDİĞİMİZ KİTAPLARIN SONU GELDİ ARTIK VİTAMİN KİTAPLARI VAR!

- **Vitamin Kitapları;** öğrencilerinizi hayata hazırlar. Onlara, kalıcı öğrenmenin yanı sıra sürdürülebilir akademik başarı ve entelektüel birikim kazandırır.
- Öğrencilerinizin, bilgileri günlük yaşamda karşılaştıkları durumlara uyarlayarak çözüm üretebilme becerisi edinmelerini sağlar.
- Kavramsal öğrenmeyi destekleyen kurgusuyla öğrencilerinize çok boyutlu düşünme, çok yönlü öğrenme becerisi kazandırır.
- Farklı konuları hatta farklı dersleri ilişkilendirerek, öğrencilerinizin sistem bakış açısı kazanmalarını sağlar.
- Öğrencilerle aynı dili konuşur. Onların yaşam dinamiklerine uygun bir anlatımla ilgilerini çeker, konuları aktüel anlatımlarla sunar, merak uyandırarak öğrenme motivasyonlarını artırır.
- Etkileşimli alıştırmalar, canlandırmalar, simülasyonlar, deneyler gibi özgün Vitamin içeriklerini ve öğrenme sürecini zenginleştiren güvenilir dış bağlantılar, videolar gibi dijital unsurları kitap kurgusunun içinde verir. Heyecan verici bir öğrenme deneyimiyle öğrencinin ilgisini ve motivasyonunu sürekli canlı tutar.

- Vitamin'in yüksek görsel, işitsel kalitedeki öğrenme materyallerinden, etkileşimli içeriklerinden oluşan çok boyutlu öğrenme ortamı, farklı öğrenme biçimlerine yatkın öğrencilerinize, kendileri için en uygun yöntemle çalışma fırsatı sunar.
- Sağlam temellerle ilerleyen öğrencilerinizin; LGS, YKS gibi merkezî sınavlarda ayrıca yoğun bir çalışma temposuna girmek zorunda kalmadan, sınav kaygısı yaşamadan başarılı olmalarını sağlar.
- Yeni nesil soruları çözümlene kabiliyetini, soru bankalarından farklı olarak, kavramsal anlatımının gücüyle öğrencilere kazandırır.
- Vitamin Kitapları'nın temel dayanağı olan insan hakları, çocuk hakları ve hayvan haklarına duyarlı, çevre bilinci yüksek, her türlü ayrımcılığa karşı, adalet duygusu gelişmiş bir etik değer anlayışı, kişisel değerlerini şekillendirirken öğrenci için güçlü bir referans oluşturur.

Etkileşimli Tahta Uygulaması

Etkileşimli Tahta Uygulaması, Vitamin Kitapları'nın sınıf içi kullanımını daha etkin hâle getirir. Ders kitaplarının sınıf içi kullanıma özel tasarlanması ve etkileşimli tahtaya özel içeriklerin eklenmesiyle hazırlanan uygulama, derse akıcılık ve zenginlik kazandırır.

Etkileşimli Tahta Uygulaması'yla ilgili detay bilgi için karekodu okutmanız yeterlidir.

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ

İstiklal Cad. Odakile İş Merkezi No: 142 K: 5 Beyoğlu - İSTANBUL

Tel: 0212 249 00 00 (pbx) **Faks:** 0212 249 00 10

info@tozok.org.tr / www.tozok.org.tr